תלמוד בבלי · אחרונים

חידוד הלכות על נדה

רבי אלחנן אשכנזי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידוד הלכות על נדה

רבי אלחנן אשכנזי

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידוד-הלכות-על-נדה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ראשון 5
דף ב. 5
דף ב: 8
דף ג. 9
דף ג: 10
דף ד. 11
דף ד: 11
דף ה. 13
דף ה: 13
דף ו. 13
דף ו: 14
דף ח. 15
דף ט. 15
דף ט: 17
דף י. 17
דף י: 19
דף יא. 20
דף יא: 22
דף יב. 25
דף יב: 26
פרק שני 27
דף יד. 27
דף יד: 28
דף טו. 28
דף טו: 30
דף טז. 30
דף טז: 31
דף יז. 32
דף יז: 32
דף יח. 32
דף יח: 33
דף יט. 34
דף כ. 36
דף כ: 37
פרק שלישי 37
דף כא. 37
דף כא: 38
דף כב. 38
דף כב: 39
דף כג. 40
דף כג: 41
דף כד. 43
דף כד: 43
דף כה. 43
דף כו. 45
דף כו: 47
דף כז. 48
דף כז: 51
דף כח. 52
דף כט. 52
דף כט: 54
דף ל. 54
פרק רביעי 57
דף לא: 57
דף לב. 57
דף לב: 58
דף לג. 58
דף לג: 59
דף לד: 60
דף לה. 60
דף לה: 62
דף לו. 62

דף לו: 65
דף לז. 65
דף לז: 67
דף לח. 67
דף לח: 67
דף לט. 69
דף לט: 69
פרק חמישי 70
דף מ. 70
דף מא. 73
דף מא: 74
דף מב. 75
דף מב: 75
דף מג: 76
דף מד. 77
דף מד: 78
דף מה. 78
דף מה: 78
דף מו. 79
דף מו: 79
דף מז: 80
דף מח. 80
פרק ששי 81
דף מח: 82
דף מט. 83
דף מט: 85
דף נ: 85
דף נב. 86
דף נב: 86
דף נג. 91
דף נג: 93
דף נד. 95
פרק שביעי 98
דף נד: 98
דף נה. 100
דף נה: 101
דף נו. 101
דף נו: 101
דף נז. 101
פרק שמיני 101
דף נז: 101
דף נח. 102
דף נח: 102
פרק תשיעי 103
דף נט: 103
דף ס. 105
דף ס: 107
דף סא: 108
דף סב. 109
דף סב: 110
דף סג: 110
דף סד. 110
פרק עשירי 111
דף סד: 111
דף סה: 114
דף סו. 117
דף סז. 118
דף סז: 119
דף סח. 119
דף ע. 120
דף ע: 120
דף עא. 122
דף עא: 122

פרק ראשון

דף ב.

ברש"י ד"ה שמאי אומר ולא אמרי' וכו'. עיין מוהרמ"ל שדחק עצמו לפרש למה פי' דפלוגתייהו מיירי בראתה ע"י בדיקה ולא פי' שראתה דם שלא ע"י בדיקה ולמאי שפירש"י לקמן דף ג' ע"א ד"ה מרגשת וכפי מה שפירשו התוס' לכוונתו הוכרח רש"י לפרש כן דמיירי ע"י בדיקה דאל"כ אם השתא נמי לא הרגישה מ"ט דשמאי דאמר ד"ש ועוד נ"ל דהוכרח רש"י לפרש כן דקשי' ליה איך אמר ב"ש ד"ש וכי לית ליה שיעורא דאותיום דחייבים בקרבן ושעורא דכדי שתרד מן המטה לענין א"ת וכן הק' הרמב"ן והר"ן לכן פי' דמיירי ע"י בדיקה והוא יותר משיעורא דכדי שתרד וכו' דהיינו מתחילת בדיקה עד אחר סוף בדיקה וכמ"ש הרשב"א בתה"א דף קע"ט לכן ס"ל לב"ש ד"ש היינו מתחילת הבדיקה וא"ל דאכתי קשי' דה"ל לטמאה גם קודם התחלת הבדיקה כשיעור אותיום או בכדי שתרד מן המטה אפי' י"ל דטעמי' משום דמוקמינן לה אחזקה ואמרי' השתא בשעת בדיקה חזי' משא"כ בחזי' רק כשיעור אותיום או בכדי שתרד לא אמרינן אוקמי' אחזקה שכן דרך לדם להתעכב מעט וכמ"ש התוס' דף ס' ע"ב:

רש"י ד"ה לא כדברי זה וכו' דודאי כולי האי ימים רבים וכו'. משמע דמעל"ע י"ל כותלי בה"ר העמידוהו לקמן דף ד' ע"ב משמע דטעמא דרבנן משום קנס הואיל ועברה בדיקה אחת ע"ש ועיין מ"ש לקמן בתו':

רש"י ד"ה והמשמשת בעדים וכו' דהיינו בסדין קודם תשמיש ולאחר תשמיש ובד"ה הרי זה כפקידה וכו' לא מטמאינן טהרות כו' שהרי קודם תשמיש בדקה ומצאה טהורה וכו'. כ"ז ליתא למסקנא לקמן דף ה' ע"א דמסקינן דעד שלפני התשמיש אינו ממעט והא דקתני והמשמשת בעדים היינו תרווייהו לאחר תשמיש ואחד לו וא' לה או דתני ומשמשת וכי קתני הרי זה כפקידה אלאחר תשמיש קאי ע"ש וכפי' הברטנורה:

רש"י ד"ה אע"פ שאמרו אשאין לה וסת קאי. נ"ל כוונתו שהיה אפשר לפרש אאשה שיש לה וסת ושלא בשעת וסתה דמטמאה מעל"ע וכדמסקינן לקמן דף ד' ע"ב ולכך פי' דלא קאי אאשה שיש לה וסת אלא אשאין לה וסת ומה שהכריחו לזה עיין מ"ש לקמן בסוגי' דף ד' ע"ב:

בגמ' מ"ט דשמאי העמד וכו'. יש להקשות דא"כ זבה שטבלה ולמחרת ביום ח' ראתה ניחוש לשמא מאתמול היה בביה"ח ולא עלתה טבילה לפי שסתר לה למפרע והא הכא אתחזקה בטומאה וי"ל דאמרינן העמד אותה בחזקת מעין סתום שהרי כל שבעה היתה בחזקה זו ועיין בחדושי הרמב"ן בפרק התינוקת גבי ואחר תטהר אר"ש וכו' שכ' כה"ג

ואין להקשות בש"י כנגד יום וטבלה בב' ואח"כ בג' ראתה ניחוש להכי י"ל דתוך י"א יום היא בחזקת מסולקת בדמיה ואע"ג דקיי"ל דמטמאה מעל"ע בתוך י"א יום כדאי' דף ל"ט ובפ' התינוקת מ"מ התם גופא אינה אלא חומרא שלא לחלק בין ראיה לראיה ועיין: **תוספות ד"ה מעל"ע וכו' וי"ל דאף בר"ה וכו' הכא לא ילפינן מסוטה משום וכו'**. כאן שייך הגה"ה אע"ג דר"ש וכו':

בס"ד וי"ל דטעמא דשמאי משום דאשה בדוקה היא וכו'. עכ"ל כאן שייך הגהה שני' אך ק' כו' ובש"ס החדשים נדפס שלא במקומה ומ"ש בהגהה שניה ובקופה מטהר ר"י וכו' ט"ס הוא וצ"ל ובקופה מטמא ר"י וכו':

בא"ד וי"ל דאף בר"ה לא נטהר כיון דאיכא ריעותא מגופה וכו' משום דהאשה שראת' השתא ודאי מטמא' וכו'. בה"ט לחודי' לא סגיא דהא התו' גרסי לקמן והלל כי אמר העמד דבר על חזקתו כגון ספק נגע וכו' והיינו בר"ה אבל איתתא דמגופה חזי' וכו' ומדקאמר אתתא דמגופה חזי' ולא קאמר טעמא משום דהשתא ודאי טמאה א"ו דבהאי טעמא לא סגי' אי לאו משום דאית לה ריעותא דמגופה חזי' ובהאי טעמא כיון דמגופה חזי' לא סגי' דהא בר"ה אע"ג דלית לה חזקה מטהרינן א"כ מה בכך דמגופה חזי' ואיתרע חזקתה מש"ה איצטריך נמי לטעמא דהשתא ודאי טמאה ועיין במהרמ"ל מה שהק' מלקמן דמק' לרבנן אי מה סוטה בר"ה טהור ודלמא שאני מקוה שאינה עתה בספק דהא חסר לפניך ע"ש ותירוצו דחוק ולדידי לק"מ משום האי סברא אין לעשותה ודאי טמאה ודי לנו לומר תולין:

בא"ד והוי בכלל כל טהור וכו'. לא ידעתי כוונתם והכי הל"ל והוי בכלל והבשר אשר יגע בכל טמא דמיירי נמי בטומאה שע"י זב וכו':

בא"ד וי"ל משום דמוקמה אחזקה ואשה משום דאיכא ריעותא מגופה. עכ"ל מוכח דס"ל לר"מ דאשה מועדת לראות טפי מאדם שעומד למות וא"כ כיון דק"ל דמעת לעת שבנדה אינ' אלא מדרבנן ומדאורייתא מוקמינן אחזקה כ"ש באדם שמת דמוקמינן אחזקת חיים מדאורייתא אע"פ שאדם עומד למות והשתא נמי מת לפנינו ודלא כט"ז בי"ד סימן שצ"ז ועיין בשו"ת ח"צ סימן ג' אמנם באמת אני תמה מאי מק' התו' לר"מ דמ"ש נגע באחד דמטהר ובאשה תולין הא באמת חכמים פליגי וס"ל דלא מטמאינן למפרע ומה דמטמאינן מעל"ע אינה אלא משום קנסא הואיל ולא בדקה הפסידו עונה ומה שהצריכו לבדוק י"ל דלא סמכינן אחזקה היכא דאפשר לברורי וא"כ אדרבה מוכח דמוקמינן אחזקה וצ"ל דדוקא גבי אשה פליגי משום דכבה"ר לא מוקמי כולי האי דם וכפירש"י לעיל אבל בעלמא ס"ל לרבנן דלא מוקמינן אחזקה דאל"כ תיקשי לר"י בקופה

דמטמאה למפרע אפי' בדוקה וכה"ג בנגע באחד ולמחר מצאו מת אפי' בראהו חי מבערב מטמא ברה"י וא"כ הוי ר"י דלא כחכמים דמתני' א"ו דשאני אשה דס"ל לחכמים דכותלי בה"ר העמידוהו ומה שדחקו לרש"י שכ' הטעם לרבנן דכותלי בה"ר העמידוהו ולא כתב מטעם חזקה ומה שיטמאו מעל"ע משום קנסא אלא דא"כ הוי קשיא לר"י כנ"ל.
אך יש לדקדק על מה שהוכיחו התוס' דאשה מקרי מקום מציאתה דאל"כ תקשי אשה לחזקיה מאי ראיה דלמא ס"ל לחזקיה כחכמים דלא מטמאי אלא מעל"ע ומשום קנסא אבל אי לאו קנסא הוי מטהרי' משום דאשה מקרי שלא במקום מציאתה ומש"ה מטהרי רבנן למפרע אבל לא מטעמא דכותלי בה"ר מוקמי דם אמנם נ"ל דלק"מ דבשלמא אי מדינא ראוים להחמיר באותה עונה דמטמאה למפרע מש"ה שפיר דקנסו עונה יתירה הואיל ולא בדקה אבל אי גם באותה עונה אינה מטמאה למפרע מדינא מה"ת לקנסה עוד עונה יתירה מש"ה מוכרח רש"י לפרש דטעמייהו דחכמים דכולי האי לא מוקמי ביה"ר דם אבל באותה עונה י"ל דמוקמי ביה"ר לדם ומש"ה באותה עונה מטמאה מדינא אע"ג דמ"מ איכא חזקה וראוי' להעמידה על חזקתה מספיקא מ"מ משום סייג וחומרא דקדשים לא אוקמה אחזקתה אבל טפי מעונה לא מוקמי בה"ר לדם ואפ"ה קנסוה עוד עונה יתירה וז"ש רש"י דכולי האי לא מוקמי בה"ר לדם כלומר טפי מעונה אלא דקנסו עוד עונה יתירה. ובזה ניחא הכל. ומוכח מדברי התוס' דס"ל למאי דמוקמינן פלוגתא דחזקי' ור"י בקופה שנמצאו טהרות בזוית בית זו מיירי אפי' בקופה שאינה בדוקה דאל"כ מאי ראיה מייתי מדלא תקשי אשה לחזקי' דלמא שאני אשה דלאו בדוקה היא וכמ"ש מהרש"א לקמן דלכל האוקימתות אמרינן דאשה אינה בדוקה א"ו דס"ל להתוס' דלהך אוקימת' דפליגי חזקיה ור"י דמחזקינן טומאה ממקום למקום מיירי נמי בקופה שאינה בדוקה:
אך עדיין יש לדקדק דאע"ג דנימא דלהך אוקימת' מיירי חזקיה ור"י בקופה שאינה בדוקה מ"מ י"ל דאשה מקרי שאינה בדוקה טפי מקופה שאינה בדוקה שהרי לר"מ דמטהר בנגע באחד אע"ג דלא ראהו חי מבערב ואפ"ה מטמא באשה משום דאשה אינה בדוקה לגמרי וגרע מהיכא דלא ראהו חי מבערב כן י"ל נמי לחזקי' דגרע אשה מקופה שאינה בדוקה. ויש ליישב דס"ל להתו' דלהך אוקימתא דפליגי במחזקינן טומאה ממקום למקום לא תליא מידי בבדוקה או באינה בדוקה ובדוקה ואינה בדוקה חדא היא כיון דלא מחזקינן טומאה ממקום למקום ודוקא אי טעמא משום חזקה יש חילוק בין בדוקה לאינה בדוקה וק"ל. מה שהק' מהרש"א וז"ל ויש לדקדק דהא לר"י נמי ה"מ לאוכוחי וכו' דאל"כ מאי מק' הלל וכו' עכ"ל לא ידעתי מה קשיא ליה דהא צריכין אנו לומר להני

לישני דלא ס"ל דטעמא דשמאי משום דאם איתא דהוי דם מעיקרא הוי אתי דהלל קטעי וסבר דטעמא דשמאי משום דאי איתא דהוי דם וכפירש"י לקמן ומש"ה מק' לי' מקופה כן י"ל נמי לס"ד דהשתא דס"ל לר"י דטעמא דשמאי דלא מחזקינן טומאה ממקום למקום אלא דהלל טעי וסבר דטעמא דשמאי משום דאם איתא דהוי דם וכו' וק"ל:

ודע דמ"ש התוס' דוקא לתרומה וקדשים וכו' ה"ה לבעלה נמי לא דהא קי"ל הרואה דם אינה מקולקלת למנינה כדלקמן דף ל' ע"א:

בגמ' מ"ט דשמאי העמד אשה על חזקתה. מ"ש מוהרמ"ל הא דלא קאמר העמד טהרות על חזקתן ותירוצו תמוה ומעיקרא לק"מ דא"כ הוי קשיא לשמאי מ"ש מקופה ונגע באחד בלילה דהתם נמי א"ל העמד טהרות על חזקתן מש"ה הוצרך הש"ס לומר העמד אשה על חזקתה משא"כ בקופה ונגע בא' דמיירי באינן בדוקים אבל אשה דבדוקה היא לשמאי וכמ"ש התוס' וק"ל ועי' בס' מים עמוקים שאלה כ"א מ"ש בזה:

תוס' ד"ה והלל כי אמר וכו'. עיין מהרש"א בחולין ד"ט ע"ב מה שהק' על דברי תו' אלו ולענ"ד לק"מ כיון דגילתה התורה דברה"י גבי דבר שיכול להיות דלא ניזל בתר חזקה וכודאי משוינן ליה א"כ ה"ה בדבר שאין יכול להיות אע"ג דליכא למילף מסוטה לעשות ודאי מ"מ ספיקא הוא דלא אזלינן בתר חזקה ברה"י משא"כ בר"ה ודוק אח"ז ראיתי שכ"כ מוהרמ"ל שם כן:

דף ב:

בגמ' אדרבה העמד מקוה וכו'. שלישנא דאדרבה מגומגם ומ"ש מהרש"א ליישב עדיין קשה דהא בנגע באחד בלילה ולא ראהו חי מבערב דאמרינן לישרוף אע"ג דהתם נמי איכא חזקה דגברא בחזקת טהור קאי ויש ליישב:

תוס' ד"ה דאיכא ריעותא מגופה כו' כמו בנגע בא' בלילה וכו'. אע"ג דלקמן מוקמינן דחזקיה ור"י בקופה בדוקה פליגי ואפ"ה ס"ל לר"י דתולין וכה"ג ס"ל לר"י לחכמים בראהו חי מבערב דמטמא ברה"י אע"ג דאיכא חזקה משום דהשתא ודאי טמאה מ"מ היינו דוקא לקדשים אבל לא לחולין אח"ז מצאתי במוהרמ"ל:

בגמ' ומ"ש מחביות כו'. קשי' לשמאי צ"ל דטבל דמיא לתרומה וקדשים דאל"כ קשי' נמי להלל דהא בחולין מודה דלא מטמאינן למפרע א"ו דספק טבל דמיא לתרומה וקדשים לענין נגע אך ק' הא ע"כ להך לישנא דטעמא דשמאי משום חזקה קשיא נמי דהא דתני דטעמא דשמאי דא"כ בטלת בנות ישראל מפ"ו וצ"ל כדמשני הש"ס לקמן ד"ג ע"ב דה"ק הלל לשמאי אין טעמא קאמרת משום חזקה מיהו עשה סייג לדבריך וקאמר ליה שמאי דא"א למעבד סייג משום דא"כ בטלת בנות ישראל מפ"ו וא"כ מאי מק' לשמאי דהא ע"כ

להך לישנא צ"ל דאף שמאי מודה דלא אזלינן בתר חזקה משום סייג אלא משום בטול פ"ו לא עבדינן סייג וכה"ג יש לדקדק דלא מק' ממקוה לשמאי אלא דלעיל יש ליישב קצת דס"ל להמקשה דכיון דעשו כוודאי טומאה לא הוי טעמא משום סייג אמנם כאן קשה ולכאורה היה אפשר לומר דלא אסיק אדעתי' אכתי מהא דלקמן אלא דמדברי התו' לעיל בריש מכילתין לא משמע הכי משכתבו אך קשה לפ"ז מאי פריך להלל ממקוה וכו' דלמא הכא אכתי לא אסיק מזה וצ"ע:

דף ג.

ושניהם לא למדוהו וכו'. ועיין במשנה למלך פ"ט מהלכות מקוואות:

בגמ' ואי בעית אימא פירש"י אי מסוטה גמרי רבנן כו' כוונת רש"י ואבע"א לא בא אלא לתת טעם לדברי רבנן וכ"כ במשנה למלך שם דלא כמוהרמ"ל:

בתוס' ד"ה גמר סוף טומאה. עיין בס' הנ"ל:

בגמ' והאיכא כתמים. עיין מהרש"א מה שכ' בפירש"י ואני מוסיף על דבריו דרש"י אזיל לשיטתו שכ' בר"פ הרואה דטעמא דגזרו על הכתמים משום דחיישינן דלמא ארגשה ולאו אדעתה א"כ היא לתא דאורייתא ולא דמי לטומאת מעל"ע דכל עיקר אינו אלא מדרבנן מש"ה הוצרך לפרש דמקשה מטומאת כתם למפרע והתו' אזלי ג"כ לשיטתם דס"ל שם דאפי' שיודעת ודאי שלא הרגישה טמאה וא"כ היא דמיא לטומאת מעל"ע מש"ה כתבו דמקשה מטומאת כתם להבא ועיין בחדושי פוסקים סי' קפ"ג:

תוס' ד"ה ואבע"א נראה דלהאי לישנא כו'. כ' מהרש"א גם מכאן יש להוכיח וכו' וכונתו דאל"כ מאי ראיה מייתי תו' דלמא לעולם דלהאי לישנא ליתא טעמא דחזקה והא דמטהר הלל לחולין משום אשה מרגשת וכו' משא"כ בשוטה דלא מרגשת באמת טמאה להלל אף לחולין ואין זה מוכרח דה"ק מודה שמאי בשוטה למאן מודה לאו להלל בר פלוגתיה ומשמע להו כמו דס"ל להלל בשאר נשים כן אית ליה לשמאי בשוטה ואס"ד דליתא לטעמא דחזקה וא"כ בשוטה טמאה אף לחולין וא"כ לא דמי לשאר נשים אליבא דהלל דאלו בשוטה הא לא מיירי כלל הלל בשוטה וכ"מ בחדושי הרמב"ן בריש מכילתין וק"ל:

תוס' ד"ה מרגשת וכו' ורש"י פי' וכו' וק' מאתמול וכו' אלא שמאי אית לי' וכו' כמו שאינה חוששת בהרגשת מי רגלים וכו'. עכ"ל מזה משמע דלהלל דחשש להרגשת מי רגלי' כמו כן חשש בהרגשת עד דהוי סד"א דלמא הרגישה וסבורה דהרגשת עד הוא וכדעת בעל תה"ד בכתביו ובפסקיו דס"ל דבמצאה ע"י בדיקת עד הוי ספק דאורייתא דלמא הרגישה וסבורה הרגשת עד הוא וכ"כ בשו"ת מ"ו שבו"י אמנם מדברי התו' לקמן ע"ב ד"ה א"ב למירמי חביות כו' משמע איפכא דאף להלל אינה אלא חששא דרבנן

שכתבו וי"ל דטעמא דהרגשה מהני להלל שלא לטמא ודאי ואי ס"ד דהוי סד"א אמאי יועיל שלא לטמא ודאי דמ"ש ממקוה דהתם נמי אינה אלא ספיקא אי חסר מעיקרא היה או לאו ואפ"ה שורפין עליו א"ו דרוב פעמים מרגישה ולא טעתה לתלות בהרגשת עד או מי רגלים ואינה אלא חומרא בעלמא ומש"ה מהני שלא לטמא ודאי אלא לתלות וכן מוכח מן הגליון תוס' לעיל בד"ה מרגשת בעצמה שכתבו דטעמא דהרגשה אהני אף לחולין בשוטה ובע"כ גם להלל צ"ל כן דמהני בשוטה לחולין דהא בשוטה לא פליגי שמאי והלל אע"ג דס"ל להלל דחיישינן דסבורה הרגשת מ"ר הוא אפילו בפקחת מיהו זה יש לדחות ומן הגליון תוספות אין להוכיח די"ל דס"ל להגליון דוודאי להלל ע"כ טעמיה משום חזקה דכיון דלא ס"ל הך סברא דאשה מרגשת וכו' וא"כ מ"ט דמטהר לחולין א"ו משום חזקה אלא שהתוספות רוצים להוכיח אף לשמאי דאית ליה טעמא דמרגשת וכו' מ"מ צ"ל דאית ליה נמי טעמא דחזקה וע"ז כתב הגליון די"ל לשמאי אין אנו צריכין לטעמא דחזקה אלא דטעמא דמרגשת מהני נמי בשוטה לחולין ולב"ה ודאי דטעמא משום חזקה וכן הבין המהרש"א כוונת התוס' דאל"כ אין מקום לדבריו והיה מביא ראיה לסתור וע"כ כמו שכתבנו שהבין דעיקר כוונת התו' אינו אלא להוכיח דאף לשמאי צריכין אנו לטעמא דחזקה וק"ל:

דף ג:

בגמ' התם הלל הוא דקטעי וכו'. כ' המהרש"א וז"ל וליכא לאקשויי אמאי קאמר שמאי להלל וכו' די"ל דשמאי היה סבר דהלל נמי אית ליה הכי דאשה בדוקה כדסבר איהו עכ"ל כוונתו דסבר שמאי אף להלל אית ליה דאשה בדוקה היא אלא דס"ל דאפ"ה עבדינן סייג בקדשי' אלא דסבר דטעמא דשמאי דאם איתא דהוי דם וכו' וע"ז השיב שמאי דטעמא דידי דכיון דאשה בדוקה לא עבדינן סייג ולמאי דקטעית וסברית טעמא דידי משום דאם איתא דהוי דם כו' דמקשית קופה לזו יש לה שוליים וכו' ולפ"ז י"ל מאי מק' הש"ס לקמן דומיא דאשה קתני ואשה בדוקה היא וכו' ומאי קושי' דאע"ג דאשה בדוקה מ"מ הלל טעי וסבר טעמא דשמאי משום דאי איתא דהוי דם מעיקרא אתי' ומש"ה מק' מקופה אע"ג דאינה בדוקה מ"מ הך סברא נסתר דאם איתא וכו' מעיקרא אתי' וכ"ת דמ"מ קשי' מאשה על חזקי' דמ"ש אשה דבדוקה היא מקופה בדוקה דא"כ למה מקשה הש"ס והא דומי' דאשה קתני הוה ליה להקשות בקיצור מ"ש מאשה כיון דמקופה לא ק"מ ובלא"ה צ"ל דמאשה לא קשיא כלל כיון דמגופה חזי' ועלולה לכך גרע מקופה וכמ"ש התוס' בריש מכילתין לר"מ וכמו דמוכח מתו' לעיל ד"ה דאיכא ריעותא מגופה דבאשה איתרע חזקתה טפי מבעלמא כיון דאיכא ריעותא מגופה וצ"ע:

דף ד.

תוס' ד"ה שכל הטמאות כשעת מציאתן לעיל פי' דהיינו דוקא לקדשים וכו'. ובתוס' פסחים דף נ"א ע"א ד"ה שהיה טמא מתחלתו מוכח דהוי דאורייתא וצ"ע וראיתי בס' ת"ש במסכת מ"ק שהרגיש בזה ועיין שם מ"ש ליישב בזה:

בא"ד אלא משום דמוקמינן הטהרות אחזקתייהו. ועכצ"ל דמיירי ברה"י ואפ"ה מוקמינן אחזקת' משו' דבטומאה למפרע לא גמרינן מסוטה אלא מוקמינן אחזקה וכמ"ש מהרש"א בריש מכילתין וא"ל אדרבה נוקי במחט על חזקתה והשתא דנשברה ז"א דבשלמא אי ידעינן ודאי מתי נפלה על הבשר אלא דלא ידעינן מתי נשברה שפיר איכא למימר נוקי המחט על חזקתה דשלימה היתה בשעה שנפלה על הבשר והשתא דנשברה אבל השתא דלא ידעינן מתי נפלה על הבשר אמרינן דנפלה אחר שנשברה וק"ל:

דף ד:

בגמ' מכדי האי ככר. ופירש"י וכי היכי דפריך אככר מצי למיפרך אמחט ואמטלית עכ"ל אמנם לשיטת התו' לעיל בריש מכילתין לק"מ דבשלמא אמחט ואמטלית לא ה"מ להקשות משום דהתם טומאה למפרע היא ולא גמרינן מסוטה ואמרינן אוקי אחזקה משא"כ בככר שפיר מקשה דלא הוי טומאה למפרע אלא ספק מגע וא"כ אין אנו צריכין לומר משום דהוי דבר שאין בו דעת לשאול אלא דמחט ומטלית מיירי שהם בידי אדם וכל דבר שנתעסק האדם בהו נשאלין עליהן וכדלקמן דף ה' ע"ב ועיין לקמן בתוס' אבל לשיטת רש"י צ"ע מאי מק' לעיל ממחט ומטלית דלמא שאני התם שאין בו דעת לשאול וכמו שהקשו התוס' לעיל ד"ה ככר אהא דמקשי מככר דלא שייך תי' תוס' אמחט ואמטלית כמו בככר:

שם שחרית להכשיר טהרות וכו'. פירש"י שחרית להכשיר טהרות של לילה וכו' ולכשתמצא ערבית טמאה יצאו אלו מספק עכ"ל. לכאורה תמוה דמשמע אלו לא בדקה שחרית ואח"כ מצאה עצמה ערבית טמאה היו טהרות של לילה טמאים מספק מדינא ולכך תקנו בדיקת שחרית וא"כ היאך קאמר הש"ס דמטעם קנסא הואיל ועברה על תקנת חכמים שתקנו בדיקת שחרית מש"ה טמאים הטהרות של לילה הא אף קודם תקנת חכמים היו טמאים הטהרות לפי פירוש רש"י ולולי פירש"י הייתי אומר דה"פ שחרית להכשיר טהרות של ערבית כגון אם מצאה עצמה טמאה באמצע היום אז היא טמאה עד י"ב שעות מקודם דעונה אחת אפשר לביה"ר למיקם דם וכמ"ש לעיל אמנם מפירש"י משמע דאפי' כשמצאה עצמה טמאה בבדיקת ערבית היו הטהרות של לילה טמאות אי לאו בדיקת שחרית קשה ואפשר ליישב בדוחק דודאי ביה"ר א"א למיקם דם

יותר מן י"ב שעות וא"כ בדיקת שחרית לא מעלה ולא מוריד דממ"נ אם תמצא טהורה בערב הרי הכל טהור ואם תמצא טמאה א"א לטמאה יותר מן אותה עונה אלא דחכמים הראשונים חששו זמנין דמשמשת במוך וא"כ תהיה טמאה למפרע ולכך השוו מדותיהן ואמרו דלעולם תבדוק שחרית וערבית אפי' אינה משמשת במוך וזו הואיל ולא בדקה אפי' אינה משמשת במוך דמן הדין אין לטמאה יותר מן עונה ואפ"ה קנסה עונה יתירה משום דעברה על תקנת חכמים וק"ל:

תוס' ד"ה כל אשה שיש לה וסת תימא למה הפסיק וכו' וי"ל דקמ"ל וכו'. ודלקמן היינו בד' נשים כוונתם דהכא אשמעינן אגב אורחא דצריכה בדיקה אפי' באשה שיש לה וסת וכ"ת א"כ ל"ל מתניתין דלקמן הא כבר אשמעינן הכא ע"ז כתבו התו' ודלקמן איצטריך לאשמועינן אפי' בשאר ד' נשים ע"כ ובאמת כן כתבו התוס' לקמן דף י"א ע"ב ד"ה ומשמשת בעדים וז"ל אד' נשים ואאשה שיש לה וסת קאי עכ"ל אך רש"י כתב לקמן במתני' וז"ל אע"פ שאמרו דיה שעתה באשה שיש לה וסת עכ"ל משמע דוקא רק אאשה שיש לה וסת עכ"ל ואפשר דהלשון דוחקו מדקתני דיה שעתה ולא קתני דיין שעתן א"ו דלא קאי רק אאשה שיש לה וסת וא"כ הדרא קו' תוס' לדוכתי' דל"ל מתני' דלקמן ת"ל ממתני' דהכא ונ"ל לשיטת רש"י דאי ממתני' דהכא א"ל דהא קמ"ל דבאשה שיש לה וסת דוקא בשעת וסתה הוא דדיי' שעתה אבל שלא בשעת וסתה מטמאה מעל"ע וכדמסקינן הכא ומש"ה הפסיק וקתני והמשמשת בעדים ממעטת ע"י מעל"ע דקאי נמי אאשה שיש לה וסת לאשמעינן דאפי' באשה שיש לה וסת איכא טומאת מעל"ע והיינו שלא בשעת וסתה ועפ"ז נראה דמש"ה פירש"י במתניתין אעפ"י שאמרו מטמאה מעל"ע אינה מונה וכו' אאשה שאין לה וסת קאי משום דלכאורה היה אפשר לפרש דקאי נמי באשה שיש לה וסת ובשלא בשעת וסתה ומש"ה פירש דלא קאי אאשה שיש לה וסת אלא אאשה שאין לה וסת וכי תימא דילמא ה"נ דקאי אאשה שיש לה וסת ושלא בשעת וסתה ז"א דא"כ כבר אשמעינן מסיפא דאשה שיש לה וסת שלא בשעת וסתה מטמא מעל"ע וא"כ למה הפסיק ותני במשמשת בעדים ואי לאשמעינן דצריכה בדיקה א"כ מתני' דלקמן ל"ל לכך פירש"י דמסיפא לא היה מוכח מידי דהא ודאי קאי אירישא דמתני' באשה שאין לה וסת דכן דרך המתני' לפרש החלוקי דינים איזה מטמאה מעל"ע ואיזה דיי' שעתה ואח"כ לפרש דין המעל"ע וא"כ אין שום הוכחה מן הסיפא מש"ה הוצרך להפסיק בהא דהמשמשת כנ"ל ליישב שיטת רש"י ואפשר התו' לא רצו לפרש כן היינו בה"א דאכתי לא אסיק הא וסבר דמתני' אתי' אף כר"ד ור"ד אית ליה אף שלא בשעת וסתה וא"כ לס"ד

הוי קושי' למה הפסיק ואפשר מש"ה ציינו התו' דבריהם בפסקא דמתני' בגמרא ולא כתבו כן במתני' משום דעיקר קושייתם היינו למאי דס"ד השתא בסוגי' וק"ל:

דף ה.

רש"י ד"ה מלוכלכים וד"ה אין חוששין לה וכו'. עיין בחדושינו בי"ד סי' ק"ץ מ"ש בזה מהו שדחק לרש"י לפרש כן:

שם ואימתי הגיע זמנה לראות משהגיעו ימי הנעורים ופירש"י ז"ל שהביאה ב' שערות או בת י"ב שנים ויום א' ואע"פ שלא הביאה ב' שערות עכ"ל ורבים חולקים ע"ז אלא תרתי בעינן י"ב שנים ויום א' וב' שערות וכ"ה בי"ד סי' ק"ץ ועיין בסי' ק"ץ ס"ק ה' מה שהקשיתי לפירש"י:

תוס' ד"ה ר"מ הוא וכו' כדתנן בפ' בא סימן הרואה כתם וכו' עכ"ל וכן הוא בירושלמי ריש פ"ב דערלה ותמי' לי על שלא הביאו התו' ראי' משם:

דף ה:

תוס' ד"ה כשחברותי' נושאות אותה וכו'. והשתא נמי אתי' שפיר וכו' ולא פריך נמי לזעירא וכו' עכ"ל כ"ז לפרש"י לקמן שפי' או טומאה בצדו כגון שרץ והוא טהור ספק נטמא הטלית ספק לא נטמא א"כ שפיר ה"מ להקשות לזעירי דכיון דהטלית בידו הוי כמו שיש בו דעת לשאול אבל למה שפי' התו' לקמן ד"ה היה מתעטף כו' וז"ל או טומאות וטהרות לפניו וטליתו טהור אם נגע לטומאה ואח"כ לטהרות עכ"ל וא"כ עיקר הספק אינו אלא על הטהרות המונחים בארץ לק"מ לזעירי אבל התוספות אזלו לפירש"י:

עיין בחדושי הר"ן שכ' הא דלא מיקרי ר"ה דהא איכא ג' לפי שצריך להיות דוקא אנשים לפ"ז ק' דל"ל לשנויי בריש ב' נזירים שנזרקה טומאה מביניהם ת"ל הא בלא"ה מוקים לה בנשים משום הקפת ראש ע"ש:

דף ו.

אי ממתני' ה"א או אדם וכו'. הק' בגליון תו' בשם השר היכי מצי למימר או אדם כו' והא בריי' דקתני אבימי קתני משכבה ומושבה כמגעה ומגעה לא מטמא אדם ולא בגדים וע"כ מגע עצמה קתני ובמגע עצמה מטמאה אדם ובגדים עכ"ל ולענ"ד נראה דלק"מ דאכתי ה"א או אדם או בגדים ואי מבריי' דתני אבימי ה"א משכבה ומושבה כמגע עצמה היינו כמגע עצמה מעל"ע שבנדה מה מעל"ע שבנדה מטמאה או אדם או בגדים דהא היא מטמאה אפי' כלים כדתני מה היא מטמאה משכבות ומושבות אלמא דאפי' כלים מטמאה וכ"מ ממתני' דמטמאה היא למטה אלמא דהיא כאב הטומאה וה"ה דמטמאה אדם וכן מוכח לקמן ד' ט"ו דמעל"ע שבנדה מטמא כמגע אדם דתני בועלה מטמא משום

מגע כו' אף משכבה ומושבה מטמא אדם או בגדים ומה"ת לומר דמשכבה ומושבה כמגע נדה ממש אך השתא דאיכא ק"ו ע"כ ברייתא דאבימי קאמר כמגע נדה ממש לטמא אדם ובגדים ומעתה ילפינן מגעה מעל"ע בק"ו ממשכבה ומושבה כמו שפירש"י וק"ל. וא"ל אמאי לא משני הש"ס דאי ממתני' ה"א לא אדם ולא כלים אלא אוכלין ומשקין ואשמעינן דמעל"ע שבנדה מטמאה אפילו כלים ז"א דא"כ מ"ש דנקט משכב ומושב ליתני שאר כלים וכ"כ בחדושי הרמב"ן וא"ל דאשמעינן אפילו עשר מצעות זע"ג זו כולן טמאים דהא לא תני ליה אלא סתמא קתני ואיזו עיקר הרבות' ה"ל למיתני בהדיא:

דף ו:

והוינן בה מאי לאחר שנזכר כו'. תשובת הרשב"א סי' רנ"ג הוכיח מכאן דבמילי דרבנן סמכינן איחיד נגד רבים היכא דאיכא שעת הדחק והפסד מרובה עיין בב"ח וש"ך י"ד סי' רמ"ב אמנם למ"ש התו' לקמן דף ז' ע"ב ד"ה הנח מעל"ע דרבנן דטומאת מעל"ע קיל טפי משאר איסור דרבנן אין ראיה מכאן ובזה היה אפשר ליישב הא דמייתי הש"ס הכא מה דהוינן בי' שאין צורך לקו' זו אלא דה"א דהוראת רבי היה לענין שלש נשים שנמצא כתם תחת אחת מהם והורה רבי כר"א דאותה שעברו עליה שלש עונות תולה באחרת וכמבואר לקמן דף ס' ע"ב לענין מעוברת וזקנה ומיניקה ה"ה לר"א בעברו עלי' ג' עונות אלא דאי הוי איסור דרבנן ממש לא היה לו להקל בשעת הדחק ביחיד נגד רבים אלא בטומאת מעל"ע הקילו וק"ל. ועיין בב"י סי' קפ"ט ד"ה ומ"ש ואם הפסיקה ולא ראתה וכו' שהק' דלמה פסק הטור כר"א ובמע"מ תי' דדוקא לטהרות פליגי חכמים אבל לבעלה מודים ובזה אפשר ליישב נמי לדעת הרשב"א דאי לאו דמייתי הש"ס מה דהוינן הייתי אומר דלענין זה פסק כר"א באם שעבר עליה הוסת אחר שפסקה מלראות ג' עונות ולא בדקה א"ע בשעת וסתה ואח"כ בדקה א"ע ומצאה טהורה דלמ"ד וסתות דאורייתא טמאה אבל לר"א טהורה ועיין בב"י סי' קפ"ט מה שהקשה על הטור ועיין בחדושי שם ולעולם הייתי אומר דמעל"ע שבנדה אינה אלא לחולין שנעשו עטה"ק ומש"ה מייתי הש"ס מה דהוינן דאי ס"ד דמיירי בכה"ג א"כ הוא ספק דאורייתא לא היה מקיל כר"א אך קשה דלמא הא דפסק כר"א מיירי שבדקה א"ע ומצאה טמאה וס"ל כמ"ד וסתות דרבנן ואפ"ה לר"א טהורה כיון דעברו עליה ג' עונות או י"ל דמיירי בראתה כתם ולענין תלי' שתולה באחרת שלא פסקה וכמש"ל לכך נראה דמכאן למד הרמב"ם ספ"ג הלכות מו"מ דטומאת מעל"ע וטומאת וסתות וטומאת כתמים שלשתן חד דינא אי' ליה ואינן מטמאות אלא חולין שנעשו עטה"ק והכ"מ לא הראה מקומו ולפ"ד ניחא דע"כ חד דינא אית לשלשתן דאל"כ לא הוי מקשה הש"ס מידי מבני מוהר"מ:

דף ח.

בתו"י ד"ה משום דקאי ר"י ב"ב כוותיה וכו' אע"ג דבמתני' נמי חזר ר"י וקאי כוותיה וי"ל דשמא ר"י סבר כר"י עכ"ל עיין לקמן ד' מ"ח בתו' ד"ה אמר ר"א הלכה כר"י בר כיפר שכתבו בענין אחר:

דף ט.

קושי סמוך ללידה רחמנא טהרה. יש לדקדק מאי מק' הש"ס דהא מסקינן לקמן דף צ"ח ע"ב דאין קושי לנפלים אף על גב דלידה היא שהרי יש לה ימי טומאה וימי טהרה ומי עדיף רוח או דבר שאינו של קיימא מנפלים וצ"ל דסבירא ליה להש"ס כיון דהברייתא תני הפילה רוח וכל דבר שאינו של קיימא דהיינו דמות צורת בהמה או עוף או כמין הר וחתיכת בשר ולא תני רבותא טפי אפילו נפלים א"ו דס"ל להברייתא דיש קושי לנפלים וכאמרו לו א"כ יש מקשה כל ימיה לקמן דף ל"ח ע"א דס"ל יש קושי לנפלים ועיין מ"ש בזה בפ' המפלת:

תוס' ד"ה הא ליכא חרדה כו'. מ"ש מהרש"א לתמוה דמרישא דמתני' לא מוכח מידי דלמא רישא נמי איירי דבדקה ומצאה טמאה כו' וע"ז כ' דאינו אלא מדברי הגליון עדיין אינו מספיק שהרי תוס' לקמן דף י"ו כתבו בפשיטות בד"ה ר"נ ב"י אמר דממתני' דפרק בנות כותים משמע דוסתות דאורייתא וגם מ"ש מהרש"א ליישב דברי הגה"ה לא ידעתי כוונתו ודבריו מגומגמים ולולי דבריו ה"א דמרישא ע"כ מוכח דמיירי בבדקה ומצאה טהורה מדקתני הזידה ולא בדקה טהורה ואי דמיירי בבדקה השתא ומצאה טמאה ומאי טהורה למפרע קאמר קשה דאמאי טהורה הא שלא בשעת וסתה דכ"ע אפי' לר"ד לעיל דף ה' ע"ב מודה דשלא בשעת וסתה דמטמאה למפרע מעל"ע וא"כ אמאי קאמר טהורה א"ו דמיירי בבדקה ומצאה טהור' ודומיא דהכי בסיפא בהגיע זמן וסתה ולא בדקה טמאה אפי' שמצאה עצמה טהורה השתא אלמא דוסתות דאורייתא. וא"ל דלמא מיירי שלא בדקה עצמה השתא כלל וכמו שנראה מדברי המהרש"א שם ולפ"ד ליכא להוכיח דס"ל למתני' וסתות דאוריי' והא דקתני הגיע זמן וסתה ולא בדקה טמאה משום דכל זמן דלא בדקה עצמה היא בחזקת טומאה אפי' למ"ד וסתות דרבנן וכר"י דאמר תיבדק וכ"ה לשיטת התו' ושאר פוסקים חוץ דעת הרמב"ם ז"ל דס"ל דבעברה זמן וסתה ולא בדקה טהורה אח"כ בלא בדיקה למ"ד וסתות דרבנן כיון דלא הרגישה י"ל דע"כ מיירי בבדקה ומצאה עצמה טהורה עכשיו דאל"כ אלא שלא בדקה כלל א"כ אמאי תני ברישא עברה הזידה ולא בדקה טהורה ה"ל למימר תיבדק עכשיו וכי משום דעברה ולא בדקה שחרית לא תיבדק עכשיו א"ו דמיירי בבדקה עצמה עכשיו וק"ל. אך לא ידעתי לכוין הן

לפמ"ש לעיל והן לפי מה שתי' המהרש"א דע"כ מוכח מרישא דהא דתני הגיע זמן וסתה ולא בדקה דלא מיירי בדקה ומצאה טמאה כו' לפ"ז מאי מקשה התו' אהא דפ' כל היד דמוכיח מהא דר"מ סבר וסתות דאורייתא הא איכא דלא מפ' רישא כר"מ ואם כן דלמא ר"מ פליג ומאי קו' דאף אי נימא דר"מ פליג אחכמי' דת"ק אמר הגיע זמן וסתה כו' טמאה ולא מפליג בין היתה יושבת במחבא כו' לעולם טמאה ור"מ ס"ל היתה יושבת במחבא טהורה וכיון דת"ק מיירי בלא בדקה ומצאה טהורה דומי' דהכא מיירי נמי ר"מ ביושבת במחבא ולא בדקה כו' וטעמא דיושבת במחבא הא לא"ה טמאה אפי' בלא בדקה ומצאה טמאה מודה לת"ק א"כ הא מוכח שפיר דר"מ ס"ל וסתות דאוריי':

בא"ד וא"ת דלמא לעולם וסתות דרבנן ומיירי דהשתא כו'. לפי מה שפירש"י לקמן בדף ט"ו בלישנא קמא אליבא דרב דס"ל וסתות דאורייתא אבל אי וסתות דרבנן אפי' בבדקה ומצאה טמאה אינה מטמאה משעת וסתה וכפירוש מהרש"א שם לק"מ די"ל דר"י ס"ל כלישנא קמא דהתם אלא שהתו' שם פי' דלא כרש"י ע"ש:

בא"ד ומיהו קשה דבפ' כל היד מוכיח וכו'. והק' מהרש"א ומור"ם אמאי לא הקשו אסוגי' דהכא ונ"ל דהכא לא ה"מ להקשות אר"י דהא דר"י לא ס"ל כאוקימת' דר"י לומר שאינה צריכה בדיקה וכו' משום קו' הש"ס שם והא מדקתני סיפא ותי' הש"ס דחוק לי' למימר דרישא וסיפא לאו בחד גוונא מיירי וגם קשיא ליה להך אוקימתא קו' התו' שם דהא הך י"א יום גרע מן ד' נשים שאמרו דיין שעתן ואלו בי"א יום מטמאין מעל"ע וכדאמרי' בסוגי' שם וא"כ אמאי בד' נשים בעי בדיקה ובי"א יום לא בעי בדיקה ומש"ה ניחא ליה לר"י לאוקמי מתני' וכאוקימתא דר"ח דכולה ר"מ היא ובלא"ה ע"כ מוכח דר"י אית ליה כאוקימתא דר"ח וכולה ר"מ היא דהא כתבו התוס' לקמן דט"ו דר"י אית ליה וסתות דרבנן ור"י אמר הלכה כסתם משנה וממתני' מוכח דאית ליה וסתות דאורייתא וא"כ איך פסק ר"י נגד סתם מתני' א"ו דר"י ס"ל דכולה ר"מ היא ולאו סתמא היא והא דלא ניחא לר"י לאוקמה ככ"ע וכשנוי' דרבא התם שאינה מטמאה מעל"ע הא אוקימתא דרבא עמד בקושי' מכח הברייתא וכאוקימת' דר"ה ב"ח משמי' דשמואל נמי לא ניחא ליה לר"י לאוקמי דהא ר"י ס"ל דאשה קובעת וסת בימי נדתה ובימי זיבתה וא"כ ע"כ א"א לאוקמי אלא דכולה ר"מ היא ומש"ה לא ה"מ תוס' להקשות אסוגי' זו לר"י אבל לקמן מקשה תוס' שפיר דהתם הוא מימרא דאביי דאמר אף אנן נמי תנינא מקשו התוס' שפיר דהא אביי א"ל (התם דף ל"ט) לר"י את אמרת לן ואהא אמרת וכו' דמשמע דאביי נמי אית ליה דאין אשה קובעת וסת בימי נדתה ובימי וסתה וא"כ איכא לאוקמי מתני' ככ"ע וכשינויא דר"ה ב"ח א"ש מש"ה מק' תוס' שפיר וק"ל. הטור פסק

בהגיע וסתה בימי עבורה א"צ אפי' לכתחילה בדיקה ובהיתה במחבא פסק דלכתחילה צריכה בדיקה אלא בעברה זמן וסתה ולא בדקה א"צ בדיקה לכתחילה והק' ב"י מנ"ל כיון דבסוגי' משוה ר"י אהדדי ועיין בט"ז שכ' דיש חילוק בין מעוברת להיתה במחבא אך עדיין קשה דמנ"ל להטור זה ובסימן קפ"ד ס"ק י"א הבאתי הוכחה לפסק הטור וע"ש עוד יש ליישב דברי הטור דע"כ מוכח דיש חילוק בין שאר מסולקת בדמי' לחרדה דמדבעי לי' אליבא דמ"ד וסתות דאורייתא אמאי לא מבעי ליה אליבא דהלכתא דקיי"ל וסתות דרבנן אי בעי בדיקה לכתחילה א"ו דמיפשט פשיטא ליה למ"ד וסתות דרבנן דלא מבעי בדיקה לכתחלה בשעת וסתה במעוברת וכ"כ הב"י סברא זו בהדיא ע"ש וכיון שכן למה ליה להוכיח דר"מ ס"ל וסתות דאורייתא טעמא דאיכא חרדה וכו' דאיכא לדחויי דלמא ר"מ ס"ל וסתות דרבנן ומיירי בבדקה ומצאה טמאה ותי' תוס' הוא דחוק. טפי ה"ל להוכיח דע"כ ר"מ וסתות דאורייתא א"ל דאי וסתות דרבנן אמאי קאמר ר"מ דיעבד ולא בדקה טפי ה"ל לאשמעינן רבותא דאפי' לכתחלה א"צ בדיקה בשעת וסתה דהא מיפשט פשיטא ליה לרבנן אבעי' דלמ"ד וסתות דרבנן א"צ בדיקה לכתחלה בשעת וסתה במעוברת א"ו צ"ל כדעת הטור דאע"ג דמפשט פשיטא ליה גבי מעוברת למ"ד וסתות דרבנן דא"צ בדיקה אפי' בשעת וסתות מ"מ בחרדה דאיכא למימר בכל רגע אולי יסתלק החרדה ממנה וכמ"ש הט"ז בעי בדיקה לכתחלה בשעת וסתה מש"ה לא ה"מ להוכיח מהא דר"מ ס"ל וסתות דרבנן וע"כ הוכרח להוכיח מהא טעמא דאיכא חרדה וא"כ דברי הטור מוכרחים וק"ל אחר זה מצאתי כן בשם גדול א' ומיהו הרשב"א בתה"א כתב דאין זה דיוק דאיידי דתני ברישא ולא בדקה תני נמי בדר"מ וה"ה דלכתחלה א"צ בדיקה ע"ש בשער ד':

דף ט:

ד"ה פיחתה והותירה פירש רש"י וכו' ומיהו למאי דפירש התם דדוקא ברואה לדילוג כו'. מוכח מדברי התוס' דס"ל דאע"ג דאיכא כאן ד' ראיות וג' הפלגות שהרי קודם שהפסיקה ג' עונות ראתה אפ"ה לא מהני כלל כיון דראיה ראשונה שראתה לצ"א לא מקרי דילוג שהרי מקודם היה לה וסת אחר עד שתראה עוד ראיה אחרת לצ"ד דאז הם ג' הפלגות לדילוג כן הוכיח הש"ך מתוס' כאן בסימן קפ"ט ס"ק ח"י ע"ש וביאור דבריהם עיין מה שכתבתי בסימן קפ"ט ס"ק ה':

דף י.

עיין במהרש"א וסוף דבריו מגומגמים במ"ש וז"ל וכן תפרש באידך דר"ג וקאמר ר"ג דלגבי ראשון דייניגן לה בחזרה לקדמותה אף בהפסקה שניהודיה שעתה ולגבי ראיה

שניה דייניין להגיע זמנה בהפסקה ב' דכולי האי לא אמרינן דחזרה לקדמותה עכ"ל ול"ל דגבי ראיה ראשונה דייניין לה בחזרה לקדמותה דאפילו לא נדון כחזרה לקדמותה בהפסקה שניה אפ"ה בראיה ראשונה דיה שעתה שאינה אלא ראיה שלישית שאחר הפסקה ראשונה וכיון דהשתא איתחזק בראיה שלישית מש"ה דיה שעתה ואפשר ליישב דבריו דהא בלא"ה קשה לדבריו דסיפא אתיא כר"ג דכיון דחזיא תלתא זימנין בהפסקה מרובה איגלאי מלתא למפרע דלאו סילוק דמים היה אלא שינוי וסת ואם כן לר' דבתרי זימני הוי חזקה א"כ כי חזי בתר ב' הפסקות נמי איגלאי מלתא למפרע דשינוי וסת הוי ובתר הפסקה ב' מטמאה למפרע ואם כן ע"כ סיפא דברייתא רב"ג הוא וכ"ה במסקנא לדבריו וא"כ מאי מק' הש"ס רישא ר' וסיפא ר"א הא ע"כ לפי דברי מהרש"א בלא"ה סיפא לא אתיא אלא כר"ג וא"כ דלמא ר"ג כר"א ס"ל א"ו מ"ש מהרש"א דסיפא מצי אתיא כר"ג ה"ה נמי כר' דאע"ג דאיגלאי מלתא למפרע בתרי זימני מ"מ כיון דבחזקת מסולקת דמים מודה רבי דאף בהפסקה שניה דיה שעתה וכמו שכתבו התוספות והרשב"א בתה"א דכרבי נמי אתיא ומש"ה מ"ש המהרש"א דבראיה ראשונה דייניין אף בהפסקה ב' לחזרה לקדמותה היינו אליבא דר' דברייתא נמי אתיא כוותיה ומש"ה תני בברייתא ועוד עברו עליה ג' עונות בפעם שלישית דאלו חזיא לסוף עונה היה דיה שעתה משום דאף בהפסקה ב' דיינינן לחזרה לקדמותה בראיה ראשונה ואי לאו דדיינינן לחזרה לקדמותה בהפסקה ב' אם כן בראיה ראשונה שאחר עונה היה מטמא מעל"ע לר' שהרי הוא ראיה ג' שאחר הפסקה ראשונה וק"ל. בחדושי הר"ן כתב הטעם לר' דס"ל גבי תינוקת שלא הגיע זמנה לראות דלא תטמא מעל"ע עד ראיה ג' אע"ג דס"ל דבתרי זימני הוי חזקה דהיינו טעמא משום דטומאת מעל"ע כעין קנסא הוא כדאמרינן לעיל וזו הואיל ולא בדקה הפסידה עונה הילכך כל שא"צ לבדוק כלל אינה בכלל גזירת מעל"ע שבנדה ותינוקת שלא הגיע זמנה לראות אינה צריכה לבדוק כדתניא לקמן אין הנשים בודקות אותן אבל לאחר שראתה ב' פעמים דהוחזקה לראות צריכה בדיקה ומש"ה בראיה ג' מטמאה מעל"ע וא"ת א"כ הגיע זמנה לראות שהיא צריכה בדיקה כדלקמן למה אמרו בפעם א' דיה שעתה י"ל אה"נ כיון שצריכה בדיקה בדין היה לגזור עליה אפילו בראשונה אלא קל הוא שהקילו חכמים מדבריהם עכ"ל אך קשה ע"ז מסוגיא דלקמן דף ל"ט דמוקי ר"י למתני' דכל י"א יום בחזקת טהרה לומר שאין צריך בדיקה ואפ"ה תניא דזבה ושומרת יום מטמא מעל"ע ולדברי הר"ן כיון דאין צריך בדיקה לכתחלה אינה בכלל הקנס דמעל"ע ועיין שם בתוספות ד"ה והיולדת וצ"ע. ובזה אמרתי

לתרץ הקו' הנזכרת בתשובת שבו"י ח"א מה שנשאל מהרב הגדול בעל המחבר בי"ש על הרמב"ם בפ"ד מהלכות מו"מ ועיין בסימן קפ"ט סעיף קטן ל"ד:
בגמ' מני רבי היא. לשיטת רש"י ותוספות מוכח מן הרישא דתינוקת שלא הגיע זמנה דאתיא כר' ולשיטת הרשב"א בתה"א הוכיח דאתיא כר' מן הסיפא בתינוקת שהגיע זמנה לראות וע"ש:

דף י:
מתקיף ליה ר' אילא. מפירש"י מוכח דס"ל דאע"ג דאמרי' לקמן בפ' התינוקת דבקטנה שלא הגיע זמנה אין חילוק בין ראתה ללא ראתה היינו דוקא דלא הוחזקה עדיין אבל לא בהוחזקה דאל"כ ה"מ רש"י לפרש דקושית ר"א היא אפילו מקטנה שלא הגיע זמנה ובהוחזקה דנמי מטמאה כתמה וק"ל:
בגמ' מכלל דשופעת כנהרא אלא אימא וכו'. והרמב"ם פ"ד מהלכות מו"מ ה"ב כתב בתולה שראתה דם אפילו שופעת כל ז' או דולפת הרי זה ראיה אחת עכ"ל וצ"ע דהא מסקינן הכא דא"א להיות שופעת כל ז' וכבר הרגישו בספרי הראשונים בזה יע"ש וכאן לא שייך תי' הט"ז שכתב לחלק בין ז' ימים דהתם א"א משא"כ בימים מועטים דאפשר דהא הרמב"ם כתב כל ז' מיהו ברמב"ם בלא"ה לק"מ דאיהו ס"ל דצריך ג' וסתות בקטנה שלא הגיע זמנה לראות וכמבואר בהלכות א"ב פ"ט ועיין בחדושי סימן ק"ץ:
שם ימי עבורה עולין לה לימי מניקתה. בכ"מ שם כתב דדעת הרמב"ם דר"י לא פליג את"ק דמעוברת משיודע עוברה ומניקה משנולד אלא דאתא למימר דבעברו עליהן ג' עונות פ"א דיה שעתה אבל אם עברו עליה פ"ב מטמא מעל"ע ות"ק לא פליג עליה עכ"ל ולדעתו אי אפשר להלום סוגיא זו דאמרינן ימי עיבורה עולין לה לימי מניקתה הא ר"י נמי מודה לת"ק דמעוברת משהוכר עוברה ומניקה משתלד מיד דיה שעתה וא"כ ל"ל השלמת ג' עונות הא בלא"ה במניקה דיה שעתה וצ"ע. ולולי דברי הכ"מ יש לומר דס"ל להרמב"ם דמעוברת ומניקה וזקנה ובתולה שהגיע זמנה לראות כולה בחדא מחתא מחתינהו דבעברו עליהן ג' עונות פעם ראשונה דיה שעתה ובשניה מטמאה מעל"ע חוץ מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות דעד פעם ג' לא מטמאה מעל"ע:
שם במה אמרו דיה שעתה אמר רב אכולהו כו' ור"י אמר ל"ש אלא בתולה וזקנה וכו'. הרמב"ם פסק כרב ודלא כר"י אע"ג דקיי"ל רב ור"י הלכתא כר"י כתב בשם הר"י קורקס כיון דאמר הש"ס אחר כך כתנאי משמע דאמוראי לא היו יודעים מן התנאים דאל"כ הל"ל הלכתא כהאי תנא משום הכי פסק הרמב"ם דלא כר"י כיון דר"י יחיד הוא נגד ר"י ור"י ור"ש:

בתוס' ד"ה דהוי מניקה ואיעברה וא"ת והיכי איעברה וכו' צל"ע אמאי לא הקשו תוס' קו' זו לעיל דף ח' ע"ב ת"ר נשאת וראתה דם מחמת נשואין ילדה וראתה דם מחמת לידה עדיין אני קורא לה בתולה ע"כ הרי שאפשר לה להתעבר אע"פ שלא ראתה כלל. מ"ש המהרש"א כאן תמוה ואשתמיטתיה סוגיא דלקמן דף ל"ו:

בא"ד וא"ת והיכי איעברה וכו'. לפי שיטת הרשב"א בתה"א דס"ל דהנך ג' עונות לר"י דוקא לאחר הכרת העיבור בעינן לק"מ קו' התוספות דמשכחת ליה שפיר כגון שראתה בימי מניקתה וטבלה ואיעברה ופסקה ב' חדשים קודם הכרת העובר כשהיא מניקה וחודש א' לאחר הכרת העובר ומצטרפין אע"ג דשני חדשים הראשונים היה קודם הכרת העובר מ"מ כיון דהיא מניקה והיא בחזקת מסולקת בדמים מצטרפין:

דף יא.

בגמ' דברי ר"מ ר"י ור"י ור"ש כצ"ל. דר"י ור"י ור"ש כלהו פליגי אר"מ וס"ל דלא אמרו ד"ש אלא בראיה ראשונה וכ"מ מכל הפוסקים ומדברי התוספות לקמן דף ל"ו ומדברי הב"י סוף סימן קפ"ט משמע שהיה לו גירסא דר"מ ור"י ר"י ור"ש וס"ל דר"מ ורבי יהודה אמרו דבר אחד ור"י ור"ש פליגי עלייהו:

בתוס' ד"ה אלא לקפיצות. מדברי התוס' נראה דלפי המסקנא חזר הש"ס מסברתו דאף לקפיצה לחודה לא קבעה וסת אמנם מדברי רש"י בסוף שמעתין לא משמע כן שפירוש ד"ת קמ"ל הא דאמר כו' ולא לקפיצה בלא אחד בשבת מדלא חזיא מאתמול כו' משמע הא אי חזיא מאתמול הוי קבעה וסת לקפיצה אף לפי המסקנא לכן נ"ל לפי שיטת רש"י כך הצעת הש"ס דמעיקרא ס"ד דהש"ס דהא דאמר ר"ה קבעה וסת היינו שקפצה שלש פעמים בימים שוים מקשה אילימא לימים הא כל יומא כו' אלא לקפיצה כלומר שקפצה בימים שאינן שוים ומש"ה קבעה וסת לכל יום שתקפוץ והתני' כל שתקבענה וכו' וס"ד דהש"ס דברייתא נמי מיירי שקפצה בימים שאינן שוים אבל כל שקפצה לימים שוין מה"ת לומר שתקבע וסת לקפיצה לחוד דלמא היום גורם או תרוייהו בהדדי ומה"ת להקל בחד לחודא ולומר דיה שעתה ומש"ה ס"ד דהש"ס דהברייתא מיירי שקפצה ג' פעמים בימים שאינן שוים ואפילו הכי לא קבעה וסת שהוא מחמת אונס וע"ז משני הש"ס לא לימים כלומר דהברייתא מיירי בוסת המורכב לימים שוים ואשמעינן הברייתא דלא קבעה וסת לימים לחודא וע"ז מקשה פשיטא וכו' ולא ה"מ לשנויי דאשמעינן דלקפיצה לחודא לא קבעה דהא נמי פשיטא כיון דהברייתא מיירי בוסתות המורכב לימים שוין א"ו דהברייתא מיירי בקפיצה לימים שאינן שוים והדרה הקושיא לדוכתיה אר"ה דאמר קבעה וסת וע"ז משני הש"ס דלעולם הברייתא מיירי בוסת המורכב לימים שוים

דאשמעינן דלימים לחודא לא קבעה וכגון דקפיץ כו' אבל ר"ה מיירי בקפיצה שאינן לימים שוין דקבעה וסת לקפיצה לחודה וא"כ לא קשה מידי קו' התוס' ומש"ה פירש"י למסקנא דלא קבעה וסת לקפיצה בלא אחד בשבת מדלא חזיא מאתמול הא אי חזיא מאתמול היה קבעה וסת לקפיצה לחודא הגם דמדברי רש"י ד"ה אלא לקפיצה לכאורה לא משמע הכי שכתב אפילו בשאר ימי השבוע משמע דס"ל למאי דס"ד דמקשה דר"ה סבירא ליה דקבעה לקפיצות לחודא היינו אפילו בקפצה ג"פ ביום ידוע אפילו הכי הקפיצה עיקר שהם הגורם וכ"כ הרז"ה ע"ש מ"מ לדעת הרז"ה והטור יש לישב הסוגיא כן דלא תקשה קו' התוס' ועיין בחדושי הר"ן ובתה"א מ"ש בזה ומה שיש לדקדק על הטור לכאורה משמע דס"ל דוסת שע"י מקרה שבגופה כגון מפהקת ומעטשת ודומה להם עדיפא מוסת שנקבע ע"י קפיצה שהרי גבי וסת המקרים כתב שכל זמן שלא נקבע חוששת לכל אחד בפ"ע ואלו לעיל גבי קפיצה לא כתב כן משמע דמחמת אונס גרע ואם כן כיון דהברייתא לדידיה מיירי בוסתות המורכב לימים שוין ואשמעינן דלא קבעה וסת לימים לחודא וכגון כו' דמאי איריא מחמת אונס לאשמעינן רבותא טפי דאפילו בוסת שע"י מקרים שבגופה נמי לא קבעה וסת לימים לחודא בכה"ג וכמו שפסק שם הטור סימן הנ"ל ובחדושי לפוסקים אכתוב מזה אי"ה ודוק:

בתוס' ד"ה קפצה וראתה ג' זמנין גרסינן וכו'. ולקמן דף ל"ט ע"ב כתבו התוס' ד"ה אלמא וכו' דאפילו לא גרסינן הכא אלא שני זימנין אפ"ה אתיא כר"ג דהש"ס מקצר ע"ש ולפי סידור התוספות משמע לכאורה דקאי על ל"א דר"ה לפ"ז צ"ל דגרסינן ובשבת קפצה ולא חזאי דאל"ה לא הוי שלש קפיצות וק"ל:

בד"ה ממעין סתום וכו' וי"ל דאיהו יפרש מעין פתוח דחזאי ג' זימנין ריש ירחא וה' בירחא וכו' עכ"ל. ור"ל דכיון דחזאי תרי זימני ריש ירחא וחמשה בירחא כי הדר חזיא בפעם ג' ריש ירחא תו לא צריכה לבדוק בה' בירחא דאפילו תראה בה' בירחא לא תקבע וסת כ"כ התוספות לקמן דף ל"ט ע"ב וא"ל אכתי תבדוק בפעם ג' בה' בירחא דאף שלא תוכל לצרף לראיות ראשונות מ"מ תוכל להצטרף הך ראיה שאם תראה עוד פעם ריש ירחא וה' בירחא ובפעם שלישית שהוא ששית לראיה ראשונה תראה רק בה' בירחא ולא בריש ירחא ז"א דכיון שכבר קבעה וסת בריש ירחא אם כן הך ראיה בה' בירחא לא תוכל להצטרף עוד כל זמן שלא עקרה וסת מר"ח ודוקא היכא שראתה ב' פעמים בריש ירחא וה' בירחא ובשלישית ראתה בה' בירחא ולא בריש ירחא דעדיין לא נקבע הוסת בר"ח וכה"ג צריכין אנו לפרש מ"ש התוספות בסה"ד שכתבו וז"ל שראתה א' ב' ג' ד' רצופים בתלתא ירחי ר"ל כיון שכבר ראתה רצופים בתלתא ירחי תו לא צריכה למיבדק

בפעם ד' דאף שתפסוק בין הראיות ותראה רק א' ד' לא מצטרפי הך ראיות שראתה בד' לראיות אחרות שתראה עוד בד' כיון שכבר היתה מוחזקת דהך ראיה שראתה בד' שייכא לראיה שראתה ביום א' אבל לפי פירוש רש"י שראתה רק פעם אחת א' ב' ג' ד' קשה ממה נפשך דמכל מקום צריכה לבדוק דבראיה ראשונה צריכה למיבדק למידע אם תראה שלא בהפסק ובראיה שניה צריכה נמי למיבדק דאולי תראה א' וד' ואם תראה עד ג' פעמים כה"ג תקבע וסת א"ו מ"ש רש"י דלא מהני ראיה דרביעי בחודש דנדות קמא למיקבע כוותו נמי כן דנ"מ שאם תראה כן ג' פעמים בלי הפסק אז אינה צריכה למיבדק בראיה רביעית ודברי המהרש"א צ"ע גם מה שכתב דחדשים מקרוב באו והגיהו ומיירי בתחלת נדה וכו'. וכן גרס בב"י סימן קפ"ט ופירש המהרש"א דכוונתו דלא מיירי ביום א' לוסתה ויש לדקדק דממ"נ אי שכבר ראתה באותו יום אם כן בשאר ימי הוסת נמי א"צ בדיקה ואפילו למ"ד דאשה קובעת וסת בימי נדתה דהא כבר ראתה ומה לה לבדוק עוד באותו יום ואי בשלא ראתה א"כ גם ביומא קמא לוסתה נמי צריכה בדיקה וכמ"ש התוספות דף ט"ו וכ"פ כל הפוסקים דלכתחלה צריכה בדיקה בזמן הוסת ומיהו אפשר לפרש כונתו דר"ל דמתני' ס"ל וסתות דאורייתא ואין נ"מ בבדיקה אפילו נמצא טהורה טמאה וכלישנא בתרא דלקמן דף ט"ו:

דף יא:

בגמ' אבל פסקה מחמת תשמיש וכו'. ברי"ף הגי' אבל פסקה מחמת תשמיש וראתה שלא מחמת תשמיש וכן כתב הרמב"ם פ"ה מהלכות א"ב משמע אי חזרה וראתה מחמת תשמיש אפילו שפסקה פ"א מחמת תשמיש טהורה ור"ג לא מיירי אלא ביום שלאחר התשמיש אם לא ראתה מחמת תשמיש טמאה אבל אם שמשה אח"ז וראתה טהורה ומיהו נראה דזה לא מיירי אלא תוך ד' לילות אבל בקטנה דדינה לעולם תלינן עד שחיתה המכה אם פסקה מחמת תשמיש לאחר ד' לילות אפילו פ"א תו לא תלינן בדם בתולים וכ"מ בש"ע סימן קפ"ז ובזה יתורץ דברי רש"י שכתב וז"ל לא שנו אב"ה קאי עכ"ל ולכאורה ק' דמי דוחקו לכך דהא איכא למימר דר"ג אב"ש נמי קאי ולדברינו ניחא לפי שרש"י גריס אבל פסקה מחמת תשמיש וראתה דמשמע שראתה אח"כ אפילו מחמת תשמיש טמאה וכמו שפירש רש"י בהדיא ואלו לב"ש לענין ד' לילות ס"ל לרש"י כרי"ף ורמב"ם דאם ראתה אח"כ מחמת תשמיש טהורה משום הכי כתב רש"י דר"ג אב"ה קאי ולשיטת הרי"ף והרמב"ם צ"ל דר"ג אדב"ש נמי קאי דנ"מ נמי לדידן היכא דהגיע זמנה לראות ולא ראתה וק"ל ועיין במרדכי דלא ס"ל הכי לדעת הרי"ף ועוד י"ל דברי רש"י

שפירש דאב"ה קאי עפ"י דברי תוספות ר"פ תינוקת ד"ה רב אמר וע"ש דס"ד דש"ס דשמואל כלוי ס"ל עיין שם:

שם אמאי משמש בעדים דלמא נשתנה. כ' המהרש"א הא דלא מקשה הש"ס תבדוק דלמא תפסוק מלראות ותירץ דמ"מ עד שלפני התשמיש א"צ ע"כ ולפי דבריו קשה דלפי האמת דמשני דא"צ בדיקה לאחר תשמיש משום דאימור שמש עכרן ולפני תשמיש א"צ משום דלאחר תשמיש א"צ מש"ה א"צ לבדוק גם לפני תשמיש אע"ג דמ"מ בעי בדיקה לאחר תשמיש משום כדי לידע אם לא פסקה וא"כ תצטרך נמי לפני תשמיש משום שמא נשתנה וצ"ל דכיון דא"צ בדיקה לאחר תשמיש אלא משום דאם פסקה אז תטמא בראיה שאח"ז אבל בראיה זו שתראה מיד לאחר תשמיש לא תטמא מש"ה לא מחמרינן לבדיקה שלפני התשמיש:

שם ברש"י ד"ה כאן שלא שימשה כו' לפני התשמיש נמי לא אצרכוהו וכו'. ועיין בהרמב"ם בפירוש המשניות שפי' למשנתנו דה"ק אע"פ שאמרו דיה שעתה צריכה להיות בודקת דהיינו שלא בשעת התשמיש וכדאמרינן לקמן כל היד המרבה לבדוק משובחת והיינו שלא בשעת התשמיש וכן כתב הרשב"א והטור בסימן קפ"ד וכמו שכתב הב"י שם דמשנה דלקמן מיירי שלא בשעת התשמיש והדר אמרה מתני' דכל הנשים צריכין לשמש בעדים והיינו עדים דאחר תשמיש א' לו וא' לה ואיהו לשיטתיה אזיל דס"ל דאפילו אשה שיש לה וסת צריכה לשמש אחר תשמיש בעדים ורישא דמתני' מיירי הכל לבעלה ותו מפרש מתני' לטהרות ואמר ופעמים צריכה לבדוק שחרית וערבית ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה והיינו לטהרות דאלו לבעלה א"צ בדיקה לפני התשמיש וכדאמר שמואל לקמן אהאי פסקא דבשעה שעוברת וכו' ל"ש אלא לטהרות אבל לבעלה לא בעי בדיקה ולפ"ז לא קשה קו' רש"י דתבדוק לפני התשמיש אולי נשתנה דהא רישא דמתני' לא מיירי אלא לבעלה וכל לבעלה לא בעי בדיקה לפני התשמיש והא דאמר ומשמשת בעדים היינו א' לו וא' לה וק"ל:

תוס' ד"ה אפ"ה מימי טהרה וכו' ואין להקשות לר"א וכו'. לא ידעתי כוונתם כיון דהך בדיקה לקולא היא כדי שתהיה אח"כ דיה שעתה מנ"ל דמחויבת לבדוק משום כך דודאי קו' הש"ס דתבדוק לחומרא כדי לקבעה וסת ואז אם תבדוק אח"כ למ"ד וסת דאורייתא תטמא אפי' במצאה טהורה ולמ"ד דרבנן תטמא במצאה טמאה וכדומה לזה בשאר החומרות שיש להחמיר בקבעה וסת אבל לפי מה שהקשו תו' דתבדוק כדי להקל עליה מנ"ל שחובה עליה:

תוס' ד"ה ומשמשת ארבע נשים קאי ואאשה שיש לה וסת. אמנם רש"י במתני' כ' דקאי אאשה שיש לה וסת לחודא ודעתו כדעת הרשב"א בתה"א ועיין בהרא"ש שכ' נמי דלא קאי אמעוברת ומניקה אלא אבתולה וזקנה אבל דעת רש"י דלא קאי כלל אד' נשים ועיין ברשב"א שמדחיק מאד דלמה לא תני במתני' חוץ מעוברת ומניקה וכו' וע"ש ולק"מ לפמ"ש התוס' לעיל דף י' ע"ב ד"ה הרי הן בחזקת טהרה דלא מפרש במתני' אלא הנך דליכא קפידא בראייתן וע"ש ומש"ה פי' רש"י במתני' ובתולה שדמיה טהורים בד' לילות ולא מפרש כ"ז שלא חיתה המכה משום דהאי דינא ליתא אלא בתינוקת שלא הגיע זמנה לראות הא מסקינן לעיל דף י' ע"ב שכ"ז שלא הגיעו לפרקן אין הנשים בודקות אותן והרי הן בחזקת טהרה וא"כ מאי איריא בתולה שדמיה טהורים הא בלא"ה נמי בחזקת טהרה היא וא"צ בדיקה ועוד דבדיקת שחרית וערבית נמי לא ואע"ג דמתני' בפ' התינוקת דהאי דינא דתינוקת מיירי אפי' בראתה בבית אביה מ"מ ס"ל לרש"י מסתמא לא איירי שכבר הוחזקה לראות דאל"כ מאי איריא בין תינוקת שלא הגיע זמנה לראות להגיע זמנה לראות כיון דגם זו הוחזקה א"ו מיירי התם שראתה רק פ"א או ב' פעמים וכ"מ בפירש"י דף י' ע"ב ד' ה מתקיף לה ר' אילעאי דמיירי שלא הוחזקה וכמש"ל אך קשה דלפ"ז דמתניתין מיירי בד' לילות ור"ג מיירי בקטנה שלא הגיע זמנה כפירש"י דאב"ה קאי מאי מקשה הש"ס מהא דר"ג אמתני' דתבדוק דלמא נשתנה דלמא ר"ג לא קאמר בנשתנ' דטמא' אלא לענין דמקילינן עד שתחיה המכה אבל בד' לילות ס"ל לר"ג דאפי' טהור' אך יש לומר דקושטא הוא דמשני דע"כ בנשתנה דם אפי' בתוך ד' לילות טמאה דאל"כ אמאי לא תני נמי ברישא בבדיקת שחרית וערבית דבתולה שדמיה טהורים והיינו תוך ד' לילות לא בעי בדיקת שחרית וערבית ולפ"ז אפשר לומר דס"ל לרש"י דבפסקה לילה א' תוך ד' לילות אפי' מה שתראה שלא מחמת תשמיש טהורה ודר"ג אדב"ה קאי דס"ל עד שתחיה המכה ולפ"ז לא היה קשה קו' מהרש"א דתבדוק במתני' משום שמא תפסוק לאחר תשמיש וכ"מ במרדכי להדיא דהך ל"ש לא קאי אלא אשיעורא דב"ה דס"ל עד שתחיה המכה הואיל דמקילינן כולי האי מש"ה אם פסקה מחמת תשמיש וראתה שלא מחמת תשמיש טמאה משא"כ בד' לילות וק"ל:

ועוד י"ל קו' מהרש"א הנ"ל דתבדוק אולי תפסוק כו' דכיון דאין נ"מ בבדיקה זו השתא דממ"נ אם תראה דם הא דם בתולים היא וטהורה ואם לא תראה פשיטא דטהורה היא השתא וא"כ אם רצונה שלא תבדוק עכשיו כלל ובבדיקת שחרית אם תראה תטמא מספק שמא פסקה אין חובה עליה כלל לבדוק השתא אחר תשמיש מש"ה תני במתניתין שפיר דבתולה שדמיה טהורים אין צריך בדיקה לאחר תשמיש משא"כ בשאר נשים

דחובה עליה לבדוק שמא ראתה מחמת חימוד תשמיש וכעין זה כתבתי בתוספות ד"ה אפ"ה:

דף יב.

בעי מיניה רבי אבא מר"ה אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור וסת כדי לחייב בעלה חטאת יש לדקדק דאמאי שאל כדי לחייב בעלה חטאת דהא היא נמי חייבת חטאת כדתנן במתניתין דף י"ד נמצא על שלה אותיום שניהם טמאים וחייבים בקרבן וא"כ ה"ל למימר כדי שיתחייבו שניהם בחטאת או באשם תלוי עיין מ"ש סי' ק"ץ ס"ק ס"ז:

בתוס' ד"ה מאי למעבד כי הא מתני' וכו' וק' דבערה דוקא מצריך בדיקה וכ' מהרש"א הא דלא ניחא לתו' כפי' אחר שפירש"י דמבעי ליה אי מהני תביעה כבדיקה ע"ש מה שתי' ול"נ דא"כ ע"כ דמבעי' ליה לענין טהרות דהא לבעלה אסקינן דלא בעי בדיקה וא"כ אמאי א"ל דלא תבדוק משום דמגני' באפי' מ"ש דחששו בבא מן הדרך טפי לבדוק דמגני' באפי' ממה שהוא בעיר דלא חששו כלל משום דמגני' באפי' וצריכה בדיקה לטהרות:

בא"ד וגם אין להחמיר לבדוק דא"כ לבו נוקפו ופורש כדאמר לעיל. עכ"ל ולולי דבריהם י"ל דלא דמיא להא דבעי מיני' ר"ז מרבי יהודה דהתם מבעיא ליה אאשה אם ראויה לה להחמיר על עצמה וע"ז השיב לו ר"י דלא דא"כ לבו נוקפו וכמו שפי' ר"ח שמחשב שאם לא הרגישה לא היתה בודקת לפי שיודעת שחכמים תקנו לבדק וכ"ז אם היא מעצמה בודקת בלא צווי הבעל אבל אם הבעל מצוה עליה שתבדוק לא שייך הך סברא דהא דבדקה משום צווי הבעל ומש"ה שפיר מבעי' ליה אם ראוי לבעל נפש להחמיר ולצוות שתבדוק ובזה ניחא נמי הא דאמר ר"כ שאלתינהו לאינשי ביתיה דר"פ ודר"ה כו' כי אתו רבנן מבי רב מצרכי לכו בדיקה דאע"ג דמסקינן דכל לבעלה א"צ בדיקה וגם אין לה להחמיר היינו שהיא מעצמה אין לה להחמיר אבל הכא שאל אם הבעלים הצריכו להו בדיקה דליכא חששא שיהא לבו נוקפו כנ"ל:

בא"ד והא דאמרינן לעיל דאפי' באין לה וסת לא בעי בדיקה לבעלה בישנה כו'. עכ"ל אין זה מוכרח כ"כ וצ"ל כוונתם מדמוקי ר"א ב"א הא דשמואל לטהרות דוקא ואשמועינן דבאין לה וסת בעי בדיקה אפי' בישנה מכלל דלבעלה גרידא לא בעי בדיקה אפילו בישנה דאל"כ מאי רבותא לטהרות דבעי בדיקה בישנה באין לה וסת דפשיטא דאע"ג דישנה א"א לעסוק בטהרות מ"מ הא אפילו לבעלה גרידא בעי בדיקה א"ו דלבעלה גרידא לא בעי בדיקה אפילו בישנה ולכאורה היה אפשר לומר דמוכח מדר"א דלבעלה לא בעי בדיקה אפי' בישנה מדלא משני דשמואל מיירי לבעלה דבעי בדיקה באין לה וסת והיינו בישנה ולעיל דאמר שמואל ל"ש אלא לטהרות אבל לבעלה לא בעי בדיקה

היינו בערה א"ו דלבעלה לא בעי בדיקה אפילו בישנה ואפילו באין לה וסת אלא דזה יש לדחות דסוף סוף צריך אתה לומר דלטהרות וביש לה וסת א"צ בדיקה בישנה דאי ס"ד דאף ביש לה וסת בעי בדיקה בישנה וא"כ במתניתין דתני בשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה מסתמא מיירי בין ערה ובין ישנה ועלה קאמר שמואל ל"ש אלא אשה עסוקה בטהרות אבל לבעלה א"ב בדיקה משמע נמי בין ערה ובין ישנה ומתניתין מיירי בין יש לה וסת ובין אין לה וסת וא"כ קשה איך קאמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה עד שתבדוק והיינו בישנה הא מוכח מדר"י א"ש דס"ל דלא בעי בדיקה אפילו בישנה ואפילו באין לה וסת א"ו צ"ל דלטהרות וביש לה וסת לא בעי בדיקה בישנה וא"כ ע"כ מתניתין בערה מיירי דהא מתניתין מיירי נמי ביש לה וסת ועלה קאמר שמואל דלבעלה א"צ בדיקה והיינו בערה אבל בישנה ואין לה וסת בעי בדיקה וא"כ ס"ס צ"ל דס"ל לשמואל דלטהרות וביש לה וסת לא בעי בדיקה בישנה מש"ה משני דהכל מיירי לטהרות ולחלק בין ערה לישנה וק"ל:

בא"ד א"נ ביש לה וסת. ועיין במהרש"א במה שמדחיק בכוונת התוס' ולולי דבריו ה"א דכוונת התו' דממתני' דהתם ליכא למיפשט משום די"ל דמיירי ביש לה וסת ואיהו מבעי' ליה באין לה וסת ולבעלה ובערה אי מהני תביעה או דבעי בדיקה דוקא ואע"ג דאמר שמואל כל לבעלה לא צריכה בדיקה היינו דאיתא בעיר כדאמרינן לקמן משום דרמי' אנפשי' ובדקה ואיהו מבעי' ליה בליתא בעיר וכ"ת מה קאמר מהו למעבד כי הא מתני' הא מתני' מיירי ביש לה וסת ז"א דע"כ מוכח דס"ל להך ברייתא אפי' באין לה וסת מהני תביעה דאל"כ קשי' ליפלוג וליתני בדידי' בד"א באשה שיש לה וסת וכו' וע"כ צ"ל כמ"ש התו' לעיל ד"ה תני' נמי הכי דאשמעינן דבהניחה בחזקת טמאה אפי' ערה טמאה אבל הניחה בחזקת טהורה אפילו באין לה וסת טהורה משום דמסתמא תבעה וא"כ מוכח מברייתא זו דאפילו באין לה וסת מהני תביעה מש"ה מבעי' ליה מהו למעבד כי הא מתני' ומהרש"א שלא פי' כן משום דאזיל לשיטתו שכ' דתוס' ס"ל דבערה אפילו בבדיקה לא מני' באפי' מש"ה לא מצי לפרש כן דא"כ מאי קאמר לי' דמגני' באפי' הא בערה בבדיקה לא מגני' באפי' אבל לפי מ"ש לעיל אין דבריו מוכרחים וק"ל:

דף יב:

א"ל מגני' באפי' וכו'. התוס' לא גרסי כרש"י דלגי' רש"י גרסינן א"ל לא כלומר דלא עבדינן כמתניתין או בלשון בתמיה אבל לפי' התוס' השיב לו דעבדינן כמתניתין מש"ה גרס א"ל מגני' באפי' פי' אם צריך וכו':

בתוס' ד"ה דמתני' הא וכו' וא"ת והא מתני' ביש לה וסת משמע דסבר כר"ח ב"א. עכ"ל ר"ל מדלא מוקי מתני' כר"מ א"ו דס"ל דמתני' אליבא דהלכתא ומש"ה מוקמי ליה כר"ח ב"א כי היכי דלהוי מתני' כהלכתא משמע דס"ל דהלכתא כמתני' ועיין במוהר"מ לובלין מה שתי' בזה:

הרא"ש הביא פיר"ח שפי' דקאמר מאן דמתני הא לא מתני הא כאית דמפרשי שכתב רש"י ולדבריו קשה קו' רש"י וכו' ועיין בסימן קפ"ו ס"ק ד' מ"ש שם ליישב:

פרק שני

דף יד.

רש"י ד"ה רצופה מעוכה על העד רחוק מן הדם קצת. עכ"ל משמע דאלו הוי על הדם ממש אפילו ללישנא דבדוק לא היה מטמאה מיהו כתב הב"י סימן ק"ץ דאפשר לומר דרש"י לא כתב כן אלא לענין דלא מחייב בקרבן אבל מ"מ חוששת ולטמאה מספק:

תוס' ד"ה וליחוש דלמא כו' ועוד נראה וכן פיר"ח דפריך על נמצא על שלו עכ"ל. (דלר"ח ר"ל כ') [ר"ל דלר"ח] אם נמצא על שלה אפי' בקרבן מיחייבי אפי' נימא דאין אותו מקום דחוק או בדוק וכן בת"ה וכן הוא בחדושי הרמב"ן והר"ן לדעת ר"ח דלא כי"מ דלר"ח קאי קו' הש"ס לטהרה לגמרי וז"א דאפי' ברגלים לדבר לא מטמאינן לגמרי:

תוס' ד"ה וטחתו בירכה פי' במקום שאין דם המקור יכול ליפול שם. עכ"ל ר"ל דאלו במקום שדם המקור יכול ליפול שם איך ס"ד דר"ש והא חוששת אמרת לן דאפי' בנמצא על בשרה לחוד טמאה ובפרטות לפי מ"ש התוס' לקמן דמיירי בכתם שיש בו כגריס ועוד ומכ"ש לדעת הרמב"ם דס"ל בכתם הנמצא על בשרה במקום שדם המקור יכול ליפול שם א"צ שיעור וכ"כ בשו"ת שבו"י בשם הגאון מהרא"ב ז"ל אלא שעם כ"ז לא ידעתי מי הכריחם לכך דאע"ג דכתם על בשרה טמאה במקום שדם המקור יכול ליפול שם מ"מ אינה מטמאה אלא משום כתם כיון דחזיא בלא הרגשה משא"כ בבדיקת עד אמרינן מסתמא בהרגשה אתיא והא דלא הרגישה משום דסברה הרגשת עד הוא וכמ"ש הרשב"א במ"ה בסוגיא זו ואם כן י"ל דמש"ה סבר ר"ש דאינה טמאה נדה לשרוף עליו תרומה דחיישינן שמא מעיקרא היה על בשרה וחזיא שלא בהרגשה דאינה מטמאה אלא מדרבנן וי"ל דא"כ אכתי ק' מאי ס"ד דר"ש דחוששת אמר דהא פשיטא דחוששת דאפילו לא בדקה כלל ונמצא על ירכה במקום שדם המקור יכול ליפול שם טמאה מספק ואי דרצה לאשמעינן דאפילו בדקה בעד כיון דטחתו בירכה אינה טמאה אלא מספק הכי

ה"ל לומר אינה אלא חוששת שזו עיקר הרבותא דאינה טמאה ודאי ומדקאמר חוששת אמרת לן משמע דעיקר הרבותא דטמאה מספק ולכך כתב דמיירי כו':

דף יד:

תוס' ד"ה בעד שאינו בדוק לה נראה לפרש דידעה שהיה נקי וכו'. והרשב"א בתה"א חולק ע"ז דא"כ הא דקיי"ל לקמן ג' נשים שלבשו חלוק אחד כולן טמאות הא ע"כ מיירי שלא בדקו ב' האחרונים החלוק קודם מציאת הכתם דאל"כ פשיטא דראשונה היתה טהורה וא"כ אמאי ב' האחרונים טמאים הא לא בדקו קודם מציאתם הכתם וגם הראשונה מהראוי להיות טהורה כיון שבשעת הלבישה לא בדקה אותו בכל שעה ולכך פי' דכל שהוא בדוק פ"א ואח"כ היה בחזקה שלא העביר בשוק של טבחים מקרי בדוק ושאינו בדוק שנטלתה ממקום שדרכה להצניע עדים לבדיקה אבל לא בדקה אותו מעולם ע"כ אך הוכחתו אינה אלא לפי שיטתו דס"ל להלכה דקיי"ל כר"י לקמן דמטהר לגמרי אך לשיטת ר"ח דס"ל אף ר"י לא מטהר באשה שעשתה צרכיה אלא משום נדה אבל מודה ר"י דמטמא משום כתם וכן לדעת הראב"ד הובא בס' תה"א שם דמחלק בין האשה שעשתה צרכיה להאי דעד שאינו בדוק דאע"ג דמטהר ר"י התם מ"מ בעד שאינו בדוק ס"ל דמטמא משום כתם וא"כ אין ראיה מהאי דשלש נשים דאע"ג דלא מקרי בדוק מ"מ כולן טמאים משום כתם וי"ל התוס' לשיטת ר"ח כ"כ ולפ"ז צ"ע על הטור דס"ל כשיטת ר"ח ובעד שאינו בדוק ס"ל כרשב"א דלא כהתוס' דהא עיקר ראית רשב"א לדחות פי' תוס' אינה אלא מהאי דג' נשים והא לדעת ר"ח אין ראיה מהתם וק"ל ועיין בס' כו"פ:

דף טו.

אלא לר"א קשיא. רבים מתמיהים על הטור סי' קפ"ז שכ' דבכדי שתרד מן המטה מקרי רואה מחמת תשמיש וטעמא משום דחייב ע"ז אשם תלוי הא מסקינן דבכדי שתרד מן המטה מקרי אחר אחר ואינו אלא כמעל"ע שבנדה וכ"ת הטור מיירי בעד בידה וכר"א הא מסקינן הכא ר"א בקושי' ועיין בב"י ובב"ח ובסימן קפ"ז ס"ק א' כתבתי ישוב ע"ז יע"ש:

שם שמא כר"ע אתם אומרים וכו'. ואע"ג דלר"ע נ"מ בד' נשים דדיין שעתן ובתוך השיעור אחר זמן ודאי דמטמאה בועלה מ"מ עיקר שאלתו היה במאי דמיירי מתני' ואלו מתני' ע"כ דלא מיירי בד' נשים דהא מסיים ואח"כ מטמאה מעל"ע וכה"ג כ' הר"ן בחדושיו שהקשה שם דהא לר"ע נמי נ"מ דאלו מעל"ע שבנדה אינו אלא בחולין שנעשה עטה"ק ואלו תוך זמן כדי שתרד מטמאה אפילו חולין ותי' דמ"מ במתני' לא מיירי מהא אלא לענין מטמאה את בועלה ור"א ב"צ אמתני' קאי וע"ש:

שם אמר ר"ל משום ר"י נשיאה והוא שבא ומצאה תוך ימי עונתה. ופירש"י דהיינו תוך ל' יום והא דאמר ר"ה ל"ש אלא שאין לה וסת וכו' פירש"י ל"ש דכי מצאה תוך ימי עונתה וכו' משמע מפי' דס"ל אפי' באשה שיש לה וסת צריכה לחוש לעונה בינונית אבל הרמב"ן והר"ן חולקים ע"ז וס"ל דבאשה שיש לה וסת א"צ לחוש אלא וסתה ודר"ה אמתני' קאי דר"י הנשיא מפרש המתני' באשה שאין לה וסת ודר"ה מפ' למתני' ביש לה וסת דמתני' מיירי בין באשה שיש לה וסת ובין באשה שאין לה וסת והא דאמרינן לעיל דף י"א ע"א אהא דר"י א"ש דאי ממתני' דהכא ה"א באשה שיש לה וסת היינו דאפשר למטעי הכי אבל לפי האמת דאמר שמואל דכל לבעלה א"צ בדיקה אפי' באשה שאין לה וסת א"כ מתני' דהכא נמי מיירי בין שיש לה וסת ובין שאין לה וסת אבל לשיטת רמב"ם דס"ל בפ"ד מהלכות א"ב דאשה שאין לה וסת צריכה בדיקה לפני תשמיש אפילו לבעלה ע"כ הא דאמר ר"ל משום ר"י נשיאה היינו באשה שיש לה וסת ומה דאמר והוא שמצאה בתוך ימי עונתה היינו בתוך ימי הוסת ולאפוקי בעונת הוסת עצמו דסד"א בבא מן הדרך הקילו שא"צ לפרוש עונת הוסת קמ"ל ור"ה אשמעינן דבעברה הוסת אסורה לשמש אח"כ משום דוסת דאורייתא ולא קיי"ל הכי ואפילו בעברה זמן הוסת מותרת לבעלה משום דוסת דרבנן ור"י דאמר בעלה מחשב ימי וסתה לא קיי"ל כוותיה משום דאיהו ס"ל נמי דוסת דאורייתא כן כ' הר"ן והמ"מ לדעת הרמב"ם וא"כ לדעת הרמב"ם אינו מוזכר כלל בש"ס דידן דאשה שאין לה וסת שצריכה לחוש לעונה בינוני' דלא למדו הפוסקים זה אלא מדר"ל משמיה דר"י נשיאה דאמר והוא שמצאה בתוך ימי עונתה ולרמב"ם מיירי באשה שיש לה וסת ובתוך ימי עונתה היינו עונת הוסת ולאפוקי עונת וסת עצמה באותו יום:

בתוס' ד"ה אפי' הגיע זמן וסת תימא האיך מותרת כו'. לפי מה שפסק הרשב"א בתה"א אשה שאין לה וסת אע"פ שצריכה לחוש לוסתה אע"פ שלא קבעה מ"מ בעברה זמן וסתה ולא הרגישה א"צ בדיקה לכתחלה וא"כ קשה נמי קושית התוס' דכיון דלכתחלה אסורה לשמש באותו יום אע"פ שעדיין לא נקבע משום שמא תראה ואיך נימא בעבר היום שתשמש בלא בדיקה וניחוש שמא ראתה וע"כ צ"ל דבשלמא לכתחלה אסורה לשמש שמא תראה ותרגיש בשעת תשמיש אבל בעבר היום סמכינן כיון שלא הרגישה מסתמא לא ראתה ומותרת בלא בדיקה וא"כ קו' התוס' ליתא דאפילו בקבעה וסת נמי אמרינן הך סברא דלכתחלה אסורה לשמש משום שמא תרגיש ותראה בשעת תשמיש אבל בעבר הוסת סמכינן כיון שלא הרגישה מסתמא לא ראתה ומותרת בלא בדיקה כיון דוסת דרבנן ולפ"ז אני תמה על הרשב"א שכתב כדברי תוס' דר"י אית ליה דוסת דרבנן והא לדידיה

דס"ל הסברא הנ"ל כיון שלא הרגישה באשה שלא קבעה א"כ דלמא באשה שקבעה וסת נמי אמרינן הך סברא וכה"ג יש לדקדק על הטור שהביא הא דרשב"א הנ"ל בסוף סימן קפ"ד הא מן הרא"ש נראה דלית ליה הך סברא דסמכינן אהרגשה מאחר שתפס הרא"ש הוכחת תוס' להוכיח דר"י אית ליה דוסת דרבנן וכ"ז אי נימא דלא סמכינן אהרגשה לטהרה ומיהו על תוס' לק"מ דמנ"ל להקשות דלמא שאני בעברה זמן הוסת דכיון שלא הרגישה אמרינן מסתמא לא ראתה משא"כ לשמש אסורה שמא תרגיש ותראה בשעת תשמיש י"ל דס"ל לתוס' דרב"ח מסתמא אכולה מתני' קאי בין אירשא דמיירי שהוא בעיר ובין אסיפא דמיירי בבא מן הדרך וא"כ אי ס"ד דטעמא משום דלא הרגישה עכ"פ תביעה היה בעי לידע אם הרגישה וא"כ ק' ברישא כשהוא בעיר לא מהני תביעה לפי שאינו מאריך בפיוס וכמ"ש התוס' לעיל דף י"ב ד"ה כיון שתבעה ולפ"ז הקשה תוס' שפיר ודוחק ועכ"ז קשה על הטור שכ' דבאשה שאין לה וסת קבוע ועברה הוסת מותרת לשמש ואין חילוק בין שהוא בעיר או בבא מן הדרך קשה דלפ"ז לא מוכח דר"י אית ליה וסת דרבנן וז"ל הטור הבא מן הדרך וכן השוהה עם אשתו בעיר והגיע עת וסתה אסור לבוא עד שישאלנה ואם שהה ל' יום כו' עכ"ל והך עת וסתה דנקט היינו וסת קבוע וכן נראה שהבין כן הב"י שכ' וז"ל ומ"ש ואם שהה ל' יום וכו' כלומר אם אין לה וסת וכו' מדכ' כך מכלל דהגיע עת וסתה דנקט הטור היינו וסת קבוע דאלו בוסת שאינו קבוע חוששת נמי לעונה בינונית וכ"כ בש"ע והוא נגד דברי התוס' והרא"ש גם קשה דכיון דהרשב"א לא כ' להקל בוסת שאינו קבוע אלא כיון דלא ארגשה וא"כ עכ"פ צריך לשואלה אולי ארגשה וצ"ע:

דף טו:

א"ל אטו ודאי ראתה. לפי שיטת הרמב"ם דר"י אית ליה וסת דאורייי' אפ"ה אמרינן אטו ודאי ראתה כו' מוכח דהתורה לא אסרה אלא מספק שמא ראתה ולא מחזקינן לה כודאי ראתה דאל"כ לא הוי משני מידי:

דף טז.

בפלוגתא דרב ושמואל. י"ל דפליגי בפלוגתא דבר פדא ור"י לקמן דף ס' ע"ב דרב כבר פדא ס"ל כדאי' התם מש"ה מהני בדיקה כשיעור וסת ושמואל כר"י ס"ל מש"ה לא מהני בדיקה כשיעור וסת:

שם כאן שבדקה עצמה כשיעור וסת. יש לדקדק הא לא משכחת בדיקה כשיעור וסת כדאמרינן לעיל דף י"ב ע"א וד' י"ד ע"ב וע"כ צ"ל כדמשני הש"ס לעיל דלאו דוקא בדיקה אלא הדחה כשיעור וסת וא"כ ק' דמאי מהני הדחה מבחוץ כיון דחיישינן שמא ראתה

בשעת וסתה אכתי איכא למיחש דשמא ראתה וכותלי בה"ר העמידוהו דהא קיי"ל תוך שיעור כדי שתטול עד ותבדוק אחר תשמיש מחייב באשם תלוי למאן דלא בעי חתיכה א' מב' חתיכות וע"כ דמדאורייתא חיישינן שהעמידו כותלי בית הרחם תוך שיעור זה וא"כ מאי מהני הדחה מבחוץ ואי דתבדוק ממש תו לא הוי תוך שיעור וסת וחיישינן דלמא נימוק וי"ל דבשלמא לעיל אמרינן שפיר לענין רואה מחמת תשמיש לא משכחת שיעור וסת אלא בהדחה מבחוץ דאילו בבדיקה לחורים וסדקים לא מחייבי חטאת דלמא בשעת בדיקה עתה ראתה ובשעת תשמיש לא ראתה אבל הכא דעיקר חששא אינו אלא משום שמא נפל לארץ וכפי' רש"י אבל לשמא נימוק לא חיישינן וא"כ כיון שמיד תוך שיעור וסת עסקה בבדיקה והכניסה בעד לא"מ תו ליכא חשש שמא נפל לארץ דהא מיד תוך שיעור וסת התחילה בבדיקה ובשעת בדיקה ליכא למיחש שמא נפל לארץ:

תוס' ד"ה במק"מ וכו'. ואע"ג דטומאת ביה"ס וכו' ל"ד אלא דטומאה בלועה היא וכמ"ש התוספות לקמן דף מ"ב ד"ה אמאי וכו' דע"כ לא פליג רבא על אביי אלא במן השינים ולחוץ ע"ש והכי מוכח ממ"ש התוספות כאן תדע שהמקו' טמא כו' אכתי קשה דנהי דביה"ח הוא נהי דבמגע לא מטמא במשא מיהו מטמא א"ו דטומאה בלועה היא כמ"ש:

תוס' ד"ה ב"ש אומר וכו' ועו"ק מה יודעת כו' א"כ אינה בודקת סמוך לתשמיש עכ"ל משמע מדבריהם דס"ל דלטהרות צריכה בדיקה סמוך לתשמיש תוך שיעור חטאת או אשם תלוי וכמ"ש מהרש"א אמנם מדברי חדושי הר"ן לעיל דף י"ב משמע מדבריו דאפילו לטהרות לא תבדוק תוך שיעור זה:

דף טז:

אר"ז מדברי כולן נלמוד בע"נ שלא יבעול וישנה. ע"כ מתוך הסוגיא משמע דחששו חז"ל שמא מחמת חימוד תשמיש ראתה וכמ"ש התוספות בסוגיא זו מיהו לא חששו לזה אלא לטהרות ומיהו ר"ז סבר דאפילו לבעלה מ"מ לבעל נפש ראוי לחוש לזה ומסיק דלא דא"כ לבו נוקפו ופורש הא לא"ה ראוי היה לחוש ואפילו לבעלה ולפ"ז יש ליישב תמיהת הראשונים שתמהו על הרמב"ם דס"ל באשה שיש לה וסת ועברה זמן וסתה ולא בדקה מותרת לשמש בין ערה ובין ישנה שכתב להך דינא דברייתא דחמרים ופועלים לעיל דף י"ב בסתם ולא חילק וכ"כ הרי"ף והקשו ע"ז דכיון דחששו חז"ל דצריך לפרוש עונה סמוך לוסתה מכ"ש בעברה יום וסתה ולא בדקה דאסורה לשמש עד שתבדוק וליכא לתרץ כמש"ל דסמכינן כיון דלא הרגישה הא איהו מתיר אפילו בישנה דלא שייך תביעה כדמוכח בסוגיא דלעיל אבל לפ"ז ניחא דס"ל דהא דחששו חז"ל דאסורה לשמש בזמן וסתה היינו משום דלמא מחמת חימוד תשמיש תראה דאע"ג דלבעלה לא חששו

לזה מ"מ בשעת וסתה חששו לזה דאיכא תרתי זמן וסתה וחשש חימוד משא"כ בעברה וסתה בלא שמוש לא חששו משום וסתה לחוד ועיין בכ"מ פ"ד דא"ב:

ברש"י ד"ה זו מוכיחה קיים וכו' וגם אם ימצא דם באותו שלפני תשמיש תביא חטאת כפרתה. עכ"ל יש לדקדק למה נקט רש"י שהיא תביא חטאת כפרתה דהא הוא נמי חייב בקרבן כמתניתין דלעיל דף י"ד ע"א ועיין מ"ש סימן ק"ץ ס"ק ס"ז ליישב:

דף יז.

ת"ש ושל בית מונבז המלך כו'. כתב המהרש"א הא דלא משני דשל בית מונבז היו משמשים בבית אפל או ע"י האפלת הטלית ותירץ בתי' ב' דלר"י דיליף מקרא דלילה אמר הורה גבר אין חילוק ולעולם ביום אסור ע"כ וק' דא"כ מאי מק' הש"ס לעיל ור"י האי קרא דר"ל מאי עביד ליה הא לר"י תרתי איצטריך ליה דאי מקרא דר"ל דבוזה דרכיו ימות הא ביום בבית אפל שרי לכך כתיב ולילה אמר הורה גבר ואי מלילה אמר הורה גבר ה"א דבלילה לאור הנר שריא לכך כתיב ובוזה דרכיו ימות:

דף יז:

תוס' ד"ה מן הלול ולפנים כו' ומן החדר בא שם בשינוי גדול יותר מן הלול ולפנים. עכ"ל קושטא דמלתא נקטי שכן הוא דמן הלול ולחוץ צריך שחי' יותר ממן הלול ולפנים אבל לענין פירוש שמעתתין לא היה צריך לזה דאף אי הך שחי' דמי להך שחי' דמן הלול ולפנים אפ"ה ניחא הכל שפיר:

דף יח.

תוס' ד"ה כאן שנמצא בקרקע פרוזדור פ"ה דלעיל וכו' וקשה דנמצא על שלה או על שלו וכו'. עכ"ל יש לדקדק הא כתבו התוס' לעיל ד"ה ודם העליה וכו' דבעליה לא נמצא אלא מין אחד מד' דמים הטמאים ואם כן דלמא מתני' דלעיל מיירי דחזינן שנמצא על העד משאר מראות הדמים שלא נמצא בעליה ואפשר לומר דמשמע להו דמתני' סתמא מיירי וכה"ג צ"ל הא דמקשה הש"ס לעיל וליחוש דלמא דם מאכולת הוא ומאי קו' הא איכא לשנויי דמיירי שהוא יותר מכגריס ועוד אע"כ משום דמתני' סתמא מיירי בכל ענין ועיין בשו"ת שבו"י:

תוס' ד"ה שליא בבית כו' וק' דתנן בפ' בהמה המקשה וכו'. עיין תשובת הריב"ש סימן שע"ב מ"ש בזה על דברי התוס' בכתובות דף ט' ספק באונס וספק ברצון כו' ונעלם ממנו דברי התוספות כאן ומס' פ"י נעלם דברי הריב"ש הנ"ל ודברי התוס' כאן:

בא"ד וכיון דסבר ר"ש דרובן נימוקין וכו'. עכ"ל. אין זה מוכרח דר"ש אית ליה דרובן נימוקין דאפילו אית ליה לר"ש דאינו אלא מחצה על מחצה אפ"ה מטהר דהא ר"ש אית

ליה דכל ספק טומאה ברה"י תולין ולא גמר מסוטה לטמא ודאי ברה"י ודוקא במקוה וכדומה לה דליכא שום חזקה דהא נגד חזקת מקוה איכא חזקת טומאת גברא מש"ה אית ליה תולין אבל כאן בשליא דאיכא חזקת טהרות בבית אית ליה לר"ש אפי' בפלגא ופלגא מטהרינן וצ"ע עיין לעיל דף ג' ע"א ובתוס' שם:

רש"י ד"ה אמו טמאה לידה כו' דמחזקינן לה בלידה ודאית ניתן לה ימי טומאה וימי טוהר וכו'. והוא נגד הסוגיא דלקמן דף כ"ח ע"א דמסקינן התם דאין לה ימי טוהר משום דחיישינן שמא הרחיקה לידתה וע"ש אלא דמביאה קרבן ונאכל והוכחת ר' יוחנן הוא דהוי כודאי מדמביאה קרבן ונאכל דקאמר טמאה לידה משמע דודאי מטמאינן לה בטומאת לידה ונראה ליישב דס"ל לרש"י דר"י פליג אהא דלקמן וס"ל דלא חיישינן לשמא הרחיקה לידתה וכן הרמב"ם לא הביא לפסק הלכה להא דחיישינן שמא הרחיקה לידתה וכמ"ש המ"מ ומה שהכריחו לזה דר"י פליג משום דקשיא ליה דהא דהביא מברייתא דיד חתוכה דלא חיישינן שמא מגוף אטום בא הא זה כבר מוכח ממתני' דשליא דקתני המפלת שליא תשב לזכר ולנקבה ואמאי ניחוש שמא מגוף אטום בא א"ו מש"ה מייתי מהא דיד חתוכה דהוי רבותא טפי דלא חיישינן נמי לשמא הרחיקה לידתה וזה אינו מוכח מהא דשליא וכמ"ש התוספות דף כ"ה ע"ב ד"ה המפלת סנדל או שליא בתי' קמא וע"ש והא דלא מייתי ר"י ממתני' דהמפלת וא"י מהו וכמו שהק' התוס' י"ל דהתם איכא למידחי דמתני' מיירי שהפילה ולד שלם אלא שלא היה ניכר בין זכר לנקבה ואע"ג דהא לא איצטריך לאשמעינן ופשיטא א"ו דמיירי בכה"ג שהפילה אבר אחד ומש"ה מקשה הש"ס בפשיטות מהך מתני' לר"ח ורבה בר"ה דאמרי דחיישינן שמא הרחיקה לידתה ולא משני דמתני' מיירי בכה"ג דהפילה ולד שלם משום דא"כ פשיטא ומאי קמ"ל וכמ"ש הר"ן בחדושיו מ"מ ניחא ליה לר"י למנקט הברייתא דתני בהדי' חתיכה אבל במתני' ה"מ לדחות דמיירי בכה"ג שהפילה ולד שלם וכ"ת פשיטא י"ל דתני איידי דסיפא אם אין ידוע אם ולד הי' וכו' והתם איכא רבותא אע"ג דלא הוחזקה מעוברת אפ"ה חיישינן לולד וכמ"ש הר"ן בחדושיו כנ"ל:

דף יח:

תוס' ד"ה למעוטי רובא וכו' ומיהו לפי זה לא מייתי לעיל אלא מסיפא כו'. ומה שהקשו התוספות לעיל דהא מסיפא לא מוכח מידי דלמא משום דספק טומאה ברה"י טמא יש לומר משום דשליא אין בו דעת לשאול ואי לאו דאזלינן בתר רובא הוי מטהרינן מספק ואף על גב דמסקינן לעיל דף ה' ע"ב דספק טומאה הבא בידי אדם נשאלין עלי' י"ל דלא דמי דהתם איכא טומאה ודאי אלא דהוא ספק נגע או לא נגע משא"כ הכא:

בא"ד הא דקתני לעיל מביאה קרבן ונאכל וכו'. עיין במהרש"א שכ' דהתוס' כאן אזלי לפי תי' ב' שבתו' דף כ"ה ע"ב דהא דלא תני ולנדה משום דה"א מביאה קרבן ואינו נאכל עי"ש ולא ידעתי דמי הכריחו להתו' להוכיח דבריהם דוקא לתי' ב' שם הא אף לתי' קמא שם דגבי שליא ליכא למיחש לשמא הרחיקה לידתה ע"כ הא דלא תני ולנדה היינו משום דיהבינן לה ימי טוהר וא"כ אי דרוב אינו נימוק אינ' רוב גמור ע"כ הא דיהבינן התם ימי טוהר היינו משום דאפילו נימוק הוי טמאה לידה וא"כ ה"ל להתוס' להוכיח בפשיטות מדלא נקט ולנדה וכו' ותו קשיא לי לפי מה שהחליטו התו' לעיל ד"ה יד חתוכה כו' דמתני' דלקמן המפלת וא"י מהו מיירי בהמפלת חתיכה א"כ איך אפשר לומר דהנהו רובא דר"י אין רוב גמור א"כ אמאי מביאה קרבן ונאכל בהמפלת חתיכה דהא מוכח ממתני' דהמפלת וא"י מהו דמדלא תני ולנדה דמביאה קרבן ונאכל ואפילו אי נימא דר"י לית ליה דחיישינן שמא הרחיקה לידתה וכפירש"י לעיל סוף סוף מדלא תני ולנדה מוכח דיהבינן לה ימי טוהר עכ"פ אי לא חיישינן להרחיקה לידתה ואי ס"ד דלאו רוב גמור הוא אמאי יהבינן לה ימי טוהר גם ממתני' דשליא נמי מוכח דהאי רוב שאינו מגוף אטום הוי רובא מעלי' דאל"כ ניחוש שמא בשליא גוף אטום וצ"ע אבל הא לא קשי' דאי רוב דר"י לאו רוב גמור הוא א"כ מקום נמי לאו רוב גמור הוא ואמאי נמצא על שלו או על שלה חייבים בקרבן מי עדיף מנמצא בפרוזדור וכמו שהק' התוס' לעיל ד"ה כאן שנמצא לפי' רש"י י"ל דלמא ר"י מיירי בגג פרוזדור אבל בקרקע פרוזדור מודה ר"י דרוב גמור הוא:

תוס' ד"ה מעוטא כמאן דליתא דמי' וכו' וא"ת לר"י ל"ל סמוך מעוטא לחזקה כו' ואומר ר"י דנקט חזקה בהדי מעוטא וכו'. ולפ"ז במתני' דלעיל דשליא בבית דאתי' כר"מ וכמ"ש התוס' ד"ה ותו ליכא וכו' ע"כ לאו משום דאזלינן בתר רובא הא ר"מ חייש למעוטא אע"כ דשליא הוי כמו טומאה הבא ע"י אדם ונשאלין עלי' ומספיקא מטמאינן לה ואם כן ק' קו' התוספות לעיל דמאי ראיה מייתי ר"י משליא בבית ואי דמייתי מרישא דהמפלת סנדל או שליא דתשב לזכר ולנקבה ול"ח דנימוק אכתי ק' דע"כ מתני' ר"מ היא דאלו ר"י ור"ש ס"ל דחיישינן שמא נימוק אע"כ דר"מ היא וכיון דר"מ חייש למעוטא אמאי לא ניחוש למעוטא דנימוק וה"ל למיתני ולנדה ובע"כ צ"ל דהך מתני' רבי היא ובהא דלא חיישינן לשמא נימוק ס"ל כר"מ אבל ר"מ חייש למעוטא ובהא לא ס"ל לרבי כוותי' וצ"ע:

דף יט.

אלא הכא אי דם טהור ליכא במאי פליגי. צ"ע דלמא פליגי בהמפלת חתיכה ובתוכו דם ובפלוגתא דסומכוס ורבנן או בפלוגתא דר"א ורבנן ברואה דם בשפופרת וכה"ג שם:

שם א"ק דמים דמים הרי כאן ד'. והא דלא משני לעיל מיד דמק' מנ"ל דאיכא דם טהור כו' הא כתיב דמים דמים דמשמע ד' ותו לא משום דהייתי אומר דכל מראה אדום נכלל בכלל דם והא דכתיב דמים דמים אתא לרבוי אחרינא שאין נוטים לאדמימות אלא שאר מראות אך השתא דכתיב בין דם לדם דמשמע בדם עצמו איכא טהור משום הכי טפי מסתבר לרבוי הנך ד' דנוטים למראה אדום:

בתוס' ד"ה אמר רבה כיהה וטיהר. נראה דרבה גרסינן כו'. התוספות במס' נזיר דף ס"ה כתבו דה"פ דמקשה דלמא מאי כיהה וטמא כלומר דת"ק ס"ל דטמאה מספק ור"י אמר כיהה וטמא מודאי וע"ז משני השי"ס א"ק לטהרו או לטמאו פתח הכתוב בטהרה תחלה לומר לך ספק נגעים להקל וא"כ אי הוי ספיקא לת"ק לא היה מטמא א"ו דודאי טמא איט ליה לת"ק וא"כ ע"כ לר"י כיהה וטהור ע"כ. אך ק' לי דאכתי קשה דלת"ק לטהרו או לטמאו ל"ל דספק נגעים להקל דממ"נ אי קודם שנזקק לטומאה ת"ל דמוקמי לגברא אחזקת טהרה ואי משנזקק לטומאה הא קיי"ל דלכ"ע טמא וכדאיתא במס' נגעים ובמס' טהרות ובנזיר שם ובשלמא לר"י איצטריך קרא כמ"ש התוספות לקמן לספק אם בהרת קודם לשער לבן דאע"ג דדרך השער להתלבן מחמת הנגע אפ"ה טהור אבל לרבנן דס"ל בהא טמא וא"כ קרא למאי אתיא וע"כ דאתיא לשום דרשא אם כן הדרה הקו' לדוכתה דלמא ת"ק מטמא מספק ולר"י טמא ודאי וא"ל דאיצטריך להיכא דבשניהם בזה בהרת כגריס ובזה בהרת כסלע וא"י איזה מהן פשה טהור וכמ"ש התוס' שם (ועיין במס' נגעים פ"ה מ"ד דבכה"ג טהור מקרא דאם פשה תפשה בעור וטמא הכהן אותו את הנגע הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הנגע שיש בו ספק וכמ"ש הרע"ב) ובזה לא שייך לאוקמי אחזקה כיון דא' ודאי טמא ז"א דאפילו בכה"ג מדאורייתא מוקמינן אחזקה וכ"מ מתוספות שם ד"ה אפילו כו' וכ"כ התוס' בפסחים דף י' גבי ב' שבילין וכ"מ בריש מכילתין בתוס' ד"ה וכי אמרינן אוקמי אחזקה כגון ספק נגע כו' ובחולין דף י' ע"ב. אך נ"ל דרבה לשיטתו אזיל לפי מה דאמרינן ביבמות דף ל"א דרבה ור"י סברי גבי תרי כיתי עדים המכחישים זה את זה דהוי ספקא דאורייתא ולא אמרינן אוקמי אחזקה כיון דאיכא שנים המפקיעים מחזקה ואם כן י"ל דאף ת"ק דריש לטהרו או לטמאו והיינו בכה"ג כגון ב' אומרים שהיה כגריס וב' אומרים שלא הי' נגע כגריס ומדאורייתא אין כאן חזקה ומש"ה כתב לטהרו או לטמאו מספק ואם כן שפיר מוכח דת"ק מטמא מודאי דאי מספק היה להם לטהר הגם דמשמע שם מפירוש התוספות דלמסקנא אף רבה הדר ביה וס"ל דתרי ותרי ספקא דרבנן מ"מ בהמ"מ פ"ך מהלכות א"ב משמע שעדיין המחלוקת ב"ע אלא דאנן לא פסקינן כרבה ור"י אלא כר"א. ובזה אמרתי בדרוש להספד לתרץ הא

דאמרינן במס' ב"מ דף פ"ו גבי פלוגתא במתיבתא דרקיע דאמרינן מאן מוכח רבה ב"נ וכו' ופירש רש"י בר פלוגתיה דר"י מה רצה רש"י להורות לנו בזה אלא משום דק' איך אמר רבה טהור והיינו כר"י דמנ"ל דלמא ר"י ודאי טמא אית ליה ופליג עם ת"ק בהא דלת"ק טמאה מספק ולר"י טמאה מודאי וצ"ל דא"א דת"ק מטמא מספק דהא מספק טהור דכתיב לטהרו או לטמאו אך קשיא דא"כ השתא נמי ל"ל לטהרו או לטמאו דממ"נ כנ"ל א"ו דת"ק אית ליה קרא לטהרו או לטמאו לשום דרשא אחרינא לכך פי' דרבה הוא בר פלוגתיה דר"י ואיהו אית ליה בב' כיתי עדים אין כאן חזקה ואם כן י"ל דכ"ע אית ליה קרא דלטהרו וגו' אלא דת"ק מוקים לה בכה"ג אבל בספק דשער לבן ס"ל דטמא מודאי ור"י מטהר לגמרי וק"ל:

ובזה נ"ל לתרץ הרמב"ם סוף פרק ג' הלכות טומאת צרעת כו' וז"ל ספק אם בהרת קודם או שער לבן ה"ז טמא ויראה לי דטומאתו מספק ע"כ וכתב הרב בכ"מ וז"ל אע"ג דבפ' הפועלים אמרינן דהקב"ה אמר טהור לא בשמים היא ואע"ג דאמר רבה ב"נ טהור י"ל כיון דבשעת יציאת נשמתו אמר הכי הוא בכלל לא בשמים היא ואינו כדאי להוציא מהכלל דהלכה כת"ק ועוד דסתם לן תנא הכי פ"ה דנגעים עכ"ל ועדיין ק' דמנ"ל להרמב"ם דטומאתו מספק הא פשטיה משמע כתוספות דודאי טמא קאמר ת"ק וכ"כ הרב בתוי"ט פ"ד דנגעים ולדברינו ניחא דודאי רבה לשיטתו אזיל דס"ל דתרי ותרי סד"א הוא ואם כן לדידיה לכ"ע אית ליה דרשא לטהרו או לטמאו אלא דרבנן מוקי' ליה בכה"ג ומש"ה שפיר מוכח דת"ק מטמא מודאי דאי מספק ה"ל לטהר אבל הרמב"ם פסק כר"א דתרי ותרי ספקא דרבנן דלא כרבה ואם כן הת"ק לית ליה כלל דרשא דלטהרו או לטמאו להא אלא לדרשא אחרינא וא"כ י"ל כקו' המק' דת"ק מטמא מספק ור"י מטמא מודאי ומש"ה פסק כת"ק דטומאתו מספק וק"ל:

בתוס' ד"ה ר"י אמר כיהה וכו'. מה שהקשה מהרש"א וז"ל מיהו הך ספקא דמשארסתני נאנסתי איכא לדמויי לסוטה וצ"ע עכ"ל לא ידעתי כוונתו הא כתבו התו' לעיל בריש מכילתין דטומאה למפרע לא ילפינן מסוטה אלא מוקמינן אחזקה וכמו שפי' מהרש"א עצמו שם. גם מה שפי' דטומאת נגע מקרי טומאת ראיה מדברי התוס' חולין דף י' ע"ב לא משמע כן ע"ש ד"ה דלמא אדנפיק וכו' אך י"ל דהתוס' בחולין לא ס"ל לחלק בין טומאה דראיה לטומאה דנגיעה:

דף כ.

אר"א כזית כזפת וכעורב טהור. הרב בס' תב"ש בי"ד סי' ל"ח כתב להקל גבי ריאה שאינה שחורה כדיו אף ע"ג דבנדה מחמרינן משום דאיסור כרת הוא ותו דלפעמים מסור

הוא לנשים רק היכא דשחור כזפת יש להחמיר אבל בדיהה מזה יש להקל וע"ש מה שכתב לחלק בין איסור כרת לאיסור לאו עיין בתה"ד סי' ר"ן מה שכ' דמוכח מסוגיא דיבמות דאין לחלק בין איסור כרת לאיסור לאו וע"ש מה שכ' לחלק דלא תיקשי הסוגיא שם אהדדי ומ"ש הטעם דהוא מסור לפעמים לנשים ז"א דלעולם לא היה דבר זה מסור לנשים רק לחכמים ומה שהחמירו עתה לפי שכבר נתמעטו הלבבות בימי האמוראים שלא ידעו להפליא בין דם לדם וכמו שכ' הרא"ש וכל הפוסקים וכ"כ בתשובת ח"צ סי' מ"ו וז"ל ועל כיוצא בו נאמר עדות מסורה לב"ד ואין בנות ישראל מורות לעצמן אלא חכם ע"ש:

דף כ:

האי דם חימוד הוא. כ' הר"ן בחדושיו לאו לטהר קאמר דהא תבעוה להנשא ונתפייסה צריכה שבעה נקיים משום חשש חימוד אלא שבא להראות חכמתו א"נ דאי ידעינן בודאי שדם חימוד הוא טהור ולקמן חיישינן שמא נתערב עמה דם נדה ע"כ:

בתוס' ד"ה אגמרי' סמוך כו' לכך נראה לפרש וכו' יש מקשים על ילתא וכו'. ובל"ז לק"מ משום דשאני הכא דכולי יומא הוי מטהר לה אלא האידנא דחש בעיניו ובנידון כזה היתר גמור לשאול אבל השתא שכתבו תוספות דהיכא דאגמרי' סמוך מותר ואם כן תו אין צריך לומר דעובדא דילתא הוי משום דחש בעיניו אלא דהשתא הדר הש"ס מהא מש"ה מקשים על ילתא היכי עבדה הכי וק"ל:

פרק שלישי

דף כא.

לא נחלקו אלא שהפילה וא"י מה הפילה כו' וחכ"א לא אמרינן רוב חתיכות של ד' מיני דמים וכו'. ואין להקשות דמ"מ ניחוש שמא היה בתוכו דם אגור כדאמר ר"י עצמו לקמן משום רשב"י ז"א דהא תנא דמתני' לית ליה הא דרשב"י וכמ"ש התוספות לקמן ד"ה והאמר רשב"י וכו' מיהו יש לדקדק דאמאי לא מוקי ר"י בפלוגתא דר"י ורבנן בהכי דר"י חייש שמא היה בתוכו דם אך ז"א דאם כן ליפלגי בשהחתיכה לפנינו ויש בתוכה דם ואין עמה דם דרבנן מטהרי ור"י מטמא וכ"ת דה"נ בהא פליגי דא"כ לא ה"ל למיתני סתמא ר"י מטמא אלא ה"ל לומר ר"י מטמא אם יש בתוכו דם:

שם באפשר לפתיחת הקבר בלא דם וכו'. ועיין במהרש"א מה שהקשה דהא התם נמי אינו אלא ספיקא וכו' ובחדושי הרמב"ן והר"ן כתבו עוד ישוב לזה:

תוס' ד"ה ורבנן סברי וכו' ותימא ונימא דהוי פלגא ופלגא וכו'. עכ"ל למ"ש התוס' לעיל בריש מכילתין ובדף י"ז ע"ב ד"ה ואין שורפין עליו את התרומה וכו' דטומאה דאתיא ע"י ראיה לא גמרינן מסוטה ובכ"מ ספק הוא ומוקמינן אתתא בחזקת טהרה לק"מ אלא שהתוספות לא תפסו במוחלט לסברא זו וכדמוכח לעיל:

בד"ה ואינו נאכל וכו'. מה שיש לדקדק בדבריהם אלו עיין בחדושינו סוף פרק בנות כותים:

דף כא:

בפירש"י ד"ה בבשרה וכו'. האי קרא בנדה כתיב ומיהו מרבינן נמי זבה מדכתיב זובה בבשרה וכן הוא לקמן דף מ"א ע"ב:

דף כב.

רבא אמר דכ"ע אין דרכה של אשה כו'. כתבתי בתשובת שאלה דלפירוש רש"י ע"כ הך אין דרכה דאמר רבא אין הפירוש כמו אין דרכה דאמר אביי דלאביי פירוש אין דרכה וכו' לפיכך אין זו דם נדה אלא דם חתיכה אבל בדברי רבא ליכא למימר הכי אלא דה"ק רבא כיון דאין דרכה לראות בחתיכה אע"ג דודאי דם נדה הוא אפילו הכי טהורה כיון שלא ראתה כדרך שהנשים רגילין לראות דאין לפרש הכא כמו בשינוי דאביי דה"ק רבא דאין דרכה ואם כן לאו דם נדה הוא וא"כ לכ"ע לאו דם נדה הוא אלא דם חתיכה אם כן קשה קרא דבבשרה ל"ל למעוטי חתיכה ת"ל דאין זה דם נדה וא"ל דה"ק ddרשינן לטעמא דקרא דמש"ה ממעטים משום דלאו ד"נ הוא ז"א דא"כ הכניסה שפופרת דודאי ד"נ לכ"ע טמאה וזו נגד הסוגיא דעיקר שנוי דאביי ורבא אינו אלא דלא נימא דשפופרת תנאי היא ואיך יתרץ רבא דלא להוי כתנאי ולכ"ע לית ליה הא דשפופרת ואין זה סוגיא בכ"מ א"ו דה"ק רבא דלכ"ע אין דרכה דאף ע"ג דדם נדה הוא אפילו הכי אשה טהורה משום שלא ראתה כדרך שהנשים רגילין לראות וכן מורה לשון רש"י ז"ל שכתב ד"ה אשה טהורה וכו' דלאו ראיה היא ומדלא כ' דלאו ד"נ הוא א"ו דלרבא לכ"ע ד"נ הוא ואפ"ה טהורה הואיל ואין דרכה וכהאי לישנא כתב רש"י לקמן דף מ"א ע"ב ביצא דם דרך דופן דלאו ראיה היא וכו' אע"ג דודאי ד"נ הוא כנ"ל ובתשובה הארכתי:

תוס' ד"ה כי פליגי בחתיכה וכו' וקשה דא"כ השתא כו' וי"ל דפליגי בחתיכה העשויה כמין שפופרת וכו'. עכ"ל. ועיין במהרש"א מה שהק' על תירוצם ובתשובה הנ"ל כתבתי ליישב קו' המהרש"א ע"פ מ"ש בתשובת מ"ב סי' מ"ט וז"ל ואין עלי תפיסה מאבעיא דר' ירמיה למ"ש למעלה שא"א להכניס שפופרת בתוך האם משום דהכי דרכו של ר' ירמיה באבעיא שלו לשאול בבה"מ שאלות זרות ורחוקות כדי להגדיל תורה ולהאדיר

וכו' כדאמרינן בפ"ב דב"ב על דא אפקוה ר"י מבי מדרשא עכ"ל ולפ"ז מש"ה לא ניחא ליה לאביי לאוקמי פלוגתייהו בפלי פלויי וכ"ע אית להו דרשא דבבשרה למעוטי שפופרת דכיון שהוא מן הנמנע ליכא לאוקמי קרא להכי וא"כ לרבנן בתראי דס"ל דדם חתיכה הוא א"כ קרא דבבשרה ל"ל דלחתיכה ולשפיר לא צריך דדם חתיכה הוא ושפופרת הוא מן הנמנע מש"ה מוקי לפלוגתייהו בחתיכה עשוי כמין שפופרת וכפי' התוס' ומ"ש מהרש"א דלפירושו ניחא דפליגי בדרשה דקרא לא ידעתי מה ניחותא דהא ניחא לשנויא דאביי אבל לפרוקא דרבא דלכ"ע אין דרכה ופליגי במקור מקומו טמא א"כ לא פליגי בדרשא דבבשרה הגם שלכאורה משמע מדברי רש"י דפליגי אי מתורת ראיה ממעט או אפי' מטומאה ע"כ ז"א דע"כ מאן דאית ליה מקור מקומו טמא לאו מהאי קרא מפיק ליה אלא הל"מ היא דמקור מקומו טמא וכמ"ש התוס' לעיל בדף ט"ז בפלוגתא דרשב"ג ורבי ראיתי מי שהקשה על סברת הר"ש מהא דלקמן דף מ"א ע"ב דאמר ר"י משום רשב"י מנין שאין אשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה וכו' וא"כ ל"ל קרא ת"ל שאין דרכה בכך שתראה דם דרך דופן ולק"מ למאי דמסיק רבא דלכ"ע אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה כו' וא"כ ר"י דאמר משום רשב"י לעיל המפלת חתיכה קורעה אם יש דם אגור בתוכו טמאה ע"כ דס"ל דאע"ג דאין דרכה אפ"ה טמאה משום דלא חייץ כלל דמין במינו אינו חוצץ אע"פ שלא ראתה כדרך שהנשים רגילין לראות אפ"ה טמאה וא"כ ע"כ רשב"י לית ליה הך סברא מש"ה איצטריך לקרא:

תוס' ד"ה למימרא וכו' ומנ"ל דנוגע הוי וכו' וי"ל דילפינן וכו' דנוגע מרבינן מאיש איש. עכ"ל. ט"ס הוא וצ"ל מרבינן מאו איש כו':

תוס' ד"ה אלא מעתה כו' ושמא אפי' רואה נמי לא הוי אב הטומאה משום דרשא עכ"ל. יש לדקדק איך אפשר דהוי אב הטומאה ומטמא אדם וכלים א"כ קשיא ל"ל קרא דורחצו גבי איש אשר ישכב את אשה ש"ז ואי משום דמגע בית הסתרים הוא כדלקמן דף מ"א ע"ב ת"ל דטמאה מחמת האיש שנגע בה א"ו דאינו אלא ראשון לטומאה מיהו י"ל דאכתי מנ"ל דאינו אלא ראשון דלמא מטמא בגדים וכלים ולא אדם וכמ"ש התוס' ד"ה למימרא וכו' דמה"ט הוי ס"ד דש"ז מטמא בגדים ולא אדם יע"ש ודוק. מיהו י"ל דה"ט דמ"ד דאינו אלא נוגע משום דס"ל מדלא מטמא אדם מכלל דלאו רואה הוא ואין אנו צריכין לדברי התוס' דיליף מדאיתקש לשרץ:

דף כב:

תוס' ד"ה אבל דם דרכיך וא"ת והא ד"נ נמי קתני לקמן וכו'. עיין במהרש"א דקושית תוס' היא דהא חזינן דדם אע"ג דרכיך אינו נימוח במעל"ע יע"ש ומוכח מתוס' כאן

דס"ל כשיטת הרז"ה והרא"ש אע"ג דאין צורת בריה עליו היכא דלא נימוח תוך מעל"ע טהורה ואמרי' דחתיכה היא ולא דם דאלת"ה אלא כשיטת הראב"ד והרשב"א דדוקא היכא דצורת בריה עליו אבל בלא"ה אע"ג דאינו נימוח טמאה קשה א"כ מאי משני תוספות דהתם מיירי בדם נדה שנפל על הבגד ונתייבש ביותר וכו' אכתי קשה דהא חזינן בחתיכת אדום ואין צורת בריה עליו דטמאה אע"ג דאינו נימוח במעל"ע וא"כ איכא דם דאינו נימוח במעל"ע ואמאי מהני הכא מעל"ע וא"ל דשאני הכא דאיכא צורת בריה עליו אז אמרינן כיון דרוב פעמים נימוח דם תוך מעל"ע מסתמא בריה הוא משא"כ היכא דאין צורת בריה עליו דליכא למיתלי בבריה ואמרינן דדם הוא ונתקשה ביותר אף שהוא נגד הרוב כיון דליכא למיתלי בבריה ודאי דם הוא א"כ מעיקרא לא מקשי' מידי וה"ל לשנויי דשאני הכא דצורתן מוכיח עליהן משא"כ במתני' דלקמן דלא מיירי בבריה ולא היו צריכין לחלק בין דם שנפל על הבגד לדם דעלמא א"ו דס"ל להתוס' כשיטת הרז"ה והרא"ש:

בא"ד וע"ק דהתם כו'. צ"ע מאי קשיא להו הא כבר כתבו דמתני' מיירי שנפל על הבגד ונתייבש ביותר אבל באפי נפשיה הוא רכיך:

תוס' ד"ה או דלמא ל"ש וכו' תימא דבפ' ד"נ וכו'. לא זכיתי להבין דבריהם דמאי קושיא דהתם ידעינן דודאי נבלה או שרץ הוא אלא דלא מטמא יבשים וכשחזרו בתוך מעל"ע ונעשו לחין מקרי לחין משא"כ אם לא נימוח בתוך מעל"ע אע"ג דאפשר שיהיה נימוח אם ישרה עוד במים או ע"י מיעוך בצפורן מ"מ יבש מקרי כיון שלא נימוח תוך מעל"ע שכך שיערו חכמים אבל הכא דמספקינן אם בריה הוא או דם נדה הוא ואלו ידעינן דודאי דם נדה הוא אפי' לא נימוח תוך מעל"ע אפ"ה טמאה דהא ד"נ הוא מהנך דמטמא יבש ולא מהני מעל"ע אלא דאמרינן כיון דלא נימוח תוך מעל"ע מסתמא בריה הוא מש"ה אמר רשב"ג דמעל"ע לא מהני דלמא דם יבש הוא עד שממעך בצפורן ולא נימוח ואז ידעינן שנימוח ע"י מיעוך צפורן מ"מ יבש מקרי וצ"ע:

דף כג.

ברש"י ד"ה אפני' כרבנן וכו'. ועיין מוהרמ"ל שכוונת רש"י לתרץ קו' תוס' ד"ה וילפינן וכו' ופשוט הוא ועי"ל דכוונת רש"י דאי כר"י קשה דנילף תרתי ג"ש דבהמה ודתנין ומה שהוכיחו התו' ד"ה זו היא שיבה וכו' דע"כ לא נתקבלה תרוייהו היינו לשיטת' דס"ל דשנויא דהש"ס אזלי אליבא דר"י משא"כ לפירש"י וכמ"ש מהרש"א שם ולפ"ז יתורץ נמי קו' מהרש"א שהק' לקמן דל"ל להש"ס לתרץ דהכא איכא פירכא אמאי לא ניחא להו לרבנן אית ליה נמי כר"י דהיכא דאיכא מופנה מב' צדדים ומופנה מצד א' שבקינן

למופנה מצד א' ואפי' ליכא פירכא דא"כ הוי קשיא נילף תרתי ג"ש ולכך הוצרך הש"ס לומר דהכא איכא פירכא:

שם בגמ' למאי נ"מ לאתסורי באחותה וכו'. ועיין בחדושי הרמב"ן שחולק אפירוש רש"י דא"כ ה"ל לומר דנ"מ לאתסורי באמה או אם אמה א"ו כיון דלאו בר קיימא ה"ל כבת ח' דה"ל כאבן לכל דבר ועיין בבי"ש סי' ל"ז ס"ק ב' מ"ש בזה והן הן דברי הרמב"ן הנ"ל:

תוס' ד"ה וילפינן כו' דהשתא תנין לא מופנה כלל וכו'. דבריהם מגומגמים דהא השתא דלא ניכתוב הפנאה דאדם ומסתמא הי' ראוי לכתוב תיבת ויצר ולא ניכתוב תיבת ויברא וא"כ גבי תנין לא הוי גז"ש כלל דהא התם כתיב ויברא ואלו גבי אדם כתיב ויצר ולפי שיטתם דלא נתקבלה רק חדא ג"ש א"כ מדדמי ילפינן עדיפא ה"ל למימר שנשתוק מהפנאה דאדם ואז גבי תנין ליכא ג"ש כלל ועיין בחדושי הרמב"ן והר"ן מ"ש בזה:

דף כג:

רבא אמר חסא הגבן והעין וכו' מיתיבי צורת פנים שאמרו וכו'. עיין במהרש"א מה שהקשה לפירש"י ולפי עניות דעתי נראה לתרץ דלא קשה מידי לפמ"ש בחדושי הרמב"ן ז"ל לפירש"י וז"ל דר"י משמי' דרב פליג אדשמואל ואדר"י דפירש"י לעיל טעמא דר"מ משום יצירה יצירה או משום גלגל עין שלדבריהם אפי' תיש גמור במעי אשה ולד מעלי' הוא לר"מ וכו' ולר"י משמיה דרב לית ליה הנהו טעמא אלא ר"מ ורבנן בסברא בעלמא פליגי שר"מ אומר מצורת אדם בעינן והאיכא וחכ"א כל צורת ממש וה"ה לר"מ במצח ועין וגבן ולסת וגבות הזקן סגי' אלא להכי נקט פניו אדם ועין א' בבהמה להודיעך כחן דרבנן וכו' והא דתניא לעיל נראין דברי ר"מ בבהמה וחי' בהכי נמי מתוקמי בבהמה וחי' ומקצת סימנים דאדם דכיון דהא עצמה עיניה הולכות כשל אדם במקצת סימנים לעשות כאדם גמור משא"כ בעופות שאפי' כל פניו כאדם ועיניו לצדדים אינו כלום והאי דדחי רב אחאי בריה דרבה לעיל תבדוק לרבנן דמודו רבנן בקרי' וקפוף הואיל ויש להם לסתות כאדם דחי' בעלמא הוא דדחי אבל לפום מסקנא לרבנן לסתות חדא מצורות דפנים נינהו וצריך נמי גבן וגבות זקן דאדם ועין דאדם באוכמא עכ"ל אך כ"ז אי נימא דלר"מ סגי' במקצת צורה אבל אי נימא דר"מ בעי כל צורה ממש כאדם א"כ ע"כ צ"ל דבתרתי פליגי דהא איפכא אי' במתני' דלר"מ ולד ולחכמים אינו ולד וע"כ דבתרתי פליגי דהיכא דלית ליה כלל צורת אדם רק תיש גמור אית ליה לר"מ דהוי ולד ולרבנן אינו ולד וטעמא דר"מ משום ג"ש דיצירה והיכא דאית ליה צורת אדם ס"ל לר"מ דבעי' כל צורה שלימה משום דגרע מבהמה ממש דהתם יצירה כתיב וכמ"ש התו' ומעתה הא דאמר לעיל ובעופות תבדוק ע"כ דאתי' אליבא דרבנן דאי לר"מ כיון דאמר ברישא

המפלת כמין בהמה וחי' לר"מ ולד ולחכמים אינו ולד ע"כ מיירי שאין לו צורת אדם כלל דאי באית ליה צורת אדם אדרבה רמ"א דאינו ולד וחכמים ס"ל דהוי ולד אפי' במקצת סימנים דאדם א"ו דמיירי בתיש גמור וא"כ הא דאמר בעופות תבדוק ע"כ אתי' אליבא דרבנן דלא גמרי יצירה יצירה ואפ"ה מודים בקרי' וקפופא משום דיש להם לסתות כאדם וע"כ דס"ל דבחד נמי סגי' דלא כחסא דלחסא מה מהני חד סימן דהא בעי כולהו בחד צד ולפ"ז לק"מ קו' מהרש"א הנ"ל דאליבא דרבא א"ח דס"ל אליבא דרבנן בעי בחד צד כאדם א"כ ע"כ הא דאמר בעופות תבדוק ע"כ אליבא דר"מ אתי' דאי אליבא דרבנן בחד צד בעי לכולה סימנים כאדם וע"כ ר"מ כל צורות היינו כל דהו דאי בעי ר"מ לכולהו סימני' כאדם ובתרתי פליגי א"כ הא דאמר בעופות תבדוק אליבא דמאן תרמי' דלא ניחא לרש"י דיפלוג הך ברייתא אדר"א ב"צ מש"ה פירש דהך כל היינו כ"ש וא"כ אתי' לר"מ אבל לפי סברת המקשה דלרבנן בחד סגי' א"כ י"ל דהאי כל צורות לר"מ היינו כל צורה ממש והא דאמר בעופות תבדוק אתי' אליבא דרבנן דלא בעי אלא חד סימן כאדם והא דאמר רחב"ג נראין ס"ל דבתרתי פליגי בין בשאר עופות בין בקרי' וקפופא ורחב"ג מכריע מטעמא דנפשיה וכן צ"ל נמי לשיטת המהרש"א שכתב וז"ל דע"כ רש"י סובר דכל צורה דר"מ לית לן לפרש הכי משום דלא גרע מכולה בהמה עכ"ל לכאורה קשה דאם רש"י סבור כן א"כ מה זה שכ' רש"י וז"ל ואע"ג דמצי לאוקמי כדאיתא וכר"מ דאמר כל דהו צורת עכ"ל דאי כר"מ אמאי קאמר חוץ מן האוזן וכי גרע מכולה בהמה א"ו דהא דכ' המהרש"א דלא ניחא לרש"י לפרש הכי משום דלא גרע מכולה בהמה היינו לפום מאי דנימא דס"ל לר"מ כל צורת ממש כאדם ואז ע"כ צ"ל דבתרתי פליגי ר"מ ורבנן בבהמה ממש ס"ל לר"מ דהוי ולד משום גז"ש דיצירה ובדומה לאדם נמי פליגי מש"ה כ' המהרש"א שפיר דס"ל לרש"י דליכא למימר דר"מ בעי כל צורת ממש כאדם מה"ת יגרע מכולה בהמה אבל לפי האמת דלר"מ לא בעי אלא צורה כל דהו א"כ יש לומר דבהא פליגי במתני' ר"מ ורבנן ולר"מ הוי ולד היינו דוקא דאיכא מקצת סימנים דלר"מ הוי ולד ולרבנן לא הוי ולד עד דאיכא כולה סימנים לרב ולחסא חצי פרצוף והיינו דפליגי בסברא בעלמא וכשיטת הרמב"ן או לשיטת המהרש"א שכ' בתוס' ד"ה לאתסורי באחותה ולקמן גבי המפלת דמות לילה דכיון דהך ג"ש איכא פירכא מוקמינן הג"ש למיסתבר טפי והיינו היכא דאיכא קצת צורה מאדם ולפ"ז שפיר כ' רש"י דה"מ לאוקמי כר"מ ולא קשה דאמאי קאמר חוץ מאוזן וכי גרע מכולה בהמה ז"א דהשתא לפי המסקנא אית ליה לר"מ דבעי דוקא מקצת צורת אדם אבל היכא דלית ליה כלל שום צורה אף ר"מ מודה:

דף כד.

בין ר' ינאי לר"י א"ב דר"א. ובכ"מ פ"י הלכות א"ב תמה על הרמב"ם שפסק כר"י ובהלכות שחיטה פסק כר"א וע"ש ובס' כו"פ תי' דרמב"ם לשיטתו שכ' כל היכא דאמרינן ניטל טרפה אם חסר מתחלת ברייתו כשרה וא"כ הא דאמרינן דפליגי בדר"א היינו דכ"ע אית להו דר"א לענין ניטל אלא דפליגי בחסר אי איתא דר"א ופסק כר"י דניטל לחוד וחסר לחוד אך ז"א דלישנא דסוגי' מוכח דפליגי בפי' הברייתא דאמר כדי שינטל מן החי וימות ואמר כמה כדי שינטל מן החי וכו' משמע דבנטילה פליגי ולפענ"ד נראה דהרמב"ם סמך אהא דרבא דאמר בירך א' מן הצד אמו טמאה וכמ"ש הרמב"ם עצמו להא דרבא וס"ל להרמב"ם דאף רבא איית ליה דר"א אלא דס"ל דבחסר ירך ראוי לבריית נשמה וכדאיתא בברייתא דלקמן אף דהוא נבלה מחיים מ"מ לדידי' י"ל דיש חילוק בין ניטל לחסר מתחלת ברייתו ורבא לית ליה כברייתא דס"ל דתלי' בכל שאלו ינטל מן החי אלא כברייתא דלקמן דתני תנא קמי' דרב ומעתה י"ל דאף רבא ס"ל דטרפה אינה חי' ואפ"ה בושטו נקוב אמו טמאה דלא תליא כלל בחיות אלא בבריית נשמה ומה שלא הביא הרמב"ם ושטו נקוב אמו טמאה משום דממילא שמעת מינה כיון שפסק ושטו אטום אמו טהורה משמע כל דלאו אטום אמו טמאה דאמו טהורה איצטריך אבל אמו טמאה ממילא משמע וכ"כ בתשובת ח"צ סי' ע"ז ומיהו בחסר גדול עד טבורו ס"ל להרמב"ם דאף רבא מודה לר"י משום ר"י בר"י דכל כה"ג ודאי אין ראוי לבריית נשמה:

דף כד:

המפלת דמות נחש. הרמב"ם פסק דהמפלת דמות נחש אמו טמאה והראב"ד תמה עליו דהא איהו פסק דבעינן כל צורת אדם ומה יועיל גלגל עינו שלו כשל אדם הא לא דמי' בשאר צורות ובכ"מ תי' דשאני נחש הואיל וכל מינו דמי' בד"א לאדם מש"ה עדיף וכ"כ ב"י סימן קצ"ד ולדעתו קשיא למה לא הביא הרמב"ם קרי' וקפופא וגם ק' הא הוכיח התו' ד"ה המפלת דמות לילית דאדרבה דזה גרע טפי כיון דכל מינו כן הוא לא יצא מכלל מינו ולא מקרי כלל דמיא לאדם:

דף כה.

סימן ולד בבהמה וכו' א"א בשלמא וכו'. למאי דמוכח מסוגי' זו דשפיר מרוקם אף בבהמה סימן הוא לפז"ק מה שפירש"י בבכורות שם שפיר עור צורת ולד דמשמע מרוקם וליתא גם על התוס' שכתבו שם ובמס' ב"ק דשפיר אינו סימן ולד בבהמה כמו באשה וז"א לפי הסוגי' לכאן ודוק:

תוס' ד"ה כסומכוס וא"ת אם שפיר מלא דם כו'. לא ידעתי כוונתם דמאי קו' דודאי אין לדמות שפיר לחתיכה אלא דה"ק כיון דסומכוס משום ר"מ אמר בהמפלת חתיכה אם יש בתוכו דם דטמאה אלמא דלא דריש יתורא דבבשרה למעוטי שפיר וחתיכה מש"ה מטמא נמי בשפיר מלא דם אבל לר"א וחכמים דהתם דרשי בבשרה למעוטי שפיר וחתיכה א"כ הא בהדיא פליגי ע"ז וא"כ ע"כ דס"ל כיחידאה כסומכוס ולא דריש בבשרה וה"ה דהמ"ל כר"ש דהתם אלא דחדא מנייהו נקט וכן ראיתי בתה"א ואפשר דס"ל להתוס' כיון דאף ר"ש אית ליה בהא כסומכוס דלא דרשינן בבשרה להכי לא מקרי סומכוס יחידאה א"ו דמדמה שפיר לחתיכה ומש"ה אמר כיחידאה דאלו לר"ש בעינן אגור דוקא משא"כ מלא דם לא מקרי אגור והארכתי מזה בתשובה:

תוס' ד"ה שמא כר"י כו'. כ' המהרש"א ז"ל דלמא הך מלא בשר בצלול מיירי וכו' עכ"ל לא ידענא מאי קו' דא"כ למה אמר רבי שמא כר"י ס"ל דהא ודאי כר"י אמר דבצלול ודאי פליגי רבנן אר"י:

שם מחלוקת בצלול. ופירש"י במים צלולים ולדעתו צ"ל דיש חילוק לר"י בין דם למים וכ"ה בפירש"י עפ"י הגהות רש"ל ולפ"ז צ"ל הא דאמר רבי שמא כר"י ס"ל א"כ הא דאמר מלא בשר אמו טמאה לידה ולא קאמר רבותא טפי דאפילו מלא מים טמאה צ"ל כמ"ש הר"ן משום דס"ל בעכור פליגי ומש"ה קאמר מלא בשר לאשמעינן לאפוקי צלול דלא וה"ה למים עכורים וע"ש ולפ"ז קשה כיון דרבי נמי מספקא ליה ואמר לא שמעתי וכמ"ש התוס' דממתני' א"ל דמלא בשר חוששת א"כ מה חידש ר"י ואמר כך אמר אבא דהא רבי נמי טימא מספק וע"כ צ"ל דה"ק כיון דאמר טמאה לידה משמע טומאה ודאי וא"כ איך דחי רבי דלמא כר"י והיינו ע"כ דפליגי בעכור ולא בצלול דאל"כ או כר"י ס"ל לאשמעינן אפילו מלא מים אע"כ דהכי דחי ליה דלמא כר"י ובעכור פליגי ומש"ה אשמעינן במלא בשר לאשמעינן דבעכור פליגי והא אי נימא דבעכור פליגי א"כ ע"כ ר"י מספקא ליה כדמסיק לקמן ממתני' דבכורות וא"כ איך קאמר טמאה לידה הא ודאי ר"י מספקא ליה א"ו דר"י אליבא דכ"ע וצ"ע גם מ"ש התוס' דבפלוגתא לא מיירי ליתא לפי' רש"י אלא אי נימא דבעכור פליגי אבל אי נימא דבצלול פליגי ליכא למימר בפלוגתא לא מיירי א"כ איך קאמר מלא מים אינה חוששת לולד הא ר"י ס"ל דהוי ולד א"ו צ"ל דלרבי בעכור פליגי לפי פי' רש"י ודוק:

תוס' ד"ה עור ובשר וכו' ברישא עור ובשר וכו'. ובתה"מ דיחזקאל איפכא וכו' וי"ל עוד טעם דאיתא במדרש על פסוק עור ובשר וגו' אמר רבי אבהו טובה גדולה עשה הקב"ה עם האשה בעוה"ז שלא התחיל יצירת הולד בגידין ובעצמות שאילו היה כן היה מבקע

כרסה ומש"ה גבי מתים דיחזקאל דלית להא חששא פי' איפכא עיין שו"ת מעיל צדקה סי' מ"ז מה שמפלפל בסוגי' זו ועיין בשו"ת ח"צ מה שהשיג מסוגי' זו ומסוגיא דלקמן על מהרי"ק סי' קמ"ג הביאו רמ"א בסי' ש"ה שכ' שכ"ז שאין אבריו מרוקמים אין פוטר הבא אחריו ואפ"ה בזה"ז סומכים ע"ז וכ' במהרי"ק טעמא דלא מוקמינן לאשה בחזקת שלא נפטרה רחמה גם הנפל הזה בחזקת שלא נתרקמו אבריו וע"ז השיג שם בתשו' סי' ק"ד מהא דלקמן דעברה הנהר והפילה דמביאה קרבן ונאכל משום דרוב נשים ולד מעלי' ילדן וא"ל דש"ה דראינו שלא נתרקמו אבריו הא ניחא אלו הוי מחומרת האחרונים שאין אנו בקיאים י"ל דבהא סמכינן אחזקה ונימא דבקיאין לראות אם לא נתרקמה אבל אחר שהוא מדינא דש"ס כדאמרינן מעולם לא דכל שפיר בנהרדעא א"כ ראיה דידן הוי כאילו לא ראינו וסמכינן ארוב נשים דולד מעלי' ילדה והאריך שם ומסיק דהרוצה להחמיר יתן בלא ברכה ובלא"ה ק' לדברי מהרי"ק הרי כתבו תוס' בבכורות דף ך' ע"א דאפילו היכא דאיכא חזקה ורובא דפטור מליתן לכהן דחזקת ממון עדיפא והמע"ה אלא דקשה לסתור דברי מהרי"ק והרמ"א שהביאו לפסק הלכה מ"מ הא הברכות אינן מעכבות

תוס' ד"ה מלא בשר וכו' דדלמא הא מלא בשר חוששת וכו'. עכ"ל. יש לדקדק דתפשוט ממתני' דפ"ק דכריתות דחשיב התם יש מביאות קרבן ונאכל ויש מביאות קרבן ואינו נאכל ויש שאינן מביאות וכו' ותני התם אלו אין מביאות המפלת שפיר מלא מים וכו' וא"כ ק' אמאי לא תנא במלא בשר ואי דמספקא לי' ה"ל למיחשב בהדי הנך דמביאה ואינו נאכל וא"ל דהיינו הך דתני התם המפלת וא"י מה הפילה ז"א דההיא מוקמינן לה דף כ"ט בלא הוחזקה עוברה וע"ש:

דף כו.

בגמרא ולר"ש דאמר יוצא דופן וכו'. יש לדקדק אמאי לא משני דר"ש כר"י ס"ל דאמר בפ"ב דכריתות האשה שילדה ולדות הרבה דרי"א מביאה על הראשון ואינה מביאה על הב' מביאה על הג' וכו' וא"כ נ"מ היכא שילדה ולד גמור ואח"כ נתעברה בתוך מלאת והפילה ביום פ' לראשון קודם שקיעת החמה והסנדל הפילה בליל פ"א דהיינו אחר שקיעת החמה של יום פ' וא"כ משום הולד אינה חייבת קרבן לפי שהיה תוך ימי מלאת של הא' ומביאה קרבן משום הסנדל שהיה אחר מלאת ואין אנו צריכין לדחוק בגיורת שהוא דוחק גדול לפי מה דמסיק שכשהן יוצאין אין יוצאין אלא כרוכים דצ"ל למסקנא שטבלה בין זה לזה שהוא רחוק ממציאות ואפשר משום דסתם בר פלוגתי' דר"י הוא ר"ש ות"ק פליג התם על ר"ש מש"ה לא ניחא להש"ס לאוקמי הכי. מיהו המהרש"א כ' לקמן דף ל"א דת"ק דר"י הוא ר"מ אבל רש"י בעירובין דף מ"ו ע"ב כתב דבר פלוגתא

דר"ש מסתמא ר"י הוא. גם אפשר דבזמן מועט כזה אין דרך לעשות סנדל (ועיין במס' ברכות דף ס' ע"א גרסינן מארבעים יום ועד ג"ח יבקש רחמים שלא יהא סנדל מוכח דאחר מ' יום אפשר לעשות סנדל) ואיפכא ליכא לאוקמי אליבא דת"ק וכגון שילדה סנדל ביום פ' ולד גמור לאחר שקיעת החמה דהא משמע התם דמביאה קרבן על הסנדל ואלו בנדון זה אינה מביאה קרבן לא על הסנדל שהי' תוך מלאת הראשון ולא על הולד שהוא תוך מלאת דסנדל אח"ז ראיתי שבירושלמי בפרקין מתרץ כן:

רש"י ד"ה הוי לידה וכו' אבל סנדל עד דנפיק רובא וכו' דהכי אמרינן בבכורות אין הראש פוטר בנפלים. עכ"ל ולכאורה תמוה דהא איתותב שמואל התם וכמ"ש התוס' כאן מיהו נראה מדברי רש"י שם דהא דאמר שמואל אין הראש פוטר בנפלים היינו אפי' בראשו חי ובהא איתותב שם ממתני' אבל ביצא ראשו מת כ"ע מודים דאינו פוטר בנפלים וכן מוכח מרש"י ר"פ בהמה המקשה שכ' דהא דנקט מתני' בן שמונה שיצא ראשו חי הבא אחריו בכור לנחלה ואין בכור לכהן הא דנקט ראשו משום רבותא דאינו בכור לכהן דאפי' לא יצא רק ראשו הבא אחריו אינו בכור לכהן אבל לענין נחלה אפי' יצא כולו הבא אחריו בכור לנחלה וא"כ כיון דמשום רבותא דבכור לכהן נקט ראשו אי ס"ד דאפילו בראשו מת פוטר הבא אחריו ליתני רבותא טפי בן שמנה שהוציא ראשו מת ולמה נקט ראשו חי א"ו דדוקא ראשו חי פוטר הבא אחריו ולא בראשו מת דבהא לא איתותב שמואל אדרבה מתני' מסייע ליה וליכא מאן דפליג עליו וכ"כ הרמב"ם בהל' בכורות ובטי"ד ובש"ע סי' ש"ה וצדקו דברי רש"י דבסנדל כ"ע מודו דאין הראש פוטר ודלא כמ"ש בשו"ת פמ"א סי' ו' דאפי' בראשו פוטר להבא אחריו והא דנקט ראשו חי לרבותא דבכור לנחלה נקט דאפי' ראשו חי הבא אחריו בכור לנחלה והא ליתא דאי לרבותא דבכור לנחלה נחית ליתני רבותא טפי דאפי' יצא כולו וכנ"ל (מיהו לישנא דמתני' דתני אע"פ שיצא ראשו חי משמע לכאורה כדברי הפמ"א מיהו בסדר המשניות ל"ג אע"פ) אמנם מדברי התוס' ד"ה סנדל מוכח דס"ל דאפי' ראשו מת בנפלים פוטר להבא אחריו ולדעתם צ"ל הא דנקט במתני' ראשו חי משום רבותא דבכור לנחלה נקט ומעתה קשה דאי משום רבותא דבכור לנחלה נחית ליתני רבותא טפי דאפי' יצא כולו אפ"ה השני בכור לנחלה ע"כ ס"ל כדעת הש"י שהביא הסמ"ע סי' רע"ו דביצא כולו אין השני בכור לנחלה וגוף התשובת ש"י אין כעת תח"י לעיין בו:

המהרש"א מק' לשיטת הירושלמי שהביא התוס' דהולד שעם הסנדל אינו מתקיים א"כ ק' סנדל דתנן גבי בכורות למאי הלכתא ותי' דאיכא לאוקמי כר"ש וביצא הולד דרך דופן וכו' ותלמודא דידן לא בעי לאוקמי הכי וע"ש ולכאורה אין לדבריו שחר דלמא תלמודא

דידן לא בעי לאוקמי הכי משום דס"ל דאפשר להתקיים כדמוכח מסוגיא להדיא ונראה כוונתו דלכאורה ק' על המק' מעיקרא שהקשה סנדל דתנן גבי בכורות למאי הלכתא איך לא ידע לשנויי להבא אחריו וכן הרגיש מהרמ"ל וצ"ל כתי' מוהר"מ דהמקשה ס"ד דולד שעמו א"א להתקיים (וגם מדמקשה הש"ס למאי הלכתא וכו' עדיפא ה"ל להקשות למאי דס"ד להבא אחריו לסוף שנה דאמאי הוי בכור לנחלה הא קדמי' הולד שעם הסנדל א"ו דס"ל שהולד עם הסנדל א"י להתקיים ולפ"ז שפיר קשה דאמאי נאיד מסברת המקשה ומשני דאפשר להתקיים ה"ל לשנויי דהא מני ר"ש וכסברת המקשה דא"א להתקיים אלא דלא רצה לאוקמי כר"ש ולא כרבנן וכמ"ש מהרש"א והנה לכאורה גם לדברים אלו אין הבנה דהא כרבנן נמי מצי אתי' ואי משום דרבנן ס"ל התם דהנולד אחר יוצא דופן אינו בכור לכהן וא"כ הוי קשיא דמאי ארי' משום סנדל ת"ל משום יוצא דופן ניפטור מבכורה ז"א דהא אמרינן התם דטעמא דרבנן דבכור לכולה מלתא בעי מש"ה השני פטור מן הבכורה הא ניחא אם היוצא דופן הוי בן קיימא ואם כן הראשון הוא בכור לנחלה משום הכי שני פטור מה' סלעים דלאו בכור לכולה מלתא הוא אבל כשהראשון הוא נפל השני שאחר יוצא דופן הוא בכור לכולה מלתא וא"כ אי לאו דסנדל פטור היה השני בכור לכהן אף לרבנן וצ"ל דס"ל להמהרש"א דהא דאמרינן התם דבעינן בכור לכולה מלתא היינו דאפילו הוי השני בכור לנחלה כגון שהראשון שיצא דרך דופן לא היה ב"ק אפ"ה השני פטור מה' סלעים דבעי נמי בכור לולדות וזה לא הוי בכור לולדות שהרי קדם לו היוצא דופן אמנם בט"ז בסס"י ש"ה משמע להדיא כמ"ש לעיל דבנחלה תליא מלתא דאם הראשון אינו ב"ק מקרי השני בכור לכולה מלתא וחייב בה' סלעים לפ"ז אין מקום לדברי המהרש"א ז"ל גם לפמ"ש הרמב"ם לפי' המשניות במס' בכורות שא"א עוד שתתעבר ותלד לאחר שיצא הולד דרך דופן ג"כ אין מקום לדברי המהרש"א ז"ל ומ"ש מוהרמ"ל שהפי' הסוגיא בתלמודא דידן נמי כשיטת הירושלמי והא דמשני הש"ס להבא אחריו היינו לאחר שנה או שנתים וקמ"ל מתני' דהולד שעם יוצא דופן א"י להתקיים ומש"ה הבא אחריו בכור לנחלה ואינו בכור לכהן דבריו תמוהים דא"א לפרש כן בשנויא דר"פ ובשנויא דר"ה בר תחליפא דמוקי למתני' דבכורות שיצא דרך ראשיהן או דרך מרגלותיהן ומתני' מיירי בולד שעמו:

דף כו:

רש"י ד"ה מכאן ואילך חוששין וכו' וא"נ הוי האי ולד נקבה כו'. שאם תראה וה"ה דנ"מ דמשכי שבועים דידה מיום שהפילה השליא וכמ"ש רש"י לעיל בל"א:

שם ד"ה אלא בדבר של קיימא וכו' שאם הפילה דבר שאין ראויה לבריית נשמה כו'. הוכרח לזה כי היכי דלא ליסתר דרב אדרב דהא לעיל אר"י משמיה דרב כל ג' ימים הראשונים תולין ומוקי' לה בנפל אלמא דתולין שליא אפי' בנפל מש"ה פי' רש"י דהכא מיירי בדבר שאין ראוי ליצירת נשמה אבל הרשב"א בתה"א פי' הדבר כפשטיה דלא תלינן שליא בנפל כלל ופליג אדר"י א"ר לעיל ומש"ה חזיא שמואל לר"י בישות דאמר משמיה דרב איפכא ועיין בב"י סימן קצ"ד מ"ש בזה וממש"ל ד"ט מוכח כדברי רש"י דנפל מיקרי דש"ק דאל"כ קשיא מה שהקשיתי לעיל דמה מקשה קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה דלמא ס"ל אין קישוי לנפלים א"ו צ"ל דהוכיח מדנקט כ"ד שאינו ש"ק וכמש"ל ואי ס"ד דנפל נמי מקרי דבר שאינו ש"ק הדרה הקו' לדוכתה א"ו כדעת רש"י: **תוס' ד"ה תחלתו כ"ש כו' ומפרש התם ברש"י כו'**. ובפירש"י שלפנינו פירש שם כמו כאן וכבר הרגיש בזה המגי' בפי' הר"ש על מס' כלים במשנה זו עיין שם:

דף כז.

תיובתא. ופירש"י תיובתא דרבי דאמר דבר שאינו שאלה ולא פירוש דקו' הש"ס הוא על רבי דאמר אין תולין אלא דבר שיש במינו שלי' והכא אמר דחוששין משום דעל רבי א"א לאקשויי מברייתא דא"ל דרבי פליג עלה אלא דמקשה על מציאות דרבי אמר שהוא דבר שאינו ובברייתא אמר שאפשר במציאות ובהא דוחק דפליג אהדדי ומיהו בס' תה"א משמע דתיובתא הוא אר' מהא דחוששין ע"ש כן אמר בני הבחור הר"ר יואל ז"ל אח"ז ראיתי שכ"כ בספר הכריתות:

תוס' ד"ה חומר ב' ולדות וכו'. מוכח מתוס' דהיכא דאתיליד זכר ואח"כ ספק ולד א"צ לישב אלא משום זכר דהא ליכא תרי ס"ס דסתרי אהדדי אמנם מדברי הפוסקים והטור סימן קצ"ד לא משמע כן אלא אפילו ספק ולד בהדי זכר מחויבת לישב ימי טומאה דנקבה משום הספק אע"ג דליכא ס"ס דסתרי אהדדי וצ"ל דס"ל כמ"ש התוספות לקמן דף כ"ט ד"ה תשב לזכר דבשמעתין דטועה מחמרינן אע"ג דאיכא כמה ספיקי והכי ס"ל לרש"י כאן בשמעתין ומכ"ש התוספות כאן לפירש"י. עיין ח"ש מ"ש על התוספות וכוונתו דהכא אינו סותר אלא חד צד של הס"ס ור"ל אותו צד דאמרינן מעיקרא שמא זכר הוא ולבסוף באנו לומר דנקבה הוא אבל מטעם דשמא אינו ולד אותו ספק נשאר בין מעיקרא ובין לבסוף משא"כ בב"ק בהא דשליא שיצא מקצתו ביום א' כל השני צדדים ס"ס באנו לסתור לבסוף ע"ש:

בגמ' מ"ט דר"ש קסבר כל טומאה שנתערב בה וכו'. והא דאמר ר"ש במתניתין טעמא דנימוק משום דאי לאו דנימוק לא שייך ביה ביטול ופשוט:

תוס' ד"ה מ"ט דר"ש וכו' לכך נראה לר"י וכו' וה"פ מ"ט דר"ש הרי יש כאן מת שלם וכו'. ולפ"ז צ"ל למאי דס"ד השתא דטעמא דר"ש משום ביטול מקצת ע"כ הא דמודה ר"מ בבית החיצון היינו משום דנימוק כולה ונעשה כמים בעלמא ולא מקרי מת שלם דאין לומר דטעמא דר"מ נמי משום ביטול מקצת ובהא פליג אר"ש דס"ל בבית הפנימי אין נימוק כלל אפילו ביטול מקצת ליכא משא"כ בבית החיצון דאיכא ביטול מקצת ז"א חדא דא"כ אף ר"מ ס"ל כר"ש דכל טומאה שנתערב בה מין אחר וכו' וא"כ ת"ק דהתם דפליג אר"ש ומטמא בנפל בתוכו עפר כ"ש מני ועוד מדקאמר ר"מ אינו דומה נימוק פ"א לנימוק ב"פ משמע דאף ר"מ סבר דבפנים נימוק קצת וכמ"ש מהרש"א א"ו דאף ר"מ סבר דמקצת נימוק מבפנים אלא דפליג אר"ש ואמר כל טומאה שנתערב מין אחר טמא וא"ל דא"כ מאי דוחקיה לאוקמי טעמא דר"ש משום ביטול מקצת דלמא טעמא דר"ש דס"ל דכולה נימוק ונעשה כמים בעלמא כמו דבעינן לאוקמי לאוקימתא דר"י ודר"ל דפליגי ר"מ ור"ש בהא דלר"ש נתבטל ברוב בבית הפנימי לר"י ולר"ל נתבלבלה צורתו בבית הפנימי משא"כ לר"מ עד בית החיצון יש לומר לרב המנונא דחיקא ליה לאוקמי בפלוגתא רחוקה שיחלקו במציאות אם נימוק או לאו מש"ה ניחא ליה לר"ה לאוקמי דכ"ע ס"ל דנימוק מקצת אלא דר"ש לשיטתו אזיל וס"ל משום ביטול מקצת ור"מ איהו הוא ת"ק דר"ש דהתם אבל לאוקימתא דר"י ודר"ל ע"כ צ"ל דבהא פליגי ר"מ ור"ש אם נימוק לגמרי בבית הפנימי או שנתבלבלה הצורה או לאו. ומעתה צדקו דברי התוס' שכתבו לקמן וא"ת למאי דס"ד השתא כו' כלומר כיון דלא ניחא ליה דפליגי ר"ש ור"מ במציאות וגם למאי דס"ד השתא ע"כ טעמא דר"מ בבית החיצון משום ביטול כולה דאל"כ ת"ק דהתם מני א"כ היכי קתני בברייתא כשם שאינו כו' הלא גם לר"ש לא נתבטל כולו בבית הפנימי כמו בביה"ח דע"כ בביה"ח נתבטל כלו דאל"כ מ"ט דר"מ דא"ל משום ביטול מקצת דא"כ ת"ק דהתם מני ועוד הא ר"ה לא ניחא ליה לאוקמי שיחלקו במציאות וכמש"ל ולזה תירצו התוס' דה"ק ר"ש כשם שאתה מודה בביה"ח שנימוק כולה ה"נ מודה לי דבבית הפנימי נימוק מקצת ואיכא ביטול משהו ואהא השיב ר"מ אינו דומה כו' דבביה"ח נימוק כולה משא"כ בביה"פ אף דנימוק משהו מ"מ אפי' הך משהו לא נתבטל דלית ליה הך סברא דכל טומאה וכו' כנלע"ד פי' הסוגיא לפי פי' התוספות והוא על דרך שכתב הרש"ל דמדר"מ מוכח דבבית החיצון נימוק כולה אבל מה שכתב מהרש"א דהוכחת תוספות דבביה"ח נימוק כולה הוא מדאמר ר"ש בפשיטות לר"מ אי אתה מודה כו' לא ידעתי למה כתבו תוספות בקושיתם וז"ל למאי דס"ד דר"ש וכו' הלא זה קשה לכולה אוקימתא דע"כ בבית החיצון נימוק טפי מדאמר הכי בפשיטות

אבל לדברינו הנ"ל ניחא דעיקר הוכחת התוס' ע"כ טעמא דר"מ דבביה"ח נימוק הכל דאל"כ ת"ק דהתם מני דס"ל דאין ד"א מבטלו וכמ"ש הרמב"ן בחדושיו וגם דא"כ צ"ל דפליגי ר"מ ור"ש במציאות והא לא ניחא לי' לר"ה לאוקמי הכי משא"כ לאוקימתא דר"י ודר"ל ע"כ דפליגי בהכי והא דלא מוקמי ר"י ור"ל דטעמא דר"ש משום דנימוק לגמרי והוי כמיא בעלמא ולא מקרי מת שלם צ"ל דס"ל דאפילו הכי מת שלם מיקרי גם יתר דברי המהרש"א אינם מובנים לי שכתב על דברי מהרש"ל דאימא בהא פליגי ר"מ ור"ש דר"ש משוה ור"מ אינו משוה והוא סותר דברי עצמו שכתב לקמן דע"כ ר"מ נמי אית ליה בביטול משהו בפנים מדקאמר אינו דומה נימוק פ"א וכו' גם דבריו אלו אין להם הכרח כ"כ אף דאמר ר"מ אינו דומה נימוק פ"א ר"ל אף דנימוק עדיין לא נימוק כ"כ עד שיחול עליו שם ביטול ועדיין צ"ע בתוס' משמע דלאוקימתא דר"י בטל כל השפיר ולכאורה לא היו צריכין לזה דאפילו אי נימא דבטל משהו ברוב מ"מ טהור לר"ש דתו לא מיקרי מת שלם אמנם לדברי מהרש"א ניחא דא"כ מ"ט דר"מ הא אף ר"מ מודה דנתבטל משהו דבשלמא לאוקימתא דרה"מ י"ל דלא ס"ל לר"מ הא דכל טומאה שנתערבה בה מין אחר אלא כת"ק אבל לר"י דאיכא ביטול ברוב קשיא מ"ט דר"מ א"ו לאוקימתא דר"י אף דנתבטל משהו מ"מ שלם מיקרי אלא דפליגי ר"מ ור"ש אם נימוק הכל בבית הפנימי או לאו ועיין בתוס' בבכורות דף כ"ג שכתבו בהדיא כן דלר"י בטלה מקצת וע"ש:

ועם מש"ל יש לומר הא דאמר ר"פ והיינו טעמא דר"י ור"י דלכאורה הוא שפת יתר כמו דאחיכו עליה אף דאר"פ אפילו כי הא מלתא וכו' מ"מ מאי קמ"ל בזה אחר שאין בו שום חידוש וע"פ דברינו שכתבנו דמש"ה מוקי ר"ה טעמא דר"ש משום ביטול משהו ולא ניחא ליה לאוקמי טעמא דר"ש שכולה נימוק ובטלה מתורת מת שלם כמו דאית ליה לר"מ בביה"ח אלא משום דלא ניחא ליה שיחלקו במציאות אם נימוק לגמרי או לאו אך לכאורה עכ"ז ה"מ רה"מ לאוקמי פלוגתייהו בפשיטות דבהא פליגי ר"ש ור"מ דר"מ מספקא ליה אם נימוק לגמרי בפנים מש"ה מספיקא מטמא הבית לפי דהבית רה"י וכמ"ש התוספות לעיל דף י"ח ע"א ד"ה שליא בבית ור"ש לטעמיה דס"ל בריש מכילתין גבי מקוה דאפי' ברה"י תולין וכתבו התוספות שם דדוקא גבי מקוה אית ליה לר"ש תולין לפי שאין כאן שום חזקה דנגד חזקת מקוה איתא חזקת גברא על טומאתו אבל היכא דאיכא חזקה מוקמינן ליה אחזקה משום דלית ליה הלכתא ברה"י משום הכי מטהר כאן משום דמוקמינן הבית בחזקת טהרה אך כ"ז ניחא לר"ש אבל כיון דר"י ור"י ס"ל בהא כר"ש ובודאי דלדידהו נמי צריך טעמא ולר"י ליכא למימר הכי דהא ר"י אית ליה במסכת טהרות ומייתי לה במסכת שבת דף ט"ז ע"ב דאפילו בטומאה דרבנן

אית ליה שורפין ברה"י וע"ש גבי ו' ספיקות וא"כ לר"י ליכא לשנויי מש"ה אמר רה"מ דטעמא דר"ש משום ביטול משהו ובהא א"ל דר"י ור"י בהא כר"ש ס"ל דבנצרף לו ד"א בטלה וז"ש ר"פ משום דקשיא לכאורה דל"ל הך טעמא לר"ש ת"ל משום דספק טומאה מוקמינן אחזקה לר"ש אפילו ברה"י לכך אמר ר"פ והיינו טעמא דר"י ור"י ולר"י ליכא לשנויי הכי מש"ה הוצרך רה"מ לשנויי ביטול משהו ולא אמר ר"פ אלא לאסוקי מלתא דרבי' והש"ס מק' דאף זה פשיטא ולכך אמר ר"פ אפילו כי האי מלתא שאין בו אלא קצת חידוש לימא כו':

שם וא"ת בנזיר פרק כה"ג וכו' אמאי לא משני בשלמא כו'. לפמ"ש התוס' לעיל דף י"ח ע"ב דהך רוב דשליא אינו רוב גמור ומשמע דאינו אלא מדרבנן לפ"ז י"ל דעל הך טומאה אין הנזיר מגלח עליה מש"ה לא מצי לשנויי הכי ומיהו לפמ"ש התוספות שם בנזיר דעיקר שנויא דר"י קאי על מתני' דפ"ב דאהלות מקשו התוס' שפיר דהוי מצי לשנויי הכי:

דף כז:

מת שנתבלבלה צורתו. בהר"ש רפ"ב דאהלות מקשה אמאי לא משני בפ' כה"ג אהא דמקשה על מת ועל כזית מן המת השתא כזית מן המת כו' דלמא מיירי במת שרוף דבעינן דוקא שלדן קיימת ולר"י לפי תירוץ ב' של תוס' מודים רבנן במת שלם וע"ש ועיין בשו"ת מעיל צדקה סי' מ"ה מ"ש בזה:

והנה במס' נזיר גרסינן הכי ת"ר אחר פטירתו של ר"מ אמר ר"י לתלמידיו אל יכנסו תלמידי ר"מ לכאן מפני שקנתרנין הם ולא ללמוד תורה הן באין אלא לקפחני בהלכה הן באין דחק סומכוס ונכנס אמר להם כך שנה לי ר"מ על אלו טומאות הנזיר מגלח על מת ועל כזית מן המת כעס ר"י וא"ל לא כך אמרתי לכם אל יכנסו תלמידי רבי מאיר לכאן מפני שקנתרנין הן על כזית מן המת מגלח על מת לכ"ש ויש לדקדק אם ר"מ שנה המשנה בטעות כמ"ש התוספות שם דר"י לא שנה במתני' על המת מ"מ מה קינתור היה זה לר"י ויש ליישב עפ"י מ"ש התוספות דאיכא לאוקמי מתני' בשליא דבעי דוקא שלם וכתב המהרש"א דזה דוקא לר"מ דאית ליה דשליא מטמא אבל לר"ש ור"י ור"י דאית ליה דשליא טהורה אפילו בפנים אם כן ליכא לאוקמי בהכי אך לר"מ שפיר איכא לאוקמי מתני' בשליא וא"כ אי גרסינן במתני' על המת ועל כזית מן המת ע"כ צריך לאוקמי בשליא וז"ש ר"י דהוא קינתור וסתירה לדבריו דאמר דהבית טהור ולכך ר"י לא שנה במתני' על המת כ"א על כזית מן המת ורבי יוסי דאיהו נמי סבר כר"ש בהא אמר דאפ"ה שפיר מיתני על המת ומתני' מיירי במת שאין עליו כזית בשר וכדמשני התם

והנה לכאורה דצ"ל דגם במתניתין דפ"ב דאהלות לא שנה ר"י במתני' על המת על כזית מן המת ומיהו לפי מה שכתבו התוספות כאן עפ"י שיטת הירושלמי דלר' יוחנן מת ששלדו קיימת מדרבנן מטמא מפני כבודו של מת א"כ י"ל במתני' דאהלות ניחא ליה לר"י וכמ"ש הר"ש דמיירי בשלדו קיימת משא"כ במתני' דנזיר קשיא כיון דאינה אלא טומאה מדרבנן אין הנזיר מגלח עליה:

דף כח.

רש"י ד"ה ולנדה כו' והכי איבעי ליה למתני תשב לזכר ולנקבה ולנדה וכו' ולקמן בהאי פירקא מפרש למה הוזכר זכר שאם תראה לסוף ל"ד. עכ"ל. וצע"ג דהא למאי דחיישינן בהא לשמא הרחיקה לידתה אפילו אי לא תני אלא לנדה לחוד ולא תני לזכר בהדי נקבה נמי היתה מקולקלת עד מ"ח שאם תראה ביום ל"ד ותחזור ותראה ביום מ"א חיישינן שמא יום ל"ד עדיין היתה בימי טוהר וביום מ"א היא תחלת נדה לפי שהרחיקה לידתה וכלו ימי טוהר של נקבה בין יום ל"ד למ"א וא"כ קשה למה הוזכר זכר ועיין מה שכתבתי בסימן קצ"ד ס"ק כ"א ליישב:

דף כט.

רש"י ד"ה אין הראש פוטר בנפלים וכו' כגון יולדת תאומה וכו'. עכ"ל וכתב מהרש"א דביולדת תאומים לט' חדשים אפילו מת כיון דכלו לו חדשיו הראש פוטר בנפלים לכ"ע כדאיתא ר"פ יש בכור עכ"ל ודבריו תמוהים מאד דבהדיא מוכח שם דלשמואל דס"ל דאין הראש פוטר בנפלים ה"ה בבן ט' נמי בעינן דנפיק רובא וכ"פ רש"י בהדיא התם וכ"מ מסוגיא דהתם דמשני התם איידי דתני סיפא ראשו לאשמעינן דוקא הא ראשו חי אפי' בכור לנחלה נמי לא הוי דמוכח הא לענין בכור לכהן בראשו מת לא מהני עד דנפיק רובא דאל"כ ה"ל לשנויי התם דבסיפא תני ראשו מת לרבותא אפי' ראשו מת בלא רובא פוטר מכהן ואהא לא הוי מצי להקשות מאי קא משמע לן תנינא דהכא איצטריך לאשמעינן דאפילו ראשו מת פוטר א"ו דאף בסיפא ראשו ל"ד וכפי' רש"י שם דלשמואל דסבירא ליה דאין הראש פוטר בנפלים אפילו ביצא ראשו חי ה"ה בבן ט' ביצא ראשו מת דתרווייהו מחד קרא נפקא דכתיב אשר נשמת רוח חיים באפיו דממועט בן ח' אע"פ שיצא ראשו חי כיון דאין ראוי להתקיים ומכ"ש בן ט' מת וכן מוכח הסוגיא דהתם וה"נ הא דקאמר בסוגיא דידן דר"א כשמואל ס"ל נמי מה"ט כיון דשמואל אית ליה אפילו בבן ח' חי אין הראש פוטר מכ"ש בן ט' מת ואם כן במחותך דמיירי שנחתך במעי' וכמ"ש הרמב"ם בפירוש המשניות ובס' היד כיון שנחתך במעי' דיצא ראשו מת ואם כן לשמואל אין הראש פוטר ומה שפי' רש"י כאן אמילתא דשמואל דמיירי ביולדת תאומים לשבעה

משום דס"ל דעיקר מילתא דשמואל מיירי ביצא ראשו חי ולא כלו לו חדשיו בסתם נפל דמיירי שלא כלו לו חדשיו אלא דממילא שמעית מינה דה"ה לבן ט' מת דחד טעמא אית ליה לתרווייהו ואפשר דגרוע מבן ח' חי ולשיטת מהרש"א שכתב דבבן ט' מת לכ"ע פוטר א"א להלום הסוגיא דהכא דפליגי ר"א ור"י במתניתין דיצא מחותך למר אפילו ראש עמהם ולמר בשאין הראש עמהם אטו מתני' דוקא בבן ח' מיירי הא מתני' סתמא קתני ומיירי אפילו בבן ט' ואם כן למאי דס"ד דפליגי בדשמואל ק' מ"ט דר"א דהא מודה שמואל בבן ט' א"ו דלשמואל בבן ט' מת נמי אינו פוטר וכנ"ל והנה מציון דברי מהרש"א משמע דמ"ש רש"י ד"ה ואפילו הראש עמהם וד"ה אין הראש פוטר הכל דבור אחד וכוונתו צ"ע:

ומה שיש לתמוה על הפוסקים מה ראו לחלק בין לענין לפטור מן הבכורה דבעינן דוקא בן ח' חי ואילו לענין טומאת לידה כתבו סתם דראש פוטר ולא חלקו אלא סתמו וכתבו דראש כילוד משמע בין בן ח' חי או מת כבר עמד ע"ז בתשובת פמ"א ח"א סי' ד' ע"ש:

תוס' ד"ה מכלל דבמסורס רובו נמי לא פוטר וא"ת וכו' וי"ל דא"כ הוי ליה לר"י למימר וכו' עד שיצא כתקנו. עכ"ל. וא"ל דא"כ האיך קאמר הש"ס מכלל דבמסורס רובא נמי לא אכתי ק' דהוי ליה לר"י למימר עד שיצא וכו' י"ל דבשלמא אי קאי ר"י לאפלוגי אמאי דאמר ת"ק בהדיא דבמחותך ומסורס מהני רובא שפיר קאמר ר"י משיצא רובו דקאמרת דמהני היינו דוקא כתקנו אבל אי קאי אדיוקא דת"ק דקאמר דראש פוטר ואיהו ס"ל דבעי רובא הל"ל עד וכו':

בא"ד וי"ל דא"כ כו' ור"י מקיל וקאמר וכו' מה שחשוב חיים דהיינו רוב ראשו וכו'. עכ"ל. משמע דלת"ק בעינן כל הראש והיינו דוקא במחותך אבל בשאינו מחותך מודה ת"ק דרוב ראש סגיא כמו במתניתין וכ"מ מסוגיא זו ולחנם נתחבט הב"י לבקש טעם וסמך לדברי הרמב"ם שחילק בין מחותך לשאינו מחותך דבשאינו מחותך פסק דסגיא ברוב הראש ובמחותך פסק דבעינן כל הראש וע"ש בסי' קצ"ד ופשוט דהרמב"ם מפרש כפי' התוס' ופסק כת"ק ולזה העירני בני מוה"ר משה נר"ו:

במתני' המפלת וא"י מהו כו'. מדברי הרמב"ם פ"י מהלכות א"ב משמע שמפרש למתניתין דרישא מיירי כגון שעברה הנהר והפילה ובהוחזקה עוברה ובסיפא מיירי בשלא הוחזקה עוברה ואע"ג דלעיל דף כ"ח ע"א משמע שמפרש למתני' דמיירי כגון שהפילה יד חתוכה או רגל חתוכה צ"ל דמשמע להש"ס דמתני' סתמא קתני דמשמע דמיירי נמי בכה"ג כגון שהפילה יד חתוכה ורגל חתוכה וה"ה דמיירי בגוונא שכ' הרמב"ם או י"ל דס"ל להש"ס דמתני' דאיכא לאוקמי בהפילה יד חתוכה ורגל חתוכה דאי

בגוונא דכ' הרמב"ם קשה מאי קמ"ל יב"ל מתני' היא א"ו דמיירי ביד חתוכה ורגל חתוכה א"כ איצטריך לריב"ל לאשמעינן דס"ד דלא מהני הוחזקה עוברה אבל לפי האמת דאיתא להא דריב"ל מיירי מתניתין בגוונא דמיירי ריב"ל וכפשטא ליכא לאוקמי שהפילה שפיר ולא ניכר בין זכר לנקבה דא"כ פשיטא מאי קמ"ל וכמו שכתב הר"ן בחדושיו ובודאי מתניתין אשמעינן שום חידוש ומ"ש הר"ן עוד ליישב דתני איידי דסיפא הוא דוחק ולפ"ז לכאורה היה אפשר ליישב קו' התוספות לעיל דף י"ח ע"א ד"ה המפלת וכו' הא דלא מייתי ממתניתין וכו' משום דלפי האמת אינו מוכרח לאוקמי מתני' דמיירי בהמפלת יד חתוכה וכו' אלא בגוונא דריב"ל והש"ס לעיל דבעי לאוקמי ביד חתוכה היינו דא"כ קשה מאי קמ"ל לריב"ל מתניתין היא ויש לדחות דאכתי קשיא דלחשוב ר"י הא מתני' וכ"ת דמיירי בגוונא דריב"ל הא דריב"ל נמי טעמא הוא משום רוב וכמו דהקשה התם באמת אר"י דליחשביה ומעתה לא שייך תי' הש"ס מתני' קאמרינן וכו' דהא השתא אי נימא דמתניתין מיירי כגוונא דריב"ל אם כן הך דריב"ל נמי מתני' היא: ועיין בהרשב"א בתה"א שפי' נמי למתני' כפשטי' ולא מוקי לה ביד חתוכה דוקא וע"ש:

בתוס' ד"ה וזו הואיל ולא טנפה וכגון שלא שהתה הבהמה בחוץ כו'. הרמב"ם פ"ד מהלכות בכורות פסק להאי דינא. בהמה שיצאה מלאה ובאה ריקנית הבא אחריו בכור מספק ולא חילק בין שהתה הבהמה בחוץ או לאו והלח"מ שם הביא דברי התוספות דכאן משמע מדבריו שגם הרמב"ם סובר כן אלא שדרכו להעתיק הדין שנאמר בברייתא בסתם וכאשר יפרש הברייתא כן יפרש דבריו אמנם הטור והש"ע סימן שט"ו סעיף ד' כתב נמי האי דינא סתם ושום אחד מהאחרונים לא העיר בזה לחלק בין שהתה או לא שהתה בחוץ וצ"ע אחר שחילוק זה מוכרח מהש"ס כיון דהאי דריב"ל הלכתא הוא וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בהלכות א"ב ובהלכות מח"כ בפ"א:

דף כט:

מטבילין אותה צ"ה טבילות. יש לדקדק הא א"א למהוי כל הנך טבילות לב"ש דס"ל דטבילת אדם אסור בשבת וי"ט כדאיתא בביצה דף י"ח וצ"ל דהנך טבילות כשחל בשבת באמת אין מטבילין אותה לב"ש אלא דנקט חיוב טבילות צ"ה עליה ונ"מ דכולהו בני צ"ה טבילות כשחלו בחול דחייבת לטבול ול"ד דמטבילין אותה אלא דחיוב צ"ה טבילות איכא עליה:

דף ל.

רש"י ד"ה טבילה יתירתא. ופירש מהרש"ל בשם הגליון וז"ל מש"ה נמי מיושב אמאי משני שבאה בה"ש וכו' דלמא הך טבילה דסוף שבוע קמא כו' ומהרש"א כתב דלא ידע

מה תיובתא דטבילה דסוף שבוע קמא לא שייכא אלא בראתה בבה"ש וכפירש"י להדיא לקמן עכ"ל אמת שכ"כ רש"י להדיא לקמן ד"ה סוף שבוע ראשון וכו' עכ"ז לא ידענא מאי קושיתו וכי גברא אגברא קרמית ולענ"ד נראה דס"ל להגליון אפילו כשבאתה ביום אם בדקה באותו יום ונמצאה טהורה מיקרי ספורים לפנינו וכ"מ מתוספות לקמן דף ס"ט ד"ה שבעה לנדה וז"ל ועוד דסוף סוף סגי לה במאי שבדקה ביום הספירה ומצאה טהורה דאי אין בדיקת סוף היום עולה לספירה לא היה תקנה לבנות ישראל אלא א"כ יבדקו בעליית העמוד השחר דספירת לילה אינה ספירה עכ"ל הרי להדיא דבבדקה בסוף היום ונמצאה טהורה מיקרי ספורים לפנינו אף שמרש"י נראה דלא ס"ל כן מ"מ הגליון תוספות ס"ל כן ובמהרש"ל שם מביא תירוץ בשם ר"ת וז"ל משום דב"ה ע"כ לא חשיב חדא בשבוע א"כ לדידיה בצרי חדא עכ"ל והנה בהגהות מיימוני כתב בשם הסמ"ג דלדעת ר"ת דפסק דימי לידה שאינה רואה אינה עולה לספירת ז"נ נראה להצריך לכל יולדת ב' טבילות ואחר כך תהא מותרת לבעלה אחת אחר ז' לזכר וי"ד לנקבה ואח"כ תספור נקיים ותטבול טבילה ב' דקיי"ל מעין אחד הוא וביומי וטבילה תליא כדאיתא לקמן דף ל"ה ע"ב וכ"ז שלא טבלה כל הימים קרויין ימי לידה וכ"כ המרדכי לדעת ר"ת אך יש פוסקים חולקים ע"ז וס"ל דאפילו לר"ת א"צ ב' טבילות עיין במרדכי והנה מפירוש ר"ת שהביא בגליון הנ"ל נראה להוכיח דס"ל לר"ת דא"צ ב' טבילות דאי ס"ד למאן דסבר ימי לידה אינה עולה לספירת ז"נ צריך ב' טבילות אם כן קשה מאי תירץ ר"ת משום דב"ה לא חשיב חדא בשבוע וכו' משמע דלב"ש ה"מ לשנויי הכי הא אף לב"ש ליכא לשנויי הכי כיון דהשתא מיירי שבאתה ביום והיא לא טבלה עד עכשיו אם כן הרי יום ראשון עדיין מקרי ימי לידתה וא"א למיחשב לספירת נקיים דהא אנן קיי"ל כרב דאמר מעין אחד הוא ואפילו ללוי מודה דלב"ש מעין א' הוא כדלקמן בשלמא לפי מאי דמוקמי שבאתה ביה"ש שפיר מקשה סוף שבוע קמא ליטבלה כיון שכבר טבלה מבערב אע"ג דמקצת הלילה לא היה עולה לספירה דהיינו קודם שטבלה לית לן בה דעיקר ספירה ביממא הוא דאף דימי לידה אינו עולה מ"מ אינה סותרת למיחשב כרואה ממש וכמ"ש התוספות לקמן וכן מוכח כל הסוגיא זו לדעת פוסקים אלו אבל למאי דבעי לאוקמי כשבאתה ביממא והיא לא תטבול עד ערב ודאי לדעה זו דס"ל דכ"ז שלא טבלה מיקרי ימי לידה א"א למיחשב יומא לספירת ז"נ ואם כן מעיקרא הקו' ליתא ומאי דוחקי' דר"ת לתרץ משום דב"ה לא משני א"ו דר"ת לית ליה לסברא זו וכיון שהפוסקים אלו כתבו כן לדעת ר"ת ור"ת גופיה לית ליה סברא זו וכמש"ל וא"כ מה"ת לחוש לחומרא זו כיון שבלא"ה יש חולקים ע"ז ואפילו לדעת ר"ת ובזה נסתר דברי הרמ"א בד"מ ובתשובה

שכתב טעם וסמך להמנהג שנוהגים להמתין מלטבול עד לאחר מ' לזכר ופ' לנקבה משום שחששו לדעת ר"ת דימי לידה שאינה רואה אינו עולה לספירת ז"נ ולדעתו צריך ב' טבילות ולפי שאין נוהגים בב' טבילות מש"ה נהגו להמתין עד אחר מ' לזכר או פ' לנקבה אע"ג דלדעה זו דב' טבילות אין חילוק בין בתוך ימי נדתה או לאו ע"ש שמדחיק ולפי מש"ל דר"ת לא ס"ל הך דב' טבילות וכיון דר"ת הוא מרא דהך שמעתתא ולית ליה לחומרא זו אנן אמאי ניחוש לה וכבר כתב הט"ז וכ"כ בח"צ שאין לחוש לחומרא זו אלא מיד שאפשר לה לטהר ולספור ז"נ טובלת ומקדמה עצמה למצוה וכבר נתבטל המנהג וחומרא זו ברוב מקומות ועיין מ"ש לקמן בזה דף ל"ו ע"א:

תוס' ד"ה יומא קמא וכו' וא"ת והא אמר וכו' ועוד דמשום חששא דש"י טובלת גם ביום שני דשמא עכשיו ראתה. עכ"ל. ומה שלא תירצו דמש"ה צריכה טבילה גם ביום ב' דלמא הך בה"ש לילה הוא ולא היו ספורים לפנינו די"ל דס"ל להתוספות כמ"ש התוס' לקמן דף ס"ט בדבור שהבאתי לעיל דש"י אינה צריכה ספורים לפנינו ועוד לפי תירוץ ב' שכתבו התוס' שם מקרי ספורים לפנינו כיון שמקצת היום היה לפנינו וכמו שהבאתי לעיל ועוד דאם היה יום אחר נקי ביניהם אלא שלא היה עולה למנין לפי שלא היה לפנינו תו לא מקרי טבילה בזמנה כיון שהיה אפשר לה לספור ולטבול מקודם מש"ה כתבו התוס' לשמא ראתה ומ"ש מהרש"א ע"ז דהיכי מיירי כו' נדחק בחנם ופשוט דכוונת התוספות דחיישינן שמא ילדה בזוב וראתה רק יום אחד ועכשיו כשבאתה לפנינו הוא יום ט"ו מלידתה ועד עכשיו היתה רואה בכל יום ולא היה עולה לספירת יום נקי אפילו אי נימא דימי לידה שאינה רואה עולה לספירת ש"י מ"מ דלמא ראתה בכל יום עד עכשיו ואם כן צריכה לטבול ביום א' וגם ביום ב' צריכה לטבול דלמא הך בה"ש היה לילה ומקודם לכן בתחלת הלילה ראתה גם כן ולא מקרי יום א' יום נקי לרב דאמר מעין אחד הוא כדאיתא לקמן ריש דף ל"ו ע"א ומ"ה צריכה לטבול גם ביום ב' אבל בתוך ימי לידתה אפשר דאפילו אי נימא דעולה לספירת ש"י א"צ לטבול כיון דסוף סוף טמאה היא משום לידה ולא מהני טבילה זו לא מקרי טבילה בזמנה מצוה וכמ"ש התוס' לעיל ד"ה כשראתה מבערב:

מתני' המפלת ליום מ' וכו'. ליום מ"א תשב לזכר ולנקבה ולנדה אע"ג דהוחזקה עוברה אפ"ה אין לה ימי טוהר לפי שהוא ספק אם קלטה הזרע ביום א' או דלמא ביום ב' או ביום ג' לפי שתוך ג' ימים עדיין אינה מסרחת כ"כ הרשב"א בתה"א:

רש"י ד"ה ליום מ' לטבילתה. עכ"ל. עיין בתשובת עה"ג שרוצה להוכיח מדברי רש"י אלו דחשבינן מליל טבילתה דכיון דמעיקרא חזיא דם הרי היא בחזקת שאינה מעוברת

ודבריו תמוהים דכל שלשה חדשים הראשונים אינה בחזקת מסולקת דמים לפי שאין ראשה ואבריה כבדים עליה כדאמרינן בפ"ק וכבר הרגיש בזה הגאון מהר"י מילר בתשובת שבו"י ומה שהשיב ע"ז המחבר הנ"ל אין בהם טעם אלא פטומי מילי בעלמא ובאמת דברי רש"י צריכין תלמוד והרמב"ם בפירוש המשניות כתב מעת בעילתה ומיירי ע"כ שלא בעל אלא פעם א':

פרק רביעי

דף לא:

מתניתין אין חייבין עליהן וכו'. פירש"י וז"ל אין חייבין עליהן הלובש או מתכסה באותן בגדים ונכנס למקדש פטור מקרבן עכ"ל עיין בחדושי הר"ן מה שתמה ע"ז ובתוי"ט כתב ישוב לזה עפ"י הת"כ דאחרים ס"ל התם דהמכניס בגדים טמאים למקדש חייב כרת וכיון דאיכא כרת אמזיד איכא קרבן אשוגג ומתני' דהכא בגמרא מוקמינן לה כר"מ ואחרים היינו ר"מ מש"ה פירש"י שפיר דאין חייב קרבן לפי שטומאתן בספק הא אלו היו ודאי טמאים מחייב קרבן ועיין במל"מ פ"ג דהלכות ביאת מקדש:

דף לב.

גמ' א"ה דידן נמי אנן דדרשינן אשה ואשה וכי חזיא מפרשי להו וכו'. יש לדקדק למה הוצרך הש"ס לומר דאינהו לא דרשי אשה ואשה דהא אפי' תימא דאינהו נמי דרשי אשה ואשה אפ"ה לק"מ דבשלמא אנן דכי חזיא מפרשי להו וטבלי להו לאחר ימי טומאתן אבל לגבי דידהו אפי' שטבלה אותה מ"מ ניחוש שמא השלימתו דם ירוק לאדום ולא עלתה לה טבילה וא"ל דאי משום הא לא הוי חיישינן לפי דס"ס הוא ספק אם ראתה ואת"ל שראתה שמא לא השלימה דם ירוק לדם אדום דזה אינו דהא לקמן דף ל"ג ע"ב מוקמינן למתניתין דהכא דתני ואין שורפין עליו את התרומה דמיירי בכותי שטבל דאיכא ס"ס ספק בועל בקרוב או לאו ואת"ל שבעל בקרוב שמא לא השלימה דם ירוק לדם אדום אלא דמחמרינן אפי' בס"ס וי"ל דשאני הכא דבלא"ה אינו אלא מעוטא דחזיא וא"כ אי איכא נמי ס"ס כולי האי לא הוי מחמרינן לטמאה מספק. ועוד י"ל דמשמע ליה במתניתין דבנות כותים נדות מעריסתן היינו אפי' בתינוק בן יומו אע"ג דלא הוי שהות לאטבולה והא קשיא ליה מ"ש דידן ומ"ש דידהו ואהא הוצרך לשנויי דאנן מפרשינן משא"כ אינהו:

דף לב:

תוס' ד"ה למעוטי אשה מלובן וכו'. הק' הריב"ן ל"ל למעוטי אשה מלובן וכו' ותי' דמ"מ ה"א דאתיא בק"ו עכ"ל כתב המהרש"א וז"ל וניחא השתא דליכא לאקשויי היכי ס"ד למילף בק"ו מאשה א"כ לא לכתוב וי"ו דואשה לרבות יום א' נילף נמי בהאי ק"ו מאיש עכ"ל ולא זכיתי להבין דבריו דהקו' מעיקרא ליתא דאי לאו וי"ו דואשה דכתיב גבי זבה לרבות בת יום אחד הוי מוקמינן וי"ו דואשה דכתיב גבי נדה לרבות בת יום אחד ולא הוי מוקמינן למעוטי איש מאודם דאדרבה דטפי מסתבר לאוקמי וי"ו דואשה לרבות ולא למעט וכמ"ש התוספות בריש הדיבור ולא הוי ידעינן למעוטי איש מדם אדום והשתא ליכא לאקשויי דלמאי איצטריך לרבות קטנה בת יום א' ת"ל ק"ו מאיש שאינו מטמא באודם ולכך איצטריך וי"ו דואשה גבי זבה לרבות בת יום א' והשתא אייתר וי"ו דואשה גבי נדה וע"כ אתיא למעט איש מאודם וא"ל דמ"מ איכא למילף מק"ו אשה מאיש כיון דאיש אינו מטמא בש"ז אדום דממעטינן ליה מואשה דכתיב גבי אשר ישכב איש אותה כו' ז"א דהא אשה נמי אינה מטמאה אפילו בש"ז לבן כ"א בפולטת אבל לא בש"ז דידה אפילו לטומאת ערב וכדמוכח בכמה מקומות במכילתין וכ"כ הר"ן כאן להדיא והוא פשוט:

דף לג.

גמרא מ"ט והנשא כתיב. ורש"י מחקו ועיין בתו' שכתבו בשם רש"י שחזר בו לקיים הגירסא וכ"כ התו' והר"ן והרמב"ן ומזה אני תמה שראיתי בשו"ת מ"ו שב יעקב שכתב בשם שו"ת ש"א והוא הסכים עמו דהיכא דנמצא טעות בס"ת בחסרות ויתרות דקיי"ל דהאידנא אין אנו בקיאין בחסרות ויתרות אין מוציאים אחרת מ"מ היכא שנמצא טעות בחסרות ויתרות שלמדו חז"ל מכח החסר או היתר דין אליבא דהלכתא כמו וחמישיתיו שלמדו חז"ל מזה שצריך להוסיף חמישיות הרבה או כמו בסוכות בסוכת שלמדו מזה דין דפנות בטעות כזה מוציאים אחרת משום דודאי קים להו לחז"ל שבתיבה זו אין בה מחלוקת בקריאתה ובמסורה שלה עכ"ד והא הכא דמשמע לכ"ע והנשא חסר כתיב והש"ס למד מזה דין עליונו של זב ואילו בספרים דידן הוא מלא וכמו שהעידו התוס' וכן הוא בספרים דידן ולפי דברי תשובה הנ"ל ס"ת דידן פסולים לקרות בהן וצריכים תיקון וצ"ע:

תוס' ד"ה מה היא וכו' משום דבהשותפין וכו'. ועיין מוהרמ"ל שכ' דכוונתם דה"ל למימר אדם ובגדים וכו' ע"ש ועדיין אין זה מספיק לפירש"י שפי' כאן וכלי חרס בהיסט לפ"ז הוצרך לומר וכלי חרס לאשמעינן דמטמא בהיסט כמו זב דאי אשמעינן אדם ובגדים

ה"א דוקא טומאת מגע ולא היסט אלא דתוס' אזלי לשיטתם שכתבו בסוף מכילתין דף ע"א ע"ב ד"ה מערה וכו' דאין בועל נדה מטמא בהיסט ע"ש מש"ה הוצרכו לומר דלכך תני כלי חרס משום דאיכא דמטמא בגדים ולא כלי חרס כמו נושא נבלה לכך אשמעינן דאפילו כ"ח נמי מטמא והיינו במגע עיין ברפ"ג מהלכות אה"ט ועיין במ"ש בסוף מכילתין שם:

תוס' ד"ה רואה הוי וכו'. מה שהקשה מהרש"א ותירוצו הראשון כן הוא בחדושי הר"ן אמנם מה שתי' עוד מהרש"א וז"ל א"נ לסברת רמי ב"ח פריך לה ע"ש א"א להלום בכוונת התוס' דא"כ למה להו למדחק דהכי הלכתא אע"ג דרבא פליג הכא משום דחזר בו תיפוק ליה דהא רבא לא הקשה אלא לסברת רמי ב"ח וכיון דאנן לא קיי"ל בהא כרמי ב"ח וכמ"ש התוס' ד"ה ואיהו דחיק ומוקי וכו' א"כ קו' רבא לא קשה כלל גם דבריו תמוהים דכיון דמקצת יום ככולו א"כ יום ב' א"א לסתור דהא נשאר מקצת היום דאכתי לא משכחת לה דלסתור אלא יום א' בביאת היתר ודוק:

דף לג:

תוס' ד"ה לטהרתו אמר רחמנא ורבא סבר דלא משמע מלטהרתו וכו'. עיין במוהרמ"ל שהניח דברי התוס' אלו בצ"ע דלדבריהם ק' מנ"ל לרבא דזיבה סותרת בזב וע"כ דיליף זב מזבה דכתיב בה ואחר תטהר וכמו שפי' רש"י לעיל בדף כ"ב וא"כ הדרה קו' לדוכתה א"כ זב גופיה היכי סתר עכ"ד לא ידעתי מאי קשיא ליה דודאי רבא ס"ל דילפינן זב מזבה דאינו אלא גילוי מלתא כי היכי דזיבה סותר בזבה ה"נ נמי בזב אלא כיון דמזבה ילפינן ליה ליכא למילף אלא זיבה כמו בזבה דלא שייך בה טומאת קרי וכמש"ל אפי' בפולטת ס"ל לרבא דאינה סותרת בזיבה למאי דס"ד השתא מש"ה ליכא למילף מהתם אלא זיבה משום דקרא דואחר תטהר לא מיירי אלא בזיבה אבל בדרשא דלטהרתו דמיירי בזב ובזב מודה רבא דסותר קרי יום אחד ודאי קשיא לרבא דהא איהו סבר דקרא איכא למדרש בכל הטומאות א"ו דלית ליה לרבא דרשא דלטהרתו לפי מה דס"ד השתא אלא דרבא קיבל דברי רמי ב"ח וכמ"ש התוס' לעיל ודברים פשוטים הם:

גמ' ורמינהו על ו' ספקות שורפין את התרומה על ספק בגדי עם הארץ כו'. ברש"י במס' שבת דף ס"ו וכן בריש פ"ד דמס' טהרות כ' דטעמא דבגדי עם הארץ טמאים משום שמא ישבה עליו אשתו נדה ולפ"ז ק' מאי מקשה מעיקרא דלמא הכא מיירי שישב על בגדי חבר כדמשני באמת ומעיקרא מאי קשיא ליה וצ"ל לפירושם דמקשה דכי היכי דהחמירו משום ספק בגדי עם הארץ ה"נ ה"ל להחמיר בספק שמא בעל נדה וכמ"ש התוס' לעיל אך ר"פ דלא ס"ל הכי וכמ"ש מהרש"א דא"כ לא הוי משני מידי ק' אמאי לא היה משני

דמיירי שישב על בגדי חבר אך לפמ"ש רש"י כאן וכ"כ התוס' שם וכאן בסוגי' ניחא דספק בגדי ע"ה הוא מטעמא דע"ה טימאו אותו לפי שהוא ספק טמא לפירוש רש"י ולפי שיטת התוספות עשאו כזב לענין נגיעתו אבל לא לענין מדרס:

תוס' ד"ה ורמינהו וכו' ונראה לפרש דלהכי נקט כנגד מי רגלי בהמה וכו' אבל אם היה להסתפק בשל בהמה לא הוי שרפי דהוי ס"ס. עכ"ל. הק' מוהרמ"ל הא אכתי איכא ס"ס דלמא של עובד כוכבים הוא ואת"ל דשם ישראל הוא דלמא מישראל חבר הוא ולא ידענא מאי קשיא ליה דאף אי נימא דשל עובד כוכבים הוא מ"מ הוא טמא אע"ג דאין שורפין על של עובד כוכבים היינו היכא כא דודאי של עובד כוכבים הוא משום הכירא אבל היכא דאיכא נמי ספקא דשל ישראל שורפין:

תוס' ד"ה בכותי ערום והא דלא מוקי כו' כדאמר בת"כ והנושא את המדרס וכו'. אכתי יש לדקדק דה"ל לאוקמי כגון שיש דבר המפסיק בינו לרגליו וכמ"ש תוס' לקמן דאע"ג דנושא את המדרס הוא אב הטומאה מ"מ לא מצינו דעושה מו"מ:

תוס' ד"ה ותיפוק ליה משום צנורא דע"ה וכו' דהא ע"כ איצטריך לאוקמי בטבל כי היכי דלהוי ס"ס וכו'. עכ"ל. כל זה סובב לפי מה שכתבו התוס' לעיל ד"ה ורמינהו וז"ל או שמא נראה להחמיר בזה כמו בספק בגדי ע"ה וכו' עכ"ל לפ"ז שפיר כתבו כאן דאיצטריך לאוקמי בטבל דאי לא טבל אע"ג דיש דבר מפסיק ואינו מטמא משום נגיעה דהא אין כלי מטמא אלא מאב הטומאה והכא דאיכא דבר המפסיק האי דמפסיק אינו אלא ראשון ואינו יכול לטמא הבגדים שתחתיו ומ"מ ק' לטמא מה שתחתיו משום ספק בועל נדה דאפי' עשרה בגדים זה ע"ג זה כולן טמאים בעליונו של זב ושורפין התרומה עליהן כמו דהחמירו בספק בגדי ע"ה אבל לפי מה שכ' התוס' לעיל בתחלת הדיבור דפריך מבגדי ע"ה אמשכב ומושב דהוא נמי בגדי ע"ה פריך אין מקום לדבריהם כאן דנשאר הקו' דה"ל לשנויי דאיכא דבר המפסיק ול"ל לשנויי בטבל:

דף לד:

בעי ר"י ראיה א' של מצורע מהו וכו'. וה"ה דמצי למבעי בראיה ב' אי מעין הוא ונ"מ שיטמא במשא אפי' בראתה מחמת אונס מיהו כ"ז לתי' א' בתוס' ד"ה מקום זיבה מעין הוא אבל לתי' ב' דכל עיקרו של ספיקא דר"י כיון דבזב אית ליה לזוב טומאה חמורה א"כ במחמת אונס ליכא חומרא בזב:

דף לה.

בגמ' אלא פשיטא בזב מצורע וכו'. יש לדקדק דלזב מצורע נמי לא איצטריך קרא ת"ל מק"ו דטהור בטהור טמא בטמא ק"ו טמא וכו' כדאמרי' במס' ב"ק דף כ"ה והתוס' שם

הקשה כן על אבעי' דר"י דמה מבעי' ליה הא ק"ו הוא ותי' דר"י מבעי' ליה אליבא מאן דאית ליה דיו אפי' היכא דמיפרך ק"ו יע"ש וכ"ז לא שייך למאי דבעי למיפשט רבא דזיבה בטהור ל"צ קרא א"כ למצורע וזב נמי ל"צ קרא מק"ו וצ"ע ועיין בפ' דם הנדה דף נ"ה ע"ב ד"ה כי איצטריך ואפשר דלרבא דלית ליה שעיר המשתלח יוכיח א"כ ליכא ק"ו דבשלמא טמא בטהור שכן גורם טומאה משא"כ בטמא והברייתא דהתם דילף ק"ו כה"ג משום דס"ל דאין זה פירכא דהא שעיר המשתלח יוכיח וא"ל א"כ קשיא לרבא מברייתא דהתם הא בלא"ה קשי' לרבא מסיפא דברייתא דלעיל דתני בהדיא שעיר המשתלח יוכיח וכמ"ש התוס' כאן ודוחק:

מה שהקשה הרמב"ן בחדושיו לרבא דלית ליה שעיר המשתלח יוכיח לדידיה או איש דכ' רחמנא גבי ש"ז ל"ל כדאי' בפ' יוצא דופן עכ"ד לא ידעתי מה קשיא ליה דלמא לרבא איצטריך לש"ז של טמא שרץ או מגע נבלה דלאו גורם טומאה הוא מיהו הרמב"ן לשיטתו אזיל דס"ל דכ"ש הוא ולא ס"ל כפירש"י יע"ש וגם לקמן דף מ"ג ע"ב מוכח דאין לחלק ובכל דוכתי לא ידעינן דש"ז מטמא כ"א מן או איש יע"ש ועיין מש"ל דף נ"ה ע"ב אך קו' הרמב"ן מעיקרא לא ק"מ דהא ב"ק אינו אלא ראשון לטומאה ואינו מטמא אדם וכלים וכמ"ש התוס' לעיל דף כ"ב ד"ה אלא מעתה וכ"פ הרמב"ם:

תוס' ד"ה לאחרים גורם טומאה וכו' ובשאר טומאות דלאו משא כגון משכב ומושב וכו'. עכ"ל. ה"ה דה"מ לסתור דלאו במו"מ מיירי דאל"כ איך קאמר לאחרים גורם טומאה וכו' נימא דם נדה יוכיח שגורם לטמא מו"מ ודם עצמו אינו מטמא מו"מ כדאמרינן ר"פ דם הנדה וע"כ היינו טעמא כיון דלא שייך בי' כ"כ מו"מ י"ל דמש"ה מעטי' קרא וליכא למילף בק"ו אבל לענין טומאת משא שפיר שייך הק"ו וכה"ג כ' בחדושי הרמב"ן עיין מ"ש בפ' דם הנדה דמתו' שם ד"ה שעיר המשתלח כו' נראה דלא ס"ל סברא זו וע"ש:

תוס' ד"ה אף ראיה א' של מצורע וכו' תימא א"כ לעיל מנ"ל לאוקמי קרא וכו'. אמנם מדברי הרמב"ם פ"א הלכות מו"מ נראה שיש לו שיטה אחרת בהלכה זו שכ' שם וז"ל ראיה ראשונה של מצורע מטמא במשא שנאמר כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש הרי הצרוע כזב גמור מה זב גמור מטמא במשא אף מצורע ראייתו הראשונה מטמא במשא עכ"ל נראה שלדעתו כך הפי' בסוגי' והא את הוא דאמר זאת תורת הזב בין גדול ובין קטן ואייתר ליה לזכר לרבות מצורע למעיינותיו וכו' ואיתקש בעל קרי לזב גמור ר"ל בקרא דכל צרוע וכל זב וקשי' ל"ל הך הקישא דאי ללמד דמצורע מטמא במעיינותיו הא כבר נלמד מן לזכר ולנקבה א"ו דהך הקישא אתי' ללמוד לראיה ראשונה של מצורע שמטמא

במשא כזב גמור וא"כ לא קשיא קו' התוס' וגם קו' משנה למלך ל"ק שאין הרמב"ם נגד הסוגי' ואדרבה דבריו מכווני' טפי בלשון הש"ס ולזה העירני בני מוהר"מ נר"ו:

דף לה:

בגמ' אמרו להם יולדת בזוב תוכיח שאם טבלה וראתה כו' לא טבלה וראתה טמאה כו'. לכאורה משמע דלב"ה דאפי' ספרה ז' נקיים אם לא טבלה וראתה טמאה לבעלה מחמת ראיה זו וצריכה להמתין ז' ימים אמנם הרמב"ם פ"ז הלכות א"ב דין ח' כ' וז"ל ספרה ז' נקיים ולא טבלה ואח"כ ראתה דם ה"ז טובלת ומותרת לבעלה מיד שכל ימי טוהר אינן ראויות לא לנדה ולא לזבה אבל עצמו של דם טמא ומטמא כדין דם הנדה עד שתטבול עכ"ל וא"ל הא דקאמרי ב"ה לא טבלה וראתה טמאה לא לבעלה קאמר אלא שהיא טמאה לקדשים וצריכה הערב שמש אחר טבילה מחמת המגע דם ביציאתו ואע"ג דב"ש נמי ס"ל שהיא טמאה דהא עכ"פ מודה דמטמא לה מ"מ אינו אלא מד"ס וכמו שפי' רש"י במתניתין וכל הטעון ביאת מים מד"ס א"צ הערב שמש אבל לב"ה טמאה מדאורייתא לקדשים מחמת מגע הדם בגופה ז"א דהא בלא"ה טבולת יום ארוך היא עד סוף ימי טהרתה שלמחרת תביא כפרתה לכך נ"ל דיש לגרוס טמא וקאי על הדם וכה"ג כ' התוס' לקמן דף ל"ו ד"ה שבוע בתרא דאפילו בדם לידה ולא פסקה מעינה עד תוך שבוע ג' דאפילו ללוי אין נעשית בת נדה אלא זבה וכשתפסוק טהורה מיד ומ"ש התו' דשבוע ג' גורם טומאה ר"ל ללוי דס"ל אליבא דב"ה ב' מעיינות הוא וא"כ גורם טומאה דכ"ז ששופעת דם אינה יכולה לטבול לבעלה אמנם דרכו של הרמב"ם נסתרה ממני דלפי מה שפי' המ"מ לדעתו בדין יו"ד ס"ל להרמב"ם ז"ל דביולדת בזוב שלא ספרה כל הדם טוהר שהיא רואה סותרת לימים הראשונים ודינה כאלו ראתה זיבה גמורה שסותרת הימים הראשונים ואילו בדם לידה פסק שם דין י"א שאינה סותרת אלא אותו יום הראיה ולא ימים הראשונים והוא דבר פלא יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא וצ"ע:

דף לו.

בגמ' דותה תטמא וכו'. אלא ללוי דאמר שני מעינות הן ל"ל שבעה במשהו סגיא למאי דבעי אביי לאוקמי הך ברייתא לקמן דף ל"ז ע"ב דהא דאמר ז' נקיים היינו מלידה לפי שאין ימי לידה עולין לז' נקיים ה"מ לאוקמי נמי הכי ללוי מיהא לפמ"ש הרמב"ן בחדושיו לקמן דהא דאמר מאי לאו נקיים מלידה דהיינו אף מלידה אבל מדם ודאי משמע ניחא:

שם ושוין ברואה אחר דם טוהר. מפירש"י נראה דה"ק דאע"ג דקיי"ל במניקה לא אמרו ד"ש אלא בראיה ראשונה מ"מ אחר דם טוהר לא מיקרי ראיה שניה אלא ראיה ראשונה

מקרי כיון דדם הטוהר מעין אחר הוא ודם לידה לא מקרי הפסק כדאמרינן לעיל בפ"ק בסוגיא שם דדם לידה לחוד ודם נדה לחוד א"כ מוקמי ליה התם בלידה יבשתא וא"כ הכל חד טעמא הוא דאחר דם טוהר ד"ש משום דמיקרי ראיה ראשונה ולר"י דוקא בעברו עליה ג' עונות אך התוס' לא ס"ל הכי דא"כ לא הוי מקשי' מידי ועיין בחדושי הרמב"ן:

בפירש"י והא ספרה קתני. עיין במוהרמ"ל וכוונתו מבואר אף שנדפס בטעות והוא דס"ל לרש"י דב"ה מתרי טעמי מטמא בשופעת חדא משום דס"ל ב' מעינות הן וא"כ בשופעת דחד מעין הוא מש"ה טמא ואפילו אי נימא דחד מעין הוא מכל מקום לא טיהרה התורה אלא ביומי וטבילה עכ"ד וסעד לדבריו י"ל דע"כ מוכח דס"ל לב"ה דאפילו אי נימא דחד מעין הוא מ"מ התורה לא טיהרה אלא ביומי וטבילה מדקאמרי ב"ה לב"ש לעיל בברייתא יולדת בזוב תוכיח שאם טבלה וראתה לאחר ימי הספירה טהורה לא טבלה וראתה טמאה וללוי מיירי ע"כ בשופעת דאל"כ אף לב"ה טהורה ומדנקט טבלה ע"כ לב"ש נקטי כמ"ש התו' דס"ל דמעין א' הוא מש"ה אם טבלה טהורה לדידהו ואפ"ה ס"ד דב"ה דמודה ב"ש בלא טבלה משום דסברא פשוטה היא דבטבילה תליא רחמנא אלמא דס"ל לב"ה דאפי' אי נימא דמעין א' הוא מ"מ בטבילה תליא רחמנא וצדקו דברי מוהרמ"ל אבל מ"ש המהרש"א דס"ל לרש"י דאפילו ללוי בשופעת מהני' טבילה הוא תמוה גם לדבריו קשה הא דאמר מר זוטרי הלכתא כוותיה דרב לחומרא והלכתא כוותי' דלוי לחומרא ופי' רש"י דלוי לחומרא בשופעת מתוך י"ד לאחר י"ד וכו' ולדברי המהרש"א הא גם לוי מודה דמהני טבילה:

תוס' ד"ה ושוין ברואה וכו' וא"ת לר"י וכו' ל"ל עונה דמניקתה וכו'. לא ידעתי למה נקטו הך עונה דמניקתה טפי משאר עונות והכי ה"ל למימר ל"ל כלל ג' עונות ת"ל שהוא אחר דם טוהר ויש ליישב דלכאורה ה"א דלהכי מהני הפסקת העונות שאם לא ראתה כלל דם טוהר וא"כ היתה מטמאה מעל"ע דהא לשיטת התוס' עיקר הגורם שתהיה ד"ש כ"א הדם טוהר שמקודם וכמ"ש לעיל וא"כ מש"ה מהני הפסקות ב' עונות בימי עיבורה שאפי' לא ראתה כלל דם טוהר דמצטרפי עם העונה שבימי מניקתה שתהיה ד"ש בראיה שאחר הפסקת ג' עונות ולכך נקטו התוס' בדבריהם דל"ל עונה דמניקתה כו' וכוונתם דהא ללוי הפי' ואחת בימי מניקתה צריך שתפסוק משהו כו' וא"כ הא דנקט ואחת בימי מניקתה היינו לאחר הפסקת משהו נשאר עונה אחת שראתה דם טוהר משמע הא אילו נשאר פחות מעונה כגון שלא הפסיקה משהו כ"א איזה ימים קודם סוף ימי טוהר

מטמאה מעל"ע ואהא הקשו שפיר דל"ל עונה דאפי' לא ראתה אלא יום א' דם טוהר נמי ד"ש בראיה שאחריה:

בא"ד ולר"י נמי דאמר בפ"ק וכו'. עכ"ל וכ' המהרש"א וז"ל ומ"ש התוס' עוד וטעמא דמניקה איצטריך וכו' וה"ה לדידהו מצינן למימר כתירוצם שכתבו לעיל לר"מ דמטעם מניקה דיה שעתה כל ימי מניקתה וכן לר"י א"ל כהאי תירוצא דמטעם מניקה ד"ש כל ימי מניקתה בהפסיקה ג' עונות אף אם ראתה כבר כמה פעמים בימי מניקתה לאחר דם טוהר וכו' אשתמיטתיה ליה גמרא ערוכה לעיל דף י"א דר"י ור"י ור"ש ס"ל דלא אמרו במניקה ד"ש אלא בראיה ראשונה אבל בשניה מטמא מעל"ע ומפקידה לפקידה וכבר רמזתי מזה לעיל בדף הנז':

העולה מסוגיא דשמעתין דלב"ש לכ"ע מעין א' הוא אלא דס"ל דביומא לחוד בלא טבילה סגיא ולפ"ז לכאורה יש לסתור מה שהוכחתי מן הגליון תוס' שהביא הרש"ל בדף ל' בשם ר"ת דליתא מ"ש בהגהות מיימוני לדעת ר"ת דפסק דימי לידה שאינה רואה בהם אינו עולה לספירת ז"נ צריך לכל יולדת ב' טבילות דקיי"ל ביומא וטבילה תליא רחמנא וכ"ז שלא טבלה מקרי הכל ימי לידה ואינה יכולה לספור ז"נ וכתבתי לעיל לסתור סברא זו דע"כ ר"ת דאיהו מרא דהך הלכתא לא מצריך ב' טבילות דהא כ' הגליון תוס' הנ"ל לתרץ בשמו וז"ל משום דב"ה לא חשיב חדא בשבוע וכו' משמע דלב"ש ניחא קשה הא אף לב"ש ליכא לשנויי הכי כיון דהשתא מיירי שבאתה לפנינו ביום ועדיין לא טבלה וא"כ יום הראשון עדיין מיקרי ימי לידתה א"ו דר"ת לית ליה הך סברא וע"ל באריכות והנה דברים אלו יש לסתור דהפוסקים לא כתבו כן דצריך ב' טבילות אלא למאן דאית ליה ביומי וטבילה תליא אבל לב"ש דס"ל דביומי בלא טבילה סגי א"כ לדידיה ודאי דא"צ ב' טבילות ולפ"ז יפה תי' ר"ת דדוקא לב"ה לא ה"מ לשנויי הכי אבל לב"ש ניחא אמנם עתה עיינתי וראיתי דהוכחתי הנ"ל קמה ונצבה דע"כ ר"ת לית ליה הך סברא דצריך ב' טבילות דאל"כ מאי משני ר"ת משום דב"ה ע"כ לא קחשיב חדא בשבוע וכו' הא לפי סברא זו בלא"ה לא קשיא כלל לב"ה סוף שבוע קמא ליטבליה כיון דהשתא נוקי שבאתה לפנינו ביום והיא לא טבלה עד הלילה א"כ א"א למיחשב יום הראשון שבאתה לפנינו לענין ספירת ז"נ דהא ב"ה ס"ל ביומי וטבילה תלי רחמנא ודוחק לומר דסוגיא אזלא אליבא דלוי דלית הלכתא כוותיה ועוד דלוי בלא"ה לא ס"ל ככ"ע כדמוקמינן הכא דאיהו אמר כתנא דשוין ולעולם האי תנא ס"ל אליבא דב"ה דמעין א' הוא ולמה ליה לאוקמי כגון שבאתה בה"ש א"ו דר"ת לית ליה סברות ההג"מ והמרדכי ודוק:

גמ' ושוין ברואה אחר ד"ט וכו'. ופי' רש"י ושוין שמאי והלל דפליגי במעל"ע עכ"ל דברים אלו תמוהים הא שמאי והלל דפליגי לא פליגי כלל במעל"ע אלא אי נימא ד"ש או מפקידה לפקידה ותרווייהו לית להו גזירת מעל"ע גם קשה מאי משני הש"ס כיון דמעל"ע ליכא מפקידה לפקידה נמי לא גזרו בהו הא הלל לית ליה כלל גזירת מעל"ע אלא מפקידה לפקידה וא"כ הדרא קושיא לדוכתה ותטמא מפקידה לפקידה אף שיש לדחוק ולומר דה"ק דהלל לא גזר מפקידה לפקידה אלא היכא דאיכא ימים הרבה כמו שאמר הלל אפילו לימים הרבה אבל היכא דליכא אלא זמן מועט פחות מן מעל"ע לא גזר הלל זהו דוחק ונ"ל דמשום זה כ' הרמב"ן בחדושיו וז"ל ונכון הוא לומר דשוין אפלוגתא דר"מ ור"י בדיין כל ימי עיבורן וימי מניקתן קאי מיהו למ"ש התוס' כאן דהאי סוגיא דלא כר' יוסי קשה:

דף לו:

אמר קרא וטמאה שבועים כנדתה ולא כזיבתה מכלל דזיבתה טהורה. והא דכתב גבי נדה זיבה איצטריך ליה לקמן דף מ"א ע"ב לזבה שמטמאה בפנים כבחוץ:

דף לז.

בעי רבא קושי מהו שתסתור בזיבה וכו' או דלמא דבר הגורם סותר כו' אמר ליה אונס בזיבה יוכיח וכו'. ויש לדקדק הא אונס נמי גורם הוא דהא אמר ר"ה לעיל דף ל"ה ע"א דראיה ראשונה של זב מטמא באונס ופי' התוס' שם דמצטרף לראיה ב' לטמא שבעה כדין זב גמור וא"כ הרי אונס נמי גורם הוא מיהו לפי מה שפי' הר"ן בחדושיו דהא דאמר רבא דבר הגורם סותר היינו שאותו ראיה לבדו גורם טומאת שבעה אילו היתה ראיה ג' שראיה אחת גורם לטומאת שבעה ניחא דהא ראיה ראשונה אינה גורם לשבעה ובראיה שניה שגורמת לשבעה באמת אינה באונס ולכך הוצרך לדחות דשאני אונס שבראיה אחת גורמת לקרבן דהיינו ראיה שלישית אע"ג דאינה גורמת טומאה משום דלא צריכה שכבר נטמא לשבעה ע"י ב' ראיות הראשונות מ"מ כיון דגורמת לקרבן דחמירה מטומאה שהרי בב' ראיות אינה אלא לטומאה ובג' הוא לקרבן אלמא דקרבן חמירא מש"ה דין הוא דתסתור:

תוס' ד"ה דבר הגורם סותר וא"ת יולדת בזוב תוכיח וכו' עכ"ל. ופי' מוהרמ"ל דתוס' הוכיח זה דיולדת בזוב סותרת לרב מהא דגרסינן לעיל סוף דף ל"ה ע"ב דותה תטמא לרבות היולדת בזוב שצריכה שתשב ז' נקיים בשלמא לרב דאמר מעין א' הוא מש"ה בעי ז' נקיים ע"כ אלמא לרב סותרת דם טוהר אע"ג דאינו גורם שום טומאה מיהו לא ידעתי שום הכרח מסוגיא זו שתהיה סותרת המנין אע"ג דבעינן נקיים והיינו כל זמן שהיא

רואה אינו עולה למנין דבעינן ז' נקיים מדם וכדמסקינן כאן ע"ב מאי לאו נקיים מלידה לא נקיים מדם אבל מ"מ מנ"ל שתהיה סותרת הנקיים הראשונים וכ"פ הרמב"ם להדיא פרק ז' הלכות א"ב די"א דימי לידה שראתה בהן דם אינו עולה לה ימי הראיה ולא סותרין כל הימים וע"ש והוא דומיא דקרי דאינו סותר אלא יומו ואין להביא ראיה לדבריהם מהא דאמר רבא לקמן דאי אמרת אינו עולה אפסיק לה לטומאה ולא מקיימי קרא דכתיב ואחר תטהר אחר אחר לכולן א"כ מוכח לרבא דהיכא דאינו עולה סותר ז"א דכבר כתבו התוספות לעיל דף ל"ג ע"א ד"ה רואה הוי וכו' לחלק דדוקא בטומאת לידה אית ליה לרבא הכי שמטמא ז' ועושה מו"מ כמו נדה אבל בעלמא מודה רבא דאע"ג דאינו עולה מ"מ אינו סותר אך מדברי הרמב"ם נראה דס"ל דלא הדר רבא מסברתיה שהרי איהו פסק שם בפרק ז' דימי נדתה שראתה בהן דם אינן עולין לספירת ז' נקיים ואינה סותרת הקודמים ואיהו לשיטתיה אזיל דס"ל דאפשר שתהיה נדה בספירת ז"י וא"כ קשיא דהא רבא אית ליה דהא בהא תליא דאי ס"ד דאינה עולה א"כ מיסתר נמי סתרי ואיך פסק דלא כרבא ובזה לא שייך תי' תוס' הנ"ל דהא ראייתה בימי נדתה גורמת לטומאת ז' ומטמא מו"מ א"ו דס"ל להרמב"ם דרבא לשיטתיה דס"ל נמי מה"ט דפולטת אינה סותרת יומו אבל לדידן דאית לן כרמי ב"ח ליתא לסברת רבא דאע"ג דאינה עולה מ"מ אינה סותרת הקודמים ולית ליה להרמב"ם סברת התוספות לחלק בין טומאה חמורה לטומאה קלה כנ"ל ומה שיש לדקדק על פסק הרמב"ם הנז' שהוא סותר דברי עצמו במ"ש שם בהלכה י"ח וי"ט לקמן בפ' בא סימן נכתב מזה בעזה"י:

הרמב"ם פ"ז דהלכות א"ב פסק דדם הקושי אינו סותר ויום הקושי עולה למנין ז' והראב"ד השיג עליו שדם הקושי אינו סותר ואינו עולה והמ"מ כ' על הראב"ד שאין לדבריו ראיה עיין בסי' קצ"ד ס"ק ד' שהבאתי סעד לדברי רמב"ם:

בגמ' אמר רבא מנא אמינא לה דתניא מזובה וכו'. בס' קרבן אהרן פ"ט מהלכות זבין פ' מצורע נראה דאשתמיטתיה סוגיא זו וכתב הכל בהיפוך שכ' שאפילו היא רואה דם מחמת לידה אינו סותר וכו' וגם מ"ש הצריכותא ע"ש הכל הוא בהיפוך גם מ"ש בשם גמ' דפ"ק דמגילה ליתא שם.

תוס' ד"ה אביי אמר וכו' ומייתי רבא מנא אמינא לה מסתמא ר"מ לא פליג אקרא. עכ"ל אע"ג דרבא ס"ל א"א לפתיחת הקבר בלא דם ואם כן ע"כ דפליג אקרא דהא לדידיה לידה סותר כמ"ש התוס' לקמן י"ל דאפילו לרבא דרשינן לקרא מזובה ולא מלידתה לענין דאחר הלידה תספור לנקיים אפילו בתוך ימי טומאת לידה וכמ"ש המהרש"א ומוהרמ"ל בתוס' לקמן:

תוס' ד"ה רבא אמר וכו' וא"ת והא רבא סובר וכו' ואם כן תסתור דהכא בעינן ז"ג מדם. גם כאן אין דבריהם מוכרחים ועיין בסי' קצ"ד ס"ק ד' שהארכתי בזה:

דף לז:

גמ' מה ימי נדתה אין ראוים לזיבה ואין ספירת שבעה עולה מהן וכו' וכי דנין אפשר משא"א. מה דקשיא מסוגיא זו על הרמב"ם ז"ל דס"ל דמיום שקבעה האשה וסת שלה נחשבים כל ימיה ז' לימי נדה וי"א לימי זיבה בין ראתה בין לא ראתה בין ספרה ז"נ בין לא ספרה ז"נ כבר עמדו בזה הראשונים ז"ל ועיין בחדושי הרמב"ן והר"ן ס"פ בא סימן: **רש"י ד"ה הא קמ"ל וכו' ולא שפתה לילה ויום כלילי שבת ויומו וכו'.** עכ"ל. כאן נראה לכאורה דס"ל לרש"י דר"י וחנניה אמרו ד"א וכמ"ש מוהרמ"ל ואינו מוכרח ועיין בחדושי הר"ן:

דף לח.

גמ' מאי קמ"ל לאפוקי ממ"ד א"א לפתיחת הקבר בלא דם קמ"ל דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם. לשיטת הרמב"ם שכתבנו לעיל דס"ל דדם שהיא רואה בשעת לידה הוי כמו דם קושי דאין לך קושי גדול מזה צריך לאוקמי הכא בנפלים דאי בבן קיימא אפילו א"א לפתיחת הקבר בלא דם נמי משכחת לה מאה יום דהא דם קושי הוא וכ"כ בחדוש הרמב"ן להדיא אמנם התוס' ד"ה מאי דעתך וכו' כתבו דהכא מצי מיירי בבן קיימא צ"ל דס"ל דדם שראתה בשעת לידה לא מיקרי דם קושי וכמש"ל:

תוס' ד"ה מאי דעתך וכו' וא"ת בלא קישוי משכחת לה וכו'. עכ"ל. כתב המהרש"א דליכא למימר דנקט קישוי משום דס"ל לר"מ דא"א לפתיחת הקבר בלא דם עכ"ל דברי המהרש"א צ"ע ועיין מה שכתבתי. בסימן קצ"ד ס"ק ב':

דף לח:

מ"ט אין קושי לנפלים. הכא מסקינן דאין קושי לנפלים מיהו איכא תנאי דאית להו יש קושי לנפלים וכמ"ש התוס' ריש המפלת ד"ה ואינו נאכל וכ"כ הר"ן בחדושיו בגמרא דף ל"ח ע"ב דבין ר"א ובין רבנן דהתם ס"ל יש קושי לנפלים אמנם טעמא דמלתא לא אתברר לן במאי פליגי ומ"ט דמ"ד דסבר דאין קושי לנפלים הן לטעמא דמסקינן לעיל דולד אין קושי גדול מזה והן לטעמא דאמרינן מש"ה טהור בולד שכן יש טהרה אחריו הנהו טעמי נמי שייכי בנפלים וצ"ע:

תוס' ד"ה דיו לבא מן הדין וכו' ור"מ סבר כיון דאיכא לאוקמי קרא בימי נדה אפילו אי נימא ק"ו וכו'. כתב המהרש"א לרווחא דמלתא כתב כן לפירש"י וכו' דאל"כ לא הוצרכו לפרש לקמן לפי' רש"י דדיו דקאמר ר"א לדבריהם דרבנן וכו' עכ"ל ואין זה הכרח די"ל

דהתוס' כתבו כן לס"ד דהמקשה דלא ידע עדיין מתשב ואפ"ה סבר דלר"א לעולם טמאה מטעם דכתיב דמיה אם כן לדידיה קשיא אמאי קאמר ר"א דיו לכך הוצרכו ר"א לדבריהם דרבנן קאמר אבל למאי דמסיק מתשב י"ל דר"א טעמא דנפשיה קאמר וכמ"ש התוספות: **רש"י ד"ה המקשה תוך שמונים שנתעברה בימי טוהר או שנשתהה בולד אחר חבירו וכו'**. הא ודאי דמתני' לא מיירי אלא בנתעברה תוך ימי טוהר דאל"כ למה נקט מתני' תוך שמונים של נקבה הא באישתהי אף בזכר משכחת ליה א"ו מדנקט מתני' תוך פ' של נקבה ע"כ בנתעברה בימי טוהר מיירי אלא דרש"י כתב באישתהי נמי איכא לאשכוחי ועיין בתוי"ט וכ"ת אמאי לא נקט מתני' בזכר ואישתהי י"ל דרבותא אשמעינן דלא מבעי באשתהי ובבן קיימא דאית להו לחכמים דטהורה משום הק"ו אלא אפילו בהמפלת תוך שמונים אע"ג דקיי"ל אין קושי לנפלים ואם כן ה"א דלא שייך הק"ו דהא אין הקושי מטהר בנפלים וה"א דמקיים הקרא דדמיה מחמת עצמה ולא מחמת לידה בנפלים קמ"ל דאפ"ה טהורה לחכמים משום הק"ו כיון דמצינו עכ"פ בלידה וקושי דמטהר וכמ"ש התוספות ישנים לעיל ריש דף ט' ע"א אבל אין לומר דמתני' ס"ל יש קושי לנפלים ומש"ה נקט תוך שמונים לנקבה לאשמעינן דיש קושי לנפלים ומש"ה טהורה משום הק"ו אבל אי אין קושי לנפלים לא הוי מטהרי רבנן משום דנפלים ליכא ק"ו דזו דוחק שיהא סתמא דמתני' שלא אליבא דהלכתא דאנן פסקי' אין קושי לנפלים וכדאית ליה לרבא לקמן דף ס"ו ע"א ועפ"ז י"ל שהן הן דברי הרמב"ם שלכאורה דבריו תמוהים שכתב פ"ז מהלכות א"ב הלכה ד' היולדת נקבה ואחר י"ד שלה נתעברה והתחיל דם הקושי לבא לה תוך פ' הרי הוא דם טוהר אע"פ שאין קושי לנפלים וכו' ולכאורה דבריו אין להם הבנה דאדרבה אי אין קושי לנפלים אם כן דם שופי מיקרי ובדם שופי לכ"ע טהורה ומאי אע"פ דקאמר ולפמ"ש ניחא דלא תימא דמתניתין ס"ל כמ"ד יש קושי לנפלים אבל לדידן דפסקינן אין קושי לנפלים ליתא להאי דינא לפי שאין כאן ק"ו ומוקמינן קרא דדמיה ליולדת נפל לכך כתב הרמב"ם אע"פ שאין קושי לנפלים דסתמא דמתניתין נמי אית ליה אין קושי לנפלים ואפ"ה מטהרי חכמים לפי שמצינו דדם קושי ולידה מטהר ואיכא ק"ו בנפלים דלא גרע קושי משופי וק"ל: ומה שמשמע בפירוש המשניות להרמב"ם דאית ליה לר"א דכל מקשה אפילו בימי זיבה היא נדה הוא תמוה דא"כ מאי מקשה הש"ס לעיל אמתני' המקשה נדה אטו כל המקשה נדה היא ופירש"י אלו קשתה בימי זיבה מי הוי נדה והא אין נדות בימי זוב מאי קו' הא הך מתני' ר"א היא כדמסיים במתניתין דברי ר"א ור"א באמת אית ליה כן לפירוש הרמב"ם ועכ"נ שיש ט"ס בפי' המשניות:

ומ"ש המ"מ רפ"ז דהלכות א"ב דהרמב"ם פסק דאין קושי לנפלים מהא דרבא דף ל"ח ע"ב דאית ליה דאין קושי לנפלים דהוא בתראי אין מזה ראיה דרבא אית ליה הכי אלא דרבא מתרץ הברייתא הכי ומנ"ל דרבא אית ליה הכי ולא ידעתי למה לא הביא המ"מ מהא דרבא לקמן דף ס"ו ע"א דאית ליה לרבא בהדיא הכי כמו שהבאתי לעיל:

דף לט.

תוס' ד"ה והיולדת וכו' והקשה הר"י מאוריליינש דהכי תניא דזבה וש"י ובפ"ק אמרינן דאשה שיש לה וסת וד' נשים ואשה שעברו עליה ג' עונות כו'. לא ידעתי למה נקטו כלל אשה שעברו עליה ג' עונות שאינו אלא לדברי ר"א ולית הלכתא כוותיה והך מתני' דאע"פ שאמרו ד"ש לא קאי אהא דאילו לפירש"י לא קאי אלא אאשה שיש לה וסת וכמו שפירש"י התם ולשיטתם שכתבו שם באשה שיש לה ואד' נשים קאי מ"מ לכ"ע לא מיירי מתני' באשה שעברו עליה ג' עונות גם התוספות בתירוצם כאן השמיטו הא דעברו עליה ג' עונות:

בא"ד וי"ל דיש לה וסת א"ל כיון דאורח בזמנו בא צריכה בדיקה בשעת וסתה. עכ"ל. ר"ל דהא אשה שיש לה וסת ד"ש בראתה בשעת וסתה אבל שלא בשעת וסתה מטמא מעל"ע וכדמסקינן לעיל דף ד' ע"ב אם כן שלא בשעת וסתה צריכה בדיקה דהא כשראתה מטמא מעל"ע ובשעת וסתה נמי צריכה בדיקה כיון דאורח בזמנו בא:

רש"י ד"ה מיחוש מהו דניחוש לה אם היתה רגילה מט"ו לט"ו דהיינו תוך ימי זוב מי בעי למיחוש ולא תשמש ליום ט"ו קודם ראיה שמא תראה. עכ"ל. ולאו דוקא נקט שהיתה רגילה לראות אלא אפילו לא ראתה אלא פעם אחת מט"ו לט"ו אפילו הכי צריכה למיחוש לר"פ וכדמוכח לקמן סוף פרק האשה:

תוס' ד"ה מקבע לא קבעה כו'. עיין בחדושי הר"ן שמיישב פירוש רש"י דס"ל דאין חילוק בין שקבעה כבר בימי נדתה או לאו כדמוכח בסוגיא דפ' התינוקת דף ס"ח ע"ב דאל"כ לא הוי מקשה הש"ס התם נימא תיהוי תיובתא דר"ה ב"ח א"ש דלמא מתני' מיירי שקבעה וסת בימי נדתה ועתה איתרמי בימי זיבה א"ו דס"ל להש"ס דאין חילוק ע"ש:

דף לט:

נדה ופתחה מכ"ד מנינן. מ"ש מהרש"א מכאן נראה הכרע לשיטת רש"י והרמב"ן וכו' כבר נאמרו דברים אלו בחדושי הרמב"ן עצמו והר"ן ס"פ בא סימן וע"ש וקשי' לי אמאי לא הוכיחו לסתור דברי הרמב"ם מסוגיא דטועה לעיל דף כ"ט דמשמשת לאור שלשים וחמש ופירש רש"י התם לפי ששבוע רביעי ממנ"פ אין אתה יכול לספקו בזיבה שאין זיבה אלא לאחר נדות וה"ז יש בה ג' שבועים טהורים והרביעי הוא דראתה הלכך בתחלת

נדה הוא דאיכא לספוקי ולא בעי למיתב בשבוע חמישי אלא ששה ימים משום ספק יום אחרון של שבוע רביעי דמספקינן לה בתחלת נדה עכ"ל ולדברי הרמב"ם אמאי הא איכא לאספוקי דשמא שבוע רביעי בימי זיבה היה אע"פ שכתב הרמב"ם ז"ל בהלכותיו פרק ז' דין י"ב דאחר שעברו ימי המלאת לעולם מתחילין ימי נדה תחלה מ"מ ה"נ דלמא כבר עברו ימי המלאת וכבר ראתה והתחילו ימי הנדה ועכשיו בשבוע רביעי בימי זיבה היא ואסורה לשמש אור ליום ל"ה וצ"ע:

בתוס' ד"ה אלמא מריש ירחא מנינן וא"ת דלמא משום ראיה ראשונה וכו' והקשה ריב"א וכו' והשיבו רש"י משום דבפ"ק מוקמינן דר"י וכו'. ומתני' דפ"ק כגון שראתה תרי זימני ריש ירחא וה' בירחא ובשלישי כי ראתה ריש ירחא לא תבדוק בה' בירחא שאפי' תראה לא קבעה לה וסת דמעין פתוח הוא עכ"ל וא"ל דמ"מ תבדוק שאם תראה עוד פעם ד' ריש ירחא וה' בירחא ובחמישית תראה ה' בירחא ולא תראה בריש ירחא כבר כתבתי לעיל דף י"א ליישב דכיון שכבר הוחזקה לראות בריש ירחא א"כ בראיה שלישית כי חזיא בה' בירחא מיקרי מעין פתוח ולא חזיא לאצטרופי עוד לראיה שתראה עוד בה' בירחא אפילו שתראה ממעין סתום:

בא"ד ונראה לפרש דמיירי כגון שראתה ג' זימני בריש ירחא וה' בירחא ואין לחוש. עכ"ל. וא"ל מי הכריחם לזה דחזיא ג' זימני ריש ירחא וה' בירחא אלא ה"ל לתרוצי דמיירי שכבר הוחזקה לראות בריש ירחא ג' זימני אלא דבה' בירחא לא חזי אלא תרי זימני ריש ירחא וה' בירחא ובשלישי ראתה בה' בירחא ובריש ירחא לא חזיא וה"ל מעין סתום דז"א כיון שכבר הוחזקה לראות ג' זימני בריש ירחא כי הדר חזיא בה' בירחא ה"ל מעין פתוח ולא חזיא תו לאצטרופי וכמ"ש לעיל אמנם בחדושי הר"ן תירץ כן אך התוס' לא ס"ל הכי וכמ"ש ודוק:

פרק חמישי

דף מ.

רש"י ד"ה לחייב על כל בן ובן שאם טבלה לאחר י"ד לנקבה ושמשה וכו'. עכ"ל. לכאורה פשטי' דשמעתין לא משמע הכי אלא לחייב על כל בן שאם ילדה בן ואחר מלאת חזרה וילדה בן אף שנתעברה תוך מלאת חייבת להביא קרבן על כל א' וא' ולפי מה שפירש"י שילדה מתחלה נקבה ע"כ צ"ל דהכי פירושו לבן לבן לחייב וכו' בין שנולד ונתעברה אחר מלאת ובין שנתעברה תוך מלאת ונולד אחר מלאת חייבת בקרבן ומה שהכריחו לזה ולא פירש כפשטי' משום דס"ל דאלו נתעברה תוך מלאת של זכר כיון

דא"א להיות יצירת הולד תוך ימי המלאת של זכר דהא ליצירת הולד בעינן מ' יום וא"כ כיון שבתוך ימי טוהר שלה אינה אלא מיא בעלמא א"כ ס"ח היא שלא תפטור בקרבן אחד ולהא לא צריכין קרא וכי איצטריך קרא אלא היכא שנתעברה תוך ימי טוהר של נקבה שכבר נגמרה צורת הולד קודם ימי מלאת וסד"א כיון שכבר נגמרה צורת הולד קודם ימי המלאת תפטור בקרבן אחד להא איצטריך קרא דחייבת על כל א' וא' והכי מוכח מפירש"י לקמן שכ' בד"ה שלפני מלאת ילדה עכשיו וילדה לאחר פ' וכו' וכן בד"ה בתרי עיבורי שכ' שילדה וחזרה ונתעברה וכו' וילדה לאחר פ' עכ"ל שצייר הכל בילדה נקבה תחלה וע"כ כמ"ש דס"ל לרש"י דאם ילדה זכר תחלה הוא מלתא דפשיטא דאף שנתעברה תוך מלאת דחייבת בקרבן על כל א' וא' ולא צריכין לזה קרא:

תוס' ד"ה כעין שהזריע פירש"י כו'. ומיהו איצטריך להיכא דהושיטה חיה ידה במעי אשה ומעכה את הולד וכו' כצ"ל:

שם גמ' ורבנן אע"ג דכתיב זאת איצטריך לבן או לבת סד"א ה"מ בתרי עיבורא אבל בחד עיבורא כגון יהודה וחזקיה בני ר"ח אימר בחד קרבן סגי' ליה קמ"ל ע"כ. ועם סוגיא זו נ"ל ליישב מה שהניחו תוס' במס' כריתות דף י' ע"ב בצ"ע דגרסינן התם במתניתין האשה שילדה ולדות הרבה והפילה תוך פ' לנקבה וכו' והמפלת תאומים רי"א וכו' ובגמ' כשת"ל לדברי ר' יהודה ולד ראשון גורם וכו' פשיטא הכי איתא מפלת תאומים איצטריך ליה תוס' ד"ה מפלת תאומים איצטריך ליה וכו' וק' דא"כ מפלת תאומים למאן קתני לה דאי רבנן פשיטא ואי לר"י הא מודה לרבנן וצ"ע עכ"ל. והנה לכאורה י"ל דהא איצטריך מפלת תאומים לרבנן דה"א במפלת תאומים אפי' ילדה לאחר מלאת נמי פטורה בקרבן אחד וכדאמרינן בסוגיא הכא דמש"ה איצטריך קרא מיותר לזה וא"כ מאי מקשה התוס' וצ"ל דס"ל להתוס' דע"כ המתניתין לא נחית לאשמעינן האי חידושא דהא איכא למיטעי אפילו השתא דתני והמפלת תאומים דפירושו אפילו בילדה אחר מלאת נמי אינה מביאה אלא קרבן א' כיון דחד עיבורא הוי א"ו דמתניתין לא נחית להך חידושא כצ"ל לדעת התוספות אך עכ"ז נ"ל דלא מקשי' מידי דהא צריכים אנו עוד לדקדק על הש"ס דמשני מפלת תאומים לר"י איצטריך ליה דל"ל למימר דלר"י איצטריך ליה דהא לרבנן נמי איצטריך ליה דה"א במתניתין דנקט והמפלת תאומים היינו אפילו ילדה אחר מלאת כיון דחד עיבורא הוי מש"ה אשמעינן לדברי חכמים ולד שני גורם ומולד שני מונה דאפילו בתאומים טעמייהו דרבנן משום דאית להו דכ"א וא' יש לו מלאת ודוקא היכא דנולדו תוך המלאת אבל אי לאו דנולדו תוך ימי המלאת היתה חייבת קרבן על כל א' וא' א"ו צ"ל דמגופא דמתניתין מוכח דפירוש של המפלת תאומים היינו דוקא

דנולדו תוך ימי המלאת דהא צריכין אנו עוד לדקדק דלמה נקט מתניתין המפלת דמשמע שאינן בני קיימא ה"ל למנקט המתני' היולדת תאומים דמשמע ב"ק דהא יהודה וחזקיה ב"ק הוי ועיין במכילתין דף ל"ח ע"ב תוס' ד"ה והא אמר שמואל וכו' שכ' שלשון ילדה משמע ב"ק והפילה היינו נפלים א"ו צ"ל דא"א לאשכוחי שיהיו ב"ק כל הולדות דרש"י כ' שם במתניתין דסיפא בהמפלת תאומים מיירי בין בזכרים ובין בנקבות ובריש מס' כריתות דף ב' ע"ב כתב רש"י דלשון הרבה לא שייך בפחות מן שלשה עיין שם בד"ה ר"י בר"י וכו' וא"כ כיון דמתני' רצה לאשמעינן החידוש שמביאות קרבן אחד על ולדות הרבה ואינו בפחות מן ג' וגם רצה לצייר הסיפא במפלת בין בזכרים בין בנקבות כנ"ל וכיון דצריכה שיהיה כ"א נולד בתוך ימי מלאת של חבירו א"כ א"א לאשכוחי שיהיה כל הג' ב"ק מש"ה נקט בכולן המפלת דגרסינן במכילתין דף כ"ז מעשה ונשתהה ולד אחר חבירו שלשה ושלשים יום א"ל ר"י ל"ד א"ל הניחא למ"ד יולדת לתשעה יולדת למקוטעין אלא למאן דאמר יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין מאי איכא למימר ע"כ ואנן קיי"ל כמ"ד יולדת לט' אינה יולדת למקוטעין וכמבואר בא"ע סי' קנ"ו וכיון שכן א"א לאשכוחי שיהיו כולן ב"ק ובזכרים דאם הראשון נולד תחלת ז' והשני צריך שיהיה נולד סוף ז' כדי שיהיה תוך מלאת של הראשון דבחדש השמיני א"א להיות ב"ק דאשתוהי אשתהי לא אמרינן כמ"ש התוס' שם דכמה אמוראי לית להו הא דרבה תוספאה וא"כ השלישי אימת יהיה נולד אי בחדש השמיני אי בתחלת תשיעי זה א"א להיות ב"ק ואי לבסוף החדש תשיעי א"כ תו לא הוי תוך ימי המלאת של השני וכה"ג אי נימא שהראשון נולד לסוף שביעי א"כ השני ע"כ שנולד בשמיני או בתחלת תשעה א"כ א"א להיות ב"ק משום הכי נקט המתניתין המפלת דא"א לצייר שיהיו כולן ב"ק וזה כוונת רש"י שמפרש דסיפא מיירי בין בזכרים ובין בנקבות דלא תקשה למה לא נקט והיולדת כנ"ל אך כ"ז אם אמרינן דבתאומים נמי בעינן דווקא שכ"א נולד תוך מלאת של חבירו אבל אי נימא דבתאומים כיון דחד עיבורא הוי לא בעינן שכ"א נולד בתוך מלאת של חבירו א"כ הדרה קושיא לדוכתיה דליתני היולדת כגון שהראשון נולד תחלת ז' והשני סוף ז' דיולדת לז' יולדת למקוטעין לכ"ע והשלישי נולד לסוף ט' דאע"ג דנולדה אחר ימי מלאת של ב' אפ"ה אינה מביאה אלא קרבן אחד א"ו דאף בתאומים בעינן דוקא תוך מלאת ולפ"ז לא ה"מ הש"ס לשנויי דלרבנן איצטריך לאשמעינן דאף בתאומים בעינן תוך מלאת דזה ממילא ידעינן מגופא דמתני' מדנקט המפלת ולא נקט היולדת ולפ"ז לא מקשי' תוס' מידי דשפיר אמר ה"א דבתאומים ר"י נמי מודה וכ"ת א"כ תאומים למאן

קתני הא איצטריך לאשמעינן לרבנן דאפי' בתאומים דוקא תוך מלאת וזה מוכח ממתני' דנקט המפלת ולא נקט היולדת תאומים:

דף מא.

רש"י ד"ה ה"נ מסתברא כו' ואתנן ומחיר כשנתן לה עובר בהמת קדשים קלים באתנן וכו'. עכ"ל. כ' המהרש"א ז"ל לא ידענא אמאי נקט קדשים קלים וכו' עכ"ל ודברים אלו הם כשגגה שיצאה מלפני השליט שהרי הק"ק הם חטאת ואשם ועולה וזבחי שלמי ציבור כל אלו הם ק"ק ושאר קרבנות המה קדשים קלים וכמבואר ברמב"ם פ"ה מהלכות מעה"ק והאשם והעולה המה הזכרים וגם שלמי צבור זכרים וכמבואר במס' תמורה דף י"ד ע"א וברמב"ם שם ואין בק"ק נקבה אלא חטאת וקיי"ל דולד חטאת למיתה אזלא וא"כ מאי אריא פסול משום מחיר ואתנן דבלא"ה פסול הוא מש"ה הוצרך רש"י לפרש בקדשים קלים דוקא:

שם גמ' הני מהכא נפקא מהתם נפקא מן הבהמה להוציא הרובע כו'. משמע דאף ר"ש ס"ל הני מעוטא לרובע ונעבד אבל התוספות בתמורה דף כ"ח ע"ב ד"ה והאי תנא וכו' כתבו דר"ש יליף למעט נרבע ונעבד מקרא כי משחתם בהם מום בם יע"ש:

ואגב נזכיר מה שנ"ל בסוגיא שם דגרסינן התם מן הבהמה להוציא רובע ונרבע מן הבקר להוציא את הנעבד והלא דין הוא וכו' מתקיף לה רב חנניא וכו' ואיפוך אנא מן הבהמה להוציא את הנעבד ומן הבקר להוציא רובע ונרבע התם מענינא דקרא וכו' הקו' מפורסמת דמה מקשה ואיפוך אנא דלמא באמת לא מסיימי קרא אלא כיון דאיכא תרי קראי דרשינן מניה חד לרובע ונרבע וחד לנעבד ובאמת א"ל אפכא ועוד דה"ל להקשות בל"ז בלא קושיא דרב חנניא ופרוקא דהש"ס ונ"ל עפ"י מה שכתבו התוס' ד"ה ת"ל מן הבקר פירש"י דאסור לגבוה וכו' והדין עמו דפי' כן וכו' דמדקפריך בסמוך טעמא דמעטיה קרא וכו' עכ"ל אך יש לדקדק היא גופא קשיא דמנ"ל לר"ח זה דמאחר דאיכא קרא לאסור בע"ח לגבוה דצפוי אסור דלמא דאפ"ה צפוי מותר ולא תחמוד וגו' מקיים אני בדבר שאין בו רוח חיים לזה י"ל ע"פ מה דאיתא בת"כ הביאו הרא"ם בפ' ויקרא וז"ל הרא"ם וא"ת למה נכתבו ב' מעוטים מן הבהמה ומן הבקר לכתוב חד מנייהו וליתי אידך מניה כבר תירצו בזה בת"כ דיש בנרבע מה שאין בנעבד ויש בנעבד מה שאין בנרבע שהנרבע בין אם היתה בהמה של רובעה בין אם היתה של אחרים הרי היא אסורה והנעבד אינו אסור רק בשלו דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו והנעבד צפוי אסור והנרבע צפוי מותר וכיון שכן אלו כתב חד מנייהו לא מצי למיגמר אידך מיניה עכ"ל ולפ"ז מהכא הוכיח ר"ח דהשתא דכתיב תרי קראי וקשי' תרתי ל"ל א"ו צ"ל דא"א למגמר נרבע מנעבד

לפי שצפוי אסור א"כ מוכח דאפי' בע"ח בנעבד אסור צפוי אך כל זה אי מסיימי קרא אבל אי לא מסיימי קרא אלא דהשתא דכתיב תרי קראי ע"כ חד לנעבד וחד לנרבע הדרא הקו' לדוכתי' מנ"ל דצפוי בע"ח אסור וכ"ת א"כ לא נכתוב מן הבהמה לנרבע ונילף מן נעבד ז"א דאיצטריך דאל"ה הוי מוקמינן למן הבקר לנרבע ולא הוי ידעינן נעבד דנרבע מסתבר טפי לפי שאסור בין בשלו ובין בשל אחרים וא"כ כך הצעת הש"ס דהך קו' ואיפוך אנא לר"ח דפשיטא לי' דהשתא דכתיב מן הבקר דצפוי דבע"ח נאסר ולזה מקשה מנ"ל הא ואי דקשיא לך א"כ מן הבהמה ל"ל לנרבע ליתי מנעבד לזה הקשה ואיפוך אנא וכיון דלא מסיימי קרא אי לאו דכתיב קרא לנרבע לא הוי ידעינן נעבד אלא דהוי מוקמינן קרא למסתבר טפי לנרבע ולעולם דצפוי בע"ח מותר ומשני דמסיימי קרא וק"ל: ועיין במסכת ב"ק דף מ' ע"ב תוס' ד"ה היינו דאיצטריך כו' וא"ת ליבעי ג' קראי וכו' וי"ל דכיון דגלי לן קרא בטרפה ה"ה לשאר פסולים עכ"ל ר"ל כיון דכתיב בטרפה תרתי קראי דאין לחלק בין נטרפה קודם להקדשה ובין נטרפה לאחר הקדשה ילפינן מניה לשאר פסולים ועם זה אפשר ליישב קו' העולם במס' מנחות דף ה' ודוק:

דף מא:

האמר רבא משמשת כל ג' ימים וכו'. הרמב"ם בפ"ז דהלכות תרומה פסק המשמשת מטתה אם לא נתהפכה בשעת תשמיש טובלת ואוכלת בתרומה לערב ואם נתהפכה בשעת תשמיש ה"ז אסורה לאכול בתרומה כל ג' ימים שא"א לה שלא תפלוט ותהיה טמאה וכמו שיתבאר במקומו עכ"ל ועיין בכ"מ שכ' דס"ל להרמב"ם דלמסקנא דמפלגינן בין נתהפכה או לא שוב אין לחלק בין אזלא בכרעא או לאו אלא דאם נתהפכה אפי' אזלה בכרעא א"א לה שלא תפלוט ואם לא נתהפכה אפילו אזלה בכרעא אינה פולטת ע"ש לפ"ז יש לדקדק הא דאמרינן בש"ס פ' ר"ע ניתנה קאמרת או ראויה קאמרת ומסיק דראויה קאמר ופירש"י דא"ל שטבלו א"ע ביום ושוב לא פלטו דק' ממ"נ אי לאותן נשים דלא נתהפכו בשעת תשמיש היו יכולים לטבול מיד לערב ולאותן נשים שנתהפכו דע"כ הפרישה שלשה ימים היה משום אותן שנתהפכו בשעת תשמיש וא"כ אפי' שטבלו ביום מה היה מועיל הא רבא קאמר א"א שלא תפלוט ולשיטת הרמב"ם צ"ל דסוגיא דהתם חולק ארבא אמנם לשיטת הראב"ד שם י"ל דזו היא האיבעי' בש"ס ניתנה קאמרת לפי שא"א שלא תפלוט אפי' אזלא בכרעא או ראויה קאמרת לפי שאינה אלא חששא וי"ל שלא פלטו והשיב ראוי קאמינא לפי דאינה אלא חששא באזלא בכרעא ועיין בחדושי להפוסקים מ"ש עוד בזה לשיטת הרמב"ם:

שם פירש"י ד"ה כל ג' וכיון דכל ג' אסורה כו'. עכ"ל יש לדקדק דע"כ ס"ל להש"ס הא דקאמר רבא א"א שלא תפלוט היינו פליטה לחוץ לגמרי דאל"ה לא היה מק' מידי לר"ש דדלמא רבא אזיל אליבא דחכמים שמטמאים בפנים כבחוץ ובהא אמר רבא א"א שלא תפלוט אבל לענין שלא תפלוט לחוץ בזה אפשר שלא תפלוט א"ו צ"ל דס"ל להש"ס דרבא אליבא דכ"ע אמרה וס"ל דאפילו פליטה גמורה לחוץ היא פולטת תדיר וא"א לה שלא תפלוט א"כ בקיצור איכא לאקשויי דהדרה הקו' דל"ל קרא ורחצו במים דת"ל משום מגע דכיון דא"א לה שלא תפלוט לחוץ אם כן ה"ל נגיעה וקרא ל"ל ובהא לא שייך לשנויי כמ"ש התוס' דמיירי שקנחה ביתה דסוף סוף הדר הוי ליה נגיעה וכמ"ש הרמב"ן והר"ן בחדושיו ונ"ל דהא דאמר רבא א"א לה שלא תפלוט היינו דלא מועיל לה טבילה דכיון דטבלה אפילו היכא דטבלה במטה למאי דס"ד השתא מאחר דטלטלוה ממקום למקום א"א לה שלא תפלוט אבל אם היתה שוכבת בלי שום טלטול אפשר לה שלא תפלוט ולפ"ז שפיר קאמר ר"ס דאיצטריך ורחצו לפי שמגע בית הסתרים הוא ואם כן ה"א כ"ז שהיא מונחת במקומה דאפשר שלא תפלוט לא תטמא לכך כתיב ורחצו דצריכה טבילה לערב והיינו ע"י קינוח מקודם וכמ"ש התוס' ולכך מקשה הש"ס פולטת ת"ל דהא שימשה דת"ל שטבלה הא אינו מועיל טבילה דפולטת אח"כ לחוץ ואי דקנחה אם כן איך אפשר שתפלוט א"ו דלא קנחה וא"כ אינו מועיל טבילה דלא טבלה והיא מונחת במקומה א"כ ת"ל דהיא טמאה משום משמשת וממ"נ קשיא:

דף מב.

תוס' ד"ה אמאי כו'. מ"ש מהרש"א ז"ל בדיבור זה לא ידעתי כוונתו שכתב וז"ל ואפשר דאפילו לרבא פריך וכו' דיולדת דומיא דנדה וזיבה דמטמא אף במגע עכ"ל מה טומאת מגע לאשה דאף היא לא מטעם מגע טמאה אלא משום רואה כפירש"י לעיל ואי לאחר הנוגע בדם בעודו בביה"ס גם בנדה ובזיבה אינו מטמא משום ביה"ס ואי דס"ל דמטמא לאחר דה"ל כשני טבעות המונחים בתיבה דלא שייך גבייהו ביה"ס כפירש"י ר"פ בהמה המקשה א"כ גם דם לידה נמי מטמא בכה"ג לאחר הנוגע ואם נימא שהאי במגע ט"ס וצ"ל בראיה דומיא דנדה וזבה אם כן מעיקרא לא משני הש"ס מידי ל"צ שירדה לטבול וכו' דהא לא דמיא לנדה וזבה ועיין בחדושי הרמב"ן והר"ן:

דף מב:

שמעתתיה איפרק כו'. עיין במהרש"א שכתב דהך קושיא לא אזלא אליבא דרבא דס"ל דא"מ בית הסתרים הוא ואם כן שפיר תני דמטמא בפנים כבחוץ לענין טומאת משא ואפשר דאפילו לרבא פריך משום דמטמא בפנים דיולדת דומיא דנדה וזבה דמטמא אף

במגע וכו' עכ"ל דבריו מגומגמים דבזבה ונדה מה טומאת מגע איכא אלא משום ראיה הוא דמטמאי' וגם מ"ש מהרש"א וז"ל ומה"ט נמי לא בעי למימר וכו' היינו נמי דלא מהני טבילה וכו' עכ"ל דבריו תמוהים וכבר כתב רש"י דא"א לאוקמי הכי דהא לר"ז לא מטמא עד השתא שיצאו וכל עיקר קו' מהרש"א כבר כתב בחדושי הר"ן והרשב"א וע"ש מ"ש בישובו:

תוס' ד"ה וכדר"א. מ"ש מהרש"א כאן כתבתי בחדושי פוסקים שלי דלק"מ יע"ש:

שם דתניא אלא מפני שטומאת ביה"ס הוא. וא"ל דאכתי קרא ורחצו ל"ל דנהי דבמגע לא מטמא במשא מיהו מטמא ז"א דש"ז אינה מטמאה במשא כ"א במגע וכמבואר בכמה דוכתי ולקמן דף נ"ה סוף ע"א:

שם אמר אביי מנא אמינא לה וכו'. עיין בהרא"ם פ' אמור בפסוק נבלה וטרפה דרצה להוכיח שאינה מטמא לאחר בליעה דהא טומאה בלועה אינה מטמאה דאכתי קשיא בבית הבליעה נמי אמאי מטמא הא בלוע הוא אלא צ"ל דגזה"כ הוא דמטמא אם כן דלמא אחר שבלעה נמי ועוד דאף לרבא נבלת עוף טהור אינה מטמאה בבית הבליעה מטעם משא דאם כן קרא ל"ל ונבלת בהמה נמי תטמא אלא מיירי שבית הבליעה רחב כמ"ש התוספות כאן ומגזה"כ גם מדבריו בפ' שמיני בד"ה כגון שתחבה וכו' נראה שנעלם ממנו דברי התוס' כאן:

דף מג:

תוס' ד"ה את זובו תלת לא דריש אתין כו'. עכ"ל. ר"ל דלעיל דף ל"ה ע"א אמרינן דלמאן דדריש אתין מרבינן מאת ראיה אחרת ואם כן ה"נ אי דריש את ה"ל ד' ראיות דזוב חדא רר בשרו תרי את תלתא זובו ד' א"ו דלא דריש אתין א"נ וכו':

שם גמ' אר"פ כתנאי. הרמב"ם בפ"ב מהלכות אה"ט פ' כמ"ד דנוגע בש"ז בכעדשה והיינו כמ"ד דון מינה ומינה ובפ"ז מהלכות שבועות פסק דשבועת הפקדון בין מפי עצמו ובין מפי אחרים בין בב"ד בין שלא בב"ד והיינו כמ"ד דון מינה ואוקי באתרא וכדאיתא במסכת שבועות דף ל"א וצ"ע וע"ל דף נ"ה מ"ש אח"ז ראיתי בס' בה"ז במנחות דף נ"ז שכתב לישב ע"ש:

שם ת"ל או איש וכו'. צ"ע דל"ל קרא דש"ז מטמא ת"ל מק"ו דלאחרים גורם טומאה לעצמו לכ"ש ול"ל שעיר המשתלח יוכיח דהא כתבו התוס' לקמן דף נ"ה ע"ב כי איצטריך וכו' דשעיר המשתלח כיון דמטמא אחרים הוי כאלו טמא במגע יע"ש אם כן ליכא יוכיח דהא שעיר המשתלח מטמא במגע וכמ"ש התוס' שם ד"ה שעיר המשתלח יוכיח בשלמא למ"ד דון מינה ומינה ניחא דאיצטריך קרא דאי מק"ו ה"א אפילו במשהו ברואה אלא

למ"ד דון מינה ואוקי באתרא קשיא והרמב"ן בחדושיו דף ל"ה הרגיש בזה וכתב דא"ל שה"מ יוכיח אמנם לפי תירוץ של תוס' שם ליתא וק"ל:

דף מד.

גמ' מנה"מ דת"ר אשה אין לי אלא אשה כו'. ופירש רש"י והאי קרא בנדה כתיב ע"כ אך לפמ"ש בחדושי הר"ן ר"פ בנות כותים דף ל"ב ע"ב דלמסקנא דהתם דלא צריכין קרא לרבויי לנדה בת יום אחד דכיון דמרבינן בת עשרה ימים לזיבה ממילא ידעינן בת יום אחד לנדה דאין זיבה בלא נדה והא דכתיב גבי נדה ואשה אתי למעוטי איש מאודם אם כן הא דאמר בברייתא אשה אין לי אלא אשה בת יום אחד לנדה מנ"ל ת"ל ואשה וכו' לאו מקרא דנדה דריש לה אלא מקרא דזבה אתיא ליה כיון דא"א לזיבה בלא נדה וזה דלא כפירש"י כאן וצ"ע בשלמא מה שפי' רש"י לעיל ר"פ בנות כותים דבת יום אחד לנדה אתיא ליה מואשה דכתיב גבי נדה ל"ק די"ל שפי' כן לפי ה"א קודם דמסקינן דא"א לזיבה בלא נדה ולמסקנא י"ל דס"ל לפירוש רש"י כפי' הר"ן אבל כאן קשה אפילו רש"י שלא היה לו לפרש כן:

שם נוחל ממאן מאביו ומנחיל למאן לאחרים מאביו איבעי מאבוה ירית וכו'. יש לדקדק דנ"מ רבתא הוא דהא קיי"ל דכתובה אינה נגבית מהראוי אפילו למ"ד דב"ח גובה מן הראוי ועיין בתוס' בב"ב דף קנ"ט ד"ה ולימרו ובש"ך ח"מ סימן ק"ד ובמסכת בכורות דף נ"ב וא"כ יעקב שמת והניח בנו ראובן ועוד בן יום אחד ולאחר שמת יעקב מת ראובן בו ביום ואחר כך מת הבן יום אחד ואם אמרינן דבן יום אחד אינו יורש א"כ כל נכסי יעקב מיקרי מוחזק לגבי ראובן שהרי ראובן יורש לאביו בחייו אבל אי אמרינן דקטן בן יום אחד נוחל גם כן וא"כ מתחלה לא ירש ראובן בחייו אלא חצי נכסי יעקב ואחר כך בקבר ירש מאחיו החצי השני מיקרי החצי השני ראוי ואין אשת ראובן גובה כתובתה מחצי השני ואם כתובתה הוא נגד כל עזבון יעקב תפסיד החצי מהכתובה ואם כן נ"מ רבתי ומאי מקשה הש"ס גם י"ל דנ"מ אם יש לראובן בנים ואחד מהם הוא בכור דקיי"ל אין בכור נוטל בראוי כבמוחזק וכמש"ל. אך צ"ל דבאמת ה"מ לשנויי הכי אלא דמארי דהך פרוקא דנוחל בנכסי האם הוא ר"ש ולדידיה בלא"ה צריך לאוקמי בנכסי האם כי היכי דלא תיקשי לדידיה דאית ליה עובר יש לו זכיה ואם כן קשה מאי אריא בן יום אחד אפילו עובר נמי לכך משני נוחל בנכסי האם משום דהוא מיית ברישא משא"כ אי הוי מוקמי בנכסי אביו הוי קשיא דמאי אריא בן יום אחד אפילו עובר נמי ולפ"ז יש ליישב קו' תוספות ד"ה ואי בעי מיניה לירות וא"ת דבפ' מ"ש וכו' והשתא מה היה סברת

המקשה וכו' ולפ"ד הנ"ל לק"מ. ועיין בתוס' ב"ב שכתבו נמי דה"מ לשנויי דנ"מ בכותב לאחר יע"ש:

דף מד:

תוס' ד"ה מ"ט וילדו לו בעינן למ"ד המזכה לעובר לא קנה כו'. לפ"ז צ"ע על הסמ"ע בח"מ סימן רע"ז שכתב אמ"ש שם בש"ע סעיף ה' אבל לא העובר ובן שנולד אחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק בכורה וז"ל אבל לא העובר דוילדו בנים כתיב שנולדו בחייו עכ"ד קרא ל"ל דהא אנן קי"ל בסי' ר"י דעובר אין לו זכיה אפילו בירושה דממילא יע"ש וא"כ לא צריך קרא לזה וכמ"ש התוספות כאן וצ"ל שהתוס' כאן גרסו הכא כמו דאי' במסכת ב"ב שם דה"ג התם מר בריה דר"י משמיה דרבא אמר לומר שממעט בחלק בכורה ודוקא בן יום אחד אבל עובר לא מ"ט וילדו לו אמר רחמנא ע"כ ואהא כתבו דלמ"ד דעובר לית ליה זכיה ל"צ קרא לעובר אבל לבן שנולד אחר מיתת אביו ודאי דצריך קרא אפילו למאן דאית ליה עובר ל"ל זכיה:

דף מה.

תוס' ד"ה אחר בא עליה וא"ת אמאי דחיקא וכו' וי"ל דניחא ליה לאשכוחי לענין זנות דהויא כל ימים וכו'. עכ"ל. ומיהו ה"מ למימר הנ"מ באם שראתה ג"פ מ"ת לענין שתאסור לבעלה כל ימים דאי דם בתולים הוא לעולם תלינן עד שתחיה המכה וכו' גם מ"ש תוס' בתי' בתרא דלא נ"מ האידנא וכו' דהא תיקון בועל בעילת מצוה וכו' למ"ש הרא"ש והפוסקים דבעילת מצוה מותר לפרוש באבר חי א"כ נ"מ לענין זה:

דף מה:

לכשיגדיל בעיל ויתן גט. ע"כ ועיין בחדושי הרמב"ן והר"ן שכתבו דמדאורייתא היא א"א גמורה ויוצאת בגט אלא מדרבנן דהוי כמאמר בגדול אבל אין כן דעת התוספות והרשב"א ועיין בקדושין דף י"ט ע"א בתוספות ובח"ר שם ובמסכת יבמות דף ס"ח בתוס' שם ועיין במ"מ פ"ה מהלכות יבום:

שם סד"א הואיל ואמר מר וכו' היכא דבדקה למ"ד יום ולא ידעה וכו'. והרמב"ם גרס איפכא היכא דבדקה ל' יום וידעה אימא תו לא צריכה בדיקה קמ"ל כ"כ הכ"מ לדעתו וגירסא זו נכונה דאלו לגי' שלפנינו קשה מה"ת לומר כן דאף דלא ידעה מעיקרא דנימא דרוב ימים יודיעו חכמה וכ"כ הב"ח בי"ד סימן רל"ג:

שם וסימנך וזאת לפנים בישראל. פירוש רש"י דחוק מאד ובס' אמרי שפר ראיתי שכתב שתיבת בישראל היא עולה מספר רב ורבי חנינה דהיינו חנינה בה"א וכ"כ בס' בי"ש בשמות הגיטין שכן יש לכתוב חנינה בה"א ונכון הוא:

שם אמר ליה רבא אימא רישא וכו'. יש לדקדק דבשלמא ממשנה יתירה דסיפא שפיר איכא למידק מדתני אחר זמן אפילו אמרו אין אנו יודעים וכו' מכלל דתוך הזמן אם אמרו א"י אין נדרו נדר אבל מרישא ליכא למידק אלא מדתני לפני זמן אפילו אמרו אנו יודעין וכו' מכלל דתוך הזמן מהני אנו יודעים אבל איך אפשר למידק מהך דוקא דנהוי תוך הזמן כלאחר זמן אפילו בא"י ואפשר ליישב דהכי פירושו ברישא לפני הזמן אפילו אמרו אנו יודעים וכ"ש בלא אמרו אנו יודעים דאין נדרן נדר ואם כן רישא מיירי בין אמרו אנו יודעים ובין אמרו אין אנו יודעים ואהא דייקינן דתוך הזמן נמי לא שנא בין אמרו ובין לא אמרו לעולם נדרן נדר:

דף מו.

ועוד מתיב ר"ז איש כי יפליא מה ת"ל איש לרבות בן י"ג שנים וכו'. הלשון מגומגם דמה קשיא ליה דהא איצטריך למעט קטן ועוד היכא ידעינן מהאי קרא לרבות בן י"ג שנים אע"פ שא"י לשם מי נדר ועוד דאיצטריך איש דבעינן דוקא מופלא סמוך לאיש דאי לאו דכתיב איש ה"א אפילו קטן היודע להפליא ונ"ל דה"פ מדכתיב איש כי יפליא בפ' נשא דמיניה מרבינן מופלא סמוך לאיש ואם כן קשה מה ת"ל איש בפ' מטות דמשמע דבעינן דוקא איש ואהא משני דיש חילוק דבסמוך לאיש בעינן דוקא היודע להפלות ומאיש דכתיב בפ' מטות מיניה מרבינן איש גמור אע"פ שא"י להפליא כנ"ל אך לכאורה מפירוש רש"י לקמן ד"ה כי יפליא ל"מ כן ויש ליישב אך קשה דא"כ מוכח דס"ל להך ברייתא מופלא סמוך לאיש דאורייתא וא"כ מה מקשה לקמן לר"י ור"ל ור"ה:

שם מתיב ר"ה ב"י לרבא לסיוע לר"ה. המהרש"א ל"ג לרבא יע"ש אמנם בחדושי הר"ן גרס לה ופי' דמאן דאית ליה תוך הזמן כלפני הזמן לכולה מלתא אמרו אפי' לענין עונש נדרים יע"ש:

דף מו:

אר"י א"ש בעל מפר ממ"נ כו'. לישנא דממ"נ מגומגם ועיין במל"מ סוף המ"א:

תוס' ד"ה ר"י וא"ת והא סבר וכו' ובהביא ב' שערות נמי לא מיירי דא"כ אם הוא עצמו וכו' דר"י אית ליה תוך הזמן כלאחר הזמן. עכ"ל. הוא מיותר דאפילו אי נימא דר"י אית ליה דתוך הזמן כלפני הזמן כ"ש דאינו מועיל השערות שמביא תוך הזמן דהא שומא נינהו ודוחק לומר דס"ל כר"י ב"י ולא כרבנן ועוד דאפילו ר"י ב"י לא אמר אלא בעודן בו וכדמסקינן לעיל ואם כן אכתי התראת ספק הוא שמא יהיו נושרים קודם י"ג שנים ויום אחד ושומא נינהו מיהו הא יש ליישב ע"פ מה שכתבו תוס' בגיטין דף ל"ג בענין התראת ספק יע"ש אך בלא"ה דוחק דאיך שבק ר"י רבנן וסבר כר"י ב"י:

הרמב"ם בפ' י"ב מהלכות שבועות דין ז' כתב וז"ל קטנים שנשבעו והן יודעים טעם שבועה אע"פ שאין חייבים כופין אותן לעמוד בדבריהם כדי לחנכן ולאיים עליהם כדי שלא ינהגו קלות ראש בשבועות וכו' עכ"ל וכתב בכ"מ ע"ז וז"ל קטנים שנשבעו כו' במסכת נדה דף מ"ה ע"ב עכ"ל ודבריו צ"ע דאדרבה מסוגיא דכאן משמע דאפילו מטעם חינוך אין מפרישין אותן וכמ"ש הרשב"א בתשובות הביאו ב"י בא"ח סימן שמ"ג יע"ש ואף למ"ש הרב"י שם לשיטת הרמב"ם לחלק בין אביו לב"ד מ"מ משיגרת לישנא דהרמב"ם כאן בהלכות שבועות שכתב כופין אותן וכו' משמע דאפילו ב"ד כופין אותן ודוקא בסיפא בשבועות שאין יכול לעמוד בו כתב אביו או רבו מכין אותן אבל ברישא כתב סתם כופין אותו:

תוס' ד"ה ר"י וכו' וא"ת הא סבר ר"ל וכו'. עיין תוס' במסכת יבמות דף פ' ע"א ד"ה נעשה סריס וכו' ולפמ"ש שם לא מקשים תוס' כאן וכבר העיר בזה במשנה למלך הלכות סנהדרין:

במוהרמ"ל מקשה אהא דקאמר הש"ס הניחא למ"ד הקדיש הוא וכו' אלא למ"ד אין לוקין מא"ל וכו' מאי אא"ב איכא הכא דהא למאי דס"ד מעיקרא דמיירי באכל קטן כ"ש דקשיא לר"כ דס"ל דאפילו אכלו אחרים דאין לוקין יע"ש ותירוצו דחוק מיהו לפמ"ש מהרש"א דל"ג מתיב ר"ה ב"י לרבא אלא סתמא מתיב ר"ה ב"י והיינו דמותיב למאן דס"ל דמופלא סמוך לאיש לאו דאורייתא או לר"י ור"ל דס"ל דדוקא באכלו אחרים הוא דלוקה אבל לא באכלו הקטן עצמו ומברייתא מוכח דס"ל דאפילו הקטן בעצמו לוקה על אכילתו לפ"ז ניחא דהשתא דקאמר דמיירי באכלו אחרים מקשה דאכתי לר"כ נשאר בתיובתא אלא לפי גי' הר"ן בחדושיו כמש"ל נשאר קו' מוהר"ם ז"ל ויש ליישב ועם פירוש המהרש"א מיושב קו' מל"מ סוף הלכות מאכלות אסורות מה שהקשה ע"פ רש"י מי הזקיקו לפרש וכו' יע"ש:

דף מז:

תוס' ד"ה כולן מעת לעת. עיין במשנה למלך פרק ב' מהלכות אישות שהאריך בדין זה אם בעינן מעת לעת בשעות יע"ש:

תוס' ד"ה כדר"פ. עיין בחדושי הרמב"ם:

דף מח.

רש"י ד"ה שני תבואות ימכר לך וכו' כגון מכרה באלול מלאה פירות וכו'. עכ"ל דאע"ג דמכרה מלאה פירות א"י לומר הנח לפני כמו שהנחתי לפניך אלא נוטל הפירות ומחזיר לו השדה ריקנית כדאיתא בעירובין דף ל' ומ"ש רש"י עד שיחזור ויקצור קודם אלול הוא

ל"ד וצ"ל דאתיא כמ"ד יום א' בשנה חשיב שנה דאלו למ"ד ל' יום בשנה חשיב שנה לא מוכח מידי:

פרק ששי

שם בגמ' אי לא תני אע"פ שא"א וכו' אבל היכא דבדקן ולא אשכחן וכו'. ע"כ אע"ג דבמתני' תני בא סימן העליון ולא התחתון וכו' משמע דידעינן דהתחתון לא בא ואפ"ה אמרו חכמים או חולצת וכו' וצ"ל דהייתי מפרש בא העליון ולא התחתון היינו דלא ידעינן אם בא התחתון וה"פ בא העליון דבדקינן לה ולא התחתון דלא בדקינן לה על סימן התחתון אבל היכא דידעינן בודאי שלא בא התחתון ה"א דאף חכמים מודים קמ"ל. ומיהו לפ"ז לא הוי סיפא דמיא לרישא דהא ברישא בבא התחתון עד שלא בא העליון מיירי אפי' בודאי דלא בא העליון דהא תחתון עיקר לד"ה ולפי המסקנא י"ל דמתני' מיירי כפשטיה דידעינן בודאי שאין לה סימן התחתון ואפ"ה אית להו לחכמים דחולצת משום דא"א ומנתר היא דנתר ומעתה אפשר לומר דאף ר"מ אית ליה דסמכינן אסימן עליון לחליצה מן הסתם משום דאף דר"מ דחייש למעוטא מ"מ למעוטא דמעוטא לא חייש וכיון שהביאה סימן העליון מסתמא הביאה התחתון לפי שאינה אלא מעוטא דמעוטא שמקדימין סימן העליון להתחתון אלא הכא מיירי דבדקינן לה ולא נמצא סימן התחתון וכיון דאיכא ריעותא לפנינו חיישינן אף למעוטא דמעוטא ועיין בחדושי הר"ן ועכ"ז צריכין אנו לדברי התוס' דנ"מ לענין עונשין וקדושין דמשמע אבל לחליצה לא מהני לר"מ סימן העליון היינו לפי ה"א אלו לא תניא אע"פ שא"א וה"א דמתני' מיירי דלא בדקינן אחר סימן התחתון ואפ"ה אית ליה לר"מ דלא חולצת מוכרחים אנו לדברי התוס' דמהני סימן העליון לענין עונשין וקדושין ובזה מיושב קושית חדושי הר"ן דלמאי נקט בדברי ר"מ אע"פ שא"א דכיון דלא נ"מ מידי לר"מ אמנם לדברינו ניחא דנ"מ נמי לר"מ דנדע דפלוגתייהו מיירי בדבדקו ולא אשכחן סימן התחתון אבל מן הסתם אף לר"מ חולצת:

שם ואנא ידענא כו'. כ' המהרש"א וז"ל וליכא למימר נמי דהא דעליון נמי הוי סימן כו' דמ"מ מאי נ"מ אי משום דעליון נמי הוי סימן אי משום דא"א עכ"ל ועם דברים אלו יש ליישב מה שהק' בחדושי הר"ן על הרא"ה שכתב להוכיח דא"א לסימן העליון לבא קודם גדלות דאי ס"ד דאפשר לסימן העליון לבא קודם גדלות אפי' לאחר גדלות לא הוי ראיה דודאי קודם גדלות כשבא סימן העליון בא ג"כ כבר סימן התחתון ובכה"ג שומא הוא א"ו כי אמרי' דסימן העליון ראיה לתחתון משום דסימן העליון אינו בא קודם

גדלות ונ"מ היכא דאנו מסופקים בשני' דידה וע"ז השיב הר"ן דדלמא כי היכי דאמרינן דכל שהגדילה ונמצא בה סימן התחתון לא חיישינן שמא הביאתה קודם הפרק ה"נ אמרי' בסימן העליון אבל לסמוך על עליון כל שאין אנו יודעים אם גדולה היא אין לנו ראיה עכ"ד ולפי דברי המהרש"א דעת הרא"ה מוכרח דאל"כ קשה קושית מהרש"א דמה מקשה הש"ס הא אי לא תני שא"א ה"א או הא או הא וסימן העליון נמי הוי סימן וכ"ת כמ"ש מהרש"א דמאי נ"מ אי נימא הכי ז"א דאיכא נ"מ רבתי דאם הביאה סימן העליון בתוך הפרק ולאחר הפרק בדקוהו ומצאו סימן התחתון ה"א דחולצת דאף דידעינן דסימן העליון בא בתוך הפרק מ"מ בסימן התחתון לא חיישינן שמא הביאתה ג"כ קודם הפרק לכך הוצרך למתני' שא"א ולפיכך אפי' בדקוה לאחר הפרק ונמצא סימן התחתון אפ"ה אינה חולצת דכיון דסימן העליון בא בתוך הפרק א"כ ג"כ סימן התחתון בא תוך הפרק ואינה חולצת עד שתדע בודאי שהביאה שערות אחרות לאחר הפרק:

מיהו אפשר לדחות דאף המקשה ידע דעפ"י הרוב כשבא סימן העליון בא נמי סימן התחתון דהא מוכח מדברי ר"מ דאל"כ למה הוזכר כלל סימן העליון וכמ"ש התוס' וא"כ כיון דעפ"י הרוב בא נמי סימן התחתון ממילא ידעינן אפי' אם אפשר לבא סימן העליון בלא התחתון מ"מ אם בא סימן העליון תוך הפרק דחיישי' שמא הביאה נמי סימן התחתון כיון דעפ"י הרוב בא סימן התחתון עם העליון אלא דהמקשה לא אסיק הך סברא דה"א דמתני' מיירי בסתמא דלא בדקה לה משום דפשטיה דמתני' לא משמע הכי וכמ"ש:

דף מח:

ת"ר כל הנבדקים נבדקים עפ"י נשים. בחדושי הר"ן הקשה על הרמב"ן שכ' דלת"ק נאמנים בין להקל ובין להחמיר כו' דהלכתא כת"ק וכ' ע"ז הר"ן דמאי נ"מ בהאי פסקא לדידן דקיי"ל דתוך הפרק כלפני הפרק ולאחר זמן קי"ל דאיכא חזקה כרבא וא"כ לא משכחת שתהיינה הנשים נאמנות דלאחר הפרק אף ר"י מודה דנאמנים ולפני הפרק או תוך הפרק מה נאמנים להקל איכא הכא דאף שאמרו דהני שערות היה קודם גדלות ותמאן לפי דשומא נינהו מ"מ ניחוש שמא הביאה שערות אחרות לאחר גדלות ונשרו משום חזקה דרבא ואי דמיירי בלא בעל דלא מחמרינן משום חזקה דרבא מ"מ מאי קמ"ל פשיטא דנשים נאמנות אליבא דכ"ע דהמנוה רבנן בדרבנן כדאמרינן בפסחים לענין בדיקת חמץ ופלוגתייהו דהנהו תנאי מיירי ע"כ בבעל עכ"ד מיהו למ"ש בס' בי"ש סי' קנ"ה דהיכא דבאו סימנים תוך הפרק ולאחר הפרק נמצאו אותן שערות ממאנת דלא חיישינן שמא הביאה סימנים אחר הפרק ונשרו דאמרינן מדהני לא נשרו אילו הביאה

אחריני לאחר הפרק ג"כ לא נשרו ע"כ א"כ לא ק"מ ודברי הרמב"ן נכונים אך דברי הב"ש אינם מוכרחים ועמ"ש לקמן בסמוך:

תוס' ד"ה בשלמא וכו' והדין עמו כו' דהא קתני בסיפא. עכ"ל. בס' בי"ש סי' קנ"ה הק' ע"ז דבלא"ה א"א לפרש שומא נינהו ותמאן דאכתי ניחוש שמא הביאה לאחר הפרק ונשרו ותי' דה"מ לדחוק דמיירי הברייתא בלא בעל דל"ח שמא נשרו ולכך הוצרכו תוס' להביא ראיה מן הסיפא ועוד כ' דהיכא דלא נשרו הסימנים שהביאה תוך הפרק לא חיישינן תו דלמא אייתי לאחר הפרק ונשרו דמדהנהו לא נשרו אילו אייתי אחריני נמי לא נשרו א"ו דלא אייתי וכמש"ל בשמו (ועיין מ"ש לקמן סעד לדברי בעל בי"ש) ומיהו בלא"ה לק"מ דהא השתא אכתי לא אסיק דחזקה דרבא איתמר לענין מיאון ומש"ה לא אסיק נמי דחיישינן כלל לדלמא נשרו אך עתה דאסיק דרבא לענין מיאון איתמר ולא לענין חליצה השתא מוכח דחיישינן דלמא נשרו דאל"כ למאי אהני חזקה דרבא וכמ"ש תוס' ד"ה אב"א:

מפירש"י נראה שמפרש לפני הפרק ותוך הפרק כפשטי' ודלא כפיר"ת לקמן וכן מפרש הרמב"ן והרמב"ם כפירש"י ולפירושו ניחא הא דגרסינן לעיל דף מ"ו ע"ב קטן שלא הביא ב' שערות ר"י אומר אין תרומתו תרומה וכ' הלשון מגומגם כיון דתני קטן ל"ל למיתני שלא הביא ב' שערות דבקטן ממש אפי' הביא ב' שערות נמי קטן הוא דשומא נינהו ולפ"ז ניחא דר"י מיירי בקטן שהגיע לעונת נדרים ולאפוקי מדר' יוסי דפליג וס"ל דאם הגיע לעונת נדרים תרומתו תרומה מש"ה אמר שלא הביא ב' שערות דאלו הביא ב' שערות לר"י גדול הוא דאית ליה תוך הפרק כלאחר הפרק ומש"ה תני כהאי לישנא ולא תני קטן סתם לאורויי דמיירי אפי' בקטן שהגיע לעונת נדרים דביה איכא לפלוגי בין הביא ב' שערות או לאו ואפ"ה אין תרומתו תרומה:

דף מט.

תוס' ד"ה ואב"א וכו' ועוד בפ' מ"ש אר"נ וכו'. וצ"ע דמאי ראי' מייתי ר"ח מהא דר"נ דליתא לחזקה דרבא דהא לעיל פסקינן דלא חיישינן שמא נשרו אלא בבעל וכמ"ש התוס' לקמן וע"כ דס"ל לר"ח דר"נ סתמא קאמר בודקין למיאון היינו אפי' בבעל דלא כמ"ש ר"ת לקמן דר"נ מיירי בלא בעל דזה היה דוחק לפני ר"ח וק' דאיך אפשר לומר כן דר"נ מיירי אפי' בבעל דהא אמרינן התם דהא דאמר ר"נ בודקין למיאון אתי' לאפוקי מדר"י דאמר עד שירבה כו' ואלו ר"י לא קאמר אלא בלא בעל אבל בבעל אפי' ר"י מודה כדאמרינן לקמן דף נ"ב וא"כ איך אפשר לפרש דר"נ מיירי בבעל:

בא"ד מדר"נ נמי ליתא מקמי דרבא. עכ"ל וצ"ע דאכתי ק' הא התם סתמא דהש"ס מסיק והלכתא כוותי' דר"נ בכולהו וא"כ הא סתמא דש"ס פסק דלא כרבא ועיין ברא"ש דעיקר קו' הרי"ף אינה אלא מדקבעה הלכתא התם כר"נ:

בא"ד ומפרש ר"ת דפליגי הכא ביום אחרון של שנת י"ב ויום א' וכו'. עכ"ל. מדברי התוס' נראה דפלוגתייהו דר"י ור"ש הוא ביום שאחר שנת י"ב או שנת י"ג אבל הרא"ש כ' בשם ר"ת דפלוגתייהו דר"י ור"ש הוא ביום אחרון של שנת י"ב או י"ג וכ"כ הטור בסי' קנ"ה ולפי פשוטו משמע דס"ל לדעת ר"ת דר"י אית ליה דביום אחרון של שנת י"ב או שנת י"ג נעשים גדולים וכן הבין הבי"ש בסי' הנ"ל אבל במל"מ פ"ב הלכות אישות הבין דלכ"ע לא נעשו גדולים אלא לאחר י"ב שנים או לאחר י"ג אלא דלהא מהני הבאת שערות ביום אחרון של י"ב או י"ג דלא נימא שומא נינהו ונעשו גדולים אחר הפרק אפי' לא הביאו ב' שערות אחרים ובזה מיושב קו' הבי"ש בסי' הנ"ל ס"ק כ' ואחר העיון נ"ל ליישב הקו' שהקשיתי לעיל על ר"ח עפ"י מה דאיתא במס' יבמות דף ק"י ע"א ובמס' כתובות דף ע"ג דלשמואל בקדשה קטנה וגדלה תחתיו ובעל משגדלה אפ"ה א"צ גט אלא מדרבנן משום דכל הבועל ע"ד קדושין הראשונים הוא בועל ואפי' לעולא שם בדף ע"ד דס"ל בקידש ע"ת ובעל ובמלוה וכו' דהיכא דבעל כ"ע מודים מ"מ בקידש קטנה ובעל מודי דלשמואל א"צ גט אלא מדרבנן וכמ"ש התוס' שם ד"ה דברי הכל וכו' וא"כ כיון דהך מימרא דר"נ בפ' מ"ש הוא משמיה דשמואל וא"כ אף אי ר"נ א"ש מיירי אפי' בבעל שפיר אמר לאפוקי מדר"י דאע"ג דר"י מודה בבעל היינו למאן דאית ליה בבעל צריכה גט מדאורייתא אבל לשמואל אין חילוק בין בעל או לא בעל לעולם ליכא אלא קדושין דרבנן וא"ל אכתי מאי מייתי ר"ח ראיה מהא דר"נ לית ליה חזקה דרבא דאף דר"נ לית ליה חזקה דרבא אפי' בבעל משום דס"ל דאפי' בעל אינו קדושין אלא מד"ס אבל לדידן דקיי"ל כרב דבבעל הוה קדושי דאורייתא חיישינן שמא נשרו י"ל דעיקר ראיית ר"ח מהא דפסקינן התם הלכתא כר"נ בכולה וכיון דר"נ מיירי אפי' בבעל א"כ הא דפסקינן הלכתא נמי מיירי בבעל אע"ג דאנן קיי"ל כרב דבבעל קדושי דאורייתא הם וע"כ דלית לן חזקה דרבא:

ועיין בתשובת מוהר"מ לובלין סי' קל"ט שהאריך בדין זה ולא ראה ס' חדושי הרמב"ן והר"ן לכן כ' להשיג שם על המ"מ יע"ש ועיין בלח"מ שם שגם הוא לא ראה ספרי' הנ"ל:

הא דקיי"ל דחיישינן שמא נשרו יש לדקדק לשיטת התוס' ישנים בקדושין דף ע"ט דס"ל הא דאמרינן אין בין נערות לבוגרות אלא ו"ח היינו לא פחות ולא יותר א"כ מאי מספקא לן נחזי אנן מתי תביא סימני בוגרת ומנייהו ידעינן דו"ח מקודם היתה נערה בשלמא

לפירש"י דהתם דס"ל הא דאמרינן אין בין נערות לבוגרות אלא ו"ח דטפי מן ו"ח לא הוי אבל פחות מן ו"ח אפשר לאשכוחי ניחא אבל לדעת התוס' קשה ובתשובת מוהרמ"ל סי' קל"ט השיג על הרי"ו הביאו ב"י בא"ע שכ' בשם התוס' דלא טפי מו"ח ולא פחות מו"ח איכא בין נערות לבוגרות וכתב שאין בתוס' שום זכר מזה שחולקים על רש"י ונעלם ממנו דברי התוס' הנ"ל ונלע"ד אע"ג דבמתני' דף מ"ז יהיב סימני' לבוגרת לפי' רש"י ולפי' התוס' סימני בוגרת נאמרו בברייתא לא דעלייהו סמכינן אלא דאם הביאה סימנים הללו אז בודאי בוגרת היא אבל אפשר שתהיה בוגרת אע"פ שלא הביאה סימנים הללו דומיא דבוחל שהוא סימן העליון לנערות אע"פ שא"א שתביא העליון בלא סימן התחתון מ"מ אפשר לתחתון שיבוא בלי סימן העליון ואתחתון סמכינן ונעשה גדולה אע"פ שלא הביאה העליון כדאי' בסוגי' שם וה"נ בסימני בוגרת שהוא צמל השנוי במתני' נמי כה"ג הוא דהיכא דחזינן דהביאה לסימני בוגרת אז ודאי בוגרת היא וה"ה דהיכא שהביאה סימני נערות אז לאחר ו"ח ודאי בוגרת היא אע"ג דלא חזינן לסימני בוגרת ומש"ה חיישינן שמא נשרו ואין סימני בוגרת ראיה וכה"ג כתבתי לעיל דף ה' ע"א:

שם פירש"י ד"ה שעורן בכונס משקה וכו'. ניקב כשורש קטן טהור הוא להכשיר זרעי' וכו' פי' דהזרעים הנזרעים בתוכן אינן מקבלין הכשר בעודן בו משום דכשניקב כשורש קטן הוי כמו עציץ נקוב דדינו כמחובר לקרקע שאין מקבלין הכשר אלא בתלוש וכפירש"י במס' שבת דף צ"ה ע"ב:

דף מט:

רש"י ד"ה ריא וז"ל לא כך בודקין אותו דהא קולא הוא וכו'. עכ"ל. אע"ג דלענין קידוש מי חטאת חומרא הוא דאין מקדשין בתוכו מי חטאת מ"מ קולא הוא לענין אם היה הכלי מיוחד למשקין דטהור הוא במוציא משקה וכמ"ש התוס' במס' שבת שם ד"ה טהור מלהכשיר בו זרעים וגם לענין מי חטאת איכא לאשכוחי קולא דאם נתקדשה בכלי שנקבה בכונס משקה אין לה דין מי חטאת לטמא לטהור הנוגע או הנושא אותה:

דף נ:

רש"י ד"ה עוף טמא מי מטמא בבית הבליעה וכו' ותרנגולת שביבנה מטמא בבית הבליעה מדקא מייתי לה ריב"נ. עכ"ל עיין בחדושי הר"ן שכ' בפשיטות דמוכח דהתרנגולת שביבנה. מטמא בבית הבליעה דאל"כ איך קאמר ריב"ן תרנגולת שביבנה תוכיח וכו' ולדידיה מי ניחא דהא איהו לא קאמר אלא מק"ו ללמוד דלא בעי מחשבה וכיון דבתרנגולת דביבנה לא מטמא אבית הבליעה אי הוי עוף טמא א"כ מ"ט דמטמא שלא במחשבה יע"ש:

דף נב.

תוס' ד"ה קדושי טעות הק' ריב"ן וכי לית ליה מתני' דיבמות ואי אתה יכול לומר בחמותו וכו'. ר"ל דמשכחת לר"י חמותו ממאנ' כגון שאחיו נשא אשה בקטנות' והיה לו בת ממנה ונשא הוא בת אחיו ואח"כ מתה אשתו הרי אשת אחיו אסורה ביבום משום צרת חמותה דחמותה אסורה אפילו לאחר מיתת בתה ומשכחת לה דממאנת לר"י אע"ג דהשתא גדולה היא ודברי מוהרמ"ל תמוהין שמצייר כגון שחמותו היה לה איש אחר וילדה בת ממנו ואח"כ נשאת לאחיו דא"כ אף לר"י לא משכחת לה בכה"ג דהא כבר גדולה היא כשנשאת לאחיו כיון שכבר ילדה גם דברי מהרש"א בריש מס' יבמות תמוהים שכ' דאיכא לאשכוחי חמותו ממאנת כשנשאת מקודם לאחר למאי דמסקינן שם שמא תתעבר ושמא תמות אלמא דאף קטנה מעברה ותמוה מאד דהא מקשינן שם בסוגי' א"כ נמצאת חמותה ממאנת ומשני בנים הרי הוא כסימנים א"נ דעדיפא מסימנים וא"כ ליכא לאשכוחי בכה"ג חמותו ממאנת אלא ע"כ דליכא לאשכוחי חמותו ממאנת אליבא דר"י אלא בגוונא שכתבתי לעיל כגון שנשאת לאחיו בקטנותה והיה לו בת ממנה ואותה הבת נשאת לאחיו השני ואח"כ מתה הבת' והיינו אליבא דר"י דס"ל בפ' הנשרפין דחמותו לאחר מיתת בתה בשריפה או אפילו אליבא דר"ע ולשיטת התוס' בפ' האשה רבה דאף ר"ע אית ליה דנהי דמיעטה הכתוב משריפה מ"מ כרת ולאו אית בה וכמ"ש מהרש"א שם:

שם גמ' קשה בה ר"ח מסורא לא לישתמט תנא וכו'. עיין מוהרמ"ל שהניח לפירש"י בקושיא דא"כ לא משני הש"ס מידי ולפענ"ד לק"מ דה"פ דר"ה ור"מ לא פליגי אהדדי דלכ"ע גומות אע"פ שאין שערות אלא דצריכין לב' גומות מטעם דמסתמא אין גומא בלא שערה וכיון דחזינן ב' גומות מסתמא היה שם ב' שערות ונשרו ור"ה אמר דב' שערות בעי גומא היינו חד גומא לב' שערות וכמ"ש המ"מ דס"ל להרמב"ם כן דר"ה ור"מ לא פליגי אהדדי אלא דהמקשה ס"ל דגומות עצמן הוי סימן מש"ה מק' לא אישתמט תנא וכו' דגומות הוי סימן דהא אפילו כי אייתי שערות צריך לגומות וא"כ שערות ל"ל ומשני שפיר דודאי גומות הוי סימן משום דליכא גומות בלא שערות אלא דצריך לב' גומות דאל"כ מנא ידעינן דב' שערות הוי בחד גומא דלמא לא הוי אלא חד שערה מש"ה תני שערות דאפילו בחד גומא סגי:

דף נב:

תוס' ד"ה הלכה כדברי כולן להחמיר וכו' הילכך אינה חולצת עד שתביא שער גדול שבכולן וכו'. עכ"ל ומיהו בפי' סדר חליצה כ' דאינה חולצת עד שתביא שער גדול כרוחב

אצבע שקורין אמה ע"כ והיינו משום דקי"ל דבעינן נמי גומות בעיקרן ואנן לא בקיאינן בהא מש"ה בעינן כשיעור הנ"ל ואז אין צריכין לבדוק אחר הגומות וכ"כ בבי"ש בשם הט"ז סי' קנ"ה:

בא"ד דס"ל הא דאמרינן א' בגבה וא' בכריסה. היינו גבה וכריסה ממש ודלא כשיטות המפרשים דהכל הוא במקום ערוה וכ"כ בס' בי"ש סי' הנז':

בבי"ש סי' הנ"ל הוכיח דספק חסרון הידיעה אפילו מה שהוא חסרון הכרה לכל העולם לא מקרי ספק כלל דלא כט"ז בסי' פ"א ובסימן צ"ח בי"ד שכ' דהיכא שהוא חסרון הכרה לכל העולם מקרי ספק דאל"כ למה כ' התוס' דמשהגיע לכלל שנותיה לא תמאן בזמן הזה אע"ג היכא דלא בעל משום דאנן לא בקיאים לבדוק כל גופה קשה הא היכא דלא בעל לא הוי אלא מדרבנן ואי ס"ד דמקרי ספק היכא שהוא חסרון ידיעה לכל העולם נימא ספק דרבנן להקל א"ו דאע"ג שהוא חסרון ידיעה לכל העולם לא מקרי ספק עכ"ד ויש לדחות דאע"ג דקיי"ל ספק דרבנן להקל מ"מ היכא דאיתחזק אסורא לא אמרינן ספק דרבנן להקל וה"נ כ"ז דלא מיאנה היא בחזקת איסור א"א מדרבנן וע"י ספק מיאון אתה בא להוציא מחזקה זו לא אמרינן בהא סד"ר להקל ויתר דברים מה שיש לדקדק בדברי התוס' שדבריהם מגומגמים דלאיזה צורך הביאו הא דפ' מי שמת עיין בדברי מל"מ בפ"ב מהלכות אישות שהאריך בזה:

שם גמ' הלכה כדברי כולן להחמיר. בס' מל"מ שם הק' דמאי נ"מ בסימן האמצעי דכיון דלענין מיאון סגי בסימן זוטא שבכולן דאינה ממאנת ולענין חליצה אינה חולצת עד דאייתי סימן הגדול שבכולם א"כ למאי אהני סימן האמצעי ולענ"ד נראה דנ"מ טובא אם בא אחד וקדשה כדאייתי סימן הקטן וא"כ מחמרינן דשמא בסימן הקטן כבר גדולה היא וקדושי' קדושין אע"פ שנתקדשה שלא לדעת אביה ואח"כ בא אחד וקדשה כשהי' בה סימן האמצעי ומספקא מצרכינן נמי גט משני דלמא בסימן הקטן קטנה היא ועכשיו נעשה גדולה ע"י סימן האמצעי אבל אם לא היינו מסופקים בסימן האמצעי אלא בסימן הקטן בשיעור הגדול שבכולן לא היתה צריכה גט משני וממ"נ אם גדולה היא בסימן הקטן א"כ קדושי קמאי קדושין גמורים ואם לא נעשה גדולה אלא ע"י סימן הגדול א"כ מתרווייהו א"צ גט דהא אכתי לא אייתי סימן הגדול לכך אהני סימן האמצעי דמספקינן בי' דאולי השתא נעשה גדולה וצריכה גט משני אך לכאורה י"ל דאכתי קו' מל"מ במקומה עומדת דמה יושיענו סי' האמצעי וכ"ת כנ"ל לענין קדושין ז"א דהא צריכין אנו לדקדק לפי מה שפירש"י דלענין זה מהני סי' קטן שאינה יכולה למאן הא בלא"ה אינה יכולה למאן אפי' לא אייתי שום סימן דהא קיי"ל שמא נשרו משום דחזקה דרבא דכיון

שהגיע לכלל שנים וכדאי' לעיל בר"פ וקודם שהגיע לכלל שנים אפי' שיעורא רבא לא מהני דהא קיי"ל תוך הפרק כלפני הפרק צ"ל דהא דקיי"ל דחיישינן שמא נשרו דוקא היכא דבעל שהוא ספק דאורייתא אבל בלא בעל ל"ח שמא נשרו וכמבואר לעיל בהדיא דף מ"ה ע"א וא"כ נ"מ בסימן הקטן אפי' לא בעל דל"ח שמא נשרו אפ"ה לא יכולה למאן כיון שיש בה סימן הקטן ולפ"ז כיון דכל עיקר לא מצריכינן לשום סימן להחמיר אלא היכא דהוא ספק דרבנן אבל היכא דאיכא ספק דאורייתא אפי' בלא שום סימן חיישינן שמא נשרו א"כ אכתי קשיא דמה יושיענו הסימן האמצעי דאי בכה"ג שאם בא אחר וקדשה כשהביאה לסימן האמצעי וכנ"ל הא בלא"ה אפי' בלא שום הבאת סימן נמי חיישינן לקדושי שני דדלמא הסימן הקטן לא סימן גדלות הוא ואם כן קדושי קמא לאו קדושי נינהו ואחר כך הביאה שערות בשעורא רבה ונשרו וחיישינן לקדושי שני אפילו אי לאו הסימן אמצעי אך לפמ"ש לעיל בשם המחבר בי"ש דהא דחיישינן שמא נשרו דוקא דלא חזינן לשום שערות אבל היכא דחזינן דהיה בה הנהו שערות מעיקרא אלא דחיישינן דדלמא הביאה אח"כ עוד שערות אחרות ונשרו להא לא חיישינן אלמא אמרינן מדהנהו לא נשרו אלו אייתי אחרינא נמי לא הוי נשרו ולפ"ז נ"מ שפיר בסימן האמצעי לענין קדושין כגון שקדשוה ב' בזה אחר זה וכנ"ל וכ"ת דהא בלא"ה חיישינן לקדושי ב' דלמא הביאה אחר קדושי קמא שערות אחרינא בשעורא רבה ונשרו ז"א דכיון דחזינן דהנהו שערות קמאי איתנהו בהו אמרינן מדהנהו לא נשרו אילו הוי בה אחרינא נמי לא הוי נשרו אע"כ דלא מייתי אחרינא ומזה סעד לדברי הבי"ש אף שראיותיו מתוס' ליתא וכנ"ל מ"מ מכאן סעד לדבריו:

ודע דמסקינן במסכת יבמות דף י"ב ע"ב דבנים הרי הוא כסימנים או דעדיפא מסימנים ולרב זביד ליכא בנים בלא סימנים יע"ש ומ"מ משמע בתוס' שם דלא הוי סימן אלא בילדה בן קיימא אבל ילדה שאינו ב"ק לא הוי סימן וכ"כ בספר בי"ש סי' קנ"ה בהדיא וצ"ע דא"כ מאי מקשה הש"ס במסכת נדרים דף ל"ה ע"ב אר"י דאמר זאת תורת הזב בין קטן ובין גדול אלא מעתה זאת תורת היולדת בין גדולה ובין קטנה ומי מיעברה וכו' ופי' הר"ן שם דאע"ג דמסקינן במסכת יבמות שמא תתעבר ושמא תמות אלמא דאיכא קטנה דילדה מ"מ הא מסקינן דבנים הרי הוא כסימנים או דעדיפא מסימנין ואי ס"ד דאיכא לפלוגי בין ב"ק לנפלים מאי מקשה דהא שפיר מרבינן מתורת היולדת אפי' קטנה דמייתי קרבן וכגון שהפילה דלענין קרבן אין חילוק בין נפלים לב"ק דלעולם מייתי קרבן וכמבואר בכמה דוכתי מיהו הא ליכא לאקשויי דמה מקשה התם לר"י דלמא ר"י כר"ז ס"ל דאמר אין בנים בלא סימנים ר"ל דרגילות היא שמביאה סימנים ולענין מיאון

חיישינן שמא נשרו וא"כ צריך קרא ליולדת קטנה דמביאה קרבן ונאכל דה"א משום ספיקא אינו נאכל דדלמא קטנה היא לכך איצטריך קרא דאפי' קטנה בת קרבן היא ומאי מקשה י"ל דמ"מ הוי קשיא להנהו אמוראי דס"ל בנים הרי הוא כסימנים א"נ דעדיפא מסימנים דעכ"פ תפשוט דכהני שלוחי דרחמנא דאל"כ אמאי מקריב קיני זבים ויולדת דלדידהו ליכא לשנויי כדר"י דא"כ קשיא אלא מעתה זאת תורת היולדת ה"נ וכו'

פירש"י ד"ה מ"ד כל כה"ג וכו' ומביאה קרבן ואינו נאכל. עכ"ל והרמב"ן והר"ן בחדושים כתבו דאינה מביאה קרבן כלל דהא קיי"ל כתמים דרבנן ומיהו לפי דבריהם קשה איך ס"ד דמביאה קרבן ונאכל דאע"ג דנימא מדהנך מגופא חזיא כתם נמי מגופה חזיא מ"מ הא שלא בהרגשה מדאורייתא טהורה היא וכתב הר"ן ז"ל דסד"א דהואיל דחזיא ב' ימים בהרגשה ניחוש דלמא הכתם נמי בהרגשה חזיא ולאו אדעתה עכ"ד ולפ"ז י"ל לפירש"י כן הוא למסקנא דספקא דאורייתא הוא דלמא ארגשה ולאו אדעתה דדוקא בזמן מועט לא חיישינן דלמא ארגשה ולאו אדעתה משא"כ בזמן מרובה חיישינן וכמ"ש התוספות ר"פ הרואה ומ"מ היכא דאיכא למיתלי תלינן דלאו מגופה חזיא דמ"מ הא לא שכיחי דארגשה ולאו אדעתה וכמ"ש הב"י סימן ק"ץ אבל היכא דליכא למיתלי דאתי מעלמא חיישינן דלמא מגופה אתיא וארגשה ולאו אדעתה וכה"ג צריכין אנו לומר בפירש"י דף נ"ג ע"ב וכמו שאכתוב לקמן בס"ד:

גמ' ואידך אגב זוהמא וכו'. עיין בתשובת הרמ"א סימן צ"ד מ"ש בזה:

תוס' ד"ה שלש גריסין וכו' ונראה למוהר"ם וכ"מ דאי לא תלינן בדם מאכולת וכו' כיון דיש בו שיעור לחלקו לג' ראיות וכו'. עכ"ל לפי שכן רגילות האשה שלא לראות מגופה פחות מגריס וצ"ע:

רש"י ד"ה אחת זו כו' חוששין שמא ראתה אותן בב' בין השמשות או אחת היום ואחת בין השמשות וכו'. עכ"ל. כ"ז ליתא לר"י דלדידיה זבה גדולה לא משכחת ליה אלא ברואה בב' בין השמשות וכדאיתא בכיצד צולין דף פ"א ובמסכת נזיר דף ט"ז ועיין בתוס' סוף מכילתין דף ע"ב ואם כן הכא בדר"י קיימינן וצ"ל שרש"י פירש כן אליבא דרבנן למאי דמפרש רבי לקמן דאף לחכמים בעינן בדיקה ביה"ש ולדידהו אף אם ראתה אחד היום ובביה"ש דלמחר נמי זבה גדולה היא ומה שפירש רש"י לקמן דף נ"ג ע"א כשבדקה עצמה כל ב' ביה"ש היינו נמי לחכמים אבל לר"י סגיא בבדקה עצמה בביה"ש של יום ראשון אע"ג דלא בדקה בביה"ש דיום ב' תו לא משכחת לדידיה זיבה גדולה ועדיין צ"ע ולזה העירני בני מוהר"מ ודברי הרמב"ם פ"ט מהלכות א"ב צריכין עיון שכתב שם דף י"ג וז"ל מצאה כתם אחד שאין בו כדי ג' כתמים אם בדקה עצמה כל ביה"ש של יום

ראשון וכו' ואיהו לשיטתיה אזיל דס"ל שם בר"פ הנז' דאפילו במצאה כתם אין האשה טמאה למפרע רק עד שעת הבדיקה ובזה לא חמיר כתמה מראייתה דכי היכי דבראיה אינה טמאה אלא מפקידה לפקידה ה"נ בכתם וכ"כ בפ"ג מהלכות מו"מ דין ז' ומש"ה כתב כאן דסגי בבדקה עצמה ביה"ש דיום ראשון דכיון דבדקה עצמה ביה"ש דראשון לא מחזקינן לה בטומאה למפרע שראתה ביום ראשון אלא מבדיקה ואילך אך לפ"ז א"א להלום הסוגיא דאם כן מאי איכא בין ראיה מרובה לראיה מועטת דאפי' בראיה מרובה כיון דבדקה עצמה ביום הראשון ביה"ש לא מחזקינן לה בטומאה אלא מבדיקה ואילך וליכא אלא ב' ימים ואי דלא בדקה עצמה ביה"ש אפילו בראיה מועטת חוששין והרמב"ם עצמו כתב שם לחלק בין רואה ראיה מרובה לראיה מועטת ואחר העיון נ"ל ליישב דס"ל להרמב"ם ז"ל דהיכא שמצאה כתם כגריס אחד ועוד אנו דנין אותו כאלו עכשיו בשעת מציאת הכתם ראתה אע"ג דלטהרות מטמאינן למפרע מעל"ע או מפקידה לפקידה מ"מ לענין מנין ימי נדתה או ימי זיבתה אין אנו חוששין לשמא ראתה כבר וכה"ג אמרינן בראיה ממש דחיישינן לטהרות מעל"ע ואפ"ה לענין פתחי נדתה וזיבתה אינו מונה אלא משעה שראתה אבל היכא שראתה כשיעור שני כתמים אמרינן דכתם אחד ראתה עכשיו בשעת מציאתה ואחד ראתה כבר כיון דאיכא כתם אחד מותר ולפ"ז שפיר כתב הרמב"ם דאם בדקה ביה"ש של יום ראשון דאינה חוששת משום זוב דלמאי ניחוש לה וכ"ת דשמא ראתה כתם אחד ביום אחד והשני אתמול ביה"ש ז"א דכתם השני דנין אותו כאלו עכשיו ראתה ואין אנו מסופקים לשמא ראתה כבר אלא בכתם המותר משיעור כתם אחד ואלו לא מצאה רק כתם אחד אין אנו מסופקים כלל לשמא ראתה לכתם זה כבר אלא אמרינן לענין ימי ספירתה השתא היא דחזאי וכן מוכח מן הרב הא"מ שם מ"ש על הרמב"ם שם דין ט"ו שכתב לשיטת הרמב"ם דאמר יומו דלענין מנין לא נ"מ מידי ע"ש ולכאורה תמוה דהא נ"מ טובא דאי לאו דתלינן כתמה בראייתה באותו יום אם היה רואה גם למחר היתה ספק זבה דשמא הכתם מאתמול ושתי ראיות בשני ימים שאחריה מצטרפים לכתם ותהיה זבה גדולה וקמ"ל דלא אלא דתלינן כתמה בראייתה א"ו צ"ל דאף אי לא תלינן כתמה בראייתה לא היינו חוששין להכתם שמא מאתמול חזיא ליה ומה דקיי"ל הרואה כתם מקולקלת למנינה הרמב"ם יש לו פירוש אחר וכמ"ש בפירוש המשניות שם ובריש פ"ט דהלכות א"ב ונ"ל שהרמב"ם הוכיח זה מהא דאמרינן ד"ו דרואה כתם אינה מונה אלא משעה שראתה ובזה יתורץ קושית תוס' שם ד"ה ואינה מונה וכו' ודו"ק. וכ"מ מהא דג' נשים שישנות במטה אחת דאם בדקה אחת תוך שיעור וסת של מציאת כתם ומצאה טהורה דהיא טהורה אלמא דאנו דנין לכתם כאלו עתה

ראתה בשעת מציאות מיהו הא קשיא למאי דפסק הרמב"ם בהלכות מו"מ דכתם אינה מטמאה אלא עד הפקידה ואם כן בראיה מרובה אמאי טמאה היכא דבדקה ביה"ש של יום ראשון וכמש"ל וצ"ע גם צ"ע שכתב שם בפ' הנ"ל דין ג' וז"ל וכן מדברי סופרים שכל רואה דם בלא עת וסתה וכל הרואה כתם טמאה למפרע עד כ"ד שעות עכ"ל והוא תמוה דבכתמים קיי"ל דטמאה למפרע אפילו יותר מן מעל"ע עד שעת הכיבוס או עד הבדיקה וכמ"ש הוא בעצמו בפ"ג מהלכות מו"מ דין ז' ודוחק לומר דהכא בהלכות א"ב מיירי בכתם על בשרה לפי שאין דרך הכתם להתעכב על בשרה וכמ"ש התוס' ר"פ הרואה מש"ה ס"ל דדי במעל"ע כ"ז דוחק ושום א' ממפרשיו לא העיר בזה:

דף נג.

רש"י ד"ה שלא הפרישה בטהרה וכו' וד"ה לא תהא בחזקת טמאה ואינה טובלת לערב כו' אלמא משראתה כה"י בחזקת חוזרת ורואה. עכ"ל כתב הרש"ל וז"ל פירוש שהפרישה בטהרה בשחרית אחר שראתה אותו היום וכן פירשו התוספות לקמן בפ' בתרא ועיקר עכ"ל ר"ל דבזה מתורץ קו' התוס' כאן ולקמן דר"י אדר"י אמנם לענ"ד נראה דא"א לומר כן בכוונת רש"י דהא צריכין אנו להבין לתירוץ התוס' דהכא מיירי בשראתה אותו היום ואם כן לכ"ע דהיכא דראתה אותו היום לא מהני בדיקת צהרים א"כ איך קאמר התם רבי טעיתי שלא שאלתי וכו' הא ודאי דלכ"ע לא מהני כיון שראתה אותו היום וכן הק' מהרש"א שם ובע"כ צ"ל כתירוץ המהרש"א דהכי קאמר בראשון טעיתי שלא שאלתי אם מהני בדיקת מנחה דנהי דבדיקת צהרים לא מהני בדיקת מנחה מיהו מהני אבל רש"י שפירש בפ' בתרא ד"ה מי איכא למ"ד והא אפילו רבנן בתראי בשני שלה הוא דקאמר אבל בראשון דהוי פתיחת מעינה ליכא למ"ד דאם בדקה בצהרים ומצאה טהורה דתהוי הפרשה עכ"ל ואם כן ס"ל לרש"י דסוגיא דהתם מיירי הכל בבדיקת צהרים ואהא מסיק התם אין והתניא אמר רבי וכו' אלמא דר' נמי מתיר אפילו בראשון בבדיקת צהרים והא ליתא דאפילו בשביעי לא מהני בדיקת צהרים לר"י היכא דראתה אותו היום וכ"ש בראשון דעדיין מעינה פתוח וכמ"ש הפוסקים ואיך קאמר טעיתי שלא שאלתי וכו' אדרבה הא מוכח דר"י אית ליה דלא מהני וצ"ע ואין לומר דגם לפי מה שתי' מהרש"א דה"ק רבי בראשון טעיתי שלא שאלתי אם מהני בדיקת מנחה מאי מבעי ליה הא איהו עצמו אמר הכא משמיה דר"י נדה שלא בדקה עצמה מן המנחה ולמעלה וכו' ולפמ"ש התוספות דמיירי שראתה באותו היום ואפילו הכי מהני בדיקת מנחה ואם כן מאי מבעיא ליה דהא שמיע ליה מר"י דמהני ז"א דיש חילוק בין ז' לראשון וכמ"ש הפוסקים דבראשון עדיין מעינה פתוח משא"כ בשביעי ואם כן אע"ג דשמיע ליה מדר"י

דמהני בשביעי הפסקת מנחה אף על גב דראתה באותו יום אכתי איכא למבעי בראשון אם מהני הפסקת מנחה. ועוד י"ל לפי מה שתירץ התוספות כאן דאיכא למימר דר"י הכא מיירי בשלא בדקה כלל ואם כן מספקא ליה לר' דדלמא הא דמהני בדיקת מנחה דווקא היכא שלא הוחזקה לרואה באותו יום שלא בדקה אבל ראשון דודאי ראתה באותו היום לא מהני אפילו בדיקת מנחה ומ"ש בתוספות התם בפ"ב דר"י מיירי שראתה בז' היינו לפי המסקנא דרבי אמר טעיתי שלא שאלתי וא"כ מהני בדיקת מנחה אפי' בראשון מכ"ש בז' אבל מעיקרא הוי סבר רבי דר"י מיירי שלא בדקה כלל משום הכי מהני בזה בדיקת מנחה ועיין מ"ש בזה בחדושי פוסקים סימן קצ"ו בעה"י:

תוס' ד"ה ומה אלו נדה שלא הפרישה וכו' וא"ת דפ"ב וכו' וי"ל דהתם מיירי כשבדקה יום ב'. עיין במוהרמ"ל וז"ל יש להקשות מאי קאמר אלו נדה וכו' שאני גבי נדה דלא בדקה והכא לפי המסקנא מיירי דבדקה עכ"פ בבין השמשות דרבי יהודה ומוקמינן לה בחזקת טהורה דלא ראתה גם בבהש"מ דר"י ותי' וז"ל י"ל דשאני הכא דהא אח"כ מצאה כתם א"כ ע"כ נטמאת אחר אותה בדיקה וכו' לאפוקי לקמן בפ' בתרא דלא מצאה עצמה טמאה אח"כ עכ"ל ודבריו תמוהים דהא התם נמי מיירי דאח"כ מצאה עצמה טמאה כדקתני בהדיא התם ואחר הימים מצאה טמאה אלא נלפע"ד דהא צריכין אנו להבין דלמה נקט ואחר הימים מצאה טמאה ולא נקט ולמחרתו מצאה עצמה טמאה א"ו דדוקא אחר הימים נמצאת טמאה הרי זו בחזקת טהורה דכיון שהוא אחר מעל"ע דלא החמירו ברואה שתטמא למפרע אלא מעל"ע אבל אם נמצא טמאה למחרתו כיון שהוא עדיין תוך מעל"ע לבדיקתה מטמאינן לה מפקידה לפקידה וחיישינן שמא אח"ז ראתה מיד עם סילוק ידיה וכדאי' התם בהדיא במתניתין ומטמאה מעל"ע וכו' ואע"ג דלרבא קאי אריש פירקין כדאי' התם מ"מ אין זה אלא דרך דחי' וא"כ ה"נ דנהי דבדקה בביהש"מ דר"י מ"מ חיישינן שמא ראתה מיד אח"כ דגבי כתמים מטמאה למפרע אפילו ביותר מן מעל"ע ולשיטת רש"י אפילו יותר מפקידה לפקידה דדוקא גבי רואה מהני מפקידה לפקידה דמן הדין אין לה לטמאה אלא משעת ראיה ואילך וכמ"ש הר"י קורקס הביאו בכ"מ פ"ג הלכות מו"מ משא"כ בכתמים דלא מהני אפילו בדיקה לטהרה למפרע הגם שכתבתי לעיל בשם הרמב"ם דס"ל דאף בכתמים מהני בדיקה לטהרה למפרע קודם הבדיקה מ"מ מפירש"י נראה דלא ס"ל כן וכמש"ל דמש"ה בעי בדיקה בב' בה"ש ומ"מ אליבא דכ"ע לא מהני מעל"ע גבי כתמים וכמש"ל ומש"ה חיישינן שמא מיד אחר ביהש"מ דר' יהודה ראתה בביה"ש דר"י ועיין היטב:

דף נג:

תוס' ד"ה עצמה וקדשים. מ"ש תוספות בדיבור זה לא עמדתי על כוונתם מ"ש וז"ל וע"ק לרשב"א וכו' דהא איהו גופא אמר בסמוך דתולה בראיות יומו אבל כתם שנמצא ביום שלפני הראיה טמאה למפרע ומקולקלת למנינה משעת כיבוס וכו' ואיך אפשר לומר דטמאה למפרע עד שעת הכיבוס הא אמר רשב"א שלא יהא כתמה חמור מראיתה ואינה מטמאה למפרע יותר מן מעל"ע ואי מה דסיימו עד שעת הכיבוס לא קאי אלא על מקולקלת למנינה ולא על טומאה דלמפרע משום דאינה טמאה אלא מעל"ע ק' למה נקטו כלל טומאה דלמפרע בלשונם והוכיחו מהא דלקמן תיפוק ליה דהא מוכח מדאמר שלא יהא כתמה חמור מראיה דמשמע אבל קל מראיה נמי לא. תו ק' מ"ש ע"י ראיה דהשתא וכתם דאתמול וכו' הא לרבי נמי מקולקלת בהכי וכמ"ש התוס' לקמן ותו מ"ש אכתי כתמה חמור וכו' וכ' המהרש"א שסמכו עצמן מדלא פליג רשב"א אברייתא דלעיל דף ו' ק' דמן הברייתא אין הכרח דאף אם אין הכתם מטמא למפרע מ"מ היא מקולקלת אם תראה אח"כ א"י למנות פתחי נדתה אם מן הכתם אם מן הראיה דשמא הכתם מעלמא אתי' גם לא ידעתי למה לא מייתי המהרש"א ממתני' דף נ"ב ע"ב הרואה כתם ה"ז מקולקלת וכו':

גם מ"ש המהרש"א בא"ד לא זכיתי להבין דבריו שכ' דהתוס' הוכיחו דלרשב"א מקולקלת למנינה למפרע מעל"ע מהא דקאמר רבי שאני מתקנה והוא מעוותה דע"כ העיוות הוא לענין מקולקלות למנינה לרשב"א מעל"ע למפרע דאי לתרומה וקדשים אדרבה רבי מעוותה טפי לר"ל דאמר והוא שבדקוה וכו' עכ"ד לא ידעתי מה אלא מאי איכא הכא דאף אי נימא דרשב"א מקלקלה למנינה מעל"ע למפרע אכתי ק' דהא רבי מקלקלה טפי למנינה היכא דלא בדקה לר"ל או לר"י היכא דלא בדקה כלל שרבי מקלקלה עד שעת הכיבוס לר"ל או עד שעת הבדיקה לר"י משא"כ לרשב"א אינה מקולקלת רק מעל"ע למפרע וצ"ל דס"ל דהא דפליגי ר"י ור"ל היינו לטהרות אבל לבעלה לעולם תולין ואין לדבריו הכרח ועוד ק' מאי שייטא פלוגתא דרבי ורשב"א דפליגי בכתמים דעלמא להך פלוגתא דתולין כתמה בראיתה ורבי לא קאמר אלא בהך פלוגתא דתולין כתם בראיה בהא נראין דברי מדבריו:

רש"י ד"ה הוא מתקן הלכותיה לידי זיבה וכו' ואף להקל ולטבול ליל שביעי לכתמה. עכ"ל גם כאן הקשה הרמב"ן בחדושיו דאיך אפשר למנות ז' ימים מכתמה הא מדאורייתא טהורה מעלי' היא כיון דחזיא בלא הרגשה ועיין מ"ש לעיל דף נ"ב ע"ב בכוונת רש"י וכן צ"ל נמי כאן:

בא"ד ונמצא רבי מחמיר לענין זיבה וכו'. עכ"ל אע"ג דאם ראתה אח"כ בי"ו וי"ז וי"ח לראיה לר"א הוי זבה גדולה אבל לרבי דמונה מכתמה א"כ מה שראתה בי"ח לראיתה הוא י"ט לראית כתמה ונעשה תחלת נדה וא"כ רבי מיקל טפי דא"צ ז'נ י"ל כיון דלר"א נמי איכא לאשכוחי קולא במה דלא תלינן טפי מסתברא שלא לתלות ולהשוות המדה בין לקולא ובין לחומרא דלעולם לא תלינן ועוד י"ל דבשלמא חומרא דאתיא מכח ראיה דידה מן הדין הוא להחמיר אבל לרבי אתיא החומרא מכח הכתם מה שאינו בדין להחמיר ע"י מציאת הכתם דעיקרו אינו אלא מדרבנן וצ"ע:

תוס' ד"ה שהוא מתקן הלכותי' וכו' ונראה כפר"ח וכו'. יש לדקדק הא זימנין דלרשב"א אינה מתוקנת ורבי מתקן הלכותי' לידי זיבה דהא היכא דראתה אתמול ראי' מרובה כב' גריסין ועוד וא"כ לרשב"א מספיקא היא זבה גדולה דדלמא הכתם ראתה בב' ימים דהא רשב"א ס"ל דהכתם של אתמול מטמא למפרע מעל"ע וא"כ איכא למיחש שמא חצי הכתם ראתה אתמול קודם יום המציאה וחצי ראתה ביום המציאה ועכשיו ראתה ממש ביום ג' הרי ג' ימים רצופים משא"כ לרבי דתולה כתמה בראייתה ואינה מטמאה למפרע וליכא אלא ב' ראיות וא"ל דר' ס"ל כחכמים לעיל דפליגי על ר"מ וס"ל דאין בכתמים משום זוב ז"א דהא מוכח שם דף נ"ג דרבי ס"ל דיש בכתמים משום זוב דאמר נראין כו' מיהו בלא"ה כ' תוס' ומיהו כו' ר"ש מחמיר: ועיין חדושי הר"ן והרמב"ן פי' אחר מפי' תוס' בדיבור שהוא מתקן הלכותיה:

תוס' ד"ה צריכה הפסק טהרה ותו אדרבה מדקאמר ר"י אע"פ שלא בדקה בשביעי לכתמה טובלת לערב וכו'. עכ"ל לא ידעתי מאין למדו זה מפירוש רש"י דלר"י אע"פ שלא בדקה בשביעי דטובלת לערב דרש"י לא קאמר אלא דר"י ס"ל אע"פ שלא בדקה בשביעי נמי תולה כתמה בראיתה דלא בגילוי דעתה תליא מלתא ולא מפסיד בהכי אבל שתהא טובלת בשביעי לערב לכ"ע אינה טובלת וכ"מ לשון רש"י ז"ל ואפשר לומר דמ"מ קו' התוס' מנ"ל למיפשט דלמא בהא פליגי ר"י ור"ל דר"י ס"ל דא"צ בדיקה מש"ה ס"ל אע"פ שלא בדקה תולה הכתם בראיה ולר"ל בעי בדיקה מש"ה איכא גילוי דעת ע"י בדיקתה ולכ"ע בגילוי דעתה תליא:

מ"ש המהרש"א בדבור תוס' הנ"ל צריכה הפסק טהרה שכתב דא"ל דכולי האי לא הוי פליג ר"י אר"ל משום דהוי פלוגתא רחוקה הא א"ל דקאמר ר"ל והוא שבדקה אפי' יש מעל"ע וכו' אלא ר"ל דמיסתבר ליה לתלמודא דכולי האי וכו' עכ"ל לא ידעתי כוונתו דהא דקאמר מכלל דכתמים וכו' היא מדברי ר"ז דמבעי ליה מעיקרא אם צריכה הפסק טהרה או לאו וא"כ מעיקרא מאי קסבר דמבעי' ליה לבסוף אמאי פשיטא ליה דר"י לא

פליג כולי האי הא איהו גופא מספקא ליה בהא מעיקרא א"כ דלמא השתא נמי אף דשמע להא דר"ל ור"י אכתי א"ל דר"ל דאמר והוא שבדקה ר"ל אפי' יש מעל"ע בין בדיקה למציאת הכתם ור"י ס"ל דלא בעי בדיקה כלל דהא ע"כ הא דבעי ר"ז מר"א אי בעי הפסק טהרה ר"ל בין כיבוס למציאת הכתם אפי' יש יותר מן מעל"ע דא"ל הא דבעי ר"ז היינו דוקא צריכה הפסק טהרה תוך מעל"ע דווקא אבל בלא בדקה כלל פשיטא ליה דלא תלינן לרבי דא"כ איך קאמר מכלל דכתמים צריכה הפסק טהרה אדרבה הא ר"י לא בעי הפסק טהרה תוך מעל"ע וכמו שהק' תוספות לפירש"י ולעד"נ דה"פ מדאמר ר"ל והוא שבדקה ולא קאמר והוא שהפסיקה בטהרה משמע תוך מעל"ע מיירי שהוא תקנת חכמים שתיבדק שא"א מעל"ע בלא בדיקה אחת וכדלעיל דף ד' ע"ב ומעתה דברי התוספות כפשטיה דכולי האי לא הוי פליג ר"י אר"ל משום דהוי פלוגתא רחוקה:

דף נד.

תוס' ד"ה תשמש בשיתסר. עיין בב"י סי' קפ"ג מ"ש על הסמ"ג ודבריו תמוהים וכבר השיגו הב"ח שם דה"פ בסמ"ג אבל אם ראתה יום י' וי"א שעכשיו כלו ימי זיבה ומתחילין ימי הנדה צריכה שימור יום י"ב מן התורה וי"א מד"ס מאחר שעברו ימי הזיבה ור"ל דלר"ש אפי' לר"י לא אסר יום י"ב מן התורה אלא מד"ס כיון שכבר עברו ימי הזיבה וי"א דצריכה שימור מן התורה לר"י ביום י"ב אע"ג שעברו ימי הזיבה והיינו כשנוי' דר"א ע"כ דברי הב"ח גם י"ל דהנהו תרי י"א מספקא להו בדר"א ואליבא דר"י אי מדאורייי' קאמר דעשירי בעי שימור או מדרבנן קאמר כיון שכבר עברו ימי הזיבה ואע"ג שהתוס' פירשו דלר"א אליבא דר"י בעי שימור מדאורייתא מ"מ אין זה מוכרח משנויא דר"א ומ"ש התוס' כן היינו כדי לישב פירושם דלקמן וכמ"ש המהרש"א ז"ל אבל לפירש"י אין זה מוכרח דא"ל דר"א אפי' לר"י מדרבנן קאמר:

גמ' ב' ימים טמאים וב' ימים טהורים משמשת וכו'. דברי הרמב"ם ז"ל נפלאו בזה ודרכו נסתרה ממני שגם הוא ז"ל כתב להנהו פסקי הלכות דאיתמר בש"ס כאן ופסק כן בפ"ז מהלכות א"ב ואיהו ז"ל ס"ל דאשה מיום שראתה בפעם א' או מעת שקבעה וסת לעולם היא מונה ז' ימי נדה וי"א ימי זיבה ואחריו ימי נדה וימי זיבה עד שתלד או עד שתמות או עד שתקבע וסת ליום אחר בין ראתה בהם ובין לא ראתה בהם ואע"פ שלא היה לה ז"נ לזיבתה חוזרת לימי נדתה וסופרת כסדר הזה וכמבואר מדבריו בפ"ו מהלכות אלו ועיין במ"מ גם פסק בפ"ז מהלכות אלו די"א לימי לידתה וימי נדתה אם לא ראתה בהן דם הרי אלו עולין לספירת ז"נ ואם ראתה בהן דם אין עולין לה ימי הראיה ולא סותרין כה"י אלא משלמת על הימים שספרה כשיפסוק הדם שאינו סותר הכל אלא ראיה של

זוב אבל אלו סותרין יומן בלבד עכ"ל ומעתה קשה האיך העתיק להלכה דברי הש"ס בראתה ב' ימים טמאים וב' ימים טהורים משמשת ח' י"ב י"ו כ' דהא לדעתו כ"ז שלא קבעה וסת א"כ לעולם מתחלת הראיה מנינן לה ימי נדה וימי זיבה בחוזרת חלילה הן אם ראתה או לא ראתה א"כ בהיקף השני בתחלתה כשראתה היא ביום ג' לנדתה וביום י"ז להיקף השני כשראתה היא תחלת נדה ואיך אפשר להשתמש בהיקף השני ביום כ' שהוא יום ד' לראית נדתה ביום י"ז וא"ל דהרמב"ם מפרש דהא דאמרינן משמשת כ' היינו דוקא בהיקף הראשון דזו דוחק גדול דמשמעות הש"ס לאשמועינן דין האשה הזאת איך תתנהג כל ימים וא"כ למה לא פירש מה תעשה בשאר הקיפים ותו דהרמב"ם עצמו מפרש גבי ז' ימים טמאים וז' ימים טהורים דמשמשת רביע ימים דהיינו לעולם כל ימים ועכ"ז לא קיים מה שנאמר בש"ס מתוך כ"ח וכמ"ש הרמב"ן והר"ן ואי ס"ד דאפשר לפרש דוקא הראשון הדין כן ומשאר היקפים לא מיירי הש"ס לא היה צריך לדוחק פירושו. ולפי דעתו בהיקף פעם ג' נמי אינה משמשת רק ח' י"ב וי"ו כמו בהיקף השני כי בהיקף השני מתחילין ימי נדתה לשיטתו ביום ט"ו כי לעולם בכל היקף מתקרב ימי נדתה מהיקף שלפניו ב' ימים ד"מ בהיקף הראשון מתחילין ימי נדתה בי"ט בו אע"פ שלא ראתה ובהיקף הב' מתחילין ימי נדתה בי"ז בו ובהיקף הג' בט"ו בו וכן לעולם ואינה חוזרת למשפט היקף הראשון רק אחר ח' היקפים מעשרים יום ואז היא חוזרת למשפט הראשון שמותרת לשמש ח' י"ב י"ו כ' וצ"ע:

שם ל"ה ימים טמאים. דין זה גם לשיטת הרמב"ם ניחא דא"א לה לספור ז"נ:

שם ד' ימים טמאים. וכן פי' הרמב"ם ז"ל שם גם בזה יש להפליא לפי מה שפסק הוא ז"ל והבאתי לעיל דימי נדה שראתה בהן אינן סותרין ואין עולין ותתחיל למנות ז"נ משפסק הדם אפי' תוך ימי נדתה א"כ קשה למה אינה משמשת לעולם הא איכא לאשכוחי שתשמש עוד דהא לשיטתו אע"פ שלא ספרה ז"נ לזיבתה אפ"ה מתחילין ימי נדה וכמו שהוכיח המ"מ בפ"ז מהלכות אלו מדבריו וא"כ מתחלת ראייתה לעולם חשבינן י"ח ימים לימי נדה וימי זיבה ואח"כ חוזרת לתחלת נדה וחוזרת חלילה בכל ח"י ימים וא"כ אם נעשה היקפים מח' ימים ואשה זו שראתה לעולם ד' טמאים וד' טהורים וא"כ היקף הראשון מסיים בשני ימים טמאים והיקף השני מתחיל בב' ימים טמאים ומסיים בב' ימים טמאים והיקף השלישי מתחיל בד' ימים טהורים ומסיים בשני ימים טהורים והיקף הרביעי מתחיל בשני ימים טהורים וא"כ ד' ימים טמאים שאחריהם ב' ימים טהורים המה בתוך ימי נדה שהרי מתחלת כל היקף מתחילין ימי נדה לדעתו וימי נדה שראתה בהם אינה סותרת וא"כ ד' ימים טהורים שאחר ד' ימים טמאים שבהיקף ד'

המה משלימים לימי טהורים שהיה לה לפני ראיתה ונהי דצריך אתה להשלים ג' ימים לימי נדתה שראתה בהם מ"מ ברביעי מיהו תשמש וכה"ג בהיקף החמישי מתחילין בד' ימים טמאים כמו בפעם הראשון וא"כ תוכל לשמש יום א' ולעולם בכל ד' היקפים מן י"ח יום תוכל לשמש בהיקף הראשון ובהיקף ד' פ"א וכה"ג בחוזרת חלילה כל ימים וצ"ע. ותו היתה רואה ה' ימים וכו' וכ"כ הרמב"ם משמשת ג' ימים הסמוכים לנדתה ושוב אינה משמשת לעולם עכ"ד גם בזה קשה כנ"ל אם נעשה היקפים בכל היקף ח"י ימים שהיקף הראשון מסיים בג' ימים טהורים והיקף הב' מתחיל בב' ימים טהורים וא"כ איכא חמשה ימים טהורים וחמשה ימים טמאים שאח"כ כולם בימי נדתה הם ואינן עולין ואינן סותרין וא"כ החמשה ימים טהורים שאח"כ שנים מהם משלימים לראית נדתה ועולין לספירת ז"נ ולהשלים עם החמשה ימים הראשונים דהיינו ג' בסוף הראשון וב' בתחלת היקף השני וא"כ בג' ימים טהורים שאח"כ תשמש ואיך כ' ושוב אינה משמשת לעולם ובכל ימיה בכל חמשה היקפים מי"ח יום תוכל לשמש בהיקף הראשון ובהיקף השני כיצד היקף השני מסיים ביום א' טהור ונמצא היקף השלישי מתחיל בז' ימים טהורים ובחמשה ימים טמאים שאח"כ ג' מהם שייך לנדה וב' לזיבה וא"כ הוא סותר ספירה הראשונה ואינה יכולה לשמש בכל ההיקף הזה וההיקף הג' מסיים בד' ימים טמאים וההיקף הד' מתחיל ביום א' טמא ואח"כ חמשה ימים טהורים נמצא כבר עברו ששה לנדתה ואח"כ חמשה ימים טמאים היום הראשון מן ה' הטמאים שייך לנדתה והשאר לזיבתה וג"כ אינה יכולה לשמש בהיקף הזה והוא מסיים בב' ימים טמאים והיקף החמישי מתחיל בג' ימים טמאים וגם בהיקף הזה א"י לשמש והוא מסיים בחמשה ימים טהורים והיקף הששי מתחיל בחמשה ימים טמאים כמו בפעם הראשון ובהיקף הזה תוכל לשמש משום דחמשה טמאים בימי נדתה הם ואינן סותרות ומצטרפין הנקיים הראשונים לשנים ולעולם בכל חמשה היקפים תוכל לשמש היקף הראשון והשני תו כ' היתה רואה ששה ימים טמאים וששה ימים טהורים משמשת בחמשה ימים הסמוכים לנדתה ושוב אינה משמשת לעולם גם כאן קשה אם נעשה כל ימים היקפים מח' ימים נמצא ההיקף הראשון מסיים בששה טמאים והיקף השני מתחיל בששה טהורים ומסיים בששה טהורים והיקף השלישי מתחיל בששה טמאים והמה בימי נדתה ואינן סותרים לששה ראשונים שבסוף היקף ב' ובששה טהורים שאח"כ יום הראשון יהיה להשלמת ימי נדתה וגם לתשלום ז"נ עם ששה טהורים שבסוף היקף ב' ותשמש בה' ימים טהורים וכן כל ימיה אימתי שתתחיל ההיקף בששה ימים תשמש ולמה כ' שוב אינה משמשת לעולם ולזה העירני בני ר' משה. ולכאורה אפשר לומר דכוונת הרמב"ם

במ"ש גבי ד' ימים טמאים משמשת יום א' אחר נדתה היינו בכל פעם שאירע שיום א' טהור חל לאחר ספירת ז' ימי נדתה משמשת בו וזולת זה אסורה לעולם ולפיכך תוכל לשמש בהיקף הראשון ובהיקף י"ח וכה"ג גבי חמשה ימים טמאים שכ' משמשת בג' הסמוכים לנדתה היינו כל אימת שחל ג' ימי טהרה לאחר ימי נדתה ומש"ה תוכל לשמש בכל חמשה היקפים בהיקף הראשון ובב' וכה"ג בששה ימים טמאים משמשת ג"כ כל אימת שחל חמשה ימים טהורים אחר השלמת ימי נדתה ומשמשת ושוב אינה משמשת לעולם לא בא אלא למעט אם אינו חל בכה"ג. אך עדיין הא דב' ימים טמאים עדיין במ"ע ולא נתיישב בזה ותמי' על אחד ממפרשיו שלא העיר בזה והרמב"ן והר"ן לא השיגו אלא בהא דשבעה ימים טמאים שמשמשת רביעי דלשיטת הרמב"ם לא הוי לעולם מתוך כ"ח אבל בשאר דינים לא תפסו תו יש לדקדק בלשון הרמב"ם ז"ל שגבי חמשה ימים כתב משמשת ג' הסמוכים לנדתה ולא כ' בתחלה וגבי ששה ימים כ' משמשת בחמשה ימים הסמוכים לנדתה בתחלה וצ"ע. תו קשיא לי לשיטת הרמב"ם ז"ל דס"ל באשה שאין לה וסת היא מונה מראיה ראשונה שלה ימי נדות וימי זיבות כל ימיה בחוזרת חלילה ובאשה שיש לה וסת מעת שקבעה לוסתה א"כ הא דתנן במתניתין דף נ"ב הרואה כתם מקולקלת למנינה ופסקה נמי הרמב"ם בפ"ט מהלכות אלו ולשיטת הרמב"ם לאיזה ענין היא מקולקלת דהא לעולם היא מונה ז' ימים נדה וי"א ימי זיבה ואי דר"ל דמקולקלת למנינה משום הכתם דלא ידעה אי בימי נדתה ראתה הכתם מגופה וסגי' בז' ימים אע"פ שאינן נקיים או בימי זיבתה ראתה ג"פ וצריכה ז"נ הא הך הוא סיפא דמתני' חוששת משום זוב דבראייה מרובה חוששת לזיבה ופסקה הרמב"ם שם בפ' הנז' ולפירש"י ניחא הכל. שוב ראיתי בשו"ת רמ"ע סי' כ"ד שהרגיש בקצת קו' שהקשיתי וכ' ליישב ועיי"ש ואין להאריך בזה וכמ"ש בתשובה הנ"ל שהוא נגד כל הפוסקים: ועיין בהרמב"ם פ"ח די"ז עד סוף הפרק בדיני טועה שכ' המ"מ שם דס"ל להרמב"ם דחכמים דנו אותה כעוקרת וסתה וקבעה ליום אחר כאן י"ל באשה שראתה ב' ימים טמאים וב' ימים טהורים שלא תחזור לימי נדתה כ"א כ"פ אחר היקף כ' ועדיין צריך תלמוד ועיון:

פרק שביעי

דף נד:

שם גמ' מנה"מ ופירש"י דדם נדה מטמא מגעו ומשאו עכ"ל. ולכאורה הוא שפת יתר במה שפי' דקו' המק' היה נמי על משאו דלמא אף על מגע לחודא נמי קשיא ליה ונ"ל דקשיא ליה לרש"י למאי דקיימא לן דמקור מקומו טמא וכתב התוספות לעיל דף ט"ז

דהוא הלכה למ"מ וכן כתב הרמב"ם והר"ן בחידושיהם ואם כן מאי קשיא ליה להש"ס הכא הא הלמ"מ הוא דמקור מקומו טמא לכך פירש רש"י דעיקר קושית הש"ס היא על משאו ולפ"ז י"ל דהלמ"מ לא הוי אלא על טומאת מגע וכ"מ מפירש"י לעיל הגם דמפירוש התוס' לקמן דף ע"א ד"ה מק"מ טמא וכו' משמע דהלכתא הוי אפי' לטמא במשא מ"מ י"ל דרש"י לא ס"ל הכי וא"ל דמנ"ל להמק' להקשות דלמא באמת אינה מטמאה ד"נ אלא במגע ומכח הלכתא וי"ל דדייק מדקתני במתני' ד"נ וקשיא ליה מאי איריא ד"נ הא אפי' מראות הטהורים היוצאים מן המקור טמאים טומאת מגע א"ו דבמשא מיירי מתני' ועי"ל דאע"ג דהלכתא הוא דמק"מ טמא אף למשא מ"מ עיקר הלכתא לא נאמר בהדיא שמק"מ טמא במגע אלא כך נאמר שמק"מ יטמא כמו דם נדה עצמו וא"כ צריכין לקרא לד"נ דמטמא במגע ובמשא ומינה ידעינן לכל מה שיוצא מן המקור דמטמא במגע ובמשא ובהכי ניחא הרמב"ם שהביא להך קרא והדוה וגו' בפ"א מהלכות מו"מ דדם נדה מטמא אע"ג דס"ל דמק"מ טמא וא"כ כל מה שיוצא מן המקור טמא ומאי אריא ד"נ ולפמ"ש ניחא דהשתא דאיכא קרא לד"נ דמטמא במגע ובמשא מינה ידעינן ה"ה לשאר היוצא מן המקור דהכי הוי ההלכתא שיהיה כמו ד"נ וכ"כ הרמב"ם להדיא שם דין ט' לענין דם שיצא דרך הדופן שאותו דם הוא אב הטומאה כדם הנדה והלידה שמק"מ טמא ע"כ ס"ל דמק"מ מטמא במגע ובמשא והיינו לפי האמת דאית לן קרא לד"נ עצמו דמדוה כמותה וכנ"ל אלא שעדיין צ"ע שהרמב"ם פסק שם ד"ח שאם ראתה דם ירוק הרי הוא טהור ואינו כמו רוקה וכו' ע"כ ואמאי ומי גרע דם ירוק ממקור שהזיע ב' טיפים מרגליות שפסק שם ד"י דאשה טמאה טומאת ערב דהא הירוק נמי מן המקור אתי' מדעקביא בן מהללאל מטמא ליה מכלל דמן המקור בא ואפי' רבנן לא מטהרי אלא מגזה"כ דמעטי' מדמי' וכ"כ בס' תה"ד דירוק ולבן נמי ממקור אתי' ובכ"מ שם מביא סייעת' להרמב"ם מן הסוגי' בדף י"ט וכחכמים ויש לדחות דהסוגי' אזלא למ"ד דס"ל מקור מקומו טהור: **תוס' ד"ה ותו הא דתנן תימא ההיא קו' גופי' כו'**. ועיין ברא"ש ר"פ המפלת ולולי דבריהם אני אומר דה"ק הא כתבו התו' דלרבא דאית ליה ק"ו דלאחרים גורם טומאה ל"צ קרא הכא אלא לד"נ של מצורעת וצ"ל דמ"מ מנ"ל להקשות דלמא באמת ד"נ של מצורעת לא מטמא ומתני' דהכא לא מיירי אלא בנשים דעלמא וצ"ל דהמק' דהכא סמך אמתני' דלעיל דף ל"ד דקתני דדם טהרה של מצורעת פליגי ב"ש וב"ה אם מטמאה לח ויבש מכלל דם נדה של מצורעת לכ"ע מטמאה ואהא מק' מנ"ל דליכא ק"ו אך ק' מאי מקשה יבש מעיקרא מנ"ל דלמא משום ק"ו דרבא וכ"ת א"כ במצורעת מנ"ל י"ל דלמא באמת במצורעת לא מטמאה יבש מעיקרא לז"א ותו הא דתנן המפלת וכו' מנ"ל ר"ל דהוי קשיא

ליה מנ"ל דאשה טמאה כשרואה דם יבש מעיקרא וא"כ ליכא ק"ו ולאחרים גורם טומאה כו' דדלמא היא עצמה נמי טהורה ומיהו יש לדקדק במה שכתבו דלרבא לא פריך שעיר המשתלח יוכיח ל"צ קרא דמק"ו נפקא ליה הא אפי' אי ד"נ מטמאה מק"ו מ"מ ממעטינן ליה ממשכב ומושב דלא מטמא מקרא דאשר היא יושבת עליו וכו' כדמסקינן א"כ ק"ו פריכא שהרי ד"נ גורם שתטמא האשה במו"מ וד"נ עצמה אינה מטמאה וה"ה לענין מגע ומשא נמי נימא כן וכה"ג בלא"ה צריכין אנו לומר לתירוצם שכתבו ומיהו לדם נדה של מצורעת איצטריך וכו' דהדם אינו גורם טומאה וכו' הא לפמ"ש התוס' לקמן דמצורע אינה עושה מו"מ אלא לטמא אוכלין ומשקין וא"כ אף במצורעת ד"נ גורם טומאה לטמא מו"מ בטומאה חמורה אע"כ צ"ל דלענין מו"מ ליכא ק"ו דלאחרים גורם טומאה לעצמו לכ"ש דסוף סוף ד"נ עצמו אינו עושה מו"מ דממועט מקרא כנ"ל א"כ מהאי טעמא ק"ו מעיקרא נמי פריכא לענין מגע ומשא וע"ל תוס' ד"ה שעיר המשתלח:

דף נה.

רש"י ד"ה לעבדן וכו' ושיעור עבודה מפורש בברכות ובפסחים כדי מיל. עכ"ל. וצ"ע דבפסחים דף מ"ו ובחולין מפורש להדיא שהוא כדי ד' מילין וכ"פ הרמב"ם בפ"א מהלכות אבות הטומאה דין ט' ובמס' ברכות אין זכר מזה ואולי ט"ס הוא וצ"ל בחולין ובפסחים והוא במס' חולין דף קכ"ב:

שם גמ' אבל במשא לא מ"ד אשרץ וכו'. כ' המהרש"א הא דלא קאמר מ"ד אש"ז משום דאיכא ש"ז דמטמא במשא דהיינו ש"ז דזב עכ"ל. מיהו לקמן גבי רוק דקאמר נמי מ"ד אשרץ המ"ל מ"ד אש"ז ושם לא שייך תי' הנ"ל דאיכא ש"ז דמטמא אף במשא והיינו דזב דהא כיון דש"ז דזב לא נפקא לי' אלא מק"ו דטהור בטהור והיינו רוק והשתא רוק גופא לא ידעינן דמטמא במשא וא"כ ש"ז ה"ה דזב מיהו לזה י"ל כיון דלעיל ניחא ליה למנקט מ"ד אשרץ וכמ"ש מהרש"א מש"ה נקט ליה נמי לקמן:

שם אמר ר"ב בר אביי למגע ל"צ קרא וכו'. קשיא לר"א ב"ש דס"ל נוגע בכעדשה כדאי' לעיל דף מ"ג ע"ב וכן פסק הרמב"ם בפ"ה מהלכות אבה"ט ואלו בזיבה קיי"ל דמטמא אפילו בכ"ש וכ"פ הרמב"ם בפ"ב מהלכות מו"מ א"כ לא משני מידי דלמא איצטריך קרא למגע דמטמא בכ"ש דאלו בקרי לא מטמא אלא בכעדשה ונ"ל דברייתא ס"ל דון מינה ואוקי באתרא ואף בקרי מטמא בכ"ש:

תוס' ד"ה שעיר המשתלח יוכיח וא"ת ולימא דם הנדה יוכיח וכו'. עכ"ל. מיהו למ"ש הר"ן בחדושיו דמש"ה מעטי' קרא לד"נ ממשכב ומושב משום דלאו בר מו"מ הוא יע"ש לק"מ דשאני לענין מו"מ דמש"ה לא מטמא משום דלאו בר מו"מ הוא:

דף נה:

גמ' ואימא במשא כו'. י"ל דמאי מק' הא איכא ק"ו דלאחרים גורם טומאה שיטמא במגע אדם ובגדים ועצמו לכ"ש וליכא למימר שה"מ יוכיח דמה לשה"מ שאינו מטמא במשא והתו' לא כתבו אלא דשה"מ דמי כאלו מטמא במגע אבל לא במשא ודוק:

דף נו.

גמ' זב דכתיב רר בשרו וכו'. ק"ל דזה הוא אליבא תנא דבר"י דף מ"ג ע"ב אבל לחכמים נפקא להו מאו החתים את בשרו ואנן כחכמים קי"ל דס"ל דזוב מטמא בכ"ש וכסתם מתני' דר"פ יוצא דופן:

דף נו:

אבעי' להו עד שעת הכבוס למאי נ"מ וכו'. וה"ה דנ"מ אם יכולה לתלות אחר הכבוס בכתם שהי' לפני הכבוס וכמ"ש הרשב"א בתה"א ובש"ע סי' ק"ץ דלמסקנא דאמרינן אין חזקתו מתכבס א"כ יכולה לתלות בכתם שלפני הכבוס:

שם גמ' בידוע וכו'. עיין ר"פ התינוקת בתוס' ד"ה על גבי כלים וכו':

תוס' ד"ה קוברין שם הנפלים. ועיין בחדושי הר"ן כוונתם:

דף נז.

תוס' ד"ה אילן המיסך וכו' א"נ הענפים המובדלים וכו'. כדאמר באהלות ואע"ג דקיי"ל דלא אמרינן חבוט רמי אלא באהל טפח שאני אילן הואיל וכל הענפים יוצאין מאילן כחדא חשבינן לענין חבוט רמי וכ"כ הר"ן והרמב"ן בחדושיהם יע"ש:

פרק שמיני

דף נז:

גמ' תרתי שמעת מני'. כ' בחדושי הר"ן וז"ל כיון דדרשינן מבשרה עד שתרגיש ממילא משמע ולא בשפיר ולא בחתיכה שאין בכיוצא בזה הרגשת דם אלא הרגשת שפיר וחתיכה עכ"ל מיהו מסוגי' דלעיל דף כ"א ע"ב לא משמע כן אלא דמגזירת הכתוב ממעטינן ליה בלא טעמא דהרגשה ומוכח דס"ל להש"ס דזה מקרי הרגשה נמי אע"ג שהיא הרגשת ד"א מ"מ כיון דדם נדה בתוכה כולה חדא הרגשה היא וכ"מ מהפוסקי' בסי' קפ"ח שכתבו דכיון דרואה בשפופרת ובחתיכה דטהורה ואי ס"ד דמטעם הרגשה ממעטי' קרא א"כ לדידן הי' להיות טמאה מדרבנן דהא אפי' ודאי לא הרגישה נמי טמאה וכמ"ש התוס' לקמן דף נ"ח ד"ה מודה שמואל וכו' א"ו דמגזה"כ ממעטינן לא מטעם הרגשה אלא שאין דרך ראיה בכך וא"כ בזה נסתר מ"ש בתשובת בית יעקב והסכים עמו

הגאון אמ"ו בס' שו"ת שב"י ברואה טיפי דם מתוך זיבת ליחה לבנה דלא מקרי הרגשה דתלינן הרגשה בליחה לבנה שהוא הרוב ולפמ"ש ליתא דמ"מ הרגשה מקרי:

דף נח.

תוס' ד"ה ומי מחזקינן טומאה ממקום למקום וכו' אבל לענין ממקום למקום שאין רגילות וכו' דבריהם תמוהים דאי דמשתיתא מיקרי ממקום למקום אפי' אינו רגיל חיישינן לה א"כ כ"ש דחיישינן ממקום למקום להחמיר היכא דרגיל וכיון דחיישינן להחמיר ברגיל קצת א"כ היה לנו לתלות נמי להקל בכתמים דרבנן והדרה קו' לדוכתה אמאי על כתפה אינה תולה וצ"ל דהך דמשתיתא או האי דמתעטף בטלית לא דמי להא דממקום למקום דבשמעתין אלא הא דמי' להא דמשנינן שאני ראש גודלה דעבד דמתרמי אלא התוס' קרי ליה השת' ממקום למקום וכ"מ קצת במוהרמ"ל:

תוס' ד"ה כשורה מהו וכו' אור"י דהיינו טיפין וכו' וטיפין טיפין היינו מעורבבים. עכ"ל. וצ"ל לשיטתם דמבעי להו אי מצטרפין או לאו דליכא לפרש דמבעיא ליה אי חיישינן שהוא מגופה או לאו דמה"ת לא ניחוש לה כיון דאינה משונה דכך דרכה לנפול מהמקור טיפין טיפין א"ו דמבעי' ליה אי מצטרפין על גופה או לאו ואע"ג דהא מבעיא ליה כשורה מהו לא מבעיא ליה אי ניחוש לה כיון שהוא משונה מ"מ בהאי דטיפין הכי מבעיא אי מצטרפין וא"כ מוכח דס"ל להתוספות דאף על גופה בעי עכ"פ שיעור ודברי הש"ך בסי' ק"ץ ס"ק יו"ד תמוהים וע"ש ועיין בהרא"ש בשמעתין:

תוס' ד"ה ולענין דינא תנן וא"ת מדינא נמי וכו'. ועוי"ל דהתם קאמר שאם ירצה להוציא עכ"ל ודבריהם צ"ע הא בהדיא מוכח התם דאפילו להחזיק מה שבידו צריך ראיה כדאמרינן התם בדלא יהיב טבח דמי נמי צריך ראיה וכ"כ התוספות שם וכל הפוסקים כ"כ ועיין בתוספות מס' חולין דף נ"א ע"א מ"ש לתירוץ קושייתם דהכא אבל דברי התוספות כאן אינם סובלים להלום דבריהם דהתם:

דף נח:

בגמ' לדברי אין קץ וכו'. מה ששינה ולא אמר כמ"ש לדברי חברי אין סוף י"ל עפ"י מה דאמרינן ר"פ כה"י אין ב"ד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ואם כן אמר לדברי אין קץ להגלות לפי שאין לך אשה שטהורה וכו':

שם ולדברי חברי אין סוף שאין לך כל סדין וסדין שאין בו כמה טיפות דם וכו'. ר"ל דם נדה ממש ולפי דבריהם לעולם תתלה במאכולת ומה שאמר אין לך וכו' ל"ד אלא שרגיל להיות באשה שרואה דם להיות בסדין טיפין טיפין וא"כ איך נתלה בפשפש לעולם:

מסוגיא דריש פרקין מוכח דכל דם בחזקת שבא בהרגשה וכמ"ש הרמב"ם בפ"ט מהלכות א"ב דהא מוקמינן לכולה משניות דפריך לעולם דארגשה ואימור הרגשת מי רגלים הוא או הרגשת שמש וכו' ואפילו הכי כי הוי מציאת הדם אותיום חייבים עליו קרבן אע"ג דאיכא לספוקי בהרגשת שמש ואם כן הוי שלא בהרגשה ולא טמא מה"ת א"ו כיון דא"ל דהרגשת דם הוא תלינן בה משום דחזקת דם שבא בהרגשה רק בכתם הוא דרבנן כיון דלא ארגשה ואי דניחוש שמא ארגשה ולאו אדעתה ז"א אלא חששא דרבנן בעלמא אבל היכא שמצאה לדם בפנים ע"י עד דא"ל דטעה וסברה דהרגשת עד הוא אמרינן דטמאה מדאורייתא דחזקה שבא בהרגשה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שם בפ' הנ"ל:

פרק תשיעי

דף נט:

מתני' האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם וכו'. והא דנקט הכא וראתה דם ובסיפא באיש ואשה שעשו צרכיהן וכו' נקט נמצא דם על המים ולא תני הכי ברישא י"ל דברישא אף ע"ג שלא נמצא דם רק על המים מ"מ בידוע שמן האשה הוא לכך נקט וראתה דם אבל בסיפא א"א למיתני וראתה דם דמנ"ל דדלמא מאיש הוא ולכך הוצרך למיתני ונמצא דם על המים:

תוס' ד"ה האשה כו' ועוי"ל דעומדת וכו' והמקשה היה סבור דמתני' מיירי בכל ענין כו' ולהכי פריך מ"ש עומדת דטמאה משום חדא ריעותא וכו' עכ"ל. וצ"ל נמי לפירוש זה דהמקשה היה סבור נמי דמתני' מיירי בכל גוונא בין ביושבת תוך הספל ובין שיושבת על שפת הספל ונמצא רק תוך הספל דאל"כ מאי מקשה מ"ש עומדת וכו' דדלמא שאני עומדת דאיכא תרתי לריעותא חדא דעומדת ועוד דאיכא למיחש דדלמא בתר דתמו מיא אתי דם ואז הוא שותת וכמ"ש בתוס' לקמן משא"כ ביושבת דליכא אלא חדא לריעותא א"ו דס"ד דמקשה דמתני' מיירי בכל גוונא וכנ"ל:

בא"ד ועוי"ל דמקשה סבר דמתני' מיירי בשותת וכו'. ולפ"ז צ"ל דס"ל להמקשה דטפי יש להקל בעומדת ומזנקת מיושבת ושותתת וכמ"ש המהרש"א ז"ל ולפי המסקנא דמשני דמתני' מיירי במזנקת ועומדת אפילו במזנקת ריעותא הוא לפ"ז י"ל דתרוייהו שוין דעומדת ומזנקת ויושבת ושותתת וכל חד איכא חדא לריעותא ומאן דמטהר בעומדת ומזנקת ה"ה ביושבת ושותתת אבל דעת רבינו ז"ל במרדכי ס"ל דאף לפי המסקנא לא מטהר ר"י אלא ביושבת על שפת הספל ומזנקת תוך הספל אבל בלא"ה אף לר"י טמאה דאיכא למיחש דלמא בתר דתמו מיא דאז שותתת אתיא דם ולא מטהר ר"י אלא בעומדת

ומזנקת אם כן ס"ל דאף למסקנא עומדת ומזנקת עדיפא מיושבת ושותתת וצ"ל נמי לדעתו ברישא בעומדת דמטהר ר"י איירי נמי בעומדת על שפת הספל ומזנקת תוך הספל ונמצא דם תוך הספל:

הר"ן ז"ל בתשובה כתב וכ"כ בחדושיו דטעמא דר"מ דאזיל לשיטתיה משום דחייש למעוטא ומה"ט חייש נמי דילמא הדרי מ"ר למקור ואעפ"י שעפ"י הרוב אין דרכן כן יע"ש והקשיתי בתשובתי ע"ז דנהי דר"מ חייש למעוטא מ"מ אינה אלא ספיקא ואמאי מטמא ר"מ משום נדה כדמסקינן לעיל דף י"ד ודי אם מטמא משום כתם ויש ליישב דשאני הכא משום דאיכא נמי חזקת דמים מן המקור מש"ה משוי' ליה כודאי וכ"כ רש"י לעיל דטעמא דר"מ דמטמא משום חזקת דמים מן המקור אך אכתי לא נהלם לי אמאי לא נימא העמד רובא דלא הדרי מ"ר למקור נגד הך רובא דרוב דמים מן המקור וה"ל פלגא ופלגא אע"ג דאיכא נמי מעוטא דהדרי מ"ר למקור נגד זה איכא נמי מיעוט דמים דאתי נמי משאר אברים ולא מן המקור ולשיטת התוספות בחולין דס"ל דהא דחייש ר"מ למעוטא היינו מדרבנן פשיטא דקשיא אמאי מטמא ר"מ משום נדה ומכ"ש הכא דאיכא לאוקמי לאשה זו בחזקת טהרה. ועוד מה יענה הר"ן לר"ש דס"ל כר"מ דטמאה ועדיפא מר"מ דס"ל אפילו ביושבת ואפילו בס"ס מטמא ומעולם לא שמענו דר"ש חייש למעוטא:

שם גמ' מ"ד ה"מ דיעבד וכו'. לשיטת ר"ח שכתבו התוס' לעיל דלמסקנא לא מטהר ר"י בעומדת אלא משום נדה אבל מודה דמטמאה משום כתם צ"ע דהא ר"י אמר בין כך ובין כך טהורה ואם כן כי היכי דמטהר ביושבת לגמרי א"כ ה"נ בעומדת דהא תרוייהו כחדא משוה להו וכן לקמן בברייתא אמר ר"י בין כך ובין כך תולה אלמא דתרוייהו חד דינא אית להו ולא מפלגינן ביניייהו ואיך נימא דבעומדת לא מטהר אלא משום נדה וביושבת מטהר לגמרי וא"ל דהא דאמר ר"מ יושבת טהורה היינו נמי דטהורה מנדה ודאי אבל לא מטומאת כתם ואם כן ר"י דקאמר בין כך ובין כך טהורה מנדה ודאי הא ליתא שהוא נגד כל הפוסקים העומדים בשיטת ר"ח וכ"ע ס"ל דיושבת טהורה לכתחלה אפילו לשיטת ר"ח:

שם מתני' השאילה חלוקה וכו'. ופירש רש"י ז"ל השאילה חלוקה לעובדת כוכבים או לנדה ואחר כך לבשתה היא ומצאה עליו כתם עכ"ל ר"ל דאפילו נמצא הכתם אפ"ה תלינן ולא אמרינן דהך דאישתכח כתם גבה תתקלקל ולא תלינן אלא היכא דאישתכח הכתם אצל העובדת כוכבים והנדה לכך פירש רש"י לרבותא דאפילו נמצא הכתם אצלה אפילו הכי תלינן וכדמסקינן לקמן אליבא דר"י:

דף ס.

רש"י ד"ה בשני שלה וז"ל אם השאילה לש"י בשני שלה תולה בה אע"ג דלא הוחזקה רואה היום כיון דמעינה פתוח תולה בה עכ"ל. לכאורה תמוה דל"ל האי טעמא דמעינה פתוח ת"ל דתלינן במקולקל הא לקמן בטמא וטהור שהלכו בב' שבילין דתלינן בטמא והתם ליכא אלא טעמא דתלינן במקולקל וכן הקשה לקמן במל"מ ונראה דקשיא לרש"י דהכא בש"י לא ה"ל למיתלי אע"ג דבלא"ה מקולקלת היא כיון דקיי"ל דכל י"א יום שבין נדה לנדה היא בחזקת טהרה וא"צ בדיקה כדאמרינן לעיל דף ל"ט אם כן לא ה"ל למיתלי בש"י או בזבה שספרה וכה"ג כתב במל"מ דהא דתלינן במקולקלת דוקא היכא דשניהן שוין אבל אם המקולקלת זקנה או מעוברת וכה"ג לא תלינן בה ואם כן ה"נ לא ה"ל למימר בסתמא דתלינן דמשמע אף על גב דטהורה היא בימים הראוים לזיבה אפילו הכי היא תולה בש"י ובסופרת ז"נ לזה כתב רש"י דש"ה דמעינה פתוח דאף ע"ג דקיי"ל דבי"א יום שבין נדה לנדה א"צ בדיקה דבחזקת טהורה קיימי מ"מ ש"ה דמעיינה פתוח וכ"כ רש"י לעיל במתני' ריש דף ל"ט ע"א דטעמא דזבה וש"י בחזקת טומאה הוא הואיל והוחזקה להיות מעיינה פתוח: אך קשה בסופרת שבעה שלא טבלה דכבר הוחזקה להיות מעינה סתום אמאי נתלי בה כיון דהיא בתוך י"א יום דהא סתמא קתני בסופרת שבעה וכו' אע"פ שעדיין היא תוך ימי זיבה וצ"ל כיון שראתה כבר תוך ימי זיבה אלו שוב אין לה חזקת טהרה וצ"ע. שוב ראיתי כן בס' מל"מ שכתב לדעת רש"י דמיירי בסופרת ז' ביום שביעי וכיון דלא עברו עליה ז' נקיים שלמים מקרי מעינה פתוח לדעת רש"י לפ"ז ניחא: **מ"ש** מהרש"א לדעת ר"ש כוון לדעת הרמב"ן בחדושיו וכ"כ הר"ן מיהו מ"ש הר"ן דהאי דטהור וטמא מיירי בבאים בב"א דאל"כ הא קיי"ל ספק טומאה ברה"ר ספיקו טהור אינו מובן לי דמה בכך שבאי' בב"א כיון דא' מהן ודאי טמא א"כ תו ליכא מילי דרבנן כחוכא ואיטלולא וכמ"ש הוא עצמו שם דמדאורייי' אפי' בבאים לשאול בב"א טהורים ע"ש ולפ"ז ק' לפירושם דמנ"ל לר"ח דפליג רבי בטמא וטהור וכו' דודאי אית ליה לרבי דספק טומאה ברה"ר טהור ומנ"ל לר"ח דפליג רבי אזה והכא לא שייך מ"ש התוס' בריש מכילתין דלא גמרינן מסוטה אלא דבר דיכול להיות וכו' דהא ה"נ יכול להיות כיון שזה בלא"ה הוא טמא ויש ליישב ומה שדקדק עליו במל"מ לק"מ לפמ"ש לעיל בכונת רש"י ז"ל:

תוס' ד"ה באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן כו' וא"ת א"כ מאי ענין כו' אע"ג דבתרווייהו איתרע חזקת וכו' וכ' המהרש"א וז"ל דספק טומאה ברה"ר לא מטהרינן נמי אלא בדאיכא חזקת טהרה כמ"ש התוס' בריש מכילתין גבי והלל כי אמרי' אוקי וכו' עכ"ל. לא ידעתי

כוונתו דאדרבה מסקי התוס' שם דמטהרינן ספק טומאה ברה"ר אפי' היכא דליכא חזקה כלל אלא היכא דלא דמי לסוטה אז צריך לחזקה יע"ש גם דברי התוס' כאן אין להם הבנה לפמ"ש שם דהיכא דא' ודאי ל"ד לסוטה ולא מטהרינן מספקא אלא. משום חזקה א"כ הכא שא' ודאי הלך בטמא לא גמרינן מסוטה ודוק:

תוס' ד"ה מהו לתלות וכו' דא"כ מאי קאמר לקמן מ"מ קשיא הא איכא לשנויי בין לר' ובין לרשב"ג. עכ"ל. עיין במל"מ שהקשה דאי מוקמת כרבי בראשון שלה אכתי קשיא לר"י בר ליואי דהא חזינן דלא נחתינן לר' אפי' חד דרגא א"כ ה"ה לרשב"ג בשני שלה וקשיא לר"י דאמר אין תולין לרשב"ג ע"כ ול"נ דהא דקאמרי בין לרבי ובין לרשב"ג אין כוונתו דאי הוי מוקמי כרבי לא היה ק' לר"י דז"א דהא באמת מוקמינן לחד שנויא כר' ואפ"ה מסיק מ"מ קשיא אלא כוונתם דהא איכא לאוקמי בין לרבי בין לרשב"ג וכו' ר"ל כי היכי דמוקמת לה כרבי ה"נ איכא לאוקמי כרשב"ג כמו לרבי ולמה מוקמת לה אליבא דרבי ותקשה לר"י ה"ל לאוקמי לרשב"ג בראשון וכו' ולק"מ כנ"ל וכ"נ שהבין מהרש"א ז"ל בכוונת דבריהם:

בא"ד ועוד דאליבא דרבי נמי ה"ל למבעי כו'. עכ"ל. עיין במהרש"א ונ"ל כוונתו דבשלמא אי ר"י מבעי' אפילו בראשון אם לתלות בכתם אליבא דרשב"ג בודאי נשמע מדבריו מדקאמר אפי' דר' לא תבעי לך כו' דאפי' בראשון פשיטא ליה לר"י דאליבא דרבי שאין תולין אלא אי ר"י מיירי בשני שלה א"כ כי קאמר אליבא דרבי לא תבעי לך לא נשמע מדבריו דפשיטא ליה אליבא דרבי דאפי' בראשון לא תלינן ואי ס"ד דאפי' בראשון פשיטא ליה אליבא דרבי הכי ה"ל למימר לר"י אליבא דרבי לא תבעי לך דאפי' בראשון לא תלינן מכ"ש בשני כי תבעי לך אליבא דרשב"ג אלא מדלא אמר ר"י הכי ע"כ דלא פשיטא ליה דאליבא דר' לא תלינן אפי' בראשון והא דקאמר ר"י אליבא דרבי לא תבעי לך היינו בשני ולזה כתבו תוס' דאליבא דרבי נמי ה"ל למבעי בראשון שלה ולא ידעתי טעם המל"מ שכ' שלא נתקררה דעתו בתי' המהרש"א ז"ל:

בא"ד והא דקמשני הא והא ר' וכו' ולא בשיטתיה דר"י וכו'. עכ"ל. כוונתם מבואר דבשלמא אי בעיא דרבי יוחנן היה בשני שלה ומבעיא ליה אי נחתינן חד דרגא בכתם אבל בראשון פשיטא ליה דלא נחתינן תרי דרגא לפ"ז שפיר י"ל הא דקאמר הש"ס א"ד הא והא רבי וכו' מדברי ר"י הוא דמהא אותיב לר"י בר ליואי דאמר אין תולין לרשב"ג דנחתינן חד דרגא דהא כיון דלרבי לא נחתינן חד דרגא בראשון א"כ מכ"ש לר"ג דלא נחתינן חד דרגא ותלינן אפי' בשני שלה אבל אי נימא דלר"י מבעיא אפי' בראשון לרשב"ג וא"כ הא דקאמר אליבא דרבי לא תבעי לך היינו אפי' בראשון לא תלינן א"כ ע"כ אין

זה דאמר א"ד וכו' מדברי ר"י דא"כ קשיא נמי לדידיה דהא איהו דאמר דלר' ודאי לא תלינן אפי' בראשון אלא ע"כ הש"ס הוא דמהדר לשנויי בכל ענין ולא שיטתיה דר"י ועיין במוהרש"ל ולא ידעתי על מה גמגם המל"מ בדברי תוס' אלו ולענ"ד הם דברים פשוטים אולי הבין מ"ש התוס' ולא בשיטתיה דר"י שהוא ר"ת בשיטתיה דר' יהודה לכך כ' מ"ש ע"ש:

דף ס:

רש"י ד"ה בשלמא התם וכו' הלכך ודאי טומאה ליכא אלא גזירת מעל"ע דרבנן. עכ"ל. צ"ע דאמאי ליכא אלא גזירת מעל"ע דרבנן דהא כיון דבדקה עצמה כשיעור וסת א"כ בכלל א"ת הוא וספקא דאורייתא הוא דהא בכדי שתרד מן המטה הוא בכלל א"ת ואע"ג דהתם נמי ליכא מאן דעכבי' אפ"ה איכא א"ת וא"כ ה"נ טהרותיה תלויות מן התורה דודאי לא פליג ר"א אמתני' דלעיל דבכדי שתרד וכו' הוא בכלל א"ת וצ"ע. ודע מ"ש כאן רש"י דשיעור א"ת הוא שאם שהתה כדי שתרד היא בכלל א"ת ולעיל אסקינן דדוקא דבלא שהתה הוא בא"ת וכבר עמד בב"י ע"ז והקשה על הטור בסי' קפ"ז שכ' דשיעורא דא"ת הוא אם שהתה כדי שתרד מן המטה שהוא נגד מסקנת הסוגיא לעיל דף י"ד ע"ש ולא הרגיש שגם רש"י כאן כ' כדברי הטור ועיין מש"ל:

תוס' ד"ה אימא שמש עכבן וכו' וא"ת כיון דיכול להיות וכו' וי"ל כיון דרוב פעמים וכו' עכ"ל ולא זכיתי להבין דבריהם דהא לר"א אמרי' דאם איתא דהוי דם מעיקרא הוי אתיא אלמא שכן דרך לדם מיד שבא מן המקור לביה"ח הוא שותת ויורד לחוץ ואינו מתעכב כלום וע"כ ס"ל דהכל נעשה ברגע אחד לפ"ז מה שכתבו דרוב פעמים בא מקודם הוא לר"א אינו מתעכב כלום בביה"ח דאי ס"ל דמתעכב קצת בביה"ח אפי' היכא דליכא מאן דעכבי' אמאי ס"ל דטהרות תלויה ולא מטמאינן בודאי כי היכי דמחייבינן ליה בחטאת ודאי ולא חיישינן לחולין בעזרה וע"כ משום דברוב פעמים בא מקודם וא"כ ה"נ ניזול בתר רובא ולטמא ודאי א"ו דס"ל שאין דרך לשהות מקודם יציאתו לחוץ אלא הכל נעשה ברגע אחת ה"נ אמאי מחייב חטאת דלמא השתא בא הדם וברגע זו בא לאחר תשמיש דדבר זה הנעשה ברגע אחת לא שייך לומר דבא מקודם וצל"ע: הרא"ש פסק כר"א דלדידיה אפי' בבדקה לאחר שיעור וסת ומצאה טמאה האחרות טהורים ומסתימת דבריו נראה דס"ל דאפי' לאחר שיעור אשם תלוי תלינן וכן נראה מן סתימת הטור שכ' וז"ל וא"א הרא"ש ז"ל כ' בבדקה ומצאה טמאה מועיל לטהר האחרות אפי' לא בדקה מיד עכ"ל ומדלא כ' דוקא בכדי שתרד וכו' מוכח דס"ל דלעולם תלינן בה ועפ"ז נ"ל לתרץ מה שהק' הב"י על הטור שנראה מדבריו דס"ל דאפי' בשלש נשים שלבשו

חלוק א' מהני היכא דבדקה א' מהן ומצאה טמאה דמצילה על האחרות ותלינן בה והוא נגד דברי הרשב"א דס"ל דדוקא היכא דשוכבים במטה כאחת אבל בזא"ז כמו בחלוק לא מהני מה שמצאה אחת טמאה אלא אם האחרונה מצאה טמאה אבל אם אחת מן הראשונות מצאה טמאה אינה מצילה על חברותיה כיון שהוא לאחר שיעור וסת לזמן לבישת החלוק וע"ז הקשה הב"י למה השמיטו הטור שהרי הוא נמשך בכמה מקומות מהלכות אלו אחר דברי הרשב"א וסותם דבריו כמותו וכאן אע"פ שהוא סובר כהרמב"ם לא היה לו להשמיט דברי הרשב"א לגמרי עכ"ל. ולפענ"ד לק"מ דהרשב"א אזיל לשיטתו דפסק כר"י דבעינן דוקא בדיקה תוך שיעור וסת מש"ה לא מהני בדיקת הראשונות בזה א"ז אבל לשיטת הרא"ש מהני אפי' בבדיקת הראשונות וכיון דאסיק לעיל כהרא"ש מש"ה לא הביא לקמן לדעת הרשב"א בזה. אח"ז ראיתי במע"מ שכ"כ עיי"ש:

דף סא:

ת"ר בגד שאבד בו כלאי' וכו' הא"ר מני אר"י ל"ש וכו'. הרא"ש ז"ל כתב וז"ל והלכה כר"י שהיה רבו של רבי אמי עכ"ל. וכ' במע"מ דלפי גי' דידן דגרסינן א"ר מני א"ר ינאי הלכה כר' ינאי שהוא רבו של ר"י ובע"כ דהרא"ש כ' כן לפי גירסא שלו דלא גרס ר' ינאי ונלע"ד להכריע כגי' הרא"ש ז"ל דלא גרסינן ר' ינאי דהתוס' כתבו ד"ה אר"י זאת אומרת מצות בטלות לע"ל פירושם לאחר תה"מ יהיו המצות בטלות והרשב"א כ' הביאו הר"ן בחדושיו בשמעתין וכ"כ בספ"ק דברכות דהא דאמרינן מצות בטלות לע"ל היינו מיד לאחר מיתה אבל לאחר תה"מ אין המצות בטלות וכ"ת פשיטא דלאחר מיתה לא שייך במצות י"ל דה"ק דה"א דאע"ג שאין למצות שייכות במת מ"מ ה"א כמו שמוזהרים הגדולים על הקטנים דלא ליספי להו בידי' ה"נ מוזהרים אנו על המתים כה"ג דלא להלבישן כלאים וכה"ג מה שאסרה תורה קמ"ל דלא ומה שמחלק בין לסופדו או לקוברו י"ל דאע"ג דס"ל דאסור לקוברו בכלאים לפי שהחיים מוזהרים על המתים שלא להלבישן מ"מ לסופדו מותר בכלאים שאינו אלא לכבודו ולא לשום מלבוש וכה"ג בחיים נמי מותר כהא דאמרינן מוכרי כסות מוכרין כדרכן ע"כ תוכן דבריו יע"ש ונראה דע"כ מוכח כדעת הרשב"א ז"ל דלפי' התוס' קשיא איך אמר ר"י אפי' לקוברו שריא א"כ ע"כ ס"ל דאפי' לאחר תה"מ המצות בטלות והא איהו אמר ר"פ חלק מניין לתה"מ מן התורה דכתיב ונתתם ממנו תרומה לאהרן הכהן וכי אהרן לעולם קיים אלא מכאן לתה"מ מן התורה וע"ש בפירש"י וא"כ הא ס"ל לר"י דלאחר תה"מ אין המצות בטלות ואם כן איך ס"ל כאן דהמצות בטלות א"ו דכאן לא אמר דמצות טלות אלא במותו אבל לאחר תה"מ לא וכדעת הרשב"א ז"ל וכ"ת אכתי קשיא איך אמר ר"י דאפי' לקברו הא

כשיעמוד במלבושיו יהיה לבוש בכלאים י"ל דס"ל כמ"ש התוס' בכתובות דף קי"א ע"ב דאמרינן התם עתידין צדיקים שיעמדו במלבושיהן וז"ל משמע במלבושיהן שנקברו היינו תכריכים אבל בירושלמי דהנושא אמר ר' לבניו מעטו בתכריכים שעתידין צדיקים שיעמדו במלבושיהן משמע מעטו בתכריכים שעתידין צדיקים שלא יעמדו בתכריכים אלא בלבושיהן מחיים עכ"ל וא"כ לפ"ז י"ל דר"י הכי ס"ל כרבי אך לפ"ז קשה מאי קאמר הש"ס ור"י לטעמיה דאר"י מ"ד במתים חפשי כיון שמת נעשה חפשי מן המצות משמע דס"ל להש"ס דר' ינאי ור"י בהאי קרא פליגי דר"י אית ליה מצות בטלות ור"י לא ס"ל הכי הא א"ל דכ"ע אית להו האי דרשא במתים חפשי דכיון שמת נעשה חפשי וכו' אלא דר' ינאי אמר דלקברו אסור טעמו משום דס"ל דעתידין שיעמדו בתכריכיהם מש"ה ס"ל דלקברו אסור דבלא"ה איכא פלוגתא דתנאי בהכי בירושלמי סוף כלאים דר' נתן ס"ל כסות היורדת עמו היא עולה עמו ור' וחכמים פליגי עליו וטעמיה דר"נ דכתיב תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש יע"ש ובפ"מ שם ולזה י"ל דלא ניחא ליה להש"ס דפליגי האמוראים בפלוגתא דתנאי וטפי ניחא להו דכ"ע ס"ל כחכמים וכר' דכסות היורדת עמו אינה עולה עמו אלא דפליגי בדרשא במתים חפשי אך כ"ז ניחא לגי' הרא"ש דלא גרס ר"י אבל לפי ספרים דידן דגרסי רבי ינאי סבירא ליה דלקברו אסור הדרא קושיא לדוכתה דמנ"ל להש"ס דפליגי ר"י ור"י בקרא דבמתים חפשי וכו' דלמא דפליגי אם הכסות היורדת עמו עולה עמו דהא ע"כ פליגי בלאו הכי ר"י ור"י בהא לפירוש הרשב"א הנ"ל דהא כתב הטור בי"ד סימן שנ"ב וז"ל תניא ר"נ אומר כסות היורדת עם המת עולה עמו לע"ל ע"כ צוה רבי ינאי לבניו אל תקברוני בכלים לבנים שמא לא אזכה ואהיה כחתן בין האבלים ולא בשחורים שמא אזכה ואהיה כאבל בין החתנים אלא בכלים צבועים קצת והאידנא נהוג עלמא בכלים לבנים עכ"ל ודברי ר"י הם בס"פ כה"י ובפ' אלו קשרים אלמא דס"ל לר"י דכסות היורדת עמו עולה עמו לע"ל ודלא כפירש"י שפי' שמא אהיה כחתן בין האבלים בג"ע וכבר תמה ע"ז ביפ"מ דבג"ע מה שייטיה דכסות שם אלא לע"ל מיירי לזמן התחיה ור"י ע"כ ס"ל דכסות היורדת עמו אינה עולה עמו דאל"כ קשה אע"ג דס"ל מצות בטלות במותו מ"מ לאחר התחיה ע"כ ס"ל דאינן בטלות מהא דאמר בפ' חלק וכמש"ל וא"כ קשה ל"ל להש"ס לחדש פלוגתא חדשה דפליגי בדרשה במתים חפשי א"ו דלא גרסינן ר"י וכגי' הרא"ש ז"ל:

דף סב.

גמ' בורית אר"י זה אהלא וכו'. דברי רש"י במסכת זבחים דף צ"ה תמוהים שהשמיט מי גריסין וחשיב בורית ואהלא בתרתי וצ"ע:

דף סב:

תוס' ד"ה הנח מיהו כיון דרגילות לבוא מכתם מגופה כו'. דבריהם סתומים דאע"ג דאיכא למימר דבא מגופה מ"מ כיון דעיקר טעם דכתמים דרבנן משום דבעינן עד שתרגיש בבשרה כדלעיל וכמו שפירש"י בשמעתין אם כן מאי איכא בין כתם ודם תבוסה ודוחק לומר דש"ה דאיכא למיחש שמא ארגשה ולאו אדעתה:

דף סג:

בשופעת דם טמא מתוך דם טהור. ע"כ. הפוסקים השמיטו לוסת זה דשופעת דם טמא מתוך דם טהור ואפשר משום דהאידנא לא בקיאין בדם טהור מש"ה השמיטו הפוסקים ועיין בתשובת פ"י שכתב שם באשה שראתה מתחלה כמו מוגלא ואח"כ ראתה דם דדמי' להך דשופעת דם טמא מתוך דם טהור וע"ש:

דף סד.

תוס' ד"ה תאמר וכו' והיכא דבראשונה אין לה שיעור וכו' דכ"ע אין הראשונה מן המנין ובעינן שתשלש בדילוג וכו'. ור"ל דלרב בכה"ג בעינן ד' ראיות כגון ראתה עכשיו ושני' בעשרים לה ושלישית בכ"א ורביעית בכ"ב ולשמואל בעי ה' ראיות דלא קבעה וסת עד שתראה עוד בכ"ג כי היכי דלא הוי ג' דלוגים דבתרי ראיות ראשונות ליכא דלוג וכ"ה בטור ובפוסקים להדיא ואין להקשות לשיטת התוס' דרב מודה היכא דהראשונה לא ניכרת בימי החודש אף רב מודה דאין ראשונה מן המנין א"כ מאי מקשה הש"ס לרב מהא דהיתה למודה להיות רואה ליום ט"ו דלמא ש"ה דמיירי בט"ו לטבילתה וכדאוקמינן למתני' דהכא דתני היתה למודה להיות רואה חמשה עשר לטבילתה וכמו דאמרינן לעיל דף ל"ט וכה"ג פירש"י לקמן וא"כ י"ל דהך ברייתא נמי בכה"ג מיירי מש"ה אף לרב אין ראיה ראשונה מצטרפת ז"א ולק"מ דהא בהך גוונא דמיירי הברייתא נמי איכא ד' ראיות וג' הפלגות דהא היתה למודה לראות בט"ו וא"כ לפני ראית ט"ו שפסקה בו הרי מקודם ראתה נמי בט"ו א"כ הרי ד' ראיות דהיינו מט"ו לט"ו ואח"כ ט"ז ואח"כ י"ז ואפ"ה לא קבעה וסת עד שתראה ליום י"ח ומקשה הש"ס שפיר וא"ל דא"כ מאי מקשה הש"ס בתר הכי ודקארי ליה מאי קארי ליה ופירש"י הא ודאי היכי מצי לאקשויי מלמודה דלמא ס"ד מש"ה נקט למודה דאי נקט ראתה יום ט"ו ושינתה ליום ששה עשר ה"א דוקא בכה"ג דליכא אלא ד' ראיות וג' הפלגות וכיון דלא ניכר וסתה בימי חודש משום הכי לא סגיא בפחות מהכי אבל היכא דהיתה למודה דאיכא ד' ראיות וג' הפלגות בלא ראית י"ח ה"א דסגיא בהכי וקבעה וסת מיד לאחר ראית י"ז ומש"ה נקט למודה לאשמעינן הך רבותא

והיינו כשמואל ז"א דמ"מ קשה למה לי למודה דהוי סגיא אי תני ראתה היום וליום ט"ו ושינתה וכו' ולכך איצטריך לשנויי למודה איצטריך ליה מ"ד וכו':

בא"ד ותימא למה פירש כן וכו' לא פליג בראיה ראשונה לחוד אלא בשלש ראיות של דלוג הראשון וכו'. עכ"ל. וכתב מוהרמ"ל וכן כתב בס' מע"מ וז"ל ור"ל לפי פיר"ח לפי סברת המקשה לא בראיה ראשונה לחוד הוא דפליגי אלא גם בכל שלש ראיות של הג' חדשים ראשונים דהא אי רב כר' ס"ל אין צריך כ"א לב' דלוגים דהיינו ו"ח לפיר"ח ולשמואל צריך ט' חדשים לג' דלוגים ועדיפא ה"ל לפרש דלרב א"צ כ"א ה"ח לב' דלוגים דהיינו בג"ח הראשונים ראתה ט"ו ט"ז י"ז ובשני חדשים שלאחריהם ראתה ט"ז י"ז וקבעה וסת לרב דס"ל כרבי בתרתי זימני ומיהו ראיה ראשונה בט"ו לא ממנינא היא כמו לשמואל כיון דלאו בדילוג חזיא ולשמואל צריך י' חדשים לפיר"ח:

פרק עשירי

דף סד:

מתני' בש"א נותנין לה בע"מ וכו'. מבואר ברא"ש דפירש דאין נותנין לה אלא בע"מ ופורש מיד וכן הא דאמרינן לקמן בשמעתין דבוגרת שראתה אין לה אלא בע"מ נמי ר"ל דאחר בע"מ פורש מיד וכ"נ מדברי הרשב"א בתשובה הביאו ב"י סימן קצ"ב וכ"נ מדברי הראב"ד בהשגות פ"ה מהלכות א"ב ומהרי"ף פ"ק דכתובות דס"ל הכי אבל הרז"ה בהשגות על ס' בעה"נ מפרש דר"ל דאחר בע"מ אם לא ראתה אח"כ א"צ לטבול ומותר לו לבעול כמה בעילות כ"ז שלא ראתה אחר בע"מ:

גמ' אתמר שימשה בימים רב אמר לא הפסידה לילות ולוי אמר הפסידה לילות. לכאורה משמע דבהא פליגי דלרב מותר לשמש גם בלילות וללוי כיון דשימשה בימים אסורה לשמש בלילה אבל ז"א דלמה תאסר לשמש בלילה כיון דהאי דם שראתה ביום תלינן בדם בתולים לעולם מותרת לשמש אפילו אחר ד' ימים אלו כ"ז שלא ראתה דם אחר ד' ימים וא"צ טבילה על הדם שראתה תוך ד' ימים אלו מכ"ש דהיא מותרת לשמש תוך ד' ימים אלו בלילות ואי מיירי בשראתה דם בלילה וס"ל ללוי דלא תלינן בד"ב אלא מה שראתה תוך העונה ששימשו בו בד' ימים אבל אם ראתה דם בעונה האחרת שלא שימשה בו לא תלינן בד"ב אפילו תוך ד' ימים אלו אם כן קשה מאי איריא דהפסידה לילות אפילו ימים שאח"כ הפסידה דשוב אסורה לשמש לעולם עד שתטבול כיון דלא תלינן בד"ב דם טמא הוא וצ"ל דהכי קאמר הפסידה לילות כלומר כל מה שתראה בלילה שאחר יום השימוש הוא דם טמא ואסורה לשמש עד שתטבול וה"ה דה"מ לאפלוגי

בשימשה בלילות וראתה ביום שאח"כ דלרב תלינן בדם בתולים וללוי לא תלינן ועיין במהרש"א מ"ש בתוספות לקמן דס"ה ע"ב ד"ה וכולן ששופעות וכו' שהבין גם כן כמ"ש אבל המרדכי פ"ב דמסכת שבועות כתב וז"ל שימשה בימים של אותם ד' לילות וכו' רב אמר לא הפסידה לילות שמשמשה נמי בלילות כימים דעד מ"ש תנן ל"ש לילות ול"ש ימים ולוי אמר הפסידה לילות דמאי ד' דקאמר ד' עונות או ד' ימים או ד' לילות וכיון ששימשה ביום הפסידה לילות עכ"ל משמע דס"ל דעיקר פלוגתייהו הוא אם מותרת לשמש אחר כך בלילה והוא תמוה כמש"ל וצ"ל דהמרדכי מפרש פלוגתא דרב ולוי כששימשה בימים ובלילות כגון ששימשה לילה השייך ליום ה' וגם ביום ה' שאח"כ וכן שימשה לילות וגם ביום שאח"כ ס"ל לרב דמותרת לשמש גם שאר ב' לילות ליל שבת וליל מ"ש וה"ה ביום שבינתיים מותרת לשמש ולוי ס"ל דהפסידה לילות ר"ל שאם תשמש בשני לילות הנשארים ותראה מחמת התשמיש אז היא טמאה דלא נתנו חכמים לה אלא ד' עונות לשמש וכל מה שתראה תוך ד' עונות אלו הן בשעת תשמיש או לאחר תשמיש תלינן בד"ב אבל אחר ששימשה ד' עונות אפילו מה שתראה אחר כך בשעת תשמיש ולא פסקה מחמת תשמיש לא תלינן בד"ב:

פירש"י ד"ה וחזר ובעל בתוך ד' לילות. עכ"ל. לא ידעתי כוונתם מנ"ל הא דפשטי' דסוגיא משמע כיון דבפעם הראשון שבעל לא מצא דם ובביאה שניה מצא דם בהא פליגי ר"ח ור"א אבל היכא דגם בפעם ב' לא מצא דם אע"ג דבביאה שלישית מצא דם בהא מודה ר"א דכולי האי לא אמרינן דאיתרמי כשמואל דאלת"ה אלא דבכל ד' לילות אמרינן הכי ואף אי בעל שלשה לילות ולא מצא דם ובליל ד' מצא דם אמר רב אשי דתלינן דאיתרמי כדשמואל אין לזה טעם דכיון דבג' לילות איתרמי כדשמואל למה לא נימא כן בליל ד' ג"כ דאיתרמי כדשמואל דמ"ש שלשה לילות או ד' לילות ולא עוד דלא נתן קצבה אע"פ שבעל הרבה פעמים תוך שלשה לילות תלינן דאיתרמי כדשמואל ולמה יגרע ליל ד' דלא ניתלי בדשמואל גם אין ענין ד' לילות שנותנין להגיע זמנה לראות לפלוגתא דר"ח ודר"א דהתם כיון שראתה מיד בביאה א' אמרינן דלא כלו בתוליה עד ד' לילות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה אבל הכא כיון שעדיין לא ראתה בשמושה ותלינן כדשמואל מה עדיפותא דג' לילות הראשונים משאר לילות לכן נ"ל דרש"י לא ס"ל כפי' התוס' דמפרשי דפלוגתא דר"ח ודר"א מיירי שלא ראתה ד"ב בביאה ראשונה אלא דמיירי שראתה ד"ב בביאה ראשונה ואח"כ פסקה תוך ד' לילות ולא ראתה ובהא פליגי ר"ח ור"א שאם אח"כ תראה תוך ד' לילות אי תלינן בד"ב והא דקשיא להו לתוס' על פי' זה דאיך יחלוק ר"א אהא דר"ג א"ש דספ"ק ותניא כוותיה י"ל דס"ל לרש"י דר"ג לא קאי אלא על קטנה דיהבינן לה

זמן ארוך עד שתחיה המכה בהא הוא דאמרינן דאם פסקה פ"א מחמת תשמיש תו לא תלינן בד"ב משא"כ בהגיע זמנה לראות דלא יהבינן לה אלא ד' לילות ס"ל לר"א דאפי' פסקה מחמת תשמיש פ"א תוך ד' לילות אפ"ה תלינן אם ראתה בשאר ביאות שתוך ד' לילות בד"ב וכן פירש"י לעיל אהא דר"ג דל"ש דאמר אב"ה קאי ור"ל לב"ש דאמר ד' לילות אפי' פסקה מחמת תשמיש תלינן בד"ב לר"א וכן מבואר במרדכי שם דס"ל הכי שכ' וז"ל אר"ג ל"ש דנותנין לה ימי טוהר כולי האי אלא שלא פסקה מחמת תשמיש כלומר אימת אמר ב"ה עד שתחיה המכה וכו' מבואר כמ"ש ועמ"ש בסמוך בתוס':

בפירש"י ד"ה מתוך יב"ח שבעל לילה הראשון והלך בדרך מיד ושהה וחזר ובעל וכו' וכן פעם ב' וג' ובא לפני וכו'. ותמוה דלפ"ז לא נתן רבי ד' לילות אלא מתוך ט' חדשים ועיין בתוס' ד"ה אלא וכו' וכך היה לו לפרש ושהה ד"ח וחזר ובעל וכו' וכן פעם ב' וג':

תוס' ד"ה כל זמן וכו' כל היום המחרת וכל הלילה שאחריו כו'. כן מוכח מהא דאמרינן לעיל עבר עליו לילה אחד בלא תשמיש טמאה משמע דוקא אחר שעבר עליו כל הלילה תו לא תלינן בד"ב ביום המחרת אבל כל הלילה תלינן אף בלא שימשה:

בא"ד ורב מחמיר טפי דדוקא כשנוחרת וכו'. מבואר דס"ל לתוספות דרב תרתי בעי כ"ז שהרוק מצוי תוך פיה וגם שתהיה נוחרת וכ"כ הר"ן לדעת הרי"ף וכ"מ בהרמב"ם וזה דלא כהב"ח סס"י קפ"ז ובתשובותיו שכ' דהרי"ף מפרש דרב אית ליה דשמואל דסגיא בהא דכ"ז שהרוק מצוי תוך פיה אלא דס"ל דנוחרת נמי מהני ואהא פליג שמואל וליתא ועוד דא"כ קשיא על רב מברייתא דמייתי הש"ס לעיל די"א ע"ב דתניא כוותיה דר"ג א"ש דתני בד"א שלא פסקה מ"ת וכו' ואיך סתם הברייתא אבל פסקה מ"ת טמאה הא בנוחרת היא טהורה לרב אע"ג דפסקה מ"ת וא"ל דהברייתא מיירי באינה נוחרת ז"א דהברייתא על מתני' קאי לפרש עד שתחיה המכה דתני במתני' ולרב גם נוחרת היא בכלל שלא חיתה המכה ועד שתחיה דתני במתני' היינו כ"ז שנוחרת ואיך מפרש הברייתא בד"א שלא פסקה דהא אפי' פסקה נמי טהורה לרב א"ו דליתא לדברי הב"ח אלא דרב תרתי בעי וכמ"ש התוס' והרמב"ם וכפי' הר"ן לדעת הרי"ף ז"ל:

תוס' ד"ה ע"ג כולם לספרי' דגרסינן הכי וכו'. עיין מהרש"א ובמרדכי פ"ב דשבועות כ' עומדת ורואה מחמת שאותו מקום נדחק וכשיושבת אינו נדחק ואינה רואה ע"ג קרקע קשה ונדחק ורואה ע"ג כרים ואינה רואה בידוע שלא חיתה המכה ואם היא יושבת ע"ג כלים שקשין הן ורואה ושוב יושבת ע"ג כלים רכים ואינה רואה בידוע שחיתה המכה והאי דראתה דם נדה הוא ע"כ. והוא תמוה דלמה יגרע כלים רכים ולא ראתה וכלים קשים וראתה דלא תלינן בד"ב מקרקע וראתה וכרים וכסתות ולא ראתה דתלינן:

תוס' ד"ה רב אמר וכו' ואיצטריך ליה לשנויי הכי לשמואל דאפי' אי כלוי ס"ל ע"כ כבר כתבתי לעיל דף י"א ע"ב דמש"ה מפרש רש"י שם על ל"ש דאר"ג דאב"ה קאי משום דלא ניחא ליה לפרש דר"ג אב"ש קאי אע"ג דלית הלכתא כב"ש מ"מ נ"מ לדידן בהגיע זמנה לראות דיהיב ב"ה האי שעורא דב"ש בלא הגיע זמנה משום דניחא ליה לרש"י לפרש אפי' אי שמואל ס"ל כלוי וכמ"ש התוס' כאן דהכי ניחא ליה להש"ס בכתובות לאוקמי דשמואל אפי' אי סבר כלוי ואי יסבור שמואל כלוי ליכא לפרש דר"ג א"ש קאי אדב"ש דיהיב לה ד' לילות דמאי אריא דעבר עליו לילה אחד בלא תשמיש דהא אפי' שימשה בלילה וראתה ביום טמאה ללוי דלית לה אלא ד' עונות מש"ה הוכרח לפרש דר"ג א"ש קאי אדב"ה דהיינו עד שתחיה המכה דלכ"ע אם שימשה בלילה אם ראתה ביום שלאחריו טהורה ויש לדקדק מאי מק' התם רבא לר"י אימא רישא וכו' דלמא ס"ל כלוי ומש"ה ברישא לענין בדיקות שחרית וערבית בעי בדיקה אפי' בתולה שדמיה טהורים שאם תראה ביום טמאה אבל בסיפא בבדיקה שאחר תשמיש א"צ בדיקה וצ"ל דרבא ה"ק לרב מיהו ע"כ צריך לשנויי כאן ששימשה וכו' דלרב קשיא רישא וסיפא א"כ אף לשמואל יש לתרץ כן:

תוס' ד"ה שאני שמואל וכו' וק' דבפ"ק דכתובות וכו' וי"ל דהטיה דכתובות וכו' ולפ"ז צריכין לומר הא דפליגי הכא ר"ח ור"א פליגי באמר בהדיא שבעל בעילה גמורה שיכולה להתעבר בו ולשון התוס' בפ"ב דחגיגה כך הוא וי"ל דודאי תחלת ביאה רוב בקיאים בשעת מעשה אבל גמר כדי שתתעבר א"א כ"א לשמואל עכ"ל לפ"ז מיירי פלוגתייהו באומר שגמר ביאתו ועיין בחדושי לפוסקים סי' קצ"ב:

דף סה:

פירש"י ד"ה מתוך ד' לילות ללא ראתה כו'. מבואר דס"ל לרש"י דהך רישא אתי' אפי' כרבנן דלבתר זמן תלייתה מודה דבשופעת צריכה לבדוק אם נשתנו וזה דלא כיש לפרש שכ' הרמב"ן בחדושיו דברייתא כולה ר"מ היא וה"ק כולן שהיו שופעות ובאות מתוך ד' לילות וכו' מתוך הלילה לאחר הלילה צריכות לבדוק שבכולן ר"מ מחמיר כב"ש מן הסתם ומיקל כדברי ב"ה עם הבדיקה מה היא הבדיקה הזאת שיהא מראהו שלא כדם נדה דם נדה אדום וכו' הא תוך זמן דב"ש אינה בודקת בכך אבל אם ראתה שנשתנה מראה הדמים טמאה עכ"ד אבל רש"י ע"כ דלא ס"ל הכי דאי ס"ל דרישא ר"מ היא לא היה לו לפרש מתוך ד' לילות לראתה וכו' דהא לר"מ אפי' בתינוקת ששופעת מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות או מתוך לילה לאחר הלילה בהגיע זמנה לראות ולא ראתה נמי צריכה בדיקה וכ"כ המהרש"א ולפמ"ש הרמב"ן די"ל דברייתא כולה ר"מ היא צריך

לפרש מאי דאמר ושאר ראיות שבין וכו' ה"ק לפי שבשאר ראיות ס"ל לר"מ דהלך אחר מראה הדמים מה"ט ס"ל כן אפי' בשופעת דס"ד דשופעת עדיפא דא"צ בדיקה משום דשופעת וכמ"ש המפרשים ז"ל:

שם בד"ה ושאר ראיות היכא דאינה שופעת וכו' כיון דאינה שופעת מתוך ד' לאחר ד' לקטנה ומתוך לילה לאחר לילה להגיע זמנה לראות ולא ראתה. עכ"ל. פי' בשאר ראיות היכא דאינה שופעת מתוך הזמן של ב"ש לאחר הזמן אלא שראתה אחר הזמן של ב"ש ותוך הזמן של ב"ה בהא לא ס"ל לגמרי כב"ש ולא לגמרי כב"ה דלב"ש אפי' לא נשתנו טמאין כיון דאינה שופעת מתוך הזמן של ב"ש לאחר הזמן דאלו היתה שופעת מתוך הזמן של ב"ש לאחר הזמן אף ב"ש ס"ל דאם לא נשתנו טהורים אבל היכא דאינה שופעת ס"ל לב"ש דאפי' לא נשתנו טמאים כיון שהוא אחר הזמן ובהא לא ס"ל לר"מ לגמרי כב"ש אלא ס"ל דאם לא נשתנו טמאים כדאמר הלך מראה הדמים אבל בשופעת מתוך הזמן דב"ש לאחר הזמן ס"ל לר"מ לגמרי כב"ש דאף ב"ש ס"ל הכי דאם לא נשתנו טהורים וזה שדייק רש"י ובהא לא ס"ל כב"ש לגמרי ור"ל אבל בשופעת ס"ל לר"מ לגמרי כב"ש אלא דקשיא לי למה הוצרך רש"י לפרש דלב"ה טהורים אפי' נשתנו ולב"ש אפי' לא נשתנו טמאין הא זה לא הוזכר כלל בברייתא דנשתנו וה"ל לפרש כפשוטו וכמ"ש התוס' באמת דמיירי בלא נשתנו כלל ובהא פליג ר"מ עם ב"ש דלב"ש אפי' היה מתחלה מראה דם בתולים וגם אחר זמן תלייתו ראתה כזה אפ"ה טמאה כיון שהוא לאחר זמן תלי' ור"מ ס"ל בהא דטהור ופליג אב"ה דס"ל אפי' אם היה מתחלה מראה דם נדה וגם אח"כ מראה זה אפ"ה טהור כיון שהוא תוך זמן תלייתן ובהא פליג ר"מ וס"ל דטמאה כיון שהוא אחר זמן תליי' דב"ש גם קשיא לי מה שפירש"י לעיל בסוף דבור המתחיל מתוך וכו' וז"ל אלא בודקת אם נשתנו מראה דמים כדמפרש עכ"ל ובברייתא לא הוזכר כלל שנשתנו מראה דמים אלא דבין בתחלה ובין בסוף היה לו מראה אחד אלא דמפליג בין אדום ואינו אדום וזיהום ואינו זיהום דע"כ תוך זמן תליי' דב"ש אפי' היה לו מראה דם נדה טהורה לכ"ע דאל"כ מאי איכא בין תוך זמן תלי' דב"ש לאחר זמן אליבא דר"מ לכן נלע"ד לומר דמה שפירש"י אם נשתנה מראה דמים אין ר"ל שנשתנו ממה שהיה אלא ר"ל שנשתנו ממה שהרגילות להיות מראיתן של דם בתולים ומיירי שאינה יודעת תחלתו מה היה שאם היתה מוצאתו מתחלתו אדום ס"ל לר"מ דאפי' אחר זמן תליית ב"ש דטהורה ואפי' היה מראיתו כדם נדה אלא מיירי מן הסתם וכיון דדרך דם בתולים אינו אדום ואינו זיהום אם השתא ראתה אדום וזיהום טמאה דמסתמא נשתנו ומעיקרא היה לו מראה ד"ב אבל תוך זמן תליית ב"ש תלינן מן הסתם להקל ואמרינן שכך היה

מראיתו בתחלה אע"פ שאין רגילות במראה זו או י"ל דס"ל לרש"י דתוך זמן תליי' דב"ש א"צ לבדוק אח"ז משא"כ אחר זמן ס"ל לר"מ דצריכה לבדוק והא דמצריך בפ"ק בדיקה אפי' תוך זמן תליי' לכ"ע התם מיירי לטהרות והכא מיירי לבעלה וכמ"ש התוס' ולפ"ז לא קשה קו' תוס' על רש"י דגם רש"י מודה דלכ"ע אם בודאי נשתנו ממה שהיה לכ"ע טמאה אפי' תוך זמן תליי' לכל חד כדאית ליה וכ"נ מהרמב"ן בחדושיו שהבין כן מתוך פירש"י: **תוס' ד"ה וכולן ששופעות וכו' וי"ל וכו' א"נ הך בדיקה הוי בשפופרת וכו'**. עכ"ל. יש לדקדק לתי' זה דא"כ הא דאמר ובכולן ר"מ מחמיר כדברי ב"ש והיינו בשופעת מתוך זמן דב"ש לתוך זמן דב"ה מצריך ר"מ בדיקת שפופרת וע"כ דמיירי ברואה מראה דם נדה דאלו ברואה כמראה דם בתולים למה מצריך בדיקת שפופרת דודאי לא יגרע שופעת מאינה שופעת דס"ל לר"מ דטהורה אם ראתה מראה דם בתולים ובדיקת שפופרת למה א"ו מיירי ברואה מראה ד"נ א"כ איך אמר ושאר ראיות שבין ב"ש וב"ה אמר ר"מ הלך אחר מראה דמים משמע דבדיקת שפופרת ל"מ אם ראתה מראה ד"נ ולמה לא יועיל בדיקת שפופרת כיון דנתברר ע"י בדיקה דמן הצדדים אתי הדם וליכא בין שופעת לשאר ראיות כלום לר"מ דאי בראתה מראה ד"נ כאן וכאן מתיר בדיקת שפופרת ואי בראתה מראה דם בתולים כאן וכאן א"צ בדיקת שפופרת וטהורה וצ"ל דאין ה"נ קאמר ובכולן ר"מ מחמיר כב"ש בשופעת מתוך זמן דב"ש לתוך זמן דב"ה וראתה כמראה ד"נ דצריכה בדיקת שפופרת לפי שאף בשאר ראיות ס"ל הכי דהלך אחר מראה דמים או בדיקת שפופרת וכדמסיים דם נדה בא מן המקור וכו' וקמ"ל דלא עדיף שופעת מן שאר ראיות אלא כי היכי דאית ליה לר"מ בשאר ראיות אם ראתה מראה ד"נ דבעי' בדיקת שפופרת ה"נ אית ליה בשופעת מתוך זמן דב"ש לאחר זמנו ועוי"ל דדוקא בשופעת שייך בדיקת שפופרת לברר הדם שהיא רואה עכשיו אם הוא מן הצדדים או לאו משא"כ ברואה ראיה מועטת א"א לברר כי מה דהוי הוי ואף אם תראה אחר כך ותראה שהיא מן הצדדים מ"מ י"ל דראיה ראשונה ד"נ היה משא"כ בשופעת שהכל היא ראיה אחת ועוד י"ל דבאינה שופעת אפשר דלא סמכינן אבדיקת שפופרת דהא רש"י ס"ל לקמן ברואה מ"ת דלא סמכינן אבדיקת שפופרת בבעל הראשון אלמא דאין בדיקה זו מוציאה מכל ספק ואף להחולקים על רש"י י"ל דהיינו דוקא שלא לאסור האשה על בעלה לעולם וקשה גירושין משא"כ כאן:

במרדכי כתב וז"ל נשתנו מראות דמים שלה כי דם בתולה אדום ודם נדה עכור. עכ"ל. ועיין בחדושי א"ש שם ויש לדקדק דהא ר"מ ס"ל הכי אבל חכמים ס"ל כל מראה דמים אחד הם ואיך תפס דברי ר"מ ושבק לחכמים ונ"ל דס"ל להמרדכי דודאי אף חכמים ס"ל

שרגילות של ד"ב שאינו דומה למראה ד"נ דודאי לא יחלקו במציאות ומה שאמרו חכמים כל מראה דמים אחד הן היינו לענין תלי' אחד הן דכל מראה דמים תולין בד"ב אע"פ שאין רגילות בכך כיון שלפעמים הם כך והוא בתוך הזמן מש"ה תולין כמו דס"ל לר"מ תוך זמן תלי' דב"ש דתולין אפילו מראה ד"נ בדם בתולים אע"פ שדם בתולים אינו רגיל להיות כך ה"נ לחכמים תוך זמן תלי' דב"ה לעולם תולין אבל ה"נ דס"ל חכמים כר"מ בהא שכן אין דרך ד"ב להיות אדום וזיהום והמרדכי נקט בהוה שכן הוא אם משתנה מדם בתולים לד"נ משתנה משאינו עכור לעכור מאינו זיהום לזיהום וה"ה בשאר שינוי מראות נמי דאין תולין ובזה צדקו דברינו מ"ש לתרץ לעיל די"א ע"ב קו' מהרש"א שם ועיין:

דף סו.

גמ' ונאמנת אשה לומר וכו' רשב"ג אומר דם מכה וכו'. יש לדקדק כיון דמסקינן דפליגי אם הדם טמא או לאו אבל האשה טהורה לבעלה ואינה טמאה אלא טומאת ערב לטהרות אם כן לא שייך מלתא דרשב"ג הכא אמלתא דרבי דאיהו מיירי לבעלה ועו"ק הא כבר פליגי בהא מילתא לעיל דף ט"ו ע"א ואפלוגי בתרתי ל"ל ונ"ל עפ"י מה שכתב התוס' ריש מסכת גיטין ופרק האשה רבה דהא דעד אחד נאמן באיסורין ילפינן מן וספרה לה דדרשינן לה לעצמה וא"ת אם כן אפילו איתחזק אסורא וי"ל דאינה בחזקת רואה כל שעה וכשיעברו שבעה טהורה ממילא ולא אתחזק אסורא וגם בידה לטבול עכ"ל ועיין במהרש"א שם ולפ"ז הכא אם אמרה דמה שראתה הוא מחמת מכה שבמקור לרשב"ג דס"ל דדם מכה הבא מן המקור טמאה טומאת ערב לטהרות ואם כן איתחזקה בטומאה כל היום של הראיה ואם תרצה שתטבול לערב לטהרות שורת הדין נותן דאינה נאמנת לומר שדם מכה הוא כיון דכבר איתחזקה בטומאה אותו היום אפילו הוא דם מכה מעתה לא מהמנינן לה שהוא ממכה לענין טהרות וחיישינן דלמא משקרה ודם נדה הוא דהא היכא דהוחזקה בטומאה אינה נאמנת והכא לאו בידה הוא שהרי עדיין לא עברו עליה ז' ימים לראייתה וכיון שלענין טהרות אינה נאמנת שתטהר לערב ותעסוק בטהרות דחיישינן שמא משקרה ודם נדה הוא ליכא תו להאמינה גם לבעלה דלא שייך נאמנת לחצאין ועיין ברא"ש פ' בנות כותים שכתב כה"ג אלא דר' ס"ל דמק"מ טהור ומש"ה אמר שפיר דנאמנת ולפ"ז שפיר שייך מלתא דרשב"ג כיון דדם מכה הבא מן המקור ס"ל דטמא מש"ה דין הוא שלא תהא נאמנת אף לבעלה. ובהכי ניחא מ"ש הב"י בסימן קפ"ז פלוגתא דר' ורשב"ג ופסקו הפוסקים כרבי ומתמה עליו מוהר"מ מלובלין בתשובה דלא נ"מ לדידן דכל פלוגתייהו אינו אלא לטהרות ולפמ"ש ניחא אח"ז ראיתי בשו"ת כנ"י סימן ל"ד שרצה לתרץ גם כן ע"פ דרך זה אבל דבריו שם תמוהים דמדמה

להא דהוחזקה נדה בשכנותיה דאינה נאמנת וה"נ הואיל והוחזקה טמאה אינה נאמנת ואין ענין זה לכאן דשאני הוחזקה נדה בשכנותיה משום דמעשה לא עבדה שהלבישה בגדי נדותה משא"כ כאן ולפמ"ש ניחא. ואין להקשות איך כתב הב"י דפסקו הפוסקים כר' הא הרמב"ם פסק כרשב"ג דהא בהלכות מו"מ בפ"א ובפ"ד כתב דמק"מ טמא וכיון דס"ל דהא דר' תליא בהא דאי מק"מ טמא אינה נאמנת לומר מכה יש לי במקור ואם כן איך פסקינן בהא כר' ז"א דבלא"ה קשה דברי הרמב"ם אהדדי שהרי בפ"ח מהלכות א"ב די"ד כתב וכן אשה שראתה דם מחמת מכה שיש לה במקור אע"פ שראתה בשעת וסתה היא טהורה והדם טהור וכו' עכ"ל הרי דפסק דהדם טהור אע"ג דפסק מק"מ טמא וע"כ צ"ל לדעת הרמב"ם ז"ל כמ"ש בחדושי פוסקים דע"כ לא פסק הרמב"ם ז"ל דמק"מ טמא אלא הדם שנברא תוך המקור אע"פ שאינו דם כגון האי דב' טיפות מרגליות דר"פ י"ד או בדם שראתה אחר מיתה כדאיתא בסוף מכילתין בהא הוא דפסק דטמא מטעם דמק"מ טמא כדאי' בגמרא משא"כ בדם מכה שהוא מכותלי בית הרחם ולאו תולדה דרחם היא בהא ס"ל כרבותינו שהעידו על דם מכה שבא מן המקור שהוא טהור ועיין שם בחדושי לסימן קפ"ח וזה דלא כמ"ש בס' כנ"י שמדחיק עצמו בזה:

גמ' אר"י א"ר וכו' שלשה תשב ז"נ. וכתב הר"ן בחדושיו על הגמרא ובחדושיו על הרי"ף פ"ב דשבועות דנקיים דאמר לבסוף קאי אכולה דאף ו' והוא או ו' והן צ"ל נקיים דאל"כ הא לא סגי' בששה דדלמא השתא בראיה אחרונה נעשה תחלת נדה אלא ז"נ דנקט הרגל לשון הוא בכ"מ ועיין בחדושי פוסקים סימן קצ"ב:

שם אמר רבא תבעוה וכו'. עיין בחדושי לפוסקים סי' קצ"ג:

דף סז.

תוס' ד"ה פתחה עיני' ביותר וכו' ולכל הפירושים צריך ללמדה לפתוח פיה וכו'. מסקנת הפוסקים אינו כן אלא דא"צ לפתוח פיה וכמבואר בש"ע סימן קצ"ח והאי דמקצה שפתותיה היינו שדחקה שפתותיה יותר מדאי ונתכסה מה שדרכו להיות גלוי עיין בראי"ש:

ד"ה פתחה עיניה וכו' וכן צריך לחלק דלעיל אמרינן דביה"ס לא בעי ביאת מים ובפ"ט וכו' ומחשב ביה"ס שבאשה וכו'. עיין בב"י סי' קצ"ח שהביא כן בשם הסמ"ג והק' עליו דמאי ראיה היא זו דהא מסקינן לעיל דנהי דביאת מים לא בעינן ראויה לביאת מים בעינן וע"ש ומה שיש לדקדק בזה ובדברי מהרש"א במ"ש בתוס' כאן כתבתי בחדושי שם:

דף סז:

תוס' ד"ה משום סרך בתה וכו' ומיהו אומר ר"ת וכו' דשוב לא יבא לידי ספק ליכא למיחש וכו' דמרגשת הבת בכך וכו'. עכ"ל. משמע דר"ת מיירי אפילו בטובלת בשביעי שאין קפידא רק שתשוב לביתה כשהוא לילה וכו' דהשתא לא יבא לידי ספק דהא א"א לו לשמש כ"א לאחר שתשוב לביתה שהוא לילה אפילו אם טובלת ביום ש"ד מהאי טעמא וליכא למיחש דמ"מ משום סרך בתה תהא אסורה לטבול ביום דשמא תראה ותרגיש בתה שאמה טבלה בעוד יום ואז גם היא תטבול בעוד יום ותבא גם לביתה בעוד יום ויבא לידי ספק משום דמרגשת הבת בכך שתטבול סמוך לחשיכה כאמה אבל מהטור סי' קצ"ז מבואר דס"ל דר"ת לא התיר לטבול סמוך לחשיכה אלא בשמיני ולא בז' וכבר עמד ע"ז בשו"ת עה"ג ובשו"ת ח"צ:

דף סח.

תוס' ד"ה כך אמרו וכו' וי"ל דאיכא לאוקמי פסק דלעיל וכו'. לפ"ז הא דאמר רב יימר אפי' שכן אמרי' לבר מאשה חופפת באחד בשבת וטובלת בחמישי בשבת וכו' דאפשר דחופפת בלילה וטובלת בלילה אצ"ל משום דרחוק יותר מדאי כנראה מפירש"י לעיל אלא משום דכולה משכחת לה בלא אפשר למיחף בלילה כגון שחלו ב' י"ט של ר"ה לפני שבת או לאחר שבת וכיון דהיכא דלא אפשר שריא אמרי' שכן לרב יימר לבר מאשה חופפת בא' בשבת וטובלת בה' בשבת דהתם לא משכחת לה דלא אפשר למיחף בלילה דאפי' בחלו ב' י"ט של ר"ה אחר השבת צריכה למיחף בלילה דהא בכולה אי לאו דזימנין משכחת לה דלא אפשר לא הוי שרינן לה אלא משום דזימנין משכחת לה דלא אפשר מש"ה שרינן לה אפילו אפשר למיחף בלילה אבל שתהא חופפת ביום א' ותטבול בה' לא אשכחן לא אפשר למיחף בלילה מיהו הרא"ש ס"ל דלרש"י לא קאי הלכתא דלעיל יע"ש:

מתני' ומטמאה מעל"ע. פירש"י אירשא קאי דקתני אחר ימים בדקה ומצאה טמאה מטמא מעל"ע של ראיה זו וכ"פ הרע"ב וק' דא"כ מפקידה לפקידה למאי נ"מ דהא מפקידה לפקידה ממעטת ע"י מעל"ע והכא לא משכחת לה שיהא ממעטת ע"י מעל"ע דאי בבדקה שביעי שחרית ואח"כ בדקה עצמה בליל שמיני ומצאה טמאה ויהא בדיקת שחרית של ז' יועיל שלא תטמא אותה מקודם בדיקת שחרית תיפוק לי' דבלא"ה היא טמאה שהיא עדיין בתוך ימי נדותה אלא ע"כ צ"ל דהא מילתא דתני במתני' ומטמאה מעל"ע הוא ענין בפ"ע כלומר דהראיה שבתוך י"א ימי זיבה מטמא מעל"ע ומפקידה לפקידה דלא נימא כמו דס"ל לרבא דהראיה שבתוך י"א יום אינה מטמאה למפרע קמ"ל

וכדאי' דס"ח ע"ב ומה שפירש"י ארישא קאי לאו דוקא מיירי בגוונא דרישא שלא בדקה עצמה מן בדיקת שביעי עד עכשיו שבדקה עצמה ומצאה טמאה דאל"כ לא משכחת לה שיהא מפקידה לפקידה ממעטת ע"י מעל"ע אלא ר"ל דלא קאי אסיפא שלא פסקה בטהרה בז' דהיא בחזקת טומאה אלא דמיירי שפסקה בטהרה בז' ואח"כ בדקה ומצאה טמאה שהיא מטמאה מעל"ע או אם בדקה גם אח"כ בימי זיבה ומצאה טהורה ואח"כ בדק' ומצאה טמאה מטמאה מעל"ע ועיקר אתיא מתני' לאשמעינן דגם הראיה שבימי זיבה מטמאה למפרע וכ"ה במהרש"א בהדיא:

דף ע.

א"י כר"י וכו'. מוכח מסוגי' זו דמאן דס"ל דאין מביאין קדשים לבית הפסול ה"נ אין לזה תקנה בדלא קרב אשמו אע"פ שהוא נמנע כל ימיו מלעשות פסחו ומביאת העזרה ויפטור מחגיגה והקהל וכל המצות הנהוגות בטהורים דוקא ומזה קשיא על התוס' בפסחים דפ"ט שהק' וכי בשביל שמא יהי' נותר יעמוד בספק כרת ועיין:

דף ע:

תוס' ד"ה כאן בעושה תשובה וכו' ותימא דבר"ה פ"ק אמר גדולה תשובה וכו' אלמא דביחיד אין תשובה וכו'. עכ"ל. ונראה לתרץ ע"פ מ"ש בס' בינה לעתים הא דאמרינן התם הרי שהיו ישראל רשעים גמורים בר"ה וכו' להוסיף עליהם א"א וכו' דכ"ז בעושי תשובה מיראה דכיון דע"י תשובה מיראה נעשו זדונות כשגגות ואין חילוק בין מזיד לשוגג אלא המחשבה אבל המעשה שוה בשניהם כך הקב"ה אינו משנה הגזרה אלא המחשבה שהיה אצלו מתחלה לרעה לנו שלא יועילו הגשמים מועטים לגדל הפירות והתבואה וכשהוא מורידן בזמנן על הארץ הצריכה להן הכל לפי הארץ א"כ נתבטל המחשבה זו אבל מעשה הגזירה נשאר קיים שלא יהיו רק גשמים מועטים אבל כשאנו עושים תשובה מאהבה אז אנו משנים המעשה מכל שע"י התשובה נעשו זדונות כזכיות ופנים חדשות באו לכאן כך הקב"ה משנה הגזרה מכל וכל אע"פ שגזר גשמים מועטים ע"י התשובה מאהבה שאנו עושים מוסיף עליהם ומוריד גשמים מרובים ובזה פי' הפסוק ירמיה י"ח רגע אדבר על גוי ועל ממלכה לנתוש ולנתוץ ולהאביד ושב הגוי ההוא מרעתו אשר דברתי עליו ונחמתי על הרעה אשר חשבתי לעשות לו ע"כ והדקדוקים בפסוק זה מבואר מאליו למה כתיב מרעתו אשר דברתי עליו ה"ל לכתוב ושב הגוי מרעתו אשר עשה ועוד למה כתיב ונחמתי על הרעה אשר חשבתי לעשות לו למה לא כתיב אשר אמרתי לעשות לו כמו דכתיב בסיפא דקרא ורגע אדבר על גוי ועל ממלכה לבנות ולנטוע ועשה הרע בעיני לבלתי שמוע בקולי ונחמתי על הטובה אשר אמרתי להיטיב אותו

ע"כ ותירץ דהכא מיירי בעושים תשובה מיראה ע"י יעוד הרעה אשר הקדוש ב"ה מיעד להביא עליהם וז"פ ושב הגוי ההוא מרעתו אשר דברתי עליו ור"ל שמחמת היעוד הרע ששמעו שגזרתי עליהם עי"ז חזרו בתשובה והיינו מחמת יראה משום כך לבטל הגזרה מכל וכל א"א מכל מקום ונחמתי על הרעה אשר חשבתי לעשות לו כלומר המחשבה לבד אני מבטל כמו בגשמים אבל המעשה נשאר ובזה אמרתי כוונת התנא עשה רצונך כרצונו כדי שיעשה רצונו כרצונך כלומר שיעשה במעשה תשובה שלימה מאהבה כדי שגם הוא יעשה במעשה ממש לטובה כרצוננו אלא דלפז"ק אם כן מאי מקשה הש"ס על ר"י דאמר גדולה תשובה שמקרעת גז"ד מהא דעיני ה' אלהיך בה דלמא ר"י מיירי בעושה תשובה מאהבה והא מיירי ע"כ בעושים תשובה מיראה כנ"ל ונ"ל ע"פ מה דאיתא במסכת יומא דפ"ו ר"ח בר חנינא רמי כתיב שובו בנים שובבים דמעיקרא שובבים אתם וכתיב ארפא משובותיכם ל"ק כאן מאהבה כאן מיראה ע"כ ופירש רש"י דמעיקרא שובבי' כשתעשו תשובה מעלה עליכם כאלו תחלת החטא ע"י נערות ושטות ושובבות וכתיב ארפא משמע מכאן ואילך כבעל מום שנתרפא שמקצת שמו עליו עכ"ל וקרא דמייתי מניה ר"י דגז"ד נקרע מדכתיב ושב ורפא לו וכיון דכתיב רפואה דקאי על סליחת עון כמ"ש התוספות שם מוכח דמיירי בעושים תשובה מיראה דאל"כ ל"ש לשון רפואה מש"ה מקשה הש"ס שפיר לפ"ז כ"ז בעושים תשובה מיראה מחלק הש"ס בין יחיד לציבור דליחיד לא מהני תשובה אחר גז"ד אבל בעושה תשובה מאהבה י"ל דאפילו ליחיד מהני אחר גז"ד והנה צריכין אנו להבין דמה תירץ הש"ס כאן דהאי קרא כי חפץ ה' להמיתם מיירי בלא עשה תשובה קשה הא כתיב התם ולא ישמעו לקול אביהם כי חפץ ה' להמיתם ופירשו המפרשים מדכתיב ולא ישמעו ולא כתיב ולא שמעו מכאן שהקב"ה מנע מהם דרכי התשובה שלא ישמעו ואם כן כיון שהיו חוזרים בתשובה לולי שה' מנע מהם הדרא קו' לדוכתה אלא שהרד"ק כתב שגלוי וידוע לפניו שלא יהיה תשובה שלימה אלא מחמת היראה ולפ"ז ניחא דהא תשובה מיראה ל"מ לקרוע הגז"ד וא"ל דא"כ למה מנע הקב"ה מהם דרכי התשובה כדי שימותו הא אף אם חזרו בתשובה מ"מ היה יכול להמיתם דהא לא היו עושים תשובה אלא מיראה כבר אמרנו דל"מ ביחיד לקרוע גז"ד י"ל מ"מ שלא יטעו העולם ויאמרו שעשו תשובה שלימה ויהרהרו אחר מה"ד לכך מנע הקב"ה מהם דרכי התשובה וכה"ג כ' הרד"ק בע"א ע"ש אבל קרא דיחזקאל ע"כ מיירי בעושים תשובה מאהבה דזה תוארו שובו והשיבו מכל פשעיכם ולא יהיה לכם למכשול עון השליכו מעליכם את כל פשעיכם אשר פשעתם בם ועשו לכם לב חדש ורוח חדשה ולמה תמותו בית ישראל כי לא אחפוץ במות המת נאם ה' אלהים והשיבו וחיו ע"כ

זה מבואר דמיירי בעושים תשובה שלימה גם מדכתיב ולא יהיה לכם למכשול עון ר"ל שיהיה תשובה מאהבה כדי שלא יהיה נעשה להם מן העון מכשול שהוא שוגג כמאמר רז"ל דתשובה מיראה נעשה זדונות כשגגות מדכתיב כי כשלתם בעונותיכם לז"א ולא יהיה לכם למכשול עון כלומר שלא יהיה מן העון כושל שהוא שוגג אלא עשו תשובה מאהבה ולזה דייק השליכו מעליכם כל פשעיכם כל דייקא שלא יהיה נשאר ממנו רושם כלל וכלל והא דמשני בש"ס כאן בעושה תשובה וכו' מיירי בתשובה מאהבה וכנ"ל והא דאמר כאן באין עושין תשובה ר"ל נמי שאין עושין מאהבה אלא מיראה:

דף עא.

תוס' ד"ה מק"מ וכו' ולא לענין שיהא הדם וכו' טמא טומאת מגע וכו'. עכ"ל. ר"ל הואיל שנגע במקור וה"ה דה"מ לסתור זה דהא בלוע הוא וכמ"ש התוס' לעיל דט"ז ע"א ד"ה במק"מ טמא וכו' אלא דבלא"ה סתרו שפיר ומ"ש עוד ליטמא אפילו בפחות מרביעית וכו' עיין בתוס' מס' חולין דף פ"ז ע"ב ד"ה כל משקה המת כו' ועיין בתוי"ט שהק' על מ"ש דפחות מרביעית דם טמא משום דנוגע במת הא תנן במשנה ה' פ"ב דאהלות רביעית דם שחסר טהור והעתיקה הרמב"ם בסוף פ"ג מהט"מ וכ' שאם חסר כ"ש טהור עכ"ל ולפמ"ש התו' שם לק"מ דאיכא לאוקמי כגון שהוציאה בשפופרת דלא נגע במת:

שם פירש"י בחייו ובמותו שהתחילה וכו'. דברי רש"י מגומגמים וצריך לפרש דה"ק שהוא ספק שמא התחילה הרביעית לצאת בחיים וספק שמא כולו מחיים וספק שמא כולו לא"מ:

דף עא:

תוס' ד"ה מעתה וכו' כדאמר בפ' ר"ע. והק' מהרש"א הא אמרינן בפ' ב"כ דבועל נדה מטמא אדם וכ"ח דהיינו היסטו של טהור את הטמא וצ"ע עכ"ל לא ידעתי מה קשיא ליה הא שם אינו מבואר בהדיא דמטמא כ"ח בהיסט אלא רש"י פי' שם כן אבל התוס' ע"כ דלא ס"ל הכי דהא פי' שם דל"ג דמש"ה נקט כ"ח לפי שמצינו בנושא נבלה דמטמא בגדים אבל לא אדם וכ"ח ועיין מוהרמ"ל שם ואי ס"ד דס"ל דכ"ח דתני שם היינו בטומאת היסט כפירש"י בלא"ה לק"מ דהא איצטריך לאשמעינן דמטמא כ"ח בהיסט שזו טומאה מחודשת שלא מצינו בכ"מ שום חבר לו א"ו דס"ל דכ"ח דתני התם היינו טומאת מגע דוקא כדי שלא תסתור להא דתניא בתוספתא ואפי' במגע לכלי חרס אין כל הטומאות מטמאות אותן אע"פ שמטמא שאר כלים וכמ"ש התוס' ועיין ברמב"ם פ"ו מהלכות טומאת מו"מ ד"ב ועיין במל"מ פ"ג מהלכות אלו ובפ"ג מהלכות אה"ט ובפ"א

מהלכות אלו ועיין בפ"ה דמס' זבים מ"א בתוי"ט שם הטעם דל"ד כ"ח לשאר כלים לפי שאין להם טהרה במקוה מש"ה ממעטינן ליה אף היכא דמרבי קרא לטומאת בגדים:
תוס' ד"ה הרואה כו' ותלתא יומי ל"ר דבחדא סגי' כשראתה בשני עד הלילה וכו'. צ"ל דהא סגי כשראתה בשני עד הלילה כנ"ל ועיין מהרש"א שהגיה בע"א:
שם ועוד נראה לי וכו' אבל זבה וכו' מכל מקום יום שפוסקת בו שאינו טהור וכו'. ויש לדקדק לפ"ז לפי' ר"י דסבירא ליה לר"י דסוף היום נמי עולה בש"י ואמאי הא לא הוי נקי ואפשר דתי' זה לא קאי לפי' ר"י ועיין בתוספות פסחים שם:

סליק פרק עשירי וסליקא חדוד הלכות מסכת נדה